§ 326 Dnr KS 2026/00033-1.4.2

Beslut - Delårsrapport 2 per den 31 augusti 2026 för Västerås stad

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Delårsrapport 2 per den 31 augusti 2026 för Västerås stad godkänns.

2. Nämnder med underskott ska vidta åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Särskilt yttrande

Eleonore Lundkvist (M), Johan Fernkvist (M), Stefan Lindh (M) och Tomas Salzmann (M) inkommer med särskilt yttrande enligt följande:

”Sju nämnder prognostiserar underskott, och nämnderna sammantaget minus 32 mnkr. Totalen räddas av reavinster, exploatering och finansnetto, vilket inte är hållbart. Exklusive jämförelsestörande poster är resultatet 19 mnkr (0,2 procent). Underskotten borde ha fångats upp och åtgärdats tidigare.”

Ärendebeskrivning

Delårsrapport 2 per 31 augusti 2026 för Västerås stad med en översiktlig sammanfattning från de kommunala bolagen och kommunalförbunden överlämnas från kommunstyrelsen till kommunfullmäktige för beslut.

Årets prognos för Västerås stad visar ett resultat på 282 mnkr vilket är 259 mnkr bättre än de budgeterade 23 mnkr, inräknat kommunfullmäktiges beslut i mars i år om 35 mnkr i extra medel till brottsförebyggande åtgärder samt civilt försvar. Prognosen innebär ett resultat på 2,4 procent av skatter, utjämning och generella statsbidrag. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster är 19 mnkr, vilket motsvarar 0,2 procent. Balanskravsresultatet förutses uppnås.

Jämfört med budget innehåller prognosen positiva avvikelser avseende exploateringsverksamheten, reavinster och finansnetto. Däremot förväntas skatter och utjämning vara lägre än vad som budgeterats.

Nämnderna prognosticerar sammantaget ett underskott på 32 mnkr mot budget, exklusive realisationsvinster, exploatering och överskott för leasing. Utgångspunkten är att nämnderna ska uppnå budget i balans eller överskott, men sju nämnder prognosticerar underskott för helåret: tekniska nämnden (-27 mnkr), nämnden för personer med funktionsnedsättning (-25 mnkr), grundskolenämnden (-24 mnkr), individ- och familjenämnden (-13 mnkr), utbildningsnämnden (-12 mnkr), Skultuna kommundelsnämnd (-5 mnkr) och byggnadsnämnden (- 2 mnkr). Fyra nämnder visar förväntade överskott mot budget: äldrenämnden, förskolenämnden, kommunstyrelsen och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Övriga nämnder har prognoser i linje med budget.

Sammantaget har bolag och kommunalförbund inom koncernen en prognos som överstiger budgeterat resultat. Mälarenergi AB prognosticerar överskott mot budget medan Bostads AB Mimer förutser ett lägre resultat än budgeterat.

Av årets budget för investeringar i Västerås stad på 2 771 mnkr förväntas ett utfall på 2 285 mnkr för helåret.

Bolagens och kommunalförbundens sammanlagda budget för investeringar är 2 387 mnkr och prognosen är 2 181 mnkr.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Delårsrapport 2 per den 31 augusti 2026 för Västerås stad godkänns.

2. Nämnder med underskott ska vidta åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

God ekonomisk hushållning 2026-08-31

Västerås stad

Oktober 2026

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapporten.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapporten är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten. Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Är prognostiserat resultat i delårsrapporten förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

2. Är prognostiserat årsresultat förenligt med balanskravet?

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, lag om kommunal bokföring och redovisning 13:2 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 17 Delårsrapport. Granskningen utgår även från fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning.

Avgränsning

Granskningen avser delårsrapport som upprättats per 2026-08-31 och som behandlats av kommunstyrelsen 2026-10-28. Övrig avgränsning, se avsnitt “Syfte och revisionsfrågor”.

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet har bedömts med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt). Rapportens innehåll har faktakontrollerats av ekonomidirektör, ekonomichef samt medarbetare vid stadsledningskontoret.

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Iakttagelser

I Årsplan och mål Västerås stad 2026 fastställd den 23 oktober 2025 har kommunfullmäktige beslutat om 12 övergripande mål för verksamheten inom tre olika områden:

- En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun
- En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun
- En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv.

Nämndmålen är fleråriga för mandatperioden och bedömning av måluppfyllnad görs därför på både kort och lång sikt, alltså för innevarande år (2026) och för hela perioden fram till sluttidpunkten (2027).

Fullmäktige har även beslutat om tre finansiella mål för Västerås stad:

- Resultatmål: Västerås stads resultat, exklusive realisationsvinster och exploatering, ska över tid uppgå till minst 2,5 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Budget 2026: 0,5 procent.

- Soliditetsmål: Västerås stads soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och exklusive internbanken ska vara minst 40 procent. Budget 2026: >40 procent.

- Mål för upplåning: Västerås stads nettoupplåning för egen räkning ska inte överstiga 3 miljarder kronor. Budget för 2026: 1,7 miljarder kronor.

För kommunkoncernen finns ett mål avseende soliditeten:

- Västerås stads koncerns soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och exklusive internbanken ska vara minst 30 procent.

I delårsrapportens förvaltningsberättelse följs verksamhetsmål och finansiella mål upp under rubriken *God ekonomisk hushållning* där uppföljningen visar på en blandad måluppfyllelse.

- Måluppfyllelsen för området **En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun** bedöms i hög grad vara uppfyllt. Fem av nämnderna har bedömt att årets mål är uppfyllda vilket innebär att årets mål är uppfyllt och att det långsiktiga målet bedöms vara uppfyllt vid sluttidpunkten. Åtta nämnder bedömer att målen är i hög grad uppfyllt, det innebär att årets mål inte är uppfyllt men det

långsiktiga målet uppfylls vid sluttidpunkten. Tre nämnder gör bedömningen att målen är delvis uppfyllda.

- Måluppfyllelsen för området **En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun** bedöms inte vara uppfyllt. Sex nämnder gör en bedömning av måluppfyllelsen och av dessa bedömer två att målen inte är uppfyllda. En nämnd bedömer att målen är uppfyllda och tre nämnder gör bedömningen att målen i hög grad är uppfyllt.

- Måluppfyllelsen för området **En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv** bedöms vara delvis uppfyllt. Åtta nämnder bedömer att målen kopplade till området är uppfyllda, tre nämnder bedömer att målen är i hög grad uppfyllda och två bedömer att målen är delvis uppnådda.

- Bedömningen av de **finansiella målen** är att målen för soliditet och nettoupplåning förväntas uppnås för året. Målet att resultatet, över tid ska vara minst 2,5 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, bedöms uppfyllas utifrån årets prognostiserade resultat tillsammans med tidigare års resultatnivåer.

- Koncernens finansiella mål prognostiseras uppnås.

Den samlade bedömningen är att Västerås stad har en fortsatt god ekonomisk hushållning.

Årets resultat prognostiseras till 282 mnkr, vilket motsvarar 2,4 procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. Det är 259 mnkr bättre än budgeterat resultat på 23 mnkr (0,2 procent). Prognosen exklusive jämförelsestörande poster är 19 mnkr (0,2 procent).

Årets investeringsbudget för koncernen uppgår till 5 158 mnkr. Prognosen för koncernens investeringar 2026 uppgår till 4 466 mnkr, varav 49 procent tillhör bolags och kommunalförbunds investeringar.

Balanskravsresultatet

lakttagelser

Det finns ett särskilt avsnitt i förvaltningsberättelsen om balanskravsresultatet.

I delårsrapporten prognostiseras balanskravsresultatet per helår uppgå till 97 mnkr.

Det finns inga negativa balanskravsresultat från tidigare år att återställa.

Samlad bedömning

Revisionsfråga 1: Är prognostiserat resultat i delårsrapporten förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

Finansiella mål:	**Ja**	
Verksamhetsmål:	**Delvis**	

Revisionsfråga 2: Är prognostiserat årsresultat förenligt med balanskravet?

Följsamhet till balanskravet:	**Ja**	

Rekommendationer

Granskningen föranleder inga rekommendationer.

2026-10-27

Rebecka Hansson

_____ _____

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2026-08-25 PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Sakkunniga biträdets yttrande om delårsrapport
Till revisorerna i Västerås stad

Org.nr 212000-2080

Inledning
Vi har utfört en översiktlig granskning av utfall och ställning i delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter för Västerås stad för perioden 2026-01-01 - 2026-08-31 avgiven av kommunstyrelsen den 2026-10-28. Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Vårt ansvar är att uttala en slutsats grundad på vår översiktliga granskning.

Den översiktliga granskningens inriktning och omfattning
Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision, Översiktlig granskning av delårsrapport. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Det sakkunniga biträdets granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen och den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet
Vår granskning har skett enligt ”Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse” och “Instruktion för granskning av drift- och investeringsredovisning” i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen och den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet har en annan inriktning och betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

Eftersom koncernföretagens delårsrapportering, vilka legat till grund för de sammanställda räkenskaperna, inte varit föremål för översiktlig granskning uttalar vi oss inte beträffande dessa.

Slutsats
Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

Förenklad förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Översiktlig beskrivning av kommunens drift- och investeringsverksamhet har upprättats.

Datum den dag som framgår av vår elektroniska signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Rebecka Hansson
Sakkunnigt biträde

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2026-10-28 19:15:41 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: REBECKA HANSSON

Rebecka Hansson
Partner

Leveranskanal: E-post

Revisorerna i Västerås stad

Till Fullmäktige i Västerås stad
organisationsnummer 212000-2080

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport per 2026-08-31 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

Då koncernföretagens delårsrapportering, som legat till grund för den sammanställda redovisningen, inte har varit föremål för översiktlig granskning har det sakkunniga biträdet inte kunnat genomföra vår granskning enligt ”Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper” i Standard för kommunal räkenskapsrevision. De sammanställda räkenskaperna har därmed inte varit föremål för granskning och vi uttalar oss därför inte beträffande sammanställda räkenskaper.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten är följande:

- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de finansiella mål fullmäktige beslutat om. Samtliga nyckeltal kopplade till perspektivet ekonomi bedöms komma att uppnås till årsbokslutet.
- Den samlade bedömningen är att de övergripande målen fullmäktige beslutat om delvis kommer att uppnås till årsbokslutet. Resultatet i delårsrapporten visar att 44 mål är helt eller i hög grad uppfyllda. 10 mål av målen är delvis uppfyllda. Endast ett fåtal mål 3 mål har bedömningen att målet ej är uppfyllt. Vi noterar att den bristande måluppfyllelsen främst är hänförlig till området En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun.
- Resultatet i delårsrapporten visar att balanskravet kommer att uppfyllas för helåret. Det prognostiserade balanskravsresultatet uppgår till 97 mnkr.

Västerås

Asta Matikainen Lecklin Åke Johansson

Bilagor:
Rapport: Granskning av god ekonomisk hushållning samt sakkunnigs yttrande över delårsrapport

Elektroniska underskrifter

Detta dokument har undertecknats elektroniskt av en eller flera personer

De tio första underskrifterna listas nedan. Ytterligare underskrifter listas på efterföljande sida.

Underskrifterna uppfyller kraven för avancerade elektroniska underskrifter enligt EU-förordningen eIDAS. Det innebär att undertecknarnas identitet har verifierats, att underskrifterna är juridiskt bindande och att dokumentets innehåll är kryptografiskt skyddat mot ändringar.

Underskrifterna kan valideras i en PDF-läsare som stöder signaturvalidering eller via Västerås stads valideringstjänst. Endast originalfilen innehåller den signaturinformation som krävs för verifiering. Om dokumentet ändras, skrivs ut eller exporteras till en ny PDF-fil kan underskrifterna inte längre valideras.

Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Stadsledningskontoret

Fredrik Jacobsen

E-post: fredrik.jacobsen@vasteras.se

Datum: 2026-10-14

Diarienummer: KS 2026/00033-1.4.2

Tjänsteutlåtande - Delårsrapport 2 per den 31 augusti 2026 för Västerås stad

Tjänsteutlåtandet är förvaltningens bedömning och förslag till beslut.

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Delårsrapport 2 per den 31 augusti 2026 för Västerås stad godkänns.
2. Nämnder med underskott ska vidta åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Ärendebeskrivning

Delårsrapport 2 per 31 augusti 2026 för Västerås stad med en översiktlig sammanfattning från de kommunala bolagen och kommunalförbunden överlämnas från kommunstyrelsen till kommunfullmäktige för beslut.

Årets prognos för Västerås stad visar ett resultat på 282 mnkr vilket är 259 mnkr bättre än de budgeterade 23 mnkr, inräknat kommunfullmäktiges beslut i mars i år om 35 mnkr i extra medel till brottsförebyggande åtgärder samt civilt försvar. Prognosen innebär ett resultat på 2,4 procent av skatter, utjämning och generella statsbidrag. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster är 19 mnkr, vilket motsvarar 0,2 procent. Balanskravsresultatet förutses uppnås.

Jämfört med budget innehåller prognosen positiva avvikelser avseende exploateringsverksamheten, reavinster och finansnetto. Däremot förväntas skatter och utjämning vara lägre än vad som budgeterats.

Nämnderna prognosticerar sammantaget ett underskott på 32 mnkr mot budget, exklusive realisationsvinster, exploatering och överskott för leasing. Utgångspunkten är att nämnderna ska uppnå budget i balans eller överskott, men sju nämnder prognosticerar underskott för helåret: tekniska nämnden (-27 mnkr), nämnden för personer med funktionsnedsättning (-25 mnkr), grundskolenämnden (-24 mnkr), individ- och familjenämnden (-13 mnkr), utbildningsnämnden (-12 mnkr), Skultuna kommundelsnämnd (-5

mnkr) och byggnadsnämnden (- 2 mnkr). Fyra nämnder visar förväntade överskott mot budget: äldrenämnden, förskolenämnden, kommunstyrelsen och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Övriga nämnder har prognoser i linje med budget.

Sammantaget har bolag och kommunalförbund inom koncernen en prognos som överstiger budgeterat resultat. Mälarenergi AB prognosticerar överskott mot budget medan Bostads AB Mimer förutser ett lägre resultat än budgeterat.

Av årets budget för investeringar i Västerås stad på 2 771 mnkr förväntas ett utfall på 2 285 mnkr för helåret.

Bolagens och kommunalförbundens sammanlagda budget för investeringar är 2 387 mnkr och prognosen är 2 181 mnkr.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Delårsrapport 2 per den 31 augusti 2026 för Västerås stad godkänns.
2. Nämnder med underskott ska vidta åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Förvaltningens bedömning

Prognosen för årets resultat visar ett positivt resultat som främst kan förklaras av överskott inom exploateringsverksamheten och reavinster samt ett positivt finansnetto. Skatter och utjämning prognostiseras till -12 mnkr lägre än budget, bland annat beroende på en svagare konjunkturutveckling än väntat.

Nämnderna sammantaget prognosticerar ett underskott på 32 mnkr, exklusive exploatering, realisationsvinster och överskott för finansiell leasing.

Den största negativa avvikelsen prognostiseras hos tekniska nämnden som kan förklaras av ökade kostnader för särskild kollektivtrafik till följd av ett nytt transportavtal som kollektivtrafikmyndigheten ingått med leverantör.

Nämnden för personer med funktionsnedsättning prognostiserar ett underskott på 25 mnkr som förklaras av att köpta placeringar och deltagare inom daglig verksamhet fortsatt öka under året.

Grundskolenämnden lämnar en negativ prognos på 24 mnkr på grund av ett större antal elever än budgeterat.

Individ- och familjenämnden prognostiserar ett underskott på 13 mnkr. Underskottet förklaras av ökade vårdkostnader.

Byggnadsnämnden prognostiserar ett underskott på 2 mnkr som främst förklaras av lägre intäkter för detaljplaner.

Nämnder med prognostiserat underskott ska vidta åtgärder för att uppnå budget i balans.

På bolagssidan prognosticerar Mälarenergi ett resultat på 705 mnkr mot budget 561 mnkr. Det positiva resultatet förklaras främst av högre volymer värmeförsäljning till följd av det kalla vädret i början av året. Det positiva resultatet förklaras även av ökade intäkter från avfallshanteringen samt lägre bränslekostnader.

Mimer prognostiserar ett resultat efter finansiella poster på 137 mnkr, vilket är 10 mnkr lägre än budget. Avvikelsen förklaras blanda annat av ett utmanande marknadsläge i Västerås.

Övriga bolag och kommunalförbund ligger i stort sett i linje med budget och har sammantaget ett prognostiserat resultat efter finansiella poster som är cirka 9 mnkr lägre än budgeterade resultat.

Årets investeringsbudget för Västerås stad är 2 771 mnkr. Utfallet för perioden är 1 094 mnkr och prognosen 2 285 mnkr för helåret.

Den sammanlagda investeringsbudgeten för bolag och kommunalförbund är 2 315 mnkr. Utfallet för perioden är 1 455 mnkr och prognosen 2 388 mnkr för helåret.

Västerås stad bedöms ha en fortsatt god ekonomisk hushållning utifrån finansiella mål, ägardirektiv och nämndernas mål.

Helene Öhrling

Stadsdirektör

Magnus Lindberg

Ekonomidirektör

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

2026-08-26
Dnr: KS 2026/00033

Informationsklass: Publik

Delårsrapport
Västerås stad
31 augusti 2026

Stadsledningskontoret
721 87 Västerås
021-39 00 00 • www.vasteras.se

Magnus Lindberg
021-39 00 75 • magnus.lindberg@vasteras.se

Västerås stad

Resultatprognos

282 mnkr

Resultatprognos exkl. jmf.störande poster

19 mnkr

Investeringsutfall

1 094 mnkr

Investeringsprognos

2 285 mnkr

Nämndprognos

-32 mnkr

Befolkningsförändring*

+572

Arbetslöshet

8,3%

Sjukfrånvaro*

6,8%

*till och med den 31 juli

Sammanfattning

Årets resultat för Västerås stad prognostiseras till 282 mnkr, vilket motsvarar 2,4 procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. Det är 259 mnkr bättre än budgeterat resultat på 23 mnkr (0,2 procent).

Prognosen exklusive jämförelsestörande poster är 19 mnkr (0,2 procent).

Årets investeringsprognos är 2 285 mnkr mot budget på 2 771 mnkr. Utfallet per sista augusti uppgår till 1 094 mnkr och motsvarar 39 procent av årets budget.

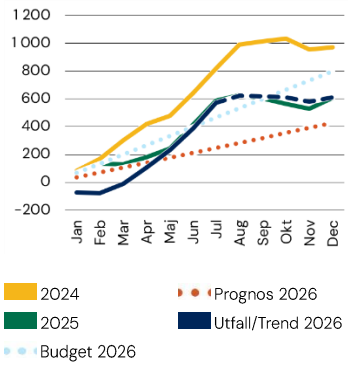
Främsta orsaker till avvikelse mot budget

- Skatter och utjämning -12 mnkr
- Nämnderna totalt -32 mnkr
- Exploateringsverksamheten 99 mnkr
- Reavinster 54 mnkr
- Finansnetto 119 mnkr

Demografi, omvärld och påverkan på Västerås

Befolkningsutveckling

Ackumulerad befolkningsförändring

Västerås befolkning var 161 240 personer vid utgången av 2025. Budget för 2026 baseras på att befolkningen vid utgången av året ska vara 162 350 invånare. Det innebär en ökning med 800 personer från den nivå som befolkningen förväntades vara vid utgången av 2025 då budgeten togs fram. Då det faktiska befolkningsutfallet för 2025 blev lägre än förväntat skulle befolkningen behöva växa med 1 110 personer under 2026 för att nå antalet invånare enligt budget. Ny befolkningsprognos i april i år anger 161 666 invånare vid utgången av 2026, vilket är en ökning med 426 personer under året. Senaste utfall visar att befolkningen ökade med sammanlagt 572 personer under årets första sju månader till 161 812.

Bostadsbyggande

Några större projekt har påbörjats 2026 i Västerås trots det utmanande läget för bostadsbyggande. 121 hyresrätter har påbörjats på Oxbacken. I Kopparlunden och Fridnäs har bygget påbörjats för cirka 60 bostadsrätter på vardera platsen. Småhus har påbörjats i Sätra, Västra Skälby, Dingtuna, Gotö och Aberga byar. Totalt har det påbörjats 310 bostäder till och med augusti.

Prognosen för färdigställda bostäder är cirka 300 under året. Till och med augusti har det färdigställts 120 bostäder.

Enligt program och handlingsplan för bostadsförsörjning som beslutades av kommunfullmäktige i mars är det beräknade behovet av bostäder cirka 500–600 bostäder per år. Utgångspunkten för det uttryckta behovet av bostäder är befolkningsprognosen. Relaterat till den lägre befolkningsutvecklingen under både förra och innevarande år finns det fortfarande ett överskott av bostäder från den höga nyproduktionen från 2022 och 2023.

Omvärld och ekonomi

Under augusti har marknadsräntor fortsatt att stiga. En femårig ränta har netto stigit med 0,15% under månaden. Marknadens och flera analytiker prissätter nu en höjning av Riksbankens styrränta senare under hösten 2026 följt av ännu en höjning under våren 2027. Några bedömare tror fortsatt att Riksbanken lämnar räntan oförändrad en bit in i 2027 men att det under nästa år kommer två höjningar. Riksbankens egen räntebana indikerar nu en viss sannolikhet för en höjning under hösten och eventuellt ytterligare en höjning vilket skulle innebära en mer neutral styrränta på 2,25% i slutet av 2027.

Skatter, generella statsbidrag och utjämning

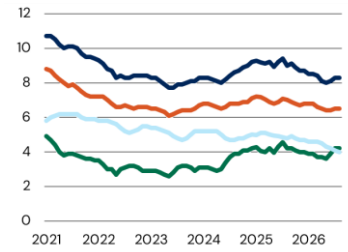
Skatteprognosen för augusti innebär för Västerås stad högre intäkter motsvarande 1 mnkr jämfört med föregående prognos i april. Jämfört med budget förväntas skatteintäkter och utjämningsbidrag däremot avvika negativt med 12 mnkr. Bakomliggande faktorer till förändringarna är delade. Förklaringen ligger i SKR:s skatteunderlagsprognos, som omfattar både 2025 och 2026 och som påverkas av att konjunkturuppgången skjutits fram i tiden, med färre arbetade timmar och en svagare lönesumma under 2026 som följd. Eftersom skatteunderlagsprognosen slår igenom på båda åren, men på olika sätt, blir effekten på slutavräkningarna motsatt. För 2025 blev det slutliga utfallet trots allt starkare än väntat, vilket innebär att slutavräkningen förbättrats jämfört med april. För 2026 innebär däremot den nedreviderade prognosen att gapet till regeringens redan fastställda uppräkningsfaktor ökar, vilket försämrar slutavräkningen för det året. Att helheten ändå blir positiv för Västerås stad beror på att förbättringen för 2025 väger något tyngre än försämringen för 2026.

Arbetsmarknaden

I augusti var drygt 349 000 personer i Sverige inskrivna som arbetslösa. Det är en minskning med drygt 20 000 personer jämfört med samma period förra året. Arbetslösheten i riket var i augusti 6,5 procent vilket innebar en minskning från årets början. Även i Västerås har den totala andelen arbetslösa minskat under året, även om den fortsatt är högre än i riket. Totalt antal varslade hittills under 2026 är drygt 32 000 personer vilket är mer än 10 000

personer färre än vid samma tidpunkt förra året. 286 av varslen skedde i Västmanlands län.

Arbetslöshet, %

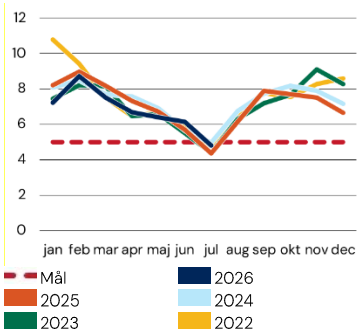

Källa: Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsdata 16-66år

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron för juli redovisas till 4,8 procent vilket är något högre än vid samma period föregående år. Snittet för årets sju första månader ligger på 6,8 procent.

Sjukfrånvaro Västerås stad, %

Händelser av väsentlig betydelse

Förskola och utbildning

Antalet inskrivna barn i förskolan fortsätter att minska till följd av ett lägre barnafödande. Den 31 augusti var 219 färre barn inskrivna i Västerås stads förskoleverksamhet än vid motsvarande tidpunkt föregående år.

Grundskolenämnden beslutade i juni 2025 att etablera en resursskola till höstterminen 2026. Skolan riktar sig till elever i årskurs 2–3 med omfattande behov av stöd och anpassningar som inte kan tillgodoses inom nuvarande skolplacering.

Arbetet med trygghet och säkerhet inom skolverksamheterna fortgår för att säkerställa de nya kraven i skollagen.

Drömfabriken i Skultuna invigdes i januari.

Vård och omsorg

Under delår 2 har det nyinköpta boendet på Gotlandsgatan renoverats och delar stått färdigt för inflyttning under perioden. Hyresavtalet för Lövsångargården har under delår 2 förlängts med tio år vilket medför att tidigare eftersatt underhåll nu kommer att åtgärdas.

Attendo lämnade i mars 2026 in en stämning mot Västerås stad till Västmanlands tingsrätt på drygt 24,5 mnkr utifrån nämndens hävning av hemvårdsavtalet under våren 2025. Staden har anlitat en extern advokatbyrå för att hantera ärendet.

Trafik

Kollektivtrafikförvaltningen har slutit ett nytt transportavtal för särskilda persontransporter som inneburit ökade kostnader för färdtjänst och omsorgsresor. Under våren fick förvaltningen och tekniska nämnden ta del av en uppdaterad prognos, som visade sig vara betydligt högre än den tidigare prognosen.

Teknik- och fastighetsförvaltningen har upphandlat leverantör med ansvar för uppställning och drift av vissa av stadens offentliga toaletter, fristående reklamtavlor samt väderskydd vid busshållplatser. Upphandlingen har blivit föremål för rättslig prövning och den rättsliga processen pågår fortfarande.

Samhällsbyggnad

Den nya kommuntäckande översiktsplanen har beslutats av kommunfullmäktige. Den berör hela Västerås stads koncern.

Kommunfullmäktige har även beslutat att rådhuset avyttras och överlåts till Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB, så att stadens rådighet över fastigheten bibehålls

Miljö och hälsoskydd

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har tillsammans med Västmanlands luftvårdsförbund tagit fram ett åtgärdsprogram som ett led i att klara miljökvalitetsnormerna för partikelhalterna i utomhusluften.

Riksdagen har beslutat om förändringar i alkohollagen som innebär att kravet på mat och kök försvinner från och med den 1 juni 2026. Detta kan innebära att många nya verksamheter ansöker om serveringstillstånd. Hittills har endast ett fåtal ansökningar om alkoholservering i andra miljöer än restaurangmiljö kommit in.

Trygghet och brottsförebyggande

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet har särskilt fokus på äldre samt barn och unga under skolloven. Sportlovs- och påsklovsaktiviteter med föreningarna är genomförda. Över 700 aktivitetstillfällen har funnits tillgängliga under sommaren.

Beredskap

Beredskapen på landsbygden har stärkts då det nu finns 13 etablerade trygghetspunkter i samverkan med hem- och bygdegårdsföreningar.

Bolag och kommunalförbund

Svenska kraftnät har tecknat partneringavtal för affärspaket Västerås (det så kallade Västeråsbenet) med Skanska. Affärspaketet omfattar flera entreprenader på transmissionsnätet och inkluderar både nybyggnation och avveckling av befintliga luftledningar. Totalt ska cirka 400 kilometer ny 400 kV-ledning byggas och cirka 300 kilometer 220 kV-ledning ska avvecklas.

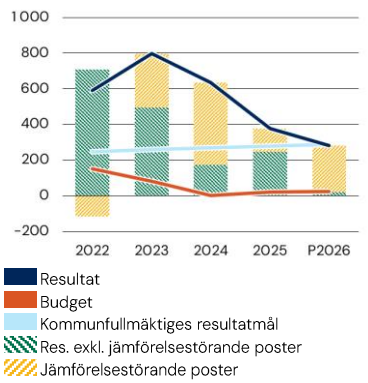
Bostadsmarknaden i Västerås präglas fortsatt av ett relativt högt utbud i förhållande till efterfrågan, vilket innebär en än mer konkurrensutsatt och föränderlig marknad. Detta ställer ökade krav på ett aktivt och affärsmässigt arbetssätt för att upprätthålla uthyrningsgrad samt långsiktig intjäning.

Ekonomisk analys

Västerås stad

Västerås stad redovisar en prognos för året på 282 mnkr, jämfört med budgeterat resultat på 23 mnkr.

Resultatutveckling Västerås stad, mnkr

Den 5 mars 2026 beslutade kommunfullmäktige om 35 mnkr i extra medel till brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder, vilket innebar en revidering av budgeten för 2026 från 58 mnkr till 23 mnkr.

Realisationsvinster från fastighetsförsäljningar och exploateringsvinster bidrar sammantaget positivt till prognosen med 153 mnkr.

Generella statsbidrag förväntas bidra med 5 mnkr. Dessa medel innebär en positiv avvikelse för centrala poster men möts samtidigt av motsvarande kostnad då statsbidraget går till nämnderna i form av ett internt bidrag.

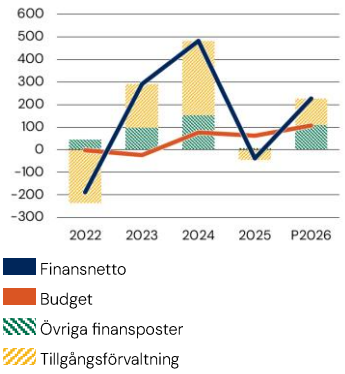
Finansnettot visar ett överskott mot budget på 119 mnkr, främst beroende på börsutvecklingens inverkan på tillgångsportföljerna.

I prognosen inkluderas årets värdeutveckling till 50 procent om den är positiv och till 100 procent om den är negativ.

Den sammantagna prognosen i nämnderna visar en negativ avvikelse mot budget med 32 mnkr exklusive realisationsvinster, exploateringsvinster och leasingresultat.

Kommunkoncernen hade per den 31 augusti en genomsnittlig räntebindning kring fyra år. Efterfrågan på stadens värdepapper är fortsatt hög. Internbanken upprätthåller en god likviditet. Under slutet av april presenterade staden ett nytt grönt ramverk som togs emot väl av marknaden med en lyckad första emission av en grön obligation till fina villkor. Ramverket har Västerås stad tagit fram tillsammans med Mimer, Mälarenergi och VafabMiljö.

Finansnetto, mnkr

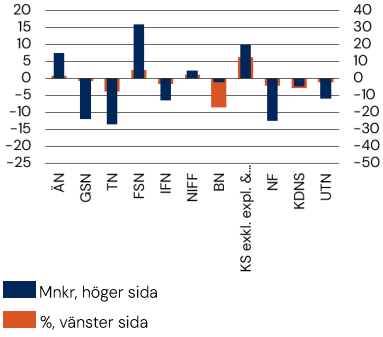
Marknadsvärdet i stadens pensionsportfölj var den 31 augusti 2 032 mnkr, en uppgång med 212 mnkr eller 11,6 procent hittills i år. Likviditetsportföljen hade ett marknadsvärde på 638 mnkr, upp med 5,1 procent till utgången av augusti. Inklusive kulturfonden och Asköviksfonden är ökningen i marknadsvärdet 258 mnkr hittills i år.

Balanskrav

Balanskravsresultatet är kopplat till kommunallagens balanskrav. Om balanskravsresultatet är negativt ska det enligt 11 kap. 12–13 §§ kommunallagen återställas inom tre år. Fullmäktige ska då anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske. Vid beräkningen av balanskravsresultatet ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. Prognosen för året är att Västerås stad har ett positivt balanskravsresultat på 97 mnkr och det finns inget tidigare underskott att återställa.

Nämnder med prognostiserad budgetavvikelse

Nämnderna redovisar en sammanlagd prognos på ett underskott på 32 mnkr, exklusive realisationsvinster, exploateringsvinster och leasingresultat. Nämndernas prognos är en förbättring med 40 mnkr jämfört med prognosen i juli.

Elva nämnder visar avvikelse mot budget, varav sju visar negativ avvikelse. Nämnder med negativ avvikelse ska i sin rapportering ange åtgärder för att nå budget i balans, se vidare i nämndernas delårsrapporter.

Äldrenämndens prognos för helåret visar på ett överskott på 15 mnkr. Inom beställarverksamheten förväntas ett överskott på 145 mnkr, vilket i huvudsak beror på att ersättningen för utförd tid inom hemtjänsten är lägre än budget. Egenregin prognostiserar ett underskott på 130 mnkr vilket förklaras av obalanser inom vård- och omsorgsboenden, hemvård och servicehus samt inom hälsa och sjukvård.

Grundskolenämndens prognos för 2026 visar på ett underskott på 24 mnkr. Detta förklaras av att antalet elever i skolan är fler inom samtliga verksamheter jämfört med budget. Även de prognostiserade kostnaderna för skolskjuts har ökat kraftigt till följd av kollektivmyndighetens nya transportavtal.

Tekniska nämndens prognos visar på ett underskott på 27 mnkr. Avvikelsen förklaras av ökade kostnader för färdtjänst- och omsorgsresor till följd av ett nytt transportavtal som kollektivtrafikmyndigheten ingått med leverantören. Prognosen är en förbättring med 10 mnkr jämfört med senast lämnade prognos och kan främst förklaras av att vissa underhållsåtgärder inom gata och park senarelagts för att begränsa nämndens kostnadsutveckling.

Förskolenämnden lämnar en positiv prognos på 32 mnkr för helåret. Tilldelningsekonomin förväntas göra ett överskott till följd av färre antal barn än vad som kompenserats för i budget.

Individ- och familjenämndens prognos visar på ett underskott på 13 mnkr. Den negativa avvikelsen förklaras av fler SiS-placeringar inom barn- och ungdomsområdet och av fler familjehemsplaceringar för ungdomar än vad som budgeterats.

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande prognostiserar ett överskott på 5 mnkr. Överskottet kan främst förklaras av lägre hyreskostnader för idrottshallar, lägre energikostnad för Rocklunda och lägre kostnader för badanläggningar. En positiv prognos lämnas även inom verksamhetsområdet Fritid- och förbyggande där lägre verksamhetskostnader, vakanser och statsbidrag som inte kommer att nyttjas fullt ut bidrar till överskottet.

Byggnadsnämnden lämnar en negativ prognos på 2 mnkr. Avvikelsen förklaras främst av lägre prognostiserade intäkter för detaljplaner. Detta kompenseras något av ökade intäkter för bygglov och av lägre kostnader för personal och IT.

Kommunstyrelsen redovisar en positiv prognos på 20 mnkr exklusive reavinster och exploateringsvinster, vilket bland annat förklaras av en budgeterad reserv inom markförvaltningen som inte förväntas att nyttjas under året samt lägre personalkostnader på grund av vakanser.

Nämnden för personer med funktionsnedsättning prognostiserar ett underskott med 25 mnkr. Detta förklaras av att köpta placeringar och deltagare i daglig verksamhet har fortsatt att öka under året.

Utbildningsnämnden lämnar en prognos på -12 mnkr. Prognosen för tilldelningsekonomin uppgår till -9 mnkr och beror på negativa prognoser inom främst Vuxenutbildningscentrum, skolskjuts till följ av kollektivmyndighetens nya transportavtal. och underskottskompensation till fristående utförare till följd av den kommunala utförarens negativa prognos. För den kommunala utföraren prognostiseras ett underskott på 3 mnkr till följd av högre antal elever än vad som budgeterats.

Skultuna kommundelsförvaltning prognostiserar ett underskott på 5 mnkr. Underskottet beror främst på att påförd hyra för paviljonger i anslutning till Drömfabriken överstiger nivån i årsplan 2026. Prognosen kan även förklaras av underskott inom hemtjänsten, hemsjukvården och särskilt boende.

Bolag och kommunalförbund

Mälarenergi AB
Mälarenergi har en resultatprognos på 705 mnkr (630 mnkr 2025) efter finansiella poster, vilket är 144 mnkr högre än budget. En stor del av resultatavvikelsen ligger inom affärsområde Värme, med högre volymer av värmeförsäljning till följd av det kalla vädret i början av året. Det positiva resultatet förklaras även av ökade intäkter från avfallshanteringen samt lägre bränslekostnader. Elförsäljningen förväntas bli lägre trots relativt högre elpriser då marknaden för stödtjänster inte är lika gynnsam som föregående år.

Genomsnittlig avkastning på totalt kapital exklusive Affärsområde Vatten prognosticeras för 2026 till 7,0 procent (5,3 procent) och soliditeten till 44,4 procent (43,5 procent), vilket innebär att bolaget väntas uppfylla de finansiella målen i ägardirektivet.

Bostads AB Mimer
Mimer prognostiserar ett resultat efter finansiella poster på 137 mnkr (70 mnkr 2025), vilket är 10 mnkr lägre än budget. Årsförhandlingen gällande 2026 års hyror resulterade i en genomsnittlig hyreshöjning om 3,7 procent, vilket är något högre än budget. Hyresbortfallen har ökat i jämförelse med budget. Avvikelsen förklaras av ett utmanande marknadsläge i Västerås, med större utbud av lediga bostäder och en mer selektiv och priskänslig efterfrågan. Även kundförluster och räntekostnader är högre än budget.

Mimer uppfyller målen i ägardirektivet för både soliditet och avkastningskravet på totalt kapital om minst 3 procent.

Övriga bolag och förbund
Övriga bolag och kommunalförbund ligger i stort sett i linje med budget och har sammantaget ett prognostiserat resultat efter finansiella poster som är cirka 13 mnkr lägre än budgeterade resultat.

Investeringar

Koncernen
Årets investeringsbudget för koncernen uppgår till 5 158 mnkr. Prognosen för koncernens investeringar 2026 uppgår till 4 466 mnkr, varav 49 procent tillhör bolags och kommunalförbunds investeringar.

Västerås stad
Västerås stads investeringsbudget för 2026 uppgår till 2 771 mnkr. Utfallet per sista augusti uppgår till 1 094 mnkr, vilket är 39 procent av årets budget. Prognosen för året är 2 285 mnkr vilket är 82 procent av årets budget. Västerås stad har beslutat om en femårig investeringsbudget för perioden 2024–2028. Investeringsramen omfattar 10 035 mnkr, varav skattefinansierade investeringar omfattar 8 144 mnkr, exklusive tekniska nämndens budgeterade investeringsbidrag på 100 mnkr. Prognosen för perioden uppgår till 9 478 mnkr, varav skattefinansierade investeringar visar en prognos på 7 766 mnkr, exklusive investeringsbidrag för tekniska nämnden. Nedan presenteras ett urval av investeringar avseende de största händelserna 2026. För vidare information hänvisas till nämndernas delårsrapporter.

Fastighetsinvesteringar
Fastighetsnämndens prognos 2026 uppgår till 1 127 mnkr, vilket är 322 mnkr lägre än budget. Prognosen uppgår därmed till 78 procent av årets budget. Anpassningen av Ekeby förskola, med två avdelningar samt tillgänglighets- och energiåtgärder, beräknas vara klar i januari 2027. Byggnationen av Rönnby förskola

har återupptagits med ny entreprenör. Ny förskola samt renovering av grundskola i Romfartuna planeras vara färdigställt juni 2028. Ekbergaskolan följer plan och ska tas i bruk höstterminen 2027. Vallbyängsskolan inklusive idrottshall beräknas vara färdigställt i juni 2028. Ombyggnaden av Viksängsskolans matsal och kök är försenad på grund av saneringsarbeten. Hamre ridcenter rustas upp etappvis under 2026. Vid Brandthovda ridcenter pågår byggnation av omklädningsrum och café. Fredriksdals gruppbostad i Gäddeholm med sex lägenheter beräknas vara klar i september 2027. Projektet för Sätra vård- och omsorgsboende har återstartats och beräknas vara klart i augusti 2028. Boendet ingår i kommunfullmäktiges beslutet om att tillföra 120 nya vårdplatser inom budgetperioden. Underhålls- och energiinvesteringar utförs enligt plan och arbetet omfattar främst tak-, fönster- och dörrbyten, samt installation av solceller i samband med lämpliga takbyten. Förskolor och grundskolor får större insatser för inre ytskikt under 2026–2027. Under året genomförs även energibesparande åtgärder i form av solcellsinstallationer, tilläggsisolering, fönsteråtgärder, förbättringar av ventilation och energieffektiv belysning. Drömfabriken, en ny F–6-skola, beräknas vara klar i december. Gotlandsgatans vård- och omsorgsboende verksamhetsanpassas etappvis och beräknas också vara klart i december, med successiv inflyttning under arbetets gång. Gäddeholmskolan och Utanby förskola har färdigställts under året. Årets negativa budgetavvikelse beror främst på att investeringar inom förskola och grundskola, hamnverksamhet och bostäder har senarelagts eller omfördelats, bland annat genom senareläggning av Håkantorpsskolan. Vissa investeringar har samtidigt tidigarelagts, exempelvis energiinvesteringar, reinvesteringar och äldreboenden.

Infrastrukturinvesteringar

Tekniska nämndens prognos för 2026 är 326 mnkr, vilket är 152 mnkr lägre än budget. Detta motsvarar 68 procent av budgeten. Den största orsaken till årets budgetavvikelse är att en planerad lekplatsombyggnad inom Västersatsningen har senarelagts och har medfört behov av omprioriteringar. Klimatåtgärder på Norra Ringvägen har också skjutits upp för att minimera störningar i samband med omledning av kollektivtrafiken. På underhållssidan beror den högre prognosen främst på ökade kostnader för broåtgärder. Prognosen för strategiska investeringar är lägre än budget på grund av förseningar i flera större projekt, såsom ombyggnation av Pilgatan, flytt av RoRo, snabbcykelstråket till Finnslätten, gång- och cykelbana mellan Vallbyleden och Sätra, Västerleden samt Kopparbergsvägens GC-bana vid Kopparlunden. Samtidigt väntas högre kostnader i bland annat fallskyddsutbyte på lekplatser, Tyrgatans ombyggnation och gång- och cykelbanan vid Tidö-Lindö. Bedömningen är fortsatt positiv, och flera projekt väntas slutföras inom femårsperioden och budget.

Mark, exploatering och projekt Mälarporten

Mark och exploaterings prognos 2026, inklusive köp av markreserv och markförvaltning, uppgår till 346 mnkr, vilket är 110 mnkr högre än budget. Mälarportens prognos uppgår till 160 mnkr viket är 99 mnkr lägre än beslutade årsbudget. Sammantaget uppgår prognosavvikelsen till -11 mnkr för 2026. Budgetavvikelsen för exploateringsinvesteringar beror främst på framskjutna projekt i Gäddeholm Fredriksdal och Sätra. En gata i Tunbytorp Nyängsleden färdigställs tidigare och öppnas under 2026. Köp av markreserv överstiger budget till följd av tre markförvärv under året. Mälarportens budgetavvikelse beror på tidsförskjutning i Resecentrum samt att omfördelning av total budget mellan Västerås stad och bolaget har skett.

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande

Nämnden för idrott, fritid och förebyggandes prognos för 2026 uppgår till 62 mnkr, vilket är 17 mnkr lägre än budget. Detta motsvarar 78 procent av budgeten. Det pågår arbeten med konstgräsplaner på Hamre och Bäckby samt med en konstgräsplan och aktivitetsyta i Gäddeholm. Vissa har försenats till följd av överprövade upphandlingar. Inom friluftsanläggningar pågår större projekt vid Vedbobacken samt standardhöjande åtgärder på Björnön samt en beachvolleyplan på Framnäs. Ett pilotprojekt för källsortering i friluftsområden genomförs också. Investeringsprojekt som har slutförts är Ringvallen konstgräs, bro vid Rönnbyspåret, konstsnöspår och damm vid Vedbobacken, belysning vid sjuspelsplan Hamre IP, konstgräs på Önsta IP och Skälby IP samt säkerhetsåtgärder vid lekplatser och friluftsbad.

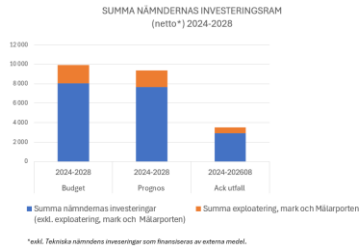
Övriga nämnder

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens datorer. Västerås stad övergick under hösten 2025 från att leasa till att köpa in datorer. Inköpsvolymerna har inledningsvis blivit betydligt högre än beräknat, särskilt inom skolverksamheten, samtidigt som marknadspriserna har ökat. Kommunstyrelsens övriga investeringar avviker från budgeten genom ett lägre utfall, bland annat

för investeringar där genomförandebeslut ännu saknas.

Investeringsperiod 2024–2028

Investeringsbudgeten för perioden 2024–2028 uppgår till 10 035 mnkr, varav 8 144 mnkr avser investeringar exklusive mark och exploatering, Mälarporten samt budgeterade investeringsbidrag. Prognosen i delår 2 2026 för perioden uppgår till 9 478 mnkr, varav 7 766 mnkr avser investeringar exklusive mark och exploatering samt Mälarporten. Investeringsplanen har haft ett ekonomiskt utfall i perioden på 3 511 mnkr. Prognosen för återstående år indikerar att det totala utfallet kommer bli lägre än den budget som beslutats, baserat på nuvarande förutsättningar. **Fastighetsnämndens** investeringsbudget för perioden 2024–2028 uppgår till 5 271 mnkr. Prognosen för perioden uppgår till 4 903 mnkr, vilket är 368 mnkr lägre än budget. Av dessa bedöms 329 mnkr behövas i kommande budgetperiod. Prognosen inkluderar ett nytt vård- och omsorgsboende med 60 platser, i enlighet med kommunfullmäktiges beslut att tillföra 120 platser under innevarande budgetperiod. Investeringar som har skjutits fram till kommande period omfattar bland annat ett SoL-gruppboende, Vetterstorps förskola, Dingtuna skola och Mariaberget. **Tekniska nämndens** investeringsbudget för perioden uppgår till 1 798 mnkr exklusive investeringsbidrag. Prognosen är 1 778 mnkr, vilket är 20 mnkr lägre än budget. Efter investeringsbidrag om 100 mnkr uppgår nettobudgeten till 1 698 mnkr. Avvikelsen beror främst på en planerad omfördelning av budgetmedel till nämnden för idrott, fritid och förebyggande i samband med årsplanen för 2027–2029. I övrigt bedöms budgeten hållas under perioden, med vissa förskjutningar mellan åren. **Mark och exploatering** prognostiserar lägre investeringar än budget under femårsperioden, främst på grund av senarelagda exploateringsprojekt. Köp av mark och Mälarporten prognostiseras samtidigt överstiga budget. I prognosen för övriga nämnder visar äldrenämnden en högre prognos än budget på 12 mnkr till följd av beslutet att tillföra 120 vårdplatser vilket medför behov av inventarier och utrustning. Ett möjligt ytterligare investeringsbehov för datorer har identifierats och på sikt kan det bli svårt att hålla den beslutade investeringsramen om verksamheternas behov ska tillgodoses. I samband med att investeringsplanen reviderades i juni 2025 gavs uppdrag till några nämnder inför investeringsplan 2029–2033. Samtliga uppdrag är påbörjade.

Finansiell leasing

Utöver egna investeringar har staden finansiella leasingåtaganden, främst för inhyrda lokaler och fordon. Under året har leasingavtal om 74 mnkr tecknats, varav 80 procent avser lokaler. Åtta avtal har förlängts och åtta nya har ingåtts.

Bolag och kommunalförbund

Mälarenergi

Koncernens investeringar prognosticeras till 1 433 mnkr mot budget 1 518 mnkr, en avvikelse med 85 mnkr. För att möta framtidens behov och möjliggöra hållbar tillväxt genomförs omfattande investeringar i regionen. Satsningarna stärker leveranssäkerheten och energieffektiviteten samt bidrar till regionens attraktivitet för invånare, företag och nya etableringar. Den största negativa investeringsavvikelsen avser affärsområde Värme, där energipark med batterilagring har senarelagts och kostnader justerats. Elnät AB prognostiserar samtidigt högre investeringar 2026 för mottagningsstationerna Finnslätten och Köping, främst på grund av kostnader som förskjutits från andra år. Projekten bedöms dock hålla sina totala budgetramar. Därutöver har problem med elkvalitet, kabelfel och sabotage medfört behov av investeringar utöver budget.

Mimer

Mimers investeringar prognosticeras till 301 mnkr mot budget 356 mnkr, en avvikelse med 55 mnkr. Renoveringen av Stentorpet är färdigställd. ROT-projektet Stenriket 5 på planeras vara klart i slutet av 2026. Investeringsnivån inom nyproduktion är fortsatt återhållsam. Fokus ligger på beslutade ROT-investeringar och utveckling av framtida nyproduktionsprojekt utifrån marknad och ekonomi. Inom projektet ONECore pågår arbetet med att ersätta fastighetssystemet med en digital infrastruktur. Utbytet av fastighetssystemet är ett stort projekt som kommer påverka hela bolaget och pågå i ett par år till.

Övriga

Vafab Miljö redovisar en prognos på 252 mnkr vilket är 62 mnkr lägre än budget. Till och med augusti har Vafab Miljö färdigställt investeringar om 99 mnkr, något över budget. Avvikelsen beror på ett försenat färdigställande av projektet Ytor och lokaler. Den totala utgiften för färdigställda projekt följer beslutade projektkalkyler. Pågående investeringars prognos är lägre än budget, främst eftersom större projekt, bland Eriksberg och Närsorterat, har senarelagts.

Strategiska fastigheter avviker mot budget avseende två förberedande projekt för Hitachi Energy Arena. Dessa överförs till Vasarock AB i samband med genomfört förvärv av området.

Väsentliga personalförhållanden

Västerås stad

Västerås stad arbetar fortsatt utifrån den stadsövergripande HR-strategiska planen för att långsiktigt säkerställa en hållbar kompetensförsörjning. För att möta framtida kompetensbehov har följande fokusområden identifierats:

- Stärkt ledarskap och medarbetarskap
- Jämlika förutsättningar och villkor
- Konkurrenskraftig kompetens
- En hållbar och trygg arbetsmiljö
- Utvecklande samarbeten och samverkan

Stärkt ledarskap och medarbetarskap

Chefsförsörjningen är en fortsatt viktig fråga för staden. Årets Aspirantprogram är i gång med totalt 20 deltagare. I stadens interna Ledarskapsprogram som är en del av utbudet inom chef- och ledarutvecklingen sedan 2024 har fram till augusti startat 18 grupper av 24 planerade gruppstarter t.o.m. 2027. Grupperna består av 25 deltagare från stadens olika förvaltningar och chefsnivåer i syfte att stärka samarbetet mellan chefer i staden. Även Mälardalens Räddningstjänst deltar i programmet med sina chefer. Programmet grundar sig i Försvarshögskolans Ledarskapsmodellen som är en vetenskaplig modell som påvisar ledarstilar och ledarbeteenden som är gynnsamma för ledarens individuella utveckling och för organisationens resultat. I årets pågående Mentorprogram deltar 20 chefer.
Under våren har ramavtalen för UL (utvecklande ledarskap) och IL (indirekt ledarskap) för stadens chefer och nyckelpersoner implementerats samt ramavtal för andra insatser inom organisations- och ledarutveckling såsom ledarutveckling, grupputveckling, organisationsutveckling och medarbetarskap. Ett arbete inom HR-strategin har lett till att det nu också finns en utbildning framtagen för målgruppen som leder utan chefsmandat – ” Leda utan att vara chef”. Dessa olika avtal och möjligheter finns nu att tillgå utifrån chefers individuella behov och innehållet går i linje med stadens ledarinriktning för att ha ett utvecklande ledarskap.

Jämlika förutsättningar och villkor

Under året har Västerås stad genomfört en lönekartläggning som en del i arbetet för jämställda löner och lika villkor. Arbetet med att kvalitetssäkra befattningar och AID-koder i SYSARB fortsätter i nära samarbete mellan stadens förvaltningar. Tidigare analyser och årets lönekartläggning visar ett behov av att se över vissa befattningar som i dag är svåra att värdera inom arbetsvärderingssystemet. Ett stadsövergripande arbete har därför påbörjats under våren för att kartlägga behovet av att differentiera dessa befattningar. I juni beslutade också Kommunstyrelsen om en riktlinje för lönebildning för Västerås stad och helägda bolag. Riktlinjen säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande av lönebildning i Västerås stad och dess bolag. Lönebildningen är en strategiskt viktig del av arbetsgivarpolitiken och påverkar förutsättningarna att leverera välfärd med hög kvalitet. Könsfördelningen inom Västerås stad är 77,2% kvinnor och 22,8% män.

Hållbar och trygg arbetsmiljö

Svarsfrekvensen för den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet har förbättrats avsevärt de senaste åren. Drygt 97 procent av våra verksamheter har följt upp de olika aktiviteterna i det systematiska arbetsmiljöarbetet för 2025. Av uppföljningen framkommer att samverkan, planering och kunskap är våra styrkor, vilket ger goda förutsättningar för ett aktivt systematiskt arbetsmiljöarbete. Hot och våld samt arbetsbelastning är de största orsakerna till att våra medarbetare drabbas av ohälsa eller skadar sig i arbetet enligt de tillbud och olycksfall som rapporteras. Uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet visar att fortsatt utveckling och förbättringar av utredningar behövs, att genomföra analys av tillbud och olycksfall samt vidta åtgärder. För att bättre kunna förebygga att tillbud och olycksfall händer igen behöver åtgärder vidtas både i enskilda rapporteringar och på organisatorisk nivå. Arbetet med Friskfaktorer pågår fortsatt under 2026. Chefer och skyddsombud från en av stadens verksamheter har bidragit i detta arbete genom att berätta om sitt arbete med Friskfaktorer för andra chefer och skyddsombud inom Västerås stad. Ett uppskattat och positivt inslag är att mötas och dela erfarenheter med varandra, vilket bidrar till att staden verkar för en lärande organisation. Det främjande och förebyggande arbetsmiljöarbetet behöver fortsätta att utvecklas för att bidra till en arbetsmiljö som både främjar hälsa och ger förutsättningar för ett hållbart arbetsliv med goda prestationer. Tydliga mål, förståelse för sin roll, kunskap, dialog, delaktighet och uppföljning är centrala nycklar i arbetet framåt. Som en del av Västerås stads kompetenshöjande arbete genomförs under 2026 e-utbildningen ”Klimakteriekompassen” för chefer,

i syfte att öka kunskapen och bidra till en mer inkluderande och hållbar arbetsmiljö. Sjukfrånvaron per augusti uppgår ackumulerat till 6,48%, vilket är något lägre än samma period föregående år.

Konkurrenskraftig kompetens

Kompetensförsörjningsarbetet i staden bedrivs kontinuerligt och strukturerat, men utmaningarna varierar mellan de olika verksamheterna och förvaltningarna. Vård- och omsorgsförvaltningen bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med bemanningsoptimering som bidrar till en mer effektiv resursplanering. I takt med att behoven ökar till följd av den demografiska utvecklingen behöver nya sätt att planera och använda resurser utvecklas. Fokus ligger därför fortsatt på att säkerställa en hållbar och ändamålsenlig resursplanering för att möta välfärdsuppdragets krav. Vård och omsorgsförvaltningen bedriver också kompetensutveckling inom ramen för Äldreomsorgslyftet där det nu studerar totalt 90 medarbetare till vårdbiträde, undersköterska eller specialistundersköterska. De som studerar är fördelade enligt följande: 57 Hemvård/Servicehus, 21 inom VÅBO, sex inom Hälsa och sjukvård/Korttidsboenden och sex inom verksamheten för funktionsnedsättning. Medel kommer också att kunna användas till språkutveckling. I socialtjänstlagen har nya språkkrav trätt i kraft från 1 juli 2026. Lagen innebär att verksamheterna ska arbeta för att höja kompetensen för samtliga medarbetare till den språknivå som arbetet kräver. Språkkraven gäller för medarbetare inom äldreomsorgen men förvaltningen har beslutat att samma språknivå även ska vara uppnådd för medarbetare inom Hälsa & Sjukvård och för verksamheten inom nämnden för personer med funktionsnedsättning. En ny rutin för utdrag ur belastnings- och misstankeregister finns nu i Västerås stad utifrån nytt lagstöd. Denna rutin finns nu som riktlinje för nämndens område samt för nämnden för personer med funktionsnedsättning. I utdraget finns även ett utdrag från misstankeregistret. Möjlighet att använda utdraget finns vid nyrekrytering för medarbetare som arbetar kundnära. Andelen behöriga förskollärare inom förskoleverksamheten har ökat jämfört med tidigare år. Ökningen av andel förskollärare inom förskoleverksamheten beror till stor del på den arbetsbristprocess som genomfördes 2025. Det råder dock fortsatt brist på förskollärare i Västerås, trots att andelen förskollärare har ökat så kvarstår utmaningar med kompetensförsörjningen. Det är därför avgörande att fortsätta attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Inom grundskoleverksamheten är kompetensförsörjning fortsatt prioriterat och under året har fokus legat på att stärka lärarbehörighet, utveckla undervisningens kvalitet och säkerställa skolans kompensatoriska uppdrag. Samtidigt kvarstår flera strukturella utmaningar som påverkar både bemanning och arbetsmiljö. Rekryteringsläget är särskilt ansträngt på mellanstadiet samt inom vissa ämnen och ämneskombinationer, framför allt matematik/NO för senare år och de praktisk-estetiska ämnena. För att öka andelen lönebidragsanställningar i staden bedriver verksamhetsområde HR på stadsledningskontoret tillsammans med förvaltningarnas HR ett aktivt arbete med att bredda förståelsen för anställningsformen ute i förvaltningarna. Arbete har genomförts för att säkerställa interna och externa rutiner kring lönebidragsanställningar samt för att ta fram informations- och stödmaterial inför kommande dialog med verksamheterna. En gemensam inriktning har påbörjats tillsammans med AME med fokus på att i första hand tillvarata den målgrupp som redan finns inom kommunen. Eftersom många individer i målgruppen inledningsvis deltar i arbetsträning eller praktik innan en anställning kan bli aktuell, förväntas effekterna av satsningen successivt bli allt tydligare över tid. Genom kompetensanalyser har förvaltningarna identifierat behov av kompetensutveckling och HR i staden har utifrån detta arbetat fram förslag på olika förebyggande insatser vilka ansökts om via Omställningsfonden. Denna process sker också i nära samarbete med centrala samverkan, Cesam. Personalomsättningen per augusti ligger på 5,3%, vilket är i samma nivå som tidigare för samma period. Vid delår 2 har Västerås stad 37 medarbetare som fyller 67 år 2026 och 87 medarbetare år 2027.

Utvecklande samarbeten och samverkan

Inom ramen för den HR strategiska planen fortgår de stadsövergripande initiativen, fyra utvecklingsgrupper, med representanter från olika förvaltningar. Ett arbetssätt som bygger kunskap, stärker samarbete och förenar HR:s arbete i riktning mot En arbetsgivare. Arbetet bidrar till gemensamma arbetssätt, processer, tydlighet i vad och hur, allt i syfte att ge cheferna bättre förutsättningar att lyckas i sitt ledarskap. Projektet för upphandling av systemstöd för lönehantering samt schema- och bemanningsplanering är ett tydligt exempel på framgångsrik samverkan och gemensamt utvecklingsarbete. Genom bred involvering av stadsövergripande arbetsgrupper har verksamheternas behov och krav samlats in och omsatts i upphandlingsunderlag. Projektets

omfattning ställer höga krav på att olika perspektiv och behov beaktas för att säkerställa en lösning som är användarvänlig, flexibel och väl integrerad med stadens övriga systemmiljö.

Översikt över verksamhetens utveckling

Årets resultatprognos för kommunkoncernen som helhet är 1 255 mnkr, efter att hänsyn tagits till interna mellanhavanden. Soliditeten för Västerås stads koncern, inklusive samtliga pensionsförpliktelser uppgår till 40 procent och förväntas uppfylla det av kommunfullmäktige beslutade målet på minst 30 procent vid årets slut. Nettoinvesteringarna exklusive exploatering är totalt 3 821 mnkr, varav 1 640 mnkr i Västerås stad.

God ekonomisk hushållning

Bedömningen av god ekonomisk hushållning görs genom att följa upp de av kommunfullmäktige beslutade övergripande målen och till dem knutna nämndmål, finansiella mål och det lagstadgade balanskravsresultatet. Bolagen följs upp enligt ägardirektiv och kommunalförbunden enligt förbundsordning. Västerås stad bedöms ha en fortsatt god ekonomisk hushållning. De av kommunfullmäktige beslutade finansiella målen för soliditet och nettoupplåning förväntas att uppfyllas för året. Soliditeten, inklusive samtliga pensionsförpliktelser och exklusive internbanken, ska vara minst 40 procent och nettoupplåningen för egen räkning ska inte överstiga 3 miljarder kronor. Målet att resultatet, exklusive jämförelsestörande poster, över tid ska vara minst 2,5 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, bedöms uppfyllas utifrån årets prognostiserade resultat tillsammans med tidigare års resultatnivåer. Årets totala resultat förutses överstiga budget. Även balanskravsresultatet förväntas upprätthållas för året. För bolag och kommunalförbund anges finansiella mål i ägardirektiv och förbundsordningar. Majoriteten av de finansiella målen för bolag och kommunalförbund bedöms komma att uppfyllas under 2026. Mälarenergi och Mimer förväntas uppfylla målen för avkastning på totalt kapital och soliditet. Västerås Parkerings AB och Mälarhamnar AB har i ägardirektiven långsiktigt satta mål för avkastning på totalt kapital och stadsledningskontoret bedömer att bolagen kommer nå målen.
Nämndernas och de helägda kommunala bolagens bedömning av sina fleråriga verksamhetsmål pekar sammantaget på att målen är delvis uppfyllda.

Övergripande mål och nämndmål

Styrmodellen för Västerås stads koncern och den politiska viljeinriktningen för perioden 2024–2027 med tolv övergripande mål (A-L) inom tre målområden, är beslutade av kommunfullmäktige. Utifrån den politiska viljeinriktningen tar varje nämnd fram förslag på upp till tre mål som sedan beslutas av kommunfullmäktige i samband med årsplanen. De helägda kommunala bolagen Mälarenergi AB, Bostads AB Mimer, Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB och Västerås Parkerings AB fastställer i sina affärsplaner mål som bidrar till den politiska viljeinriktningen. Detta enligt bolagens ägardirektiv.

Koncernen Västerås stad	2022	2023	2024	2025	P 2026
Årets resultat, mnkr	1 015	1 017	712	903	1 255
Antal årsarbetare	9 605	9 901	10 075	10 184	10 269
Soliditet enligt balansräkningen, %	43,0	44,1	44,1	45,2	45,1
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser, %	37,0	38,3	38,4	39,8	39,7
Nettoinvesteringar exklusive exploatering, mnkr	2 567	3 035	2 843	2 561	3 821
Självfinansieringsgrad, %	92,0	82,7	83,4	100,0	69,7
Nettolåneskuld, mnkr	10 159	11 295	11 842	11 415	12 422

Västerås stad	2022	2023	2024	2025	P 2026
Verksamhetens intäkter, mnkr	2 627	2 474	2 422	2 688	2 573
Verksamhetens kostnader, mnkr	-11 095	-11 730	-12 390	-12 677	-13 279
Årets resultat, mnkr	589	795	633	378	282
Resultat exklusive jämförelsestörande, %	7,2	4,8	1,6	1,9	0,2
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, mnkr	9 844	10 376	10 793	11 126	11 540
Antal årsarbetare	8 100	8 355	8 394	8 570	8655
Soliditet enligt balansräkningen, %	37,3	37,9	38,0	38,9	37,5
Soliditet exklusive internbank, inklusive totala pensionsförpliktelser, %	50,5	52,5	52,6	52,9	54,6
Nettoinvesteringar exklusive exploatering, mnkr	705	1 039	1 014	1 020	1 640
Självfinansieringsgrad, %	151,0	131,3	116,2	87,9	55,7
Antal invånare	158 653	159 662	160 634	161 240	161 666
Skattesats	20,36	20,36	20,36	20,36	20,36
Nettolåneskuld för egen räkning, mnkr	-533	-523	-580	-277	270

En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun

Under perioden 2024-2027:

A **ökar** möjligheterna till stöd och lärande för att alla barn och unga ska lyckas och känna framtidstro.

B **stärks** kommunens förebyggande och trygghetsskapande arbete tillsammans med civilsamhället och näringslivet.

C **ökar** tillgången till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv med fokus på de västra stadsdelarna.

D **skapas** bättre förutsättningar för att bygga bostäder och samhällsfastigheter mer kostnadseffektivt, hållbart och tillgängligt.

En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun

Under perioden 2024-2027:

E **ökar** framkomligheten och tillgängligheten i gång- cykel- och kollektivtrafiken i hela kommunen.

F **främjas** stadsgrönska och andra ekosystemtjänster samtidigt som den biologiska mångfalden ökar.

G **skapas** mer jämlika förutsättningar för att leva hållbart.

H **minskar** Västerås stads fossilberoende för att bli en fossilfri kommunal organisation år 2030.

En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv

Under perioden 2024-2027:

I **skapas** bättre förutsättningar för människor att komma i egen försörjning.

J **ökar** kommunens samverkan med utbildningsaktörer för att stärka arbetsmarknadens kompetensförsörjning.

K **förbättras** arbetsmiljön och villkoren för stadens anställda för att höja verksamhetens kvalitet.

L **bidrar** kommunen till ett starkare och mer blomstrande näringsliv med fokus på små och medelstora företag.

	En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun	En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun	En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv
Arbetsmarknadsnämnden			
Byggnadsnämnden			
Fastighetsnämnden			
Förskolenämnden			
Grundskolenämnden			
Individ- och familjenämnden			
Kommunstyrelsen			
Kulturnämnden			
Miljö- och konsumentnämnden			
Nämnden för idrott, fritid och förebyggande			
Nämnden för personer med funktionsnedsättning			
Skultuna kommundelsnämnd			
Tekniska nämnden			
Utbildningsnämnden			
Valnämnden			
Äldrenämnden			
Överförmyndarnämnden			

En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun

Den samlade bedömningen i delår 2 är oförändrad jämfört med vad som redovisades i årsredovisningen 2025. Det innebär att målen inom målområdet (mål A–D) och målområdet En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun sammantaget är i hög grad uppfyllda. Förändringar i måluppfyllelsen jämfört med årsredovisningen 2025 är till det positivare för två nämnder. Det gäller nämnden för idrott–, fritid– och förebyggande som har gått från i hög grad uppfyllt till helt uppfyllt. Det gäller också grundskolenämnden som gått från delvis uppfyllt till i hög grad uppfyllt. De två nämnder som har sänkt sin grad av måluppfyllnad är tekniska nämnden som har gått från i hög grad uppfyllt till delvis uppfyllt samt överförmyndarnämnden som har gått från i hög grad uppfyllt till delvis uppfyllt.

De helägda bolagen Mälarenergi AB, Bostads AB Mimer, Västerås Parkerings AB och Västerås stads strategiska fastigheter AB har likt nämnderna mål inom målområdet. Inget av bolagen har ändrat sin grad av måluppfyllelse för målområdet eller målen inom området från årsredovisningen 2025 till delår 2. Det innebär att samtliga helägda bolag rapporterar uppfyllt eller i hög grad uppfyllt för målområdet samt målen inom målområdet.

En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun

Bedömningen i delår 2 är oförändrad jämfört med vad som redovisades i årsredovisningen 2025. Det innebär att genomförda insatser inom målen (mål E–H) sammantaget bedöms vara otillräckliga för måluppfyllelse och målområdet En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun bedöms sammantaget som ej uppfyllt. Inga av de nämnder som har mål inom målområdet har ändrat sina bedömningar av måluppfyllelsen till delår 2.

De helägda bolagen Mälarenergi AB, Bostads AB Mimer, Västerås Parkerings AB och Västerås stads strategiska fastigheter AB har likt nämnderna mål inom målområdet. Inget av bolagen har ändrat sin

grad av måluppfyllelse för målområdet eller målen inom området från årsredovisningen 2025 till delår 2. Det innebär att Bostads AB Mimer och Mälarenergi AB rapporterar delvis uppfyllt för mål H medan Västerås Parkerings AB och Västerås stads strategiska fastigheter AB rapporterar helt uppfyllt för mål H.

En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv

Bedömningen i delår 2 är oförändrad jämfört med vad som redovisades i årsredovisningen 2025. Det innebär att målen I och J bedöms vara delvis uppfyllda medan målen K och L bedöms vara uppfyllda. Målområdet En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv bedöms sammantaget vara delvis uppfyllt. Några positiva förändringar har skett i måluppfyllelse jämfört med årsredovisningen 2025. Nämnden för idrott-, fritid- och förebyggande har gjort en förflyttning från i hög grad uppfyllt till helt uppfyllt. Individ- och familjenämnden har också gått från i hög grad uppfyllt till helt uppfyllt. Det bör även noteras att Skultuna kommundelsnämnd inte har något mål inom målområdet 2026, vilket nämnden hade 2025.
De helägda bolagen Mälarenergi AB, Bostads AB Mimer och Västerås stads strategiska fastigheter AB har likt nämnderna mål inom målområdet. Inget av bolagen har ändrat sin grad av måluppfyllelse för målområdet eller målen inom området från årsredovisningen 2025 till delår 2. Det innebär att bolagen rapporterar uppfyllt eller nästintill uppfyllt för målområdet samt för målen L och K som bolagen har mål för.

Slutsatser kring måluppfyllnad

Den sammantagna bilden för nämnderna i delår 2 visar att huvuddelen av målen i den politiska viljeinriktningen, 77 procent (44 mål) är helt eller i hög grad uppfyllda(gröna). 18 procent (10 mål) av målen är delvis uppfyllda(gula). Endast ett fåtal mål 5 procent (3 mål) har bedömningen att målet ej är uppfyllt (rött). För de helägda bolagen är den sammantagna bilden att målen är delvis uppfyllda. Åtgärder ska vidtas i de fall måluppfyllelse inte nås. Det gäller främst klimatmålen hos kommunstyrelsen samt luftkvaliteteten som mäts av miljö- och konsumentnämnden. Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har i Årsplan 2026 angivit uppdrag för samtliga nämnder om åtgärder för att uppnå klimatmålen. Till årsredovisningen 2026 redovisas en mer detaljerad och fördjupad analys av måluppfyllelsen jämfört med det som framkommer i delår 2.

Uppföljning av uppdrag från årsplan 2026

I årsplanen får samtliga nämnder i uppdrag att genomföra åtgärder för att årligen minska sina fossila koldioxidutsläpp med 20 procent jämfört med 2025 och därigenom bidra till målet om en fossilfri kommunal organisation år 2030. Kommunstyrelsen ansvarar för att stödja och vägleda nämnderna.

Alla förvaltningar arbetar med uppdraget och många har tagit fram och beslutat om konkreta åtgärder som ska genomföras under 2026 för att bidra till målet om minskade koldioxidutsläpp.

Kommunstyrelsen har i uppdrag att ta fram ekonomiska styrmedel som ska stimulera nämndernas viktiga arbete för att uppnå klimatmålet om att bli en fossilfri kommunal organisation år 2030. Uppdraget återrapporteras under tredje kvartalet 2026.

Arbetet med uppdraget har genomförts inom stadsledningskontoret i nära samarbete med förvaltningarna. Det sker kopplat till uppdraget om att nämnderna ska vidta åtgärder för att årligen minska sina fossila koldioxidutsläpp med 20 % jämfört med 2025. Uppdraget redovisas enligt angiven tidplan.

Uppföljning av uppdrag från årsplan 2025

Stärka övergången från grundskola till gymnasieskola

2025 togs utkast till riktlinjer fram för att göra övergången från grundskola till gymnasieskola bättre. Nu pågår revidering av överlämningsdokumentet och färdigställande av riktlinjerna. Implementeringen påbörjas och därefter övergår arbetet som en del i uppföljnings- och utvärderingsarbetet inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Pilotprojekt med sex timmars arbetsdag

Pilotprojektet följs upp i en enkät i september. Medarbetarna upplever positiva effekter på, återhämtning och balans mellan arbete och fritid. Under perioden har fokus riktats mot medarbetarnas schemaönskemål snarare än verksamhetens och de enskildas behov. Projektet har inte medfört någon minskning av den totala sjukfrånvaron. Däremot har den längre sjukfrånvaron minskat, vilket bedöms vara kopplat till enhetens övergripande arbete med sjukfrånvaro. Schemahanteringen inom piloten har varit administrativt resurskrävande.

Avgiftsfri kollektivtrafik

Uppdraget är återrapporterat till tekniska nämnden kvartal 2 2026. Återrapporteras till KS/KF i eget ärende. Beräknas återrapporteras under 2026.

Uppföljning av särskilda satsningar

Ytterligare lönelyft för lärare och förskollärare

Kommunfullmäktige fattade i årsplan 2026 beslut om särskild lönesatsning för lärare och förskollärare om 21 mnkr. De pedagogiska nämnderna och Skultuna kommundelsnämnd har fördelat medlen till huvudmännen inom respektive område med ordinarie resursfördelningsmodell. Medlen har fördelats mellan den kommunala utföraren och fristående utförare.

Lönetillägg för ökad likvärdighet

I årsplan 2026 beslutade kommunfullmäktige att införa lönetillägg för lärare och förskollärare på utvalda för- och grundskolor för att motverka den pedagogiska segregationen och stärka likvärdigheten. Syftet med satsningen var att attrahera skickliga pedagoger till för- och grundskolor med störst behov. Lönetillägget började betalas ut under våren 2026, med retroaktiv ersättning från januari 2026.

Fördjupad samverkan med civilsamhället för ökad trygghet

Satsningen på fördjupad samverkan med civilsamhället för ökad trygghet drivs i projekt och nya partnerskap (IOP) inom flera nämnder.
Individ- och familjenämnden har genomfört sommarprojektet i Vasaparken tillsammans med Stadsmissionen, samt stöttat kulturnämndens samarbete med Västerås Fight Club.
Äldrenämndens workshop med civilsamhället rörde ofrivillig ensamhet, skadligt bruk och våld i nära relationer. Den resulterade i, två konkreta partnerskapsförslag.
Nämnden för idrott, fritid och förebyggande har arbetat för tryggare och mer inkluderande miljöer genom tätare dialog med föreningslivet. Nämnden har etablerat nya officiella partnerskap med Here4u, Tjejjouren Ronja, Västeråsgården och FightClub.
Kulturnämnden har två stora samarbeten, ett med Scouterna och ett med 4:e teatern.

Fortsatt förstärkning av civil beredskap

För stärkt beredskap på landsbygden finns 13 trygghetspunkter etablerade i samverkan med hem- och bygdegårdsföreningar. Vidare stärks arbetet på informationspunkterna (biblioteken) med vägledning och utbildningsmaterial. Det tas även fram en övergripande strategi för att vid höjd beredskap erbjuda barnomsorg utanför ordinarie verksamhetstider. Inom nattverksamheten ”nattis” har ett antal beredskapsförskolor utsetts i samarbete med barn- och utbildningsförvaltningen. Den centrala logistikförmågan och organisationsstrukturen inom stabsfunktion K4 har stärkts. m Enhetens arbete inom ”Beredskapsnivå 2030 TFF”, som på sikt ska höja förvaltningens KDU-nivå, är överlämnat till teknik- och fastighetsförvaltningen. Delprojekt utbildning- och övning pausades i våras på grund av resursbrist.

Ny tvärlinje i kollektivtrafiken

Arbetet med en ny tvärförbindelse i kollektivtrafiken mellan Erikslund och Hälla via Finnslätten pågår. Linjen ska trafikera Västerleden, Norrleden och Österleden. Den ska förbättra tillgängligheten och förkorta restiderna. Tvärlinjen får linjenummer 10 och startar i december. Kommunfullmäktige beslutade den 1 april 2026 att utöka driftramen med 15 mnkr från 2027 för att finansiera tvärlinjens helårseffekt. Den beräknade årliga driftkostnaden uppgår till 20 mnkr, varav 5 mnkr finansieras inom befintlig ram.

Öppna fler medborgarkontor

Medborgarkontor på bibliotek gör samhällsinformation och offentlig service tillgänglig där människor bor. Råby, Bäckby och Vallby är de mest välbesökta stadsdelarna. ökar tillgängligheten och gör det lättare att nå grupper som annars sällan tar kontakt med myndigheter. Socialtjänsten, seniorguider, budget- och skuldrådgivningen och kontaktcenter är verksamheter som medborgarkontoret samverkat medför att ge invånarna rätt stöd samtidigt som verksamheterna når sina målgrupper mer effektivt.

Stärkt stöd för elever med NPF

I årsplan för 2026 avsattes 2 mnkr för ett operativt stödteam för stärkt stöd till förskolor och skolors arbete med barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Det operativa stödteamet är under uppstart och riktar sig till barn och elever med extra stödbehov, ofta kopplat till NPF men utan krav på diagnos. Teamet verkar i förskolan, förskoleklass, årskurs 1 samt i fritidshemmen. Teamet ger handledande stöd till personal kring specifika barn och elever, och bidrar med kompetensutveckling. Stödet omfattar även vårdnadshavare. Teamet har påbörjat sina första uppdrag efter förfrågningar från både skola och förskola. Samarbete pågår även med Mälardalens universitet.

Utvecklade mötesplatser för äldre

Förebyggande enheten arbetar nära äldre genom aktiviteter på mötesplatserna. där dialog och delaktighet står i centrum. Samtal, enkäter och utvecklingsarbete har anpassat verksamheten efter deltagarnas önskemål. En enkät för deltagare på stadens mötesplatser tydliggör sambandet mellan upplevd hälsa och deltagande på mötesplats.

Utökat föreningsstöd till barn och unga

Kultur- och idrottslivet för barn och unga stärks, så att alla ska kunna ha en aktiv och meningsfull fritid oavsett storlek på plånbok och postadress. Satsningen har gett tydliga resultat då allt fler barn och unga deltar i föreningsaktiviteter varje år.

Stärkt brottsförebyggande arbete

Det brottsförebyggande arbetet har utvecklats men har hittills bara berört delar av den samlade

problematiken. Tillsyn sker delvis genom myndighetsgemensamma insatser. Tillsynen kav vara både händelsestyrd, planerad och egeninitierad eller vara en fördjupad tillsyn. Den fördjupade tillsynen kan medföra ökade handläggningskostnader och risk för rättstvister. Samtidigt finns en osäkerhet kring kostnadstäckningen, i komplexa ärenden då det inte är säkert att all handläggning i ett ärende kan debiteras. Det brottsförebyggande arbetet kan därför medföra både verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser.

Nätvandring- trygghet för barn och unga på nätet

Många barn lever delar av sitt liv på nätet. Lägesbilden visar att flickor i högre grad är utsatta för kränkningar på nätet än pojkar. En hög andel barn blir också kontaktade via nätet av en vuxen. Samtidigt har vuxenvärlden generellt en lägre kompetens kring internet än vad barn och unga har, vilket gör att vuxenstödet i den delen av barnens liv är begränsat. Polisen har därför ökat sin närvaro på internet genom nätpatrullering och nu följer Västerås stad upp med nätvandring. Internet som brottsplats har och insatserna är en del i grundskolans främjande och förebyggande elevhälsoarbete. Insatserna ska göra medarbetare och vårdnadshavare mer kompetenta att stödja elever i frågor om internet och brottslighet relaterad till detta, genom att stärka vuxnas förmåga att agera. Arbetet med trygghet på nätet har hittills lett till ökad kunskap, stärkt samverkan och förbättrade organisatoriska förutsättningar för ett långsiktigt arbete kring barns trygghet på nätet.

Höjd ersättning till förvaltare och gode män

Överförmyndarnämnden har fått utökad budget med 500 tkr för höjda arvoden till ställföreträdare. Arvodet har från och med i år höjts så att de ligger i nivå med Sveriges kommuner och regioners riktlinje för arvode till ställföreträdare. Det är för tidigt att säga om satsningen har fått önskad effekt.

Uppföljning av privata utförare

Nämnderna följer upp privata utförare och den egna verksamheten enligt Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare, antaget av kommunfullmäktige. Nämnder med privata utförare ska anta egna riktlinjer utifrån programmet. Äldrenämnden och nämnden för personer med funktionsnedsättning har antagna riktlinjer. Individ- och familjenämnden har för perioden privata utförare inom institutionsvården samt familjehemsvården för barn, unga och vuxna. Individ- och familjenämnden har ingen beslutad riktlinje. Uppföljningar görs av privata utförare av familjehem samt för HVB-hem inför placering och under placeringstiden utifrån avtal. För avtal tecknade via Adda har denna ett uppföljningsansvar. Fristående skolor och förskolor räknas inte som privata utförare och omfattas inte av programmet. Drift och underhåll av gator och parker, inklusive vinterväghållning, utförs av både privata utförare och i egen regi på teknik- och fastighetsförvaltningen. Av den kommunala verksamheten är det cirka 50 procent som utförs av privata aktörer. Uppföljning sker kontinuerligt med incitamentmöten fyra gånger per år samt månadsvisa driftmöten. Kontraktsuppföljning sker årligen. Kollektivtrafiken utförs av Region Västmanland genom Svealandstrafiken AB.

Förväntad utveckling

Skola och utbildning

Förordningen (2026:1487) om omfattning av tiden för lärares och förskollärares undervisningsuppdrag träder i kraft 1 juli 2027. Den innebär att det för förskollärare som arbetar heltid ska avsättas minst fem timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen. Det är en ökning av planeringstid jämfört med vad förskollärare har möjlighet till idag. Nationellt diskuteras utveckling av professionsprogram för lärare och rektorer, tydligare karriärvägar, mentorskap för nya lärare och stärkt koppling mellan utbildning, introduktions år och praktik. Inom fem år kan det innebära nya krav på huvudmän och skolor att erbjuda strukturerat stöd till nyutbildade lärare, tydligare kompetensutvecklingsplaner och mer systematiska satsningar på kollegialt lärande. För Västerås skolor kan det stärka möjligheterna att behålla personal, samtidigt som det ställs ökade krav på att organisera handledning och professionsutveckling. Förvaltningen tar fram stöd och riktlinjer för hur det nationella professionsprogrammet ska omsättas i verksamheten där lärares behov av kompetensutveckling, rektors ansvar för lärares kompetensutveckling och de skolgemensamma behov som är identifierade i det systematiska kvalitetsarbetet behöver mötas. Införandet av nya läroplaner med inriktning mot en stärkt kunskapsskola innebär förändringar i undervisningens innehåll, struktur och uppföljning. Det kräver anpassning av planering och genomförande på alla nivåer. Parallellt införs ett nytt betygssystem, vilket medför behov av omfattande kompetensutveckling och gemensamma tolkningar för att säkerställa likvärdig och rättssäker bedömning.

Vård, omsorg och stöd

Det förväntas en ökning av deltagare inom daglig verksamhet samt sysselsättning psykiatri. Ökningen är svår att förutse och kräver ökade resurser med fler och tillgängliga lokaler, samt fler medarbetare inom verksamheten. Brandskyddskrav, där kunder i

vissa servicebostäder behöver utrymma själva, innebär att förvaltningen måste arbeta med frågan på ett annat sätt än tidigare. Vissa kunder kan behöva flytta för att kraven ska uppfyllas utan risk för enskild eller föreläggande. Frågan innebär även en intresseavvägning i framtida boendeplanering då kraven på en hemlik miljö i flerfamiljshus ställs mot kraven på brandskydd och utrymningsvägar. De nya lagarna om vård av barn och unga samt lag om insatser utan samtycke, planeras träda i kraft den 2 januari 2027. Förberedelser omfattar utbildning, stöd och utveckling av nya arbetssätt. Lagändringarna ska ge socialtjänsten fler möjligheter att ge stöd i ett tidigt skede, samtidigt som kraven på information och samverkan ökar.

Fastigheter och anläggningar

Stadens tillväxt och förtätning ökar anspråken på trafiksystemet och de gröna miljöerna. Stora stadsutvecklingsprojekt i centrala lägen medför omfattande ombyggnationer av vägnätet och påverkar trafiken under flera år. Förväntningarna på kollektivtrafiken är höga i en växande stad. Ett starkt kollektivtrafiknät med täta turer och trafik till nya stadsdelar kräver ökade ekonomiska satsningar. Behov av nya eller förlängda busslinjer förväntas innebära en utökad beställning till regionens kollektivtrafikförvaltning. Den årliga processen för lokalbehovs- och lokalförsörjningsplaner ska koppla samman verksamheternas behov, demografisk utveckling, investeringsplanering och ekonomiska förutsättningar. Arbetet är nu etablerat och genomförs som en återkommande årlig process. Västerås stad står inför en tydlig demografisk förändring. Befolkningen fortsätter att öka, men i en lägre takt än vad tidigare prognoser visat. Samtidigt förändras befolkningens sammansättning, med färre barn och fler äldre invånare. Antalet barn i förskole- och grundskoleålder beräknas minska fram till omkring år 2030. Det leder till överkapacitet i vissa skolor och förskolor, vilket i sin tur kräver anpassning och effektivisering av lokalbeståndet. Samtidigt behöver staden behålla beredskap för framtida tillväxt, exempelvis om nya bostadsområden utvecklas. Den kraftigaste ökningen sker bland invånare över 80 år. Redan i dag finns ett stort behov av nya vård- och omsorgsboenden, och det bedöms bestå många år framöver. Även behovet av LSS-boenden och psykiatriboenden ökar. Samtidigt förändras kraven på välfärdens lokaler genom digitalisering, mer specialiserade arbetssätt och satsningar inom Nära vård. Inom Nära vård samarbetar kommun och region för att skapa mer integrerade lösningar och ökat teknikstöd i hemmet. Västerås stad står också inför utmaningar för lokalbestånd, markanvändning och framtida behov. En stor del av stadens samhällsfastigheter uppfördes under 1960- och 1970-talen och har i dag brister i teknisk standard, energieffektivitet och arbetsmiljöanpassning. Behovet av renovering, energieffektivisering och arbetsmiljöanpassning bedöms öka kommande år.

Arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen ser en viss återhämtning på arbetsmarknaden under 2026. Långtidsarbetslösheten är fortsatt hög, särskilt bland personer med låg utbildning, språkliga hinder eller begränsad arbetslivserfarenhet. Samtidigt upplever flera branscher brist på kompetent arbetskraft, vilket skapar en obalans mellan arbetsmarknadens utbud och efterfrågan. Det gäller även Västerås stad, som står inför stora utmaningar inom kompetensförsörjningen, samtidigt som det finns outnyttjad arbetskraft inom arbetsmarknadsnämndens målgrupp. De reformer och lagändringar gällande aktivitetskrav, samsjuklighet och omställning till nya socialtjänstlagen påverkar verksamhetens utveckling nu och de närmsta åren.

Finansiella räkningar

Resultaträkning

Kommunkoncernen		Utfall	Utfall	Budget	Prognos	Bokslut
Resultaträkning, mnkr	**Not**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2026**	**2026**	**2025-12-31**
Verksamhetens intäkter		6 283	5 831	10 811	11 461	9 179
Verksamhetens kostnader	3	-11 629	-10 847	-19 471	-19 822	-17 297
Avskrivningar	4	-1 198	-1 118	-1 910	-1 952	-1 813
Verksamhetens nettokostnader		**-6 544**	**-6 133**	**-10 571**	**-10 313**	**-9 930**
Skatteintäkter	5	6 264	6 041	9 481	9 397	9 051
Generella statsbidrag och utjämning	6	1 428	1 382	2 065	2 143	2 075
Verksamhetens resultat		**1 148**	**1 290**	**975**	**1 227**	**1 196**
Finansiella intäkter	7	292	270	581	712	341
Finansiella kostnader	8	-245	-530	-681	-685	-634
Resultat efter finansiella poster		**1 195**	**1 030**	**875**	**1 255**	**903**
Extraordinära poster		0	-	0	0	-
Periodens resultat		**1 195**	**1 030**	**875**	**1 255**	**903**

Västerås stad		Utfall	Utfall	Budget	Prognos	Bokslut
Resultaträkning, mnkr	**Not**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2026**	**2026**	**2025-12-31**
Verksamhetens intäkter		1 549	1 682	2 364	2 573	2 688
Verksamhetens kostnader	3	-8 419	-8 138	-13 258	-13 279	-12 677
Avskrivningar	4	-501	-465	-736	-778	-720
Verksamhetens nettokostnader		**-7 371**	**-6 921**	**-11 630**	**-11 483**	**-10 709**
Skatteintäkter	5	6 264	6 041	9 481	9 397	9 051
Generella statsbidrag och utjämning	6	1 428	1 382	2 065	2 143	2 075
Verksamhetens resultat		**322**	**502**	**-84**	**56**	**417**
Finansiella intäkter	7	495	415	470	593	589
Finansiella kostnader	8	-241	-525	-364	-367	-628
Resultat efter finansiella poster		**576**	**392**	**23**	**282**	**378**
Extraordinära poster		0	-	-	-	-
Periodens resultat		**576**	**392**	**23**	**282**	**378**

Balansräkning

		Kommunkoncernen			Västerås stad		
Balansräkning, mnkr	**Not**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
Immateriella anläggningstillg.		119	38	38	6	8	7
Materiella anläggningstillg.							
Mark, byggn. och tekn. anl.	9	23 860	22 903	23 490	11 707	10 656	11 180
Maskiner och inventarier	10	10 400	9 947	10 146	539	372	430
Finansiella anläggningstillg.		371	420	418	13 747	14 214	14 304
Summa anläggningstillg.		**34 751**	**33 308**	**34 091**	**25 999**	**25 250**	**25 921**
Bidrag till infrastruktur		–	–	0	–	–	0
Omsättningstillgångar							
Förråd med mera		1 008	1 205	1 112	741	731	712
Fordringar		3 149	1 856	2 322	822	820	888
Kortfristiga placeringar	11	2 899	2 329	2 640	2 894	2 324	2 636
Kassa och bank		1 951	1 614	821	1 431	1 146	591
Summa omsättningstillg.		**9 006**	**7 003**	**6 895**	**5 888**	**5 021**	**4 826**
SUMMA TILLGÅNGAR		**43 757**	**40 311**	**40 987**	**31 887**	**30 271**	**30 747**
EGET KAPITAL, AVSÄTT-NINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital	12						
Periodens resultat		1 195	1 030	903	576	392	378
Resultatutjämningsreserv		3	3	3			
Övrigt eget kapital		18 523	17 619	17 619	11 955	11 577	11 577
Summa eget kapital		**19 720**	**18 652**	**18 525**	**12 530**	**11 969**	**11 955**
Avsättningar							
Avsättn. f. pens. och likn. förpl.		1 308	1 210	1 304	1 194	1 183	1 189
Avsättningar för skatter		1 431	1 319	1 431	–	–	–
Andra avsättningar		215	252	263	155	144	157
Summa avsättningar		**2 953**	**2 781**	**2 997**	**1 350**	**1 327**	**1 346**
Skulder							
Långfristiga skulder		13 715	13 407	13 492	13 160	12 758	12 872
Kortfristiga skulder		7 368	5 471	5 973	4 847	4 217	4 575
Summa skulder		**21 083**	**18 878**	**19 464**	**18 007**	**16 975**	**17 447**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTN. OCH SKULDER		**43 757**	**40 311**	**40 987**	**31 887**	**30 271**	**30 747**
Panter och ansvarsförb.							
Panter och därm. jämf. säkerh.		149	151	151	148	150	151
Ansvarsförbindelser		2 221	2 250	2 201	2 213	2 242	2 284
Summa pant. och ansv.förb.		**2 371**	**2 401**	**2 351**	**2 362**	**2 392**	**2 435**

Kassaflödesanalys

Västerås stad Kassaflödesanalys, mnkr	Not	2026-08-31	2025-08-31	2025-12-31
Den löpande verksamheten				
Periodens resultat		**576**	**392**	**378**
Justeringar för av- och nedskrivningar		501	465	720
Justering för gjorda avsättningar	13	4	31	50
Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	14	-428	-37	-149
Ökning (-) minskning av förråd/varulager		-29	-154	-134
Ökning (-) minskning av kortfristiga fordringar		66	160	92
Ökning (+) minskning av kortfristiga skulder		272	-280	78
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**961**	**577**	**1 035**
Investeringsverksamheten				
Investering i immateriella anläggningstillgångar				0
Investering i materiella anläggningstillgångar		-1 067	-639	-1 307
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		57	28	38
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-192	0	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar			17	24
Nettoförändring finansiella omsättningstillgångar		-10	238	-10
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-1 212**	**-356**	**-1 254**
Finansieringsverksamheten				
Nettoupplåning inom koncernen		866	743	658
Återbetald utlåning				0
Nyupptagna lån		2 100	902	1 900
Amortering av låneskulder		-1 807	-1 250	-2 250
Amortering av skulder för finansiell leasing		-75	-69	-109
Gatukostnadsersättning		1	2	-1
Investeringsbidrag		6	-2	13
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**1 090**	**325**	**210**
Periodens kassaflöde		**840**	**545**	**-9**
Likvida medel från årets början		591	600	600
Likvida medel vid periodens slut		1 431	1 146	591

Driftredovisning

Bolag och kommunalförbund	Utfall	Budget	Prognos	Prognos - Budget	Bokslut
Periodens resultat, mnkr	**2026-08-31**	**2026**	**2026**	**2026**	**2025**
Västerås stadshus AB	113	104	114	10	170
Mälarenergi AB	604	561	705	144	630
Bostads AB Mimer	118	147	137	-10	70
Västerås Parkerings AB	5	8	7	-1	9
Västerås Strategiska Fastigheter AB	-2	2	0	-2	3
Nya Västerås Flygplats AB	0	6	1	-5	0
Västerås Nya Resecentrum AB	0	0	0	0	0
Strömkällan AB	-1	-1	-1	0	-1
Mälarhamnar AB	-1	5	0	-5	1
Västerås Central AB	-1	2	-2	-4	5
Vafab kommunalförbund	11	39	35	-4	41
Räddningstjänsten Mälardalen	1	0	-2	-2	1
Västmanlandsmusiken	-2	0	0	0	-1
Västmanlands teater	0	0	0	0	1
Summa bolag och kommunalförbund	**847**	**873**	**994**	**121**	**929**

Västerås stad	Utfall	Utfall	Budget	Prognos	Prognos - Budget
Driftredovisning, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2026**	**2026**	**2026**
Äldrenämnden	-1 372	-1 321	-2 082	-2 067	15
Grundskolenämnden	-1 862	-1 757	-2 813	-2 837	-24
Tekniska nämnden	-487	-425	-709	-736	-27
Förskolenämnden	-837	-842	-1 279	-1 247	32
Fastighetsnämnden	37	31	0	3	3
Fastighetsnämnden, reavinster	49	25	0	49	49
Fastighetsnämnden, leasing	14	11	0	20	20
Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige	-183	-163	-315	-296	20
Kommunstyrelsen, reavinster	6	12	0	6	6
Kommunstyrelsen, exploatering	48	122	0	99	99
Arbetsmarknadsnämnden	-286	-266	-418	-418	0
Individ- och familjenämnden	-520	-462	-771	-784	-13
Individ- och familjenämnden, flykting	0	0	0	0	0
Nämnden för idrott, fritid och förebyggande	-273	-254	-418	-414	5
Byggnadsnämnden	-20	-31	-24	-27	-2
Miljö- och konsumentnämnden	-18	-17	-30	-30	0
Nämnden för personer med funktionsnedsättning	-769	-713	-1 131	-1 156	-25
Överförmyndarnämnden	-13	-12	-18	-18	0
Kulturnämnden	-139	-128	-205	-205	0
Skultuna kommundelsnämnd	-116	-100	-165	-169	-5
Utbildningsnämnden	-689	-656	-1 028	-1 040	-12
Valnämnden	-1	-2	-8	-8	0
Kommunrevisionen	-3	-3	-5	-5	0
Finansförvaltning/centrala poster	62	30	-209	-204	5
Summa nettokostnader	**-7 371**	**-6 921**	**-11 630**	**-11 484**	**146**

Investeringar

Investeringsredovisning Västerås stad, mnkr	Totala investeringar, större projekt				Årets investeringar				Projekt-bedömning i sin helhet.			
Färdigställda projekt, exempel	Beslutad projektkalkyl	Utfall från projektstart	Prognos projektkalkyl	Avvikelse prognos - beslutad kalkyl	Budget	Utfall	Prognos	Avvikelse prognos-budget	Tid	Budget	Kvalitet	Verksamhet
Infrastruktur summa	**55**	**52**	**58**	**4**	**23**	**27**	**28**	**5**				
Fritid och kultur summa	**15**	**28**	**28**	**13**	**4**	**6**	**16**	**11**				
Pedagogisk verksamhet summa	**549**	**512**	**547**	**-2**	**92**	**88**	**123**	**31**				
Gäddeholmsskolan inklusive idrottshall	524	488	522	-2	81	70	105	24				
Utanby förskola inklusive energiinvestering	25	25	25	0	11	18	18	7				
Vård och omsorg summa	**0**	**0**	**0**	**0**	**15**	**6**	**13**	**-2**				
Övrig verksamhet summa	**0**	**0**	**0**	**0**	**3**	**1**	**1**	**-2**				
Summa färdigställda projekt	**619**	**591**	**633**	**14**	**137**	**127**	**180**	**43**				
Pågående projekt, exempel	Beslutad projektkalkyl	Utfall från projektstart	Prognos projektkalkyl	Avvikelse prognos - beslutad kalkyl	Budget	Utfall	Prognos	Avvikelse prognos-budget				
Infrastruktur, skydd summa	**123**	**40**	**259**	**136**	**475**	**114**	**302**	**-173**				
Frösåkersvägen f.d. väg till södra Kärrbo	105	6	109	4	35	2	17	-18				
GC Tidö Lindö vägplan och byggnation	18	5	18		4	0	9	5				
Fritid och kultur summa	**87**	**26**	**75**	**-12**	**163**	**36**	**106**	**-57**				
Vedbobacken höjning	40	8	37	-3	4	0	4	0				
Omklädningsrum Brandthovda	17	10	17		0	8	10	10				
Gäddeholm konstgräsplan	15	7	15		15	6	10	-5				
Pedagogisk verksamhet summa	**1 283**	**634**	**1 218**	**-65**	**704**	**303**	**615**	**-89**				
Drömfabriken/Persboskolan - nybyggnad	384	331	376	-8	102	54	95	-8				
Vallbyängsskolan inklusive idrottshall	319	58	319	0	87	41	75	-12				
Ekbergaskolan	310	125	237	-73	115	63	110	-5				
Romfartuna förskola inklusive ombyggnad kyrkosk	101	13	101	0	62	6	34	-28				
Rönnby förskola	72	63	82	10	17	18	36	19				
Kök Viksäng	19	11	23	4	17	10	15	-2				
Anpassad skola	18	16	19	1	4	1	3	-1				
Bäckbyhuset AME inklusive övrig verksamhetsanp	18	4	19	1	1	1	16	15				
Ekeby skola ombyggnation	17	4	17	0	11	2	10	-1				
Anpassad gymnasieskola, Drevet	15	2	15	0	10	2	13	3				
Vård och omsorg summa	**204**	**164**	**203**	**-1**	**247**	**161**	**216**	**-30**				
Gotlandsgatan VÅBO inklusive anpassning	165	152	165	0	143	152	165	22				
LSS Fredriksdal	39	10	38	-1	0	8	27	27				
Affärsverksamhet summa	**0**	**0**	**0**	**0**	**86**	**15**	**28**	**-58**				
Övrig verksamhet summa	**0**	**0**	**0**	**0**	**959**	**337**	**838**	**-121**				
Mälarporten Resecentrum total					259	131	160	-99				
Sätra dp 1					70	11	81	11				
Malmbacken (Gäddeholm)					55		55					
Köp av markreserv					50	29	103	53				
Summa pågående projekt	**1 697**	**864**	**1 755**	**58**	**2 633**	**967**	**2 104**	**-529**				
SUMMA INVESTERINGSPROJEKT	**2 315**	**1 455**	**2 388**	**73**	**2 771**	**1 094**	**2 285**	**-486**				
Summa gåvor (mottagen anläggning)	0	0	0	0	0	0	0	0				
Summa finansiell leasing	0	0	0	0	0	74	0	0				
Investeringsbidrag	-100	-25	0	0	-29	-9	-29	0				
TOTALSUMMA	**2 215**	**1 430**	**2 388**	**73**	**2 742**	**1 159**	**2 256**	**-486**				

Investeringsredovisning Bolag och kommunalförbund, mnkr	Totala investeringar, större projekt				Årets investeringar			
Färdigställda projekt, exempel	Beslutad projektkalkyl	Utfall från projektstart	Prognos projektkalkyl	Avvikelse prognos - beslutad kalkyl	Budget	Utfall	Prognos	Avvikelse prognos-budget
Mälarenergi AB	**316**	**395**	**343**	**27**	**181**	**68**	**187**	**6**
Övrigt (laddinfra mm)	162	202	176	14	91	29	91	0
Elnät	85	88	91	7	52	3	52	-1
Värme	62	62	62	0	32	7	32	0
Bostads AB Mimer & dotterbolag	**254**	**299**	**299**	**45**	**26**	**26**	**26**	**0**
Kolaren 1, 02301 Stentorpet	254	299	299	45	26	26	26	0
Mälarhamnar AB	**0**	**0**	**0**	**0**	**4**	**2**	**2**	**-2**
Vafab kommunalförbund	**129**	**127**	**127**	**-2**	**92**	**99**	**99**	**8**
Närsorterat (fordon)	73	79	79	6	81	79	79	-2
Egen regi (ytor och lokaler)	13	11	11	-2	1	7	7	5
Närsorterat (ytor och lokaler)	13	12	12	-1	1	6	6	5
Räddningstjänsten Mälardalen	**5**	**6**	**6**	**1**	**0**	**2**	**2**	**2**
Nya Västerås Flygplats AB	**0**	**0**	**0**	**0**	**17**	**15**	**17**	**0**
Västerås stads strategiska fastigheter	**11**	**7**	**0**	**-10**	**0**	**0**	**0**	**0**
Västerås central AB	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**2**
Förvärv av mark (option i servitutsavtal med TRV)					0	2	2	2
Västmanlandsmusiken	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**	**1**	**0**
Total summa färdigställda projekt	**715**	**833**	**774**	**60**	**321**	**215**	**337**	**16**

Pågående projekt, exempel	Beslutad projektkalkyl	Utfall från projektstart	Prognos projektkalkyl	Avvikelse prognos - beslutad kalkyl	Budget	Utfall	Prognos	Avvikelse prognos-budget
Mälarenergi AB	**1 839**	**1 587**	**2 630**	**791**	**1 336**	**562**	**1 246**	**-91**
Värme	928	568	1 101	174	649	227	530	-119
Elnät	774	548	1 318	544	321	248	377	56
Vatten	70	403	121	51	268	47	241	-26
Vattenkraft	28	17	29	1	27	12	27	0
Övrigt (laddinfra mm)	23	23	38	15	2	1	4	3
Fiber	17	29	23	6	71	27	66	-5
Bostads AB Mimer & dotterbolag	**338**	**102**	**365**	**27**	**330**	**164**	**275**	**-55**
Övrigt(FLU, Garanti, underhållsprojekt, tillval, plusva	232	49	240	8	234	121	179	-55
Stenriket 5, 04901	55	49	74	19	54	39	54	0
Vafabmiljö kommualförbund	**296**	**0**	**284**	**-12**	**222**	**44**	**152**	**-70**
Återbruk Eriksberg	80		80	0	30	1	30	0
Närsorterat (kärl)	74		74	0	56	20	56	0
Räddningstjänsten Mälardalen	**218**	**23**	**220**	**2**	**135**	**9**	**132**	**-3**
Majaskeka - ny station Köping	150	1	150	0	75	1	75	0
Lagerlokal Eriksberg	42	2	35	-7	42	2	35	-7
Mälarhamnar AB	**49**	**0**	**49**	**0**	**7**	**1**	**20**	**14**
Västerås stads strategiska fastigheter	**46**	**20**	**35**	**-11**	**35**	**7**	**17**	**-18**
Västerås Central AB	**2**	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**
Västmanlands Teater	**1**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**
Summa pågående projekt	**2 789**	**1 732**	**3 585**	**796**	**2 066**	**788**	**1 845**	**-221**
SUMMA INVESTERINGSPROJEKT	**3 503**	**2 566**	**4 359**	**856**	**2 387**	**1 003**	**2 181**	**-206**
Summa gåvor (mottagen anläggning)								
Summa finansiell leasing								
TOTALSUMMA	**3 503**	**2 566**	**4 359**	**856**	**2 387**	**1 003**	**2 181**	**-206**

Noter

NOT 1

EXTERNA REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningen är upprättad i enlighet med Lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Kommunen följer god redovisningssed och tillämpar de rekommendationer som getts ut av Rådet för kommunal redovisning (RKR) med anledning av lagstiftningen.

Samma redovisningsprinciper och beräknings-metoder har använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen.

Skatteintäkter, övriga intäkter

Statsbidrag till flyktingverksamheten har periodiserats över ankomståret och de tre påföljande kalenderåren.

I enlighet med RKR:s rekommendation har kommunalskatten periodiserats. Detta innebär att skatteintäkten redovisas det år den beskattningsbara inkomsten intjänats av den skattskyldige. Periodisering görs utifrån Sveriges kommuner och regioners decemberprognos. Differensen mellan slutlig taxering och redovisad skatteintäkt föregående år redovisas som en justeringspost.

Erhållna men ännu ej intäktsredovisade generella statsbidrag redovisas som kortfristig skuld i balansräkningen. Per 31 augusti 2026 uppgår denna skuld till 2,5 mnkr.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet i den period de uppkommer.

Fram till 2018 bokfördes och aktiverades ränta enligt kommunens internränta för större investeringsprojekt (> 1 mnkr) under den tid projektet pågick. I enlighet med RKR:s rekommendation R4 påförs från 2019 inte längre någon ränta på investeringsprojekt eftersom Västerås stad inte har extern upplåning för projekten. På grund av mängden investeringar har ingen omräkning av tidigare gjorda investeringar gjorts.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en varaktighet på minst tre år och till ett värde av minst ett prisbasbelopp redovisas som anläggningstillgång. Komponentredovisning tillämpas.

Avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar beräknas på tillgångarnas anskaffningsvärde. Avskrivningstiderna fastställs enligt RKR:s skrift om avskrivningar men utifrån en egen bedömning av tillgångarnas nyttjandeperiod. De immateriella anläggningstillgångarna består huvudsakligen av programvaror och systemlicenser. Avskrivningstiden för dessa uppgår till 3–5 år.

I enlighet med RKR R4 görs en årlig genomgång av anläggningstillgångarnas faktiska nyttjandeperiod enligt följande princip: För tillgångar med ett anskaffningsvärde överstigande 500 tkr och en nyttjandeperiod understigande 15 år görs en individuell bedömning av nyttjandeperioden varje år, vilken därmed kan avvika från kommunens normala avskrivningstider.

För tillgångar med en nyttjandeperiod överstigande 15 år görs alltid en omprövning av nyttjandeperioden. Om nyttjandetiden bedöms vara längre ändras den normalt bara om det oavskrivna beloppet för tillgången överstiger 500 tkr.

Omprövning av nyttjandeperiod görs också om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (ex verksamhetsförändringar, teknikskiften och organisationsförändringar).

Avskrivningarna påbörjas när anläggningstillgången tas i bruk.

Anläggningstillgångar bruttoredovisas, vilket innebär att redovisningen är uppdelad i anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar.

Finansiella anläggningstillgångar består huvudsakligen av aktier och andelar i koncernbolag och av långfristiga fordringar på koncernbolag. Aktier och andelar i koncernbolag upptas till anskaffningskostnad inklusive eventuella ägartillskott. Nedskrivningsbehov prövas årligen genom bland annat 10-årsprognos och planering för respektive bolag.

Långfristiga fordringar upptas till nominellt belopp.

Omsättningstillgångar

Lager av tomter i exploateringsverksamheten redovisas som omsättningstillgång.

Aktier, obligationer och andra värdepapper, avser Västerås stads fonder och pensionsförvaltning.

De finansiella tillgångarna redovisas till marknadsvärdet då de innehas för värdestegring. En uppdelning sker så att det går att följa realiserade och orealiserade värden.

Leasingavtal

I enlighet med RKR R5 redovisas från 2019 de leasingavtal som Västerås Stad har kring fordon som finansiell leasing om nyttjandeperioden bedöms överstiga tre år. Efter en översyn 2021 redovisas också inhyrda fastigheter som finansiell leasing om de enligt en framtagen modell är att betrakta som finansiell leasing.

Under året har leasingavtal tecknats motsvarande 74 mnkr, varav 80 procent avser hyreskontrakt för lokaler. Åtta befintliga avtal har förlängts och åtta nya avtal har ingåtts.

Sammansatta instrument

I samband med kapitalförvaltning innehas obligationer som består av två sammansatta delar. Dels av en så kallad nollkupongs-obligation, dels av optioner. Värdet redovisas som summan av dessa två delar.

Finansiella säkringsinstrument, valutor

Derivatinstrument används löpande i skuldförvaltningen för att säkra valutarisker. Vid all upplåning i utländsk valuta säkras återbetalningarna, inklusive räntor, via köp av valutaterminer. Avtal finns då med banker att Västerås stad får köpa återbetalningsbeloppet till en i förväg avtalad valutakurs.

Marknadsvärdet visar skillnaden mellan avtalad terminskurs och den aktuella valutakursen vid årsskiftet. Instrumenten är klassade som säkringsinstrument och har därför ingen påverkan på Västerås stads resultat.

Finansiella säkringsinstrument, räntor

För att hantera ränterisker används räntederivat, för att förlänga eller förkorta räntebindningen på enskilda lån eller på delar av skuldportföljen. Dessa instrument används för att uppfylla den finanspolicy kommun-fullmäktige fastställt när det gäller fördelning av räntebindning (se avsnitt Finans).

De räntederivat Västerås stad normalt sett använder fungerar så att Västerås stad var tredje månad erhåller eller betalar en rörlig ränta, 3-månaders Stibor. En fast ränta erhålls eller betalas sedan årsvis under avtalsperioden.

Marknadsvärdet visar värdet som skulle betalas/erhållas om avtalen skulle upphöra på bokslutsdagen. Instrumenten är klassade som säkringsinstrument och har därför ingen påverkan på Västerås stads resultat, så länge som säkringsförhållandena anses vara effektiva.

I enlighet med RKR 8 – Redovisning av derivat och säkringsredovisning – har Västerås stad per balansdagen gjort en bedömning gällande om säkringsförhållandet fortfarande anses vara effektivt. Kommunen har med hjälp av en kvantitativ metod kommit fram till att säkringsförhållandena fortsatt ska anses vara effektiva.

Pensioner

Västerås stad redovisar sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen, vilket innebär att de pensionsförpliktelser som har intjänats av arbetstagare och pensionstagare före 1998 redovisas under ansvarsförbindelser. Pensionsskulden beräknas enligt RIPS 21. Hela det årliga intjänandet av pensionen sker via en premieinbetalning som kostnadsförs löpande i resultaträkningen. Kompletterande ålderspensioner på lönenivåer över 7,5 prisbasbelopp redovisas under avsättningar tillsammans med efterlevandepension. Den särskilda löneskatten på pensionskostnaderna har periodiserats.

Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i den kommunala koncernen redovisas och värderas i enlighet med K3.

Avsättningar

Avsättningar i balansräkningen ska ske för befintliga förpliktelser på grund av inträffade händelser, om det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att inträffa och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Om förfallotid eller belopp är osäkert redovisas i stället en ansvarsförbindelse.

Sammanställd redovisning

Aktiebolagen inom koncernen upprättar årsredovisning enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och RKR:s rekommendation R16. I koncern-bokslutet ingår Västerås stad och de bolag och kommunalförbund i vilka Västerås stad direkt eller indirekt innehar en röstandel om minst 20 procent. Västerås stads andel i Energikontoret i Mälardalen uppgår till AB 24,9 %, men på grund av den ringa omfattningen av bolaget så ingår det inte i den sammanställda redovisningen.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Med förvärvsmetoden menas att förvärvat eget kapital i kommunala bolag eliminerats, vartefter intjänat kapital har räknats in i koncernens eget kapital. Den proportionella konsolideringen betyder att om de kommunala bolagen inte är helägda, inkluderas endast ägda andelar av räkenskapsposterna i koncernredovisningen.

Bostads AB Mimer och Mälarenergi AB aktiverar ränta i anskaffningsvärdet i takt med upparbetat kapital under produktions-tiden för projekt som pågår en längre tid. Inga andra koncernbolag aktiverar räntekostnader.

Väsentliga koncerninterna intäkter och kostnader samt fordringar och skulder har eliminerats. Minoritetsandelar redovisas separat. Obeskattade reserver har efter avdrag för latent skatteskuld hänförts till eget kapital.

I Mälarenergi AB tillämpas dessa kompletterande redovisningsprinciper

Anslutningsavgifter exklusive VA-verksamhet

Avgifter som betalats av kunden för anslutning till näten med el, värme, bredband eller kyla intäktsredovisas i den omfattning som avgiften inte är för att täcka framtida åtaganden. Om anslutnings-avgiften är kopplad till ett avtal med kunden redovisas intäkten över den tid som avtalats med kunden.

Vatten- och avloppsverksamhet

Anslutningsavgifter för VA, även benämnd anläggningsavgift, intäktsredovisas i enlighet med VA-lagens bestämmelser enligt följande:

År 1 intäktsförs det belopp som behövs för att täcka faktiska direkta kostnader som uppkommit i samband med anslutningen. Resterande del fördelas linjärt över anläggningens vägda återstående nyttjandeperiod.

Elcertifikat och utsläppsrätter

Innehav av elcertifikat och utsläppsrätter anses utgöra lager. Tilldelade elcertifikat (genom produktion) värderas löpande till verkligt värde. Vid fastställande av verkligt värde används månadens medelpris från Svensk Kraftmäkling (Tricorona). Köpta elcertifikat värderas löpande till anskaffningsvärde. Vid bokslutet värderas de elcertifikat som är undantagna för kvotplikt till anskaffningsvärde och övriga elcertifikat till det lägsta värdet av anskaffningsvärdet och medelpriset från Svensk Kraftmäkling (Tricorona) per den 31 december.

Ett belopp motsvarande upplupen kvotpliktsavgift har reserverats och värderats till anskaffningsvärde för de elcertifikat som nyttjas för täckande av kvotplikten.

Inköpta utsläppsrätter terminssäkras och värderas till anskaffningsvärde vid bokslutet.

Skulder för överuttag från VA-verksamheten

Koncernens verksamhet inom VA-verksamheten lyder under lagen om allmänna vattentjänster. Verksamheten ska enligt lagen tillämpa självkostnadsprinciper, vilket innebär att intäkter maximalt får redovisas motsvarande för verksamheten nödvändiga kostnader. Om kunderna under räkenskapsåret fakturerats mer än de nödvändiga kostnaderna uppstår ett ”överuttag”. Ett överuttag kan nyttjas för täckande av högst tre år gamla underuttag, fonderas för framtida nyinvesteringar eller återbetalas till kunderna inom tre år.

INTERNA REDOVISNINGSPRINCIPER

För att spegla verkliga kostnader tillämpar Västerås stad differentierade personalkostnadspålägg (po-pålägg) både per löneintervall och per åldersgrupper.

Västerås stad har en omfattande intern köp- och säljrutin för att spegla verksamheternas verkliga kostnader. Förvaltningsgemensamma kostnader fördelas till verksamheterna utifrån schabloner och görs löpande under året. Stadsgemensamma kostnader fördelas efter olika nycklar beroende på tjänst. Det kan vara per anställd, per framräknad styckkostnad eller per användarkategori. De stadsgemensamma kostnader som fördelas ut är bland annat kostnader för IT samt gemensam central administration (ekonomi, personal, upphandling och kommunikation).

Internhandel sker i huvudsak genom internfakturering, dels via försystem (hyror och bilar), dels direkt i ekonomisystemet. Denna internfakturering är numera integrerad med stadens leverantörsfakturasystem och de interna leverantörsfakturorna hanteras på samma sätt som de externa leverantörsfakturorna. I undantagsfall sker internhandel även genom bokföringsorder. All internhandel måste godkännas av båda parter innan den kommer in i redovisningen.

Verksamheterna får bära sina egna investeringskostnader och internräntan uppgår 2025 till 2,5 %.

Investeringar bokförs i balansräkningen i kombination med särskilda projektnummer. Vid aktivering används en särskild aktivitetskod för att kunna läsa av årets investeringar på balanskontona.

Ankomstbokning av leverantörsfakturor görs till skuldkonto och leverantörsfakturor som vid månadsbryt inte är omhändertagna periodiseras utifrån stadens krav på periodisering.

För att minimera flygresor görs ett internt pålägg på alla resor bokade på särskilda konton för tjänsteresor med flyg. Förvaltningarna kan ansöka om att använda de avsatta medlen i klimatangelägna åtgärder kommande år.

För att skilja ut interna affärer används särskilda motpartskoder både för förvaltningar och för bolag/kommunalförbund inom koncernen.

BUDGETPRINCIPER

Budgetanslagen anvisas netto och utgår ifrån föregående års budgetanslag justerat med volymer inom kärnverksamheterna (vård och omsorg och barn och utbildning). Övriga nämnder kan få justering utifrån utökad verksamhet. Justering sker också utifrån politiska satsningar vilka kan vara både ettåriga och grundbudgethöjande. I budgeten som fastställs i årsplanen ingår normalt ett schablonbelopp för pris- och löneökningar om utrymme finns. Budgeten fastställs av kommunfullmäktige senast i november och ligger fast för hela året (mindre tekniska justeringar kan ske efter beslut av kommunstyrelsen).

Resultatöverföring har inte tillämpats under 2026.

NOT 2 UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

Avsättningar

För avsättningar som avser utgifter som beräknats i dagens penningvärde och det förväntas ske en prisutveckling görs en indexuppräkning utifrån det index som avsättningen hänför sig om inte annan uppräkningsgrund är avtalad. Om upphandling skett och beloppet skiljer sig mot avsättningen justeras avsättningen med motsvarande belopp.

Gåvor

Gåvor värderas till verkligt värde. Om verkligt värde inte på ett tillförlitligt sätt kan fastställas så värderas de till gåvogivarens anskaffningsvärde eller produktionskostnad.

Exploatering

Huvudregel är att exploateringsprojekt ska redovisas enligt reglerna för succesiv vinstavräkning. Det innebär att resultatet (täckningsbidraget) av ett projekt redovisas i takt med att arbetet utförs i förhållande till osäkerheter och risk under projektets livslängd.

Vid beräkningen av upparbetad vinst har färdigställandegraden beräknats som nedlagda utgifter per balansdagen i relation till de totalt beräknade utgifterna för att fullgöra uppdraget. Skillnaden mellan redovisad intäkt och fakturerade dellikvider redovisas i balansräkningen i posten Övriga fordringar. I det fall projektet beräknas medföra underskott redovisas underskottet till sin helhet så snart underskottet kan beräknas.

I det fall viss del av exploateringsprojektet skall kvarstå i stadens ägo räknas det beräknade aktiverade värdet in i projektets beräknade intäkter. Aktivering sker när investeringen tas i bruk.

Tvister

Rättegången mot NM Trading & Transport angående avfallshögarna i Skultuna har avslutats och tingsrättens dom kungjordes den 17 juni 2025 och Västerås stad fick i allt väsentligt bifall till yrkandena i tingsrätten. Domen överklagades till hovrätten av de tilltalade som fälldes och blev skyldiga att betala skadestånd och rättegångskostnader till Västerås stad. Hovrätten meddelade dom den 16 juni 2026. Västerås stad har begärt 66,6 miljoner kronor i skadestånd och i allt väsentligt fått bifall till yrkandena även i hovrätten. Hovrättens dom har överklagats men Högsta domstolen meddelade den 29 september att de inte medger prövningstillstånd i målet. Hovrättens dom står därmed fast.

Inom äldrenämndens verksamhet hävde Västerås stad ett avtal med en av de största leverantörerna av hemvård under hösten 2022. I slutet av 2023 fattade nämnden beslut om ett skadeståndsbelopp på drygt 23 mkr vilket därefter, i relativt hög grad, har effektuerats genom kvittning av inkommande fakturor. Kvarvarade belopp som inte har kunnat kvittas har fakturerats. Företaget har inte betalat den kvarvarande fakturan på 6,8 mnkr och har via ombud stämt staden. Huvudförhandlingar i tingsrätten har påbörjats 7 september 2026.

Under våren 2025 hävdes ett avtal med en hemtjänstleverantör och ytterligare en hemtjänstleverantör fick sitt tillstånd indraget från Inspektionen för vård- och omsorg IVO. Den hävda hemtjänstleverantören begärde skadestånd av Västerås stad. Äldrenämnden gav stadens jurist tillstånd att förhandla med hemtjänstleverantören, men förhandlingarna strandade och ingen

ytterligare åtgärd gjordes då. Stämningsansökan på 24,7 mnkr inlämnad av leverantören till tingsrätten den 23 mars 2026. Nämnden har besvarat stämningsansökan.

Är det sannolikt att Västerås stad kommer att få intäkter/kostnader utifrån dessa tvister och beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt sker reservering i bokslutet.

Grunder för bedömning av vad som är jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster är poster som normalt inte förekommer i verksamheten och som sker vid enstaka tillfällen. Nedskrivningar, exploateringsvinster, realiserade och orealiserade reavinster samt avsättningar som inte avser pensionsavsättning tas med som jämförelsestörande poster i stadens ekonomiska analyser.

De jämförelsestörande uppgår per 2026-08-31 totalt till 345,1 mnkr. De består av orealiserade vinster för finansiella tillgångar (241,4 mnkr), reavinster vid försäljning av fastigheter (47,3 mnkr), rearesultat vid försäljning av finansiella tillgångar (6,5 mnkr), exploateringsvinster (47,5 mnkr) samt övriga reavinster (2,3 mnkr).

De jämförelsestörande posterna har haft en positiv påverkan på resultat och eget kapital.

Säsongsvariationer

Säsongsvariationer i redovisningen förekommer. Under vinterhalvåret är kostnaderna för vinterväghållning och uppvärmningskostnader högre och under sommarhalvåret är kostnaderna för ferie- och semesterlöner högre än övriga delar av året. Totalt sett beräknas dock säsongsvariationen inte ha någon väsentlig påverkan på verksamhetens nettokostnader vid en jämförelse av utfall per 31 augusti och årsprognos.

Grund för periodisering

Periodisering sker av intäkter respektive kostnader när beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och det är sannolikt att transaktionen kommer ske. När det gäller till exempel riktade statsbidrag eller ersättningar såsom ersättning för merkostnad i vården av äldre och personer med funktionsnedsättning så sker periodisering utifrån bedömd kommande ersättning men med försiktighetsprincipen beaktad.

Not 3	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Verksamhetens kostnader, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Inköp av material och varor	1 985	1 680	2 840	223	234	418
Inköp av tjänster	892	801	1 325	312	311	463
Lämnade bidrag	373	329	507	463	364	581
Köp av huvudverksamhet	2 387	2 263	3 404	2 334	2 288	3 414
Personalkostnader exkl. pensionskostnader	4 646	4 422	6 804	3 904	3 711	5 779
Pensionskostnader	361	349	571	324	322	481
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	646	586	993	689	649	1 065
Realisationsförluster och utrangeringar	3	4	25	2	1	1
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	29	112	235	30	121	245
Övriga verksamhetskostnader	308	301	477	139	139	229
Aktuell skatt och uppskjuten skatt	0	0	114	-	-	-
Summa verksamhetens kostnader	**11 629**	**10 847**	**17 297**	**8 419**	**8 138**	**12 677**

Not 4	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Avskrivningar, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Avskrivning immateriella tillg.	10	7	10	1	1	1
Avskr. byggn. och anläggn. (inkl. leas.)	689	654	1 006	419	399	616
Avskr. maskiner och invent. (inkl. leas.)	500	457	718	81	65	102
Nedskrivning av anläggningstillgångar	-	-	79	-	-	0
Summa avskrivningar	**1 198**	**1 118**	**1 813**	**501**	**465**	**720**

Not 5	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Skatteintäkter, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Prel. erhållna skatteint. nuvarande år	6 347	6 069	9 104	6 347	6 069	9 104
Slutavräkning för föregående år	-1	-6	-1	-1	-6	-1
Prel. slutavräkning innevarande år	-81	-22	-51	-81	-22	-51
Summa skatteintäkter	**6 264**	**6 041**	**9 051**	**6 264**	**6 041**	**9 051**

Not 6	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Gen. statsbidr. och utjämn., mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Inkomstutjämning	1 032	998	1 497	1 032	998	1 497
Införandebidrag	0	-	-	0	0	-
Kostnadsutjämning	-37	-36	-54	-37	-36	-54
Regleringsbidrag	301	283	425	301	283	425
LSS-utjämnings avgift	-91	-82	-123	-91	-82	-123
Kommunal fastighetsavgift	219	212	319	219	212	319
Generella bidrag från staten	4	6	10	4	6	10
Summa gen. bidrag och utjämn.	**1 428**	**1 382**	**2 075**	**1 428**	**1 382**	**2 075**
Erhållna men ännu ej intäkts-redovisade generella statsbidrag	2	29	10	2	29	10

Not 7	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Finansiella intäkter, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Ränteint. inkl. swapr. och företagslån	20	22	26	223	233	345
Aktieutdelning kommunala bolag	-	-	-	0	0	-
Övrig utdelning aktier och andelar	6	6	7	6	6	7
Intäkter från fin. anläggningstillg.	7	78	85	7	13	19
Vinst vid försäljning av fin. instr.	10	156	205	10	156	205
Orealiserad värdestegring fin. instr.	242	1	4	241	1	4
Övriga finansiella intäkter, inkl. valutor	7	7	14	7	7	8
Summa finansiella intäkter	**292**	**270**	**341**	**495**	**416**	**589**

Not 8	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Finansiella kostnader, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Räntekostnader inklusive swapräntor	225	227	335	224	226	334
Kostnader från fin. anläggningstillg.	2	0	0	1	0	0
Ränta på pensionsskuld	13	31	37	13	31	34
Orealiserad värdeminskning fin. instr.	-	252	241	0	252	241
Förlust vid försäljning av fin. instr.	0	13	13	0	13	13
Övriga finansiella kostn., inkl. valutor	5	6	8	3	3	4
Summa finansiella kostnader	**245**	**530**	**634**	**241**	**525**	**628**

Not 9	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Ingående anskaffningsvärden	35 760	33 965	33 965	18 144	16 896	16 896
Förändrad koncernstruktur	0	10	1	-	-	-
Inköp	1 419	1 294	1 641	928	602	1 199
Finansiellt leasade tillgångar	33	36	190	33	36	190
Försäljningar	-15	-26	-30	-13	-4	-5
Utrangeringar	-240	-56	-172	-238	-56	-145
Överföringar/omklassificeringar	-403	-373	165	-9	16	9
Summa utg. ack. ansk.värden*	**36 555**	**34 852**	**35 760**	**18 844**	**17 491**	**18 144**
Ingående ack avskrivningar	11 975	11 092	11 092	6 815	6 327	6 327
Förändrad koncernstruktur	0	6	0	-	-	-
Försäljningar	-8	-15	-10	-7	-1	-1
Utrangeringar	-240	-56	-165	-238	-56	-145
Överföringar/omklassificeringar	-39	34	51	14	0	17
Årets avskrivningar	689	656	1 008	419	399	616
Summa utg. ack. avskrivningar	**12 377**	**11 717**	**11 975**	**7 003**	**6 670**	**6 815**
Ingående ack nedskrivningar	295	231	231	149	165	165
Försäljningar	-	-	-	-	-	-
Utrangeringar	-	-	-	-13	-	-
Omklassificeringar	-29	-	-17	0	0	-17
Årets nedskrivningar/återföringar	52	-	81	-	-	0
Summa utg. ack. nedskrivningar	**318**	**231**	**295**	**135**	**165**	**149**
Summa utg. planenl. restvärde	**23 860**	**22 903**	**23 490**	**11 707**	**10 656**	**11 180**
Därav finansiell leasing	1 656	1 683	1 773	1 656	1 683	1 773
*Varav ack. pågående investeringar	1 972	1 825	1 337	1 712	1 398	1 062
Bedömd genomsnittlig nyttj. period	33 år	29 år	33 år	30 år	23 år	30 år

Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar.

Not 10	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Maskiner och inventarier, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Ingående anskaffningsvärden	20 151	19 770	19 770	1 074	1 029	1 029
Förändrad koncernstruktur	0	89	0	-	-	-
Inköp	891	505	1 032	166	37	115
Finansiellt leasade tillgångar	15	6	16	15	6	16
Försäljningar	-10	-225	-136	-7	-8	-16
Utrangeringar	-178	-106	-293	-159	-53	-77
Överföringar/Omklassificeringar	-139	-174	-238	9	0	7
Summa utg. ack. ansk.värden*	**20 730**	**19 865**	**20 151**	**1 098**	**1 011**	**1 074**
Ingående ack avskrivningar	9 951	9 726	9 726	644	627	627
Förändrad koncernstruktur	0	64	0	-	-	-
Försäljningar	-8	-159	-99	-6	-5	-12
Utrangeringar	-176	-104	-272	-159	-53	-77
Överföringar/omklassificeringar	9	-124	-120	0	0	4
Årets avskrivningar	500	456	716	81	65	102
Summa utg. ack. avskrivningar	**10 275**	**9 858**	**9 951**	**560**	**634**	**644**
Ingående ack nedskrivningar	55	62	62	0	4	4
Förändrad koncernstruktur	0	2	-	-	-	-
Försäljningar	-	-4	-2	-	-	-
Utrangeringar	-	-	-	-	-	-
Överföringar/omklassificeringar	-	-	-4	-	-	-4
Årets nedskrivningar/återföringar	-	-	-1	-	-	-
Summa utg. ack. nedskrivningar	**55**	**60**	**55**	**0**	**4**	**0**
Summa utg. planenligt restvärde	**10 400**	**9 947**	**10 146**	**539**	**372**	**430**
Därav finansiell leasing	32	20	26	32	20	26
*Varav ack. pågående investeringar	1 531	1 420	1 163	112	21	23
Bedömd genomsnittlig nyttj. period	22 år	24 år	22 år	6 år	6 år	6 år

Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar.

Not 11	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Kortfristiga placeringar, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Aktier och fondandelar						
Anskaffningsvärde	2 438	2 123	2 421	2 438	2 123	2 421
Värdereglering	456	201	215	456	201	215
Summa aktier och fondandelar	**2 894**	**2 324**	**2 636**	**2 894**	**2 324**	**2 636**
Obligationer och förlagsbevis						
Anskaffningsvärde	-	-	-	-	-	-
Värdereglering	-	-	-	-	-	-
Summa obl. och förlagsbevis	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Övriga kortfristiga placeringar						
Anskaffningsvärde	5	5	4	-	-	-
Värdereglering	-	-	1	-	-	-
Summa övr. kortfr. placeringar	**5**	**5**	**5**	**-**	**-**	**-**
Ansk.värde totalt vid årets slut	**2 443**	**2 128**	**2 425**	**2 438**	**2 123**	**2 421**
Orealiserad värdestegring totalt vid årets slut	**456**	**201**	**216**	**456**	**201**	**215**
Summa kortfristiga placeringar	**2 899**	**2 329**	**2 640**	**2 894**	**2 324**	**2 636**

Not 12	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Eget kapital, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Ingående eget kapital	18 525	17 622	17 622	11 955	11 577	11 577
Periodens resultat	1 195	1 030	903	576	392	378
Utgående eget kapital	**19 720**	**18 652**	**18 525**	**12 530**	**11 969**	**11 955**

Not 13	Kommunkoncernen			Västerås stad		
Justering för gjorda avsättn., mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Avsättn. för pensioner och likn. förpl.	4	-94	41	5	-6	37
Avsättningar för skatter	0	-111	-	-	-	-
Övriga avsättningar	-48	-11	157	-1	-13	13
Summa just. för gjorda avsättn.	**-44**	**-216**	**197**	**4**	**-19**	**276**

Not 14	Västerås stad		
Justering för ej likvidpåverkande poster, mnkr	**2026-08-31**	**2025-08-31**	**2025-12-31**
Rearesultat finansiella anläggningstillgångar	-7	-13	-25
Rearesultat materiella anläggningstillgångar	-50	-25	-191
Reavinster-/förluster finansiella omsättningstillgångar	-10	-142	-19
Reglering marknadsvärden finansiella omsättningstillgångar	-241	237	237
Finansiell leasing	-82	-94	-126
Gåvor	-11	-8	-8
Anläggningsavgifter, investeringsfond och överuttagsfond	-	-	-
Flytt av exploateringsmark till markreserv	-27	-	-
Justering på grund av byte av redovisningsprincip	-	-	-16
Övrigt	-	8	-
Summa justeringar för ej likvidpåverkande poster	**-428**	**-37**	**-149**

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport per 2026-08-31 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

Då koncernföretagens delårsrapportering, som legat till grund för den sammanställda redovisningen, inte har varit föremål för översiktlig granskning har det sakkunniga biträdet inte kunnat genomföra vår granskning enligt ”Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper” i Standard för kommunal räkenskapsrevision. De sammanställda räkenskaperna har därmed inte varit föremål för granskning och vi uttalar oss därför inte beträffande sammanställda räkenskaper.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten är följande:

- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de finansiella mål fullmäktige beslutat om. Samtliga nyckeltal kopplade till perspektivet ekonomi bedöms komma att uppnås till årsbokslutet.
- Den samlade bedömningen är att de övergripande målen fullmäktige beslutat om delvis kommer att uppnås till årsbokslutet. Resultatet i delårsrapporten visar att 44 mål är helt eller i hög grad uppfyllda. 10 mål av målen är delvis uppfyllda. Endast ett fåtal mål 3 mål har bedömningen att målet ej är uppfyllt. Vi noterar att den bristande måluppfyllelsen främst är hänförlig till området En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun.
- Resultatet i delårsrapporten visar att balanskravet kommer att uppfyllas för helåret. Det prognostiserade balanskravsresultatet uppgår till 97 mnkr.

Västerås

Asta Matikainen Lecklin Åke Johansson

Bilagor:
Rapport: Granskning av god ekonomisk hushållning samt sakkunnigs yttrande över delårsrapport

FINANSIELL RISKRAPPORT
VÄSTERÅS KOMMUNKONCERN

2026-08-31

VÄSTERÅS STAD

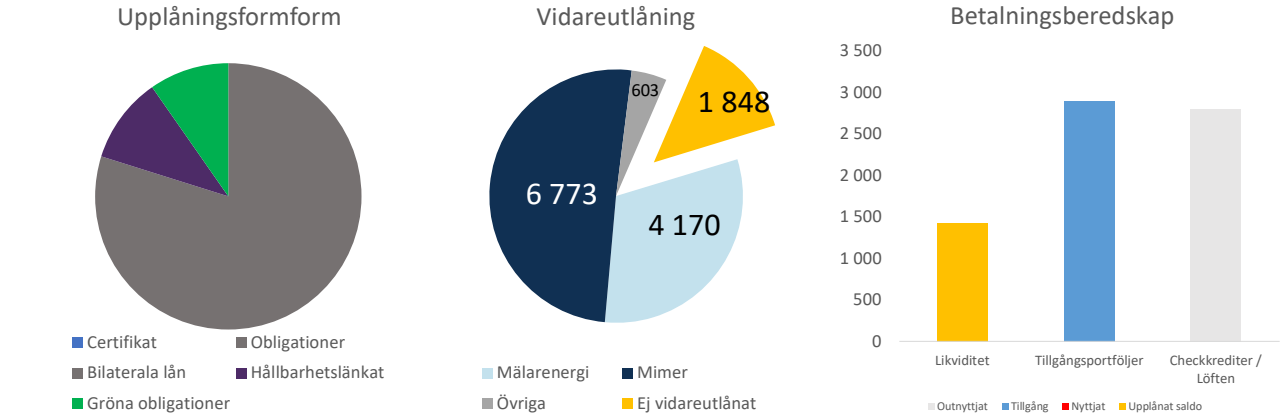
SAMMANFATTNING SKULD- OCH TILLGÅNGSFÖRVALTNING

Samtliga regler för skuldförvaltning som anges i Västerås Stads Finanspolicy efterlevs.

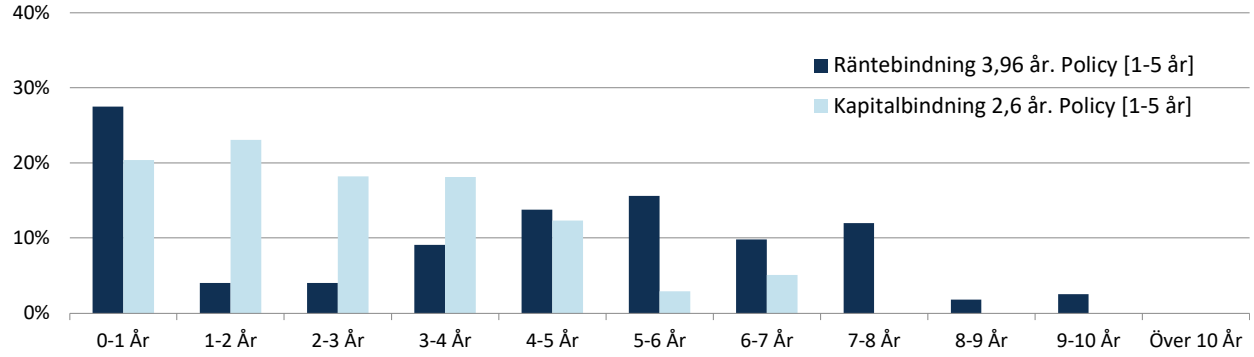
Skuldportföljens utveckling (mnkr)	2026-08-31	2026-07-31	IB 2026
Koncernens externa upplåning	13 394	13 094	12 844
Snittränta extern upplåning (inkl derivat)	2,09%	2,09%	1,99%

Tillgångsportföljernas utveckling (mnkr)		2026-08-31	utv. 1 mån	utv. i år
Pensionsportföljen	marknadsvärde	2 032	2,0%	11,6%
Kulturfonden	marknadsvärde	221	1,3%	7,4%
Asköviksfonden	marknadsvärde	4	1,5%	9,5%
Likviditetsportföljen	marknadsvärde	638	0,8%	5,1%
Tillgångsportföljer totalt		2 894		

SKULDFÖRVALTNING

Kapital- och räntebindning Västerås kommunkoncern

Räntescenario skuldportfölj

År	Marknad -1%	Huvudscenario	Marknad +1%	Budget/Årsplan
2026	2,01%	2,07%	2,13%	1,98%
2027	2,04%	2,32%	2,61%	2,07%
2028	2,16%	2,47%	2,77%	2,15%
2029	2,17%	2,51%	2,86%	2,28%
2030	2,23%	2,65%	3,06%	2,50%

Räntescenariot beskriver skuldportföljens ränta i tre olika scenarion relaterat till aktuella marknadsräntor. Färggradienten jämför med aktuell årsvis budget/årsplan där grön indikerar lägre förväntad räntenivå och röd indikerar högre förväntad räntenivå.

FINANSIELL RISKRAPPORT
VÄSTERÅS KOMMUNKONCERN

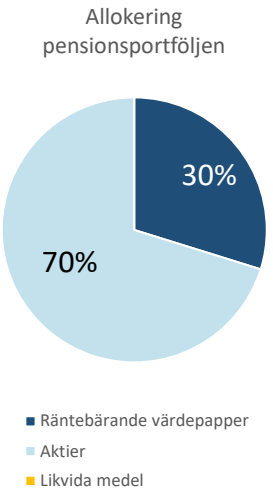
2026-08-31

VÄSTERÅS STAD

TILLGÅNGSFÖRVALTNING

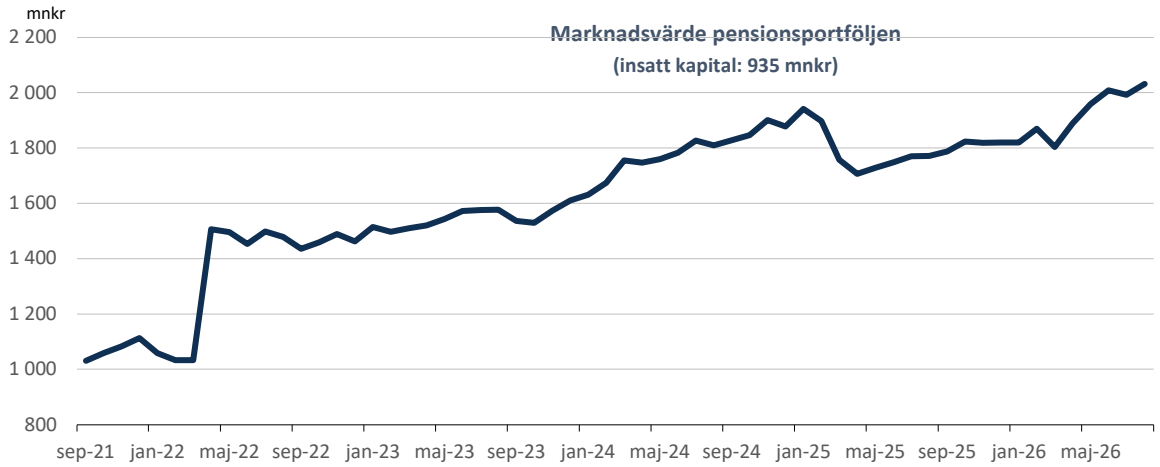
Etik och hållbarhet
Söderberg&Partners har genomfört en ESG-screening där de listat ett antal fondägdabolag med olika typer av potentiella ESG-problem, varken Söderbergs eller Finanschefen ser att något av innehaven behöver avyttras för att följa policyn. Söderbergs gulflaggade delinnehav motsvarar ca 0,5% av alla stadens portföljer, ungefär 0,7% av pensionsportföljen och relaterar till fyra olika fonder.

Allokering
Allokeringen är inom finanspolicyns regler.

Pensionsportföljen

Tillgångsslag	Marknadsvärde (mnkr)	Utveckling 1 mån	Andel	Duration
Räntebärande värdepapper	**605,0**	0,1%	30%	1,3 år
Aktier	**1426,6**		70%	
- varav svenska aktier	355,1	1,8%		
- varav utländska aktier	1 071,5	3,2%		
Likvida medel	**0,0**		0%	
Totalt	**2 031,6**	**2,0%**		

Kommentar: Under april 2022 flyttades 500 mnkr från likviditetsportföljen till pensionsmedelsportföljen. Målet finanspolicy om 4 procents långsiktig real avkastning framstår som utmanande. Strategin introducerades precis i samband med pandemins börsfall och har efterföljts av flera globala händelser som oroat marknaderna. Eftersom policyns riskstyrning medfört minskad aktieexponering vid större nedgångar har detta begränsat möjligheten till återhämtning mot avkastningsmålet. Detaljerad rapportering för tillgångsförvaltningen per tidigare år finns i rapport från Söderberg & Partners med diarienummer 2025/00309 samt 2026/00089.

§ 327 Dnr KS 2026/00603-1.2.1

Beslut - Riktlinje för pension förtroendevalda Västerås stad

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Uppdaterad version av riktlinje för pension för förtroendevalda i Västerås stad antas att gälla från den 15 oktober 2026.

Reservation

Eleonore Lundkvist (M), Johan Fernkvist (M) och Stefan Lindh (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Johan Fernkvists (M) förslag enligt följande:

"Det ska inte spela någon roll hur långt straffet är, skattepengar ska inte betalas ut i form av omställningsstöd till politiker om man dömts till fängelse."

Caroline Frisk (SD) och Joakim Bengtsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Caroline Frisks (SD) förslag.

Ärendebeskrivning

Förbundsstyrelsen för Sveriges kommuner och regioner (SKR) har den 19 december 2025 antagit nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda – OPF-KR 26.

Följande förändringar införs:

Omställningsstöd:

• En ny regel införs som utesluter omställningsstöd vid fängelsedom på två år eller mer.

• Tid hos annan uppdragsgivare får räknas in i kvalifikationstiden.

• Samordning med all inkomst sker redan från första året, med fribelopp motsvarande en tolftedel av prisbasbeloppet.

Pension:

• Ingen utbetalning av belopp under 250 kr per år.

• Kortare utbetalningstid (minst 10 år) möjlig

• Tidigaste uttag vid 62 år, automatisk utbetalning vid 70 år-

• Sambobegreppet förtydligas.

Familjeskydd

• Endast ett helt familjeskydd kan utbetalas, även vid flera uppdrag.

Stadsledningskontoret har utifrån SKR:s nya bestämmelser utarbetat en reviderad version av riktlinje för pension för förtroendevalda Västerås stad.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Uppdaterad version av riktlinje för pension för förtroendevalda i Västerås stad antas att gälla från den 15 oktober 2026.

Yrkanden

Johan Fernkvist (M) yrkar att meningen "Omställningsstödet utgår ej vid fängelsedom på två år eller mer." ändras till "Omställningsstödet utgår ej vid fängelsedom."

Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till Johan Fernkvists (M) förslag.

Samuel Stengård (KD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels Johan Fernkvists (M) förslag till vilket Caroline Frisk (SD) yrkar bifall, dels bifall till stadsledningskontorets förslag från Samuel Stengård (KD). Ordföranden föreslår en beslutsgång där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner beslutsgången varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Stadsledningskontoret

Anna Porsaeus

E-post: anna.porsaues@vasteras.se

Datum: 2026-10-01

Diarienummer: KS 2026/00603-1.2.1

Tjänsteutlåtande – Revidering av riktlinje för pension för förtroendevalda Västerås stad

Tjänsteutlåtandet är förvaltningens bedömning och förslag till beslut.

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:
Uppdaterad version av riktlinje för pension för förtroendevalda i Västerås stad antas att gälla från den 15 oktober 2026.

Ärendebeskrivning

Förbundsstyrelsen för Sveriges kommuner och regioner (SKR) har den 19 december 2025 antagit nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda – OPF-KR 26.

Följande förändringar införs:

Omställningsstöd:

• En ny regel införs som utesluter omställningsstöd vid fängelsedom på två år eller mer.

• Tid hos annan uppdragsgivare får räknas in i kvalifikationstiden.

• Samordning med all inkomst sker redan från första året, med fribelopp motsvarande en tolftedel av prisbasbeloppet.

Pension:

• Ingen utbetalning av belopp under 250 kr per år.

• Kortare utbetalningstid (minst 10 år) möjlig

• Tidigaste uttag vid 62 år, automatisk utbetalning vid 70 år-

• Sambobegreppet förtydligas.

Familjeskydd

• Endast ett helt familjeskydd kan utbetalas, även vid flera uppdrag.

Stadsledningskontoret har utifrån SKR:s nya bestämmelser utarbetat en reviderad version av riktlinje för pension för förtroendevalda Västerås stad.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Uppdaterad version av riktlinje för pension för förtroendevalda i Västerås stad antas att gälla från den 15 oktober 2026.

Förvaltningens bedömning

Förtroendevaldas pensioner ska i så stor mån som möjligt likna anställdas villkor, varför en uppdatering till OPF-KR 26 bör göras i riktlinjen för pension för förtroendevalda i Västerås stad.

Riktlinjerna bygger i sin helhet på gällande avtal med SKR varför ytterligare juridisk granskning ej är relevant.

Riktlinjerna bygger också på gällande avtal för förtroendevalda och anställda och innebär inga ytterligare kostnader än det som avtalen gör gällande.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Lina Öberg
HR-direktör

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

Program
Policy
Handlingsplan
Riktlinje

Riktlinje för pension för förtroendevalda i Västerås stad

Beslutad av kommunfullmäktige 2025-04-03
Uppdaterad 2026-XX-XX

Dnr 2026/00672

VÄSTERÅS STAD

Innehållsförteckning

INLEDNING 3

Uppdatering 3

Beslutsordning 3

Pension och förmåner för förtroendevalda 4

Omställningsstöd 4

AKTIVA OMSTÄLLNINGSINSATSER 4

EKONOMISKT OMSTÄLLNINGSSTÖD 4

FÖRLÄNGT EKONOMISKT OMSTÄLLNINGSSTÖD 5

SAMORDNING 5

AKTIVITETSRAPPORT 5

UPPGIFTSSKYLDIGHET 5

SANKTION 5

Pensionsbestämmelser 6

AVGIFTSBESTÄMD ÅLDERSPENSION 6

SITUATIONER DÅ PENSIONSBESTÄMMELSERNA INTE GÄLLER 6

SJUKPENSION 6

EFTERLEVANDESKYDD ..... **FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.**

Familjeskydd 7

Kompensation till förtroendevald för förlorad tjänstepensionsförmån 7

KOMPENSATIONSPREMIE 7

Minsta pensionsavgift 8

Återbetalning 8

ÅTERBETALNING AV FÖR MYCKET UTBETALD PENSION 8

Arvodeväxling till pension 8

INLEDNING 8

PERSONKRETS 8

GRUNDREGLER 8

STORLEKEN PÅ VÄXLINGEN 9

VAL AV UTFORMNING AV ARVODEVÄXLINGEN 9

PREMIEBESTÄMD FÖRSÄKRING 9

ÅTERBETALNINGSSKYDD 9

FÖRÄNDRING AV FÖRSÄKRINGSLÖSNINGEN 10

ARVODESUNDERLAG 10

VID SJUKDOM/LEDIGHET 10

SÄRSKILD ÖVERENSKOMMELSE 10

RÅDGIVNING 10

UTKAST

INLEDNING

Bestämmelser om omställningsstöd och Pension (OPF-KL) har per den 1 januari 2025 uppdaterats till OPF-KR 25 och antagits av kommunfullmäktige.
Förde förtroendevalda på hel- eller deltid som tillträdde sitt uppdrag innan valet 2014 gäller fortfarande antagna bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda (PBF), eller tidigare pensionsbestämmelser.

Bestämmelserna i pensionsavtalen är i vissa delar dispositiva och ger utrymme för lokala eller individuella överenskommelser. I denna riktlinje beskrivs det Västerås stad beslutat ska gälla i specifika pensionsfrågor.

Uppdatering

Riktlinjen för pension ska ses över kontinuerligt och vid behov uppdateras.
Senaste uppdateringen skedde den XX till OPF-KR 26.

Beslutsordning

Kommunfullmäktige är pensionsmyndighet för förtroendevalda och högsta ansvarig instans för anställdas pensionsvillkor. Det löpande ansvaret för pensionsfrågor delegeras till förhandlingschefen för beslut i individärende i enlighet med denna riktlinje. Förhandlingschefen ansvarar också för administrativa och redaktionella revideringar.

UTKAST

Pension och förmåner för förtroendevalda

OPF-KR innehåller dels ett omställningsstöd, dels pensionsförmåner och familjeskydd.

Omställningsstöd

Bestämmelser om omställningsstöd gäller endast för de förtroendevalda som har uppdrag på heltid, eller betydande del av heltid. Bestämmelser om omställningsstöd tar sikte på aktiv omställning där aktiva omställningsåtgärder kombineras med tidsbegränsad ekonomisk omställning.

AKTIVA OMSTÄLLNINGSINSATSER

Förtroendevalda som har haft ett eller flera uppdrag inom Västerås stad med sammanlagt minst 40 procent av heltid och som lämnat sitt uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdragstid och som inte uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder när han eller hon lämnar sitt (sina) uppdrag har rätt att till aktiva omställningsinsatser. De aktiva omställningsinsatserna ska hjälpa individen till en ny försörjning och det förutsätts att den enskilde deltar på ett engagerat och aktivt sätt i insatserna. Eftersom alla individer har olika förutsättningar måste beslut om insatsernas innehåll och kostnaden för dessa fattas i varje enskilt fall. Det innebär att omställningsinsatsernas omfattning och innehåll därmed kan skilja sig åt mellan olika individer.

För att få rätt till aktiva omställningsinsatser krävs en skriftlig ansökan till pensionshandläggare på löneenheten. Ansökan måste vara löneenheten. tillhanda senast tre månader efter avgången från uppdraget. Den förtroendevalde anger själv, i den mån det är möjligt, vilken typ av aktiv omställningsinsats som önskas och uppskattad kostnad fört denna. Kostnaden för den aktiva omställningsinsatsen får uppgå till maximalt två prisbasbelopp per individ. Förtroendevald med uppdrag på deltid har rätt till aktiva omställningsinsatsen i proportion till sitt uppdrag. Det innebär som exempel att ett uppdrag på 40 procent ger rätt till aktiva omställningsinsatsen motsvarande 40 procent av två prisbasbelopp.

EKONOMISKT OMSTÄLLNINGSSTÖD

Förtroendevalda som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av heltid och som förlorat ett eller flera av sina uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid kan få ekonomiskt omställningsstöd. För varje år i uppdraget utbetalas ekonomiskt omställningsstöd i tre månader. Det ekonomiska omställningsstödet utbetalas under högst tre år för den förlorade arvodesersättningen.
Tid hos annan uppdragsgivare med samma pensionsavtal räknas in i kvalifikationstiden.
För att få rätt till ekonomiskt omställningsstöd krävs en skriftlig ansökan till pensionshandläggare på löneenheten. Ansökan måste vara löneenheten tillhanda minst tre månader innan den förtroendevalde vill att det ekonomiska omställningsstödet ska börja betalas ut.

UTKAST

FÖRLÄNGT EKONOMISKT OMSTÄLLNINGSSTÖD

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald tidigaste från den åldern för allmän pension kan utbetalas, dvs tre år innan riktåldern för den förtroendevalda. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd ett år i taget och som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Den förtroendevalde ska ha haft uppdrag på minst 40 procent under åtta års tid och dessutom tidigare fått ekonomiskt omställningsstöd. Den som önskar få förlängt ekonomiskt omställningsstöd ska senast den 30 november varje år ansöka om detta till löneenheten. Beslut fattas sedan av förhandlingschef.

SAMORDNING

Samordning av all inkomst sker redan år ett efter avgången, med ett fribelopp motsvarande en tolftedel av prisbasbeloppet per månad.

Förtroendevald med uppdrag på deltid får undanta förvärvsinkomst proportionerligt till sitt uppdrag. Det innebär som exempel att efter den styrka årliga förvärvsinkomst den förtroendevalda haft under sin uppdragstid avräknats från samordning får denne vid ett uppdrag på 40 procent rätt till undantag av ytterligare förvärvsinkomst från samordning motsvarande 40 procent av en tolftedel av prisbasbeloppet per månad.

Förtroendevald ska lämna inkomstuppgift inför varje utbetalningsår och är skyldig att snarast lämna in ny inkomstuppgift om dennes inkomster förändras.

Omställningsstödet utgår ej vid fängelsedom på två år eller mer.

Staden äger rätt att återkräva utbetalt/innehålla ekonomiskt omställningsstöd om oriktiga eller sent inkomna inkomstuppgifter inlämnats.

AKTIVITETSRAPPORT

Den som har ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd ska lämna en aktivitetsrapport till löneenheten en gång per kvartal. I rapporten redovisas vad personen har gjort för att hitta egen försörjning.

UPPGIFTSSKYLDIGHET

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter pensionsmyndigheten begär och som behövs för att kunna bedöma rätten till ekonomiskt eller förlängt omställningsstöd.

SANKTION

Om den förtroendevalde av olika skäl inte tar sitt ansvar för att hitta ny försörjning eller underlåter att lämna rapporter och underlag för samordning, eller annan efterfrågad handling som är av vikt för att pensionsmyndigheten ska kunna fatta beslut i enlighet med dessa bestämmelser, äger Västerås stad rätt att besluta om åtgärder enligt följande sanktionstrappa.
Trappan omfattar tre steg:

- Första steget är en skriftlig påminnelse.

- Andra steget innebär förlorad ersättning i tio dagar.
- Tredje och sista steget medför att hela omställningsstödet blir indraget och den förtroendevalde måste då på nytt söka ersättning hos pensionsmyndigheten för att kunna få ersättning igen.

Pensionsbestämmelser

AVGIFTSBESTÄMD ÅLDERSPENSION

Pensionsavgift sätts av på de årliga kontanta ersättningarna och uppgår till 6 procent av pensionsgrundande inkomst upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 31,5 procent på pensionsgrundande inkomst över 7,5 inkomstbasbelopp. Vid små pensionsavgifter utbetalas detta kontant i stället för att avsättas som pension.

Pensionsbestämmelserna gäller för förtroendevalda oavsett uppdragets omfattning och motsvarar i stora delar de pensionsbestämmelser som gäller för anställda i staden i enlighet med AKAP-KR.

Utbetalning av ålderspension enligt OPF-KR kan tidigast ske från den tidpunkt den förtroendevalde kan få allmän pension utbetalad och pågå under minst fem (5) år.

Förtroendevalda med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid har även rätt till sjukpension och familjeskydd. (se nedan)

SITUATIONER DÅ PENSIONSBESTÄMMELSERNA INTE GÄLLER

Pensionsbestämmelserna gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av uppdrag i Västerås stad:

- Har uppnått den i 32 a § i LAS angivna pensionsåldern för närvarande 69 år. Varje ny mandatperiod betraktas som ett nytt tillträde till uppdrag.

SJUKPENSION

Sjukpensionen grundas och beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet som den förtroendevalde hade kalenderåret för insjuknandetidpunkter gånger tolv. Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om annat beräkningsunderlag.

Sjukpensionens nivå motsvarar nivån för den månadsersättning som utgår till anställda enligt AGS-KL och under den tid den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag på grund av sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar.

UTKAST

ÅTERBETALNINGSSKYDD

Ålderspensionen innefattar återbetalningsskydd. Förmånstagare ska i första hand vara den förtroendevaldes maka/make/registrerade partner/sambo och i andra hand förtroendevaldes barn.

Familjeskydd

Familjeskydd gäller för förtroendevald politiker på heltid samt deltidssysselsatta med en uppdragstid motsvarande 40 procent av heltidsersättning inom Västerås stad.

Endast ett helt familjeskydd kan betalas ut, även vid flera uppdrag.

Familjeskydd till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make, maka, sambo och registrerade parter som den avlidne hade vid tidpunkten för dödsfallet.

Familjeskyddet till efterlevande barn betalas ut till den förtroendevaldes arvsberättigade barn till och med månaden innan barnet fyller arton år.

En förtroendevalds efterlevande har rätt till familjeskydd om den förtroendevalde avlider under tid då hen innehar uppdrag på 40 procent eller mer av en heltidssysselsättning eller under tid då hen får sjukpension. Rätten till familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall gäller också om den förtroendevalde avlider inom sex månader efter att den förtroendevalde befriats eller frånträtt sitt uppdrag.

Familjeskyddet gäller inte om den förtroendevalde vid tidpunkten för dödsfallet hade en anställning eller uppdrag med pensionsrätt och den förtroendevalde genom anställning eller uppdrag hade motsvarande skydd för efterlevande.

Kompensation till förtroendevald för förlorad tjänstepensionsförmån

Förtroendevald som inte fullgör uppdrag på heltid eller betydande del av heltid har enligt kommunallagen rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar i sin ordinarie sysselsättning på grund av uppdraget.
Västerås stad har utifrån SKR:s rekommendation beslutat att förtroendevald som kompenseras för förlust av arbetsinkomst även kompenseras för förlust av tjänstepensionsförmån.

KOMPENSATIONSPREMIE

Kompensationen beräknas enligt en schablonersättning av en pensionsavgift på 6 procent av den förtroendevaldes ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Förtroendevald som kan påvisa att denne gör en större förlust av tjänstepension än schablonersättningen för lönedelar över 7,5 IBB ska anmäla detta till staden senast den 31 december efterföljande år.
Ovanstående regler för kompensation till förtroendevald för förlorad pensionsförmån gäller för uppdragstid från och med 2015-01-01.

Minsta pensionsavgift

Sammanlagda pensionsavgifter för pension enligt OPF-KR och för Kompensation för förlorad pensionsförmån understigande 3,5 procent av samma års inkomstbasbelopp betalas ut direkt till den förtroendevalde som ett arvode som ej är pensionsgrundande.
Belopp understigande 250 kr avseende ett kalenderår utbetalas inte.

Återbetalning

ÅTERBETALNING AV FÖR MYCKET UTBETALD PENSION

Förtroendevald är skyldig att lämna uppgifter som behövs för beräkning av pension i enlighet med Västerås stads anvisningar.

Om oriktiga eller ofullständiga uppgifter lämnats ska återbetalning ske.

Västerås stad kommer alltid att inleda utredning av för mycket utbetald pension om beloppet uppgår till mer än 5 procent av ett PBB eller 1 000 kronor.

Arvodesväxling till pension

INLEDNING

En arvodeväxling innebär att den förtroendevalde byter en bestämd del av sitt bruttoarvode mot att motsvarande del plus tillägg inbetalas till en pensionsförsäkring.
Arvodeväxling kompletterar de pensionsåtaganden som i övrigt gäller enligt lokala regler, lag och kollektivavtal samt ev. privat sparande.

PERSONKRETS

Västerås stad erbjuder växling av arvode mot pension till de förtroendevalda som innehar uppdrag i Västerås stads om minst 40 procent av en heltid.

GRUNDREGLER

- Uttag från pensionen kan påbörjas vid 55 års ålder eller från den tidpunkt som skattelagstiftningen och valt försäkringsbolags villkor tillåter antingen som ett livsvarigt eller temporärt uttag.
- Uttagstid är minst fem år. Annan utbetalningstid kan väljas enligt försäkringsbolags villkor.

UTKAST

- Premiebetalning kan ske så länge den förtroendevalde kvarstår i uppdrag, dock längst intill dess den förtroendevalde har fyllt den i 32 a § LAS angiven åldern.
- Västerås stads anvisar försäkringsgivare avseende placering av premien.

STORLEKEN PÅ VÄXLINGEN

Det belopp som den förtroendevalde avstår varje månad måste uppgå till minst 1000 kronor vid löpande sparande. Utöver det bruttoarvode som den förtroendevalde avstår bekostar Västerås stads ett tillägg om 5,8 procent av premien som motsvarande kvoten mellan sociala avgifter och löneskatt minus Västerås stads administrationskostnad, vilket inbetalas till det förvaltningsalternativ som den förtroendevalde väljer. Tillägget kan komma att förändras utifrån en eventuell förändring av de sociala avgifterna eller löneskatten och är således inget fast belopp.

VAL AV UTFORMNING AV ARVODEVÄXLINGEN

Den medarbetare som väljer arvodeväxling, får välja premiebestämd försäkringslösning inom ramen för de leverantörer som Västerås stads har avtal med för tryggande av pension för förtroendevalda.

PREMIEBESTÄMD FÖRSÄKRING

Utmärkande för premiebestämd försäkring är att pensionens storlek baseras på pensionskapitalet vid pensioneringstidpunkten. Pensionskapitalets storlek är beroende av de premier som inbetalats under anställningstiden, samt av den vinstdelning som försäkringsbolaget tilldelar traditionell försäkring, eller vid fondförsäkring den värdeutveckling fonden erhållit under den aktuella perioden. Vid val av fondförsäkring är alltid den förtroendevalda självansvarig för valet av fond, och därmed också storleken på pensionsförmånerna.

ÅTERBETALNINGSSKYDD

Försäkringen omfattar ålderspension med återbetalningsskydd. Förmånstagare skall i första hand vara den förtroendevaldes maka/make/registrerade partner/sambo och i andra hand förtroendevaldes barn.
Den förtroendevalde kan när som helst välja att ta bort återbetalningsskyddet.
Den förtroendevalde kan lägga till återbetalningsskydd enligt försäkringsgivarens vid varje tidpunkt gällande försäkringsvillkor.
Förtroendevald kan själv välja förmånstagare för återbetalningsskyddet.
Förordnande av förmånstagare samt ändring av förmånstagarförordnande sker genom skriftligt meddelande till försäkringsgivaren på blankett som anvisats av försäkringsgivaren.
Om förmånstagare enligt förmånstagarförordnande saknas utbetalas tillgodohavandet i försäkringen som ett engångsbelopp till Västerås stad.

FÖRÄNDRING AV FÖRSÄKRINGSLÖSNINGEN

Förtroendevald har möjlighet att byta försäkringsfond, premiestorlek och återbetalningsskydd inom den valda försäkringslösningen. Ändring av försäkringsfond och återbetalningsskydd ska anmälas till försäkringsbolaget. Ändring av premiestorleken ska anmälas till HR-avdelningen. Ändring kan ske maximalt två gånger per år.

ARVODESUNDERLAG

Det är arvoden innan växlingen som ska ligga till grund för avsättningen till pensionen enligt OPF-KR. Dock kan eventuella ersättningar från socialförsäkringarna enligt lag komma att påverkas av växlingen såsom allmän pension, sjukersättning och föräldrapenning.

VID SJUKDOM/LEDIGHET

Arvodeväxlingen upphör vid långvarig ledighet (dock ej semester) eller då den förtroendevalde ej längre har ett sjukarvode som avdraget kan tas av.

SÄRSKILD ÖVERENSKOMMELSE

För att växling av arvode mot pension ska börja gälla ska en särskild överenskommelse upprättas vilken ska undertecknas av både den förtroendevalde och av Västerås stads.

RÅDGIVNING

För den förtroendevalde innebär valet av eventuell arvodeväxling ett viktigt privatekonomiskt beslut. Västerås stads kommer därför att erbjuda den förtroendevalde individuell rådgivning av försäkringsspecialist vilken utses av Västerås stads.

UTKAST

§ 328 Dnr KS 2026/00828-1.4.2

Beslut - Redovisning av ej avslutade uppdrag från kommunfullmäktige till nämnder per den 31 augusti 2026

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Redovisningen av ej avslutade uppdrag från kommunfullmäktige till nämnder per den 31 augusti 2026 läggs till handlingarna.

2. Följande uppdrag avslutas:

KS 2013/00533 - Möjliggöra en permanentning av begränsad del av befintlig husvagnscamping på Björnön

KS 2023/01396 - Framtagande av en rutin för samt genomförande av distribution av namnvalsedlar till röstlokaler och vallokaler vid allmänna val

KS 2024/00248 - Följa utvecklingen inom AI som på sikt kan leda till att underlätta att sammanfatta handlingar på lättläst svenska

KS 2025/00813 - Etablera ett veteranmonument i Vasaparken

KS 2025/00814 Förse Västerås stads och Mälarenergis elskåp med förstorade fotografier från stadsarkivet

Ärendebeskrivning

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning ska nämnderna två gånger per år lämna en statusredovisning över de uppdrag som kommunfullmäktige givit och som ännu inte slutförts.

I redovisningen från respektive nämnd anges status för uppdragen samt information om något av uppdragen är verkställt och kan avslutas. I de fall flera nämnder är inblandade i genomförandet av uppdraget har en nämnd utsetts som ansvarig för statusredovisningen.

I denna rapport statusredovisas inte uppdrag från årsplaner eftersom dessa enligt särskild rutin redovisas i delårsrapporter och årsredovisningar.

Samtliga nämnder som har ej avslutade uppdrag har inkommit med sin redovisning. Stadsledningskontoret har sammanställt redovisningarna i en gemensam rapport. Redovisningen gäller per den 31 augusti 2026 och uppdragens status kan därför ha förändrats sedan dess. Totalt redovisas 40 uppdrag varav 5 föreslås avslutas.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Redovisningen av ej avslutade uppdrag från kommunfullmäktige till nämnder per den 31 augusti 2026 läggs till handlingarna.

2. Följande uppdrag avslutas:

KS 2013/00533 - Möjliggöra en permanentning av begränsad del av befintlig husvagnscamping på Björnön

KS 2023/01396 - Framtagande av en rutin för samt genomförande av distribution av namnvalsedlar till röstlokaler och vallokaler vid allmänna val

KS 2024/00234 - Sammanfatta kommunfullmäktiges beslut skrivet på lättläst

KS 2024/00248 - Följa utvecklingen inom AI som på sikt kan leda till att underlätta att sammanfatta handlingar på lättläst svenska

KS 2025/00813 - Etablera ett veteranmonument i Vasaparken

KS 2025/00814 Förse Västerås stads och Mälarenergis elskåp med förstorade fotografier från stadsarkivet

Yrkanden

Eleonore Lundkvist (M) yrkar att uppdraget KS 2024/00234 - Sammanfatta kommunfullmäktiges beslut skrivet på lättläst, ska återremitteras och inte avslutas.

Samuel Stengård (KD) yrkar bifall till Eleonore Lundkvists (M) förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut, stadsledningskontorets förslag med revidering i enlighet med Eleonore Lundkvists (M) förslag, och att kommunstyrelsen därmed beslutar i enlighet med detta.

Beslutet ska skickas till

Grundskolenämnden, fastighetsnämnden, individ- och familjenämnden, kulturnämnden

Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Stadsledningskontoret

Lina Dahlström

E-post: lina2.dahlstrom@vasteras.se

Datum: 2026-10-08

Diarienummer: KS 2026/00828-1.4.2

Tjänsteutlåtande – Redovisning av ej avslutade uppdrag från kommunfullmäktige till nämnder per 31 augusti 2026

Tjänsteutlåtandet är förvaltningens bedömning och förslag till beslut.

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Redovisningen av ej avslutade uppdrag från kommunfullmäktige till nämnder per den 31 augusti 2026 läggs till handlingarna.

2. Följande uppdrag avslutas:

KS 2013/00533 - Möjliggöra en permanentning av begränsad del av befintlig husvagnscamping på Björnön

KS 2023/01396 - Framtagande av en rutin för samt genomförande av distribution av namnvalsedlar till röstlokaler och vallokaler vid allmänna val

KS 2024/00234 - Sammanfatta kommunfullmäktiges beslut skrivet på lättläst

KS 2024/00248 - Följa utvecklingen inom AI som på sikt kan leda till att underlätta att sammanfatta handlingar på lättläst svenska

KS 2025/00813 - Etablera ett veteranmonument i Vasaparken

KS 2025/00814 Förse Västerås stads och Mälarenergis elskåp med förstorade fotografier från stadsarkivet

Ärendebeskrivning

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning ska nämnderna två gånger per år lämna en statusredovisning över de uppdrag som kommunfullmäktige givit och som ännu inte slutförts.

I redovisningen från respektive nämnd anges status för uppdragen samt information om något av uppdragen är verkställt och kan avslutas. I de fall

flera nämnder är inblandade i genomförandet av uppdraget har en nämnd utsetts som ansvarig för statusredovisningen.

I denna rapport statusredovisas inte uppdrag från årsplaner eftersom dessa enligt särskild rutin redovisas i delårsrapporter och årsredovisningar.

Samtliga nämnder som har ej avslutade uppdrag har inkommit med sin redovisning. Stadsledningskontoret har sammanställt redovisningarna i en gemensam rapport. Redovisningen gäller per den 31 augusti 2026 och uppdragens status kan därför ha förändrats sedan dess. Totalt redovisas 40 uppdrag varav 5 föreslås avslutas.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Redovisningen av ej avslutade uppdrag från kommunfullmäktige till nämnder per den 31 augusti 2026 läggs till handlingarna.

2. Följande uppdrag avslutas:

KS 2013/00533 - Möjliggöra en permanentning av begränsad del av befintlig husvagnscamping på Björnön

KS 2023/01396 - Framtagande av en rutin för samt genomförande av distribution av namnvalsedlar till röstlokaler och vallokaler vid allmänna val

KS 2024/00234 - Sammanfatta kommunfullmäktiges beslut skrivet på lättläst

KS 2024/00248 - Följa utvecklingen inom AI som på sikt kan leda till att underlätta att sammanfatta handlingar på lättläst svenska

KS 2025/00813 - Etablera ett veteranmonument i Vasaparken

KS 2025/00814 Förse Västerås stads och Mälarenergis elskåp med förstorade fotografier från stadsarkivet

Helene Öhrling

Stadsdirektör

Katarina Thorsell

Administrativ direktör

Beslutet ska skickas till

Grundskolenämnden, fastighetsnämnden, individ- och familjenämnden, kulturnämnden, nämnden för idrott, fritid och förebyggande, nämnden för personer med funktionsnedsättning, tekniska nämnden, valnämnden, äldrenämnden

2026-10-19
Dnr: KS 2026/00828

Informationsklass: Publik

Redovisning av ej avslutade uppdrag från kommunfullmäktige till nämnder per 31 augusti 2026

Stadsledningskontoret
721 87 Västerås
021-39 00 00 • www.vasteras.se

Västerås stad

Kommunstyrelsen

KS 2013/00533 Uppdrag - möjliggöra en permanentning av begränsad del av befintlig husvagnscamping på Björnön

KF 2013-06-94 § 134 Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar och bolag möjliggöra en permanentning av en begränsad del av befintlig husvagnscamping på Björnön.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2013-06-04	Klar		KS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Under 2026 har avtalet med campingföreningen sagts upp för avflyttning. Ett arbete sker genom teknik- och fastighetsförvaltningen för att etablera en campingverksamhet som är publikt öppen. Uppdraget kan avslutas.

KS 2022/01067 Uppdrag - Utforma en stadsgemensam riktlinje för det suicidpreventiva arbetet

KF 2022-06-16 § 236 Kommunstyrelsen får i uppdrag att utforma en stadsgemensam riktlinje för det suicidpreventiva arbetet.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2022-06-16	Påbörjad		KS

Senaste kommentar (2026-08-31):

En stadsgemensam riktlinje för det suicidpreventiva arbetet är påbörjad, men ska samordnas med den länsgemensamma strukturen för att undvika parallella processer. En länsgemensam genomförandeplan håller på att tas fram. Uppdraget beräknas återrapporteras under våren 2027.

KS 2024/00234 Uppdrag - Sammanfatta kommunfullmäktiges beslut skrivet på lättläst

KF 2024-02-01 § 14 Kommunstyrelsen får i uppdrag att sammanfatta kommunfullmäktiges beslut, skrivet på lättläst

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2024-02-01	Klar		KS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Staden tillhandahåller en e-tjänst via hemsidan för beställning av kommunfullmäktiges beslut på lättläst. Uppdraget kan avslutas.

KS 2024/00248 Uppdrag - Följa utvecklingen inom AI som på sikt kan leda till att underlätta att sammanfatta handlingar på lättläst svenska

KF 2024-02-01 § 14 Kommunstyrelsen får i uppdrag att följa utvecklingen inom AI som på sikt kan leda till att underlätta att sammanfatta handlingar på lättläst svenska.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2024-02-01	Klar		KS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Staden har under 2026 testat och genomfört ett antal piloter på olika AI-plattformar och språkmodeller för att säkerställa informationssäkerhet och kvalitet. Att sammanfatta nämnhandlingar och göra dem lättlästa är ur ett tekniskt perspektiv är möjligt idag. När beslut fattats om vilket AI-stöd som ska användas långsiktigt kan arbetet med ett sådant utvecklingsprojekt starta. Uppdraget hanteras inom den ordinarie verksamheten och kan därför avslutas.

KS 2020/01381 Uppdrag - Ta fram ett planprogram för projekt Mälarporten

KF 2020-09-03 § 184 Byggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram ett planprogram för projekt Mälarporten där stadsdelarna Kungsängen och Ängsgärdet ingår.

KF 2025-09-04 § 165. Uppdraget flyttas från byggnadsnämnden till kommunstyrelsen.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2020-09-03	Påbörjad		KS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Markanvisningen i silokvarteret har haft betydelse för möjligheten att komma vidare i arbetet med planprogrammet. När samarbetet med de ankarbyggherrar som gick vidare i markanvisningstävlingen nu kommit en bit kan det vara möjligt att ta kliv även med planprogrammet, mot ett antagande.

KS 2025/00932 Uppdrag - Genomförandeprojekt för att Västerås stads verksamheter ska nå beredskapsnivå 2030

KF 2025-03-06 §35 Kommunstyrelsen får i uppdrag att starta ett genomförandeprojekt som ska samordna stadens verksamheter för att nå beredskapsnivå 2030 samt bevaka möjligheterna till statlig finansiering.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-03-06	Påbörjad		KS

Senaste kommentar (2026-08-30):

Arbetet med att stärka stadens beredskapsförmåga fortsätter genom inköp av beredskapsmateriel, kunskapshöjande insatser och samverkan med förvaltningar och civilsamhälle, bland annat genom trygghetspunkterna på landsbygden.

Under året har den operativa förmågan stärkts genom utvecklade logistikrutiner, materielinstruktioner och fortsatt utveckling av stabsfunktionen K4 utifrån övningserfarenheter.

Arbetet med Beredskapsnivå 2030 TFF har överlämnats till förvaltningen och presenterats för berörda nämnder inför beslut om fortsatt inriktning. Det stadsövergripande arbetet med utbildning och övning har försenats av resursbrist, men piloter för två e-utbildningar planeras under hösten.

Inom barn- och utbildningsförvaltningen pågår arbetet med att identifiera lämpliga beredskapsförskolor och förutsättningarna för utökad nattverksamhet vid höjd beredskap.

KS 2025/01327 Uppdrag - Ta fram en arenastrategi och utvecklingsplan för Rocklundaområdet (fastigheterna Rocklunda 2, 3 och 6)

KF 2025-11-06 § 225 Kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, nämnden för idrott, fritid och förebyggande och Västerås Stads Strategiska Fastigheter AB får i uppdrag att ta fram en arenastrategi och utvecklingsplan för Rocklundaområdet.

KS 2025-10-22 § 367 Stadsledningskontoret får i uppdrag att samordna arbetet med att ta fram en arenastrategi och utvecklingsplan för Rocklundaområdet (fastigheterna Rocklunda 2, 3 och 6).

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-11-06	Påbörjad		BN, KS, NIFF

Senaste kommentar (2026-08-31):

Arbete fortgår. Målsättningen är att ett förslag ska kunna presenteras för kommunstyrelsen i slutet av 2026, för beslut om eventuell fortsatt process.

KS 2025/01480 Uppdrag - Utreda möjligheten att inrätta lämpligt digitalt styrsystem av Västerås citys gatu- och objektsbelysning med utgångspunkt från IOT (Internet of Things)

KF 2025-12-04 § 255 Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda möjligheten att inrätta lämpligt digitalt styrsystem av Västerås citys gatu- och objektsbelysning med utgångspunkt från IOT (Internet of Things), i nära samarbete med tekniska nämnden, fastighetsnämnden, kulturnämnden och byggnadsnämnden. Utredningen ska även innehålla uppgifter om beräknad investeringskostnad och driftskostnad. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under juni 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-12-04	Påbörjad		FN, BN, KS, TN, KUN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Utredningen om möjligheten att inrätta ett digitalt styrsystem för belysning i city genomförs tillsammans med teknik- och fastighetsförvaltningen och kommer vara klar i början av 2027. Som möjliggörare har en sammanhållen IoT-infrastruktur etablerats för stadens behov hos Samkom/Fibra under 2026.

KS 2025/01481 Uppdrag - Samordna bygglovsprocesser och rutiner vid Västerås stads egna ansökningar

Kommunstyrelsen får i uppdrag att samordna bygglovsprocesser och -rutiner vid Västerås stads egna ansökningar, i samverkan med berörda nämnder, främst fastighetsnämnden, tekniska nämnden, nämnden för idrott, fritid och förebyggande, miljö- och konsumentnämnden, Skultuna kommundelsnämnd samt byggnadsnämnden. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2026.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-12-04	Påbörjad		FN, BN, KS, TN, NIFF, MOKN, KDNS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Återrapport av uppdraget är planerat till hösten 2026.

KS 2026/00378 Uppdrag - Förstärka brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder med särskilt fokus på barn och unga under skolloven 2026 samt för äldre under hela 2026

KF 2026-03-05 § 34 Kommunstyrelsen får i uppdrag att förstärka brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder, med särskilt fokus på barn och unga under skolloven 2026 samt för äldre under hela 2026. Uppdraget ska återrapporteras i samband med årsbokslutet för 2026, med delrapportering i kommunstyrelsen i september och december 2026.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-03-05	Påbörjad		KS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Rapportering av sommaren kopplat till detta uppdrag har informerats till kommunstyrelsen i augusti 2026.

KS 2026/00560 Uppdrag - Utreda hur Sågdammens område kan fortsätta vara tillgängligt för skultunabor och andra besökare

KF 2026-05-07 § 110 Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med Skultuna kommundelsnämnd utreda hur Sågdammens område kan fortsätta vara tillgängligt för skultunabor och andra besökare. Uppdraget ska återrapporteras senast under andra kvartalet 2027

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-05-07	Påbörjad		KS, KDNS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Arbetet med uppdraget är påbörjat och dialog med Skultuna kommundel är inledd.

KS 2026/00562 Uppdrag - Ta fram förslag på hur medarbetare som bidrar med idéer som ökar produktiviteten, effektiviteten eller kvaliteten i verksamheten kan uppmärksammas och premieras

KF 2026-05-07 § 111 Kommunstyrelsen får i uppdrag att arbeta fram ett förslag på hur medarbetare som bidrar med idéer som ökar produktiviteten, effektiviteten eller kvaliteten i verksamheten kan uppmärksammas och premieras. Uppdraget återrapporteras senast under det andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-05-07	Påbörjad		KS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Arbete pågår och uppdraget beräknas återrapporteras under hösten 2026.

Fastighetsnämnden

KS 2025/00816 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Planera för genomförande av byggstart av ny ridanläggning på Branthovda 2029 samt avveckling av ridanläggningen på Hamre

KF 2025-06-18 § 116 Fastighetsnämnden får i uppdrag att planera för genomförande av byggstart av ny ridanläggning på Branthovda 2029 samt avveckling av ridanläggningen på Hamre.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		FN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Uppdraget går enligt plan. Sista delen av arkeologin kommer att göras under våren/sommaren 2027 och projektering och upphandling 2027–2028.

KS 2025/00817 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Planera för genomförande av byggstart av ny grundskola och nytt vård- och omsorgsboende på Sätra, med inflyttning 2031

KF 2025-06-18 § 116 Fastighetsnämnden får i uppdrag att planera för genomförande av byggstart av ny grundskola och nytt vård- och omsorgsboende på Sätra, med inflyttning 2031.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		FN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Sätra skola – En behovsutredning av elevunderlaget kommer att göras tillsammans med grundskolenämnden.

Sätra äldreboende - Planering och byggnation för omsorgsboendet pågår och väntas färdigställas under 2028.

Grundskolenämnden

KS 2025/00823 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Utreda hur många samt i vilka stads- och kommundelar kommunala skolor ska finnas i kommunen år 2029 och framåt

KF 2025-06-18 § 116 Grundskolenämnden får i uppdrag att utreda hur många samt i vilka stads- och kommundelar kommunala skolor ska finnas i kommunen år 2029 och framåt. Fokus för utredningen ska vara på de högre årskurserna samt skolor på landsbygden. Utredningen ska göras i nära samarbete med fastighetsnämndens lokal-försörjningsgrupp och ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		GSN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad - följer tidsplan. Återrapport till grundskolenämnden beräknas ske under kvartal 4 2026.

Individ- och familjenämnden

KS 2026/00379 Uppdrag - Genomföra riktade åtgärder för att förhindra att särskilt utsatta barn och unga lockas, luras eller tvingas in i gängkriminalitet

KF 2026-03-05 § 34 Individ- och familjenämnden får i uppdrag att, i nära samarbete med polisen via Trygghetsrådet, genomföra riktade åtgärder för att förhindra att särskilt utsatta barn och unga lockas, luras eller tvingas in i gängkriminalitet. Uppdraget ska återrapporteras i samband med årsbokslutet för 2026, med delrapportering i kommunstyrelsen i september och december 2026.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-03-05	Påbörjad		IFN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad och pågår enligt tidplan. Under delår 2 2026 har flertalet aktiviteter påbörjats. Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen (KIFF) har rekryterat åtta uppsökande fritidsledare som planeras arbeta riktat mot ett antal skolor, för att säkerställa behov av trygga vuxna i miljön där barn och unga vistas. De tre

fritidsledarna som anställdes av barn- och utbildningsförvaltningen (BUF) inom ramen för skolsociala team, har fortsatt uppdrag under höstterminen 2026 med finansiering från Individ- och familjenämnden (IFN). Individ- och familjeförvaltningen (IFF) har rekryterat tre familjebehandlare i skola (skolsociala team), två SSPF-koordinatorer och en ungdomscoach. Samverkan med polis har förstärkts genom arbetet med den nationella operationen Augere som går i linje med samverkan enligt riktade åtgärder. Samverkan mellan alla berörda förvaltningar och myndigheter har aktiverats. Under våren genomfördes samverkansmöte för dialog och överenskommelse om riktning framåt gällande målgruppen, den särskilda satsningen, samt hur dessa insatser ska följas upp och utvärderas. Utvärderingarna planeras vara en kombination av statistik och försök att på kort tid mäta mervärdet av insatserna. Särskilt fokus på barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) har medvetandegjorts i relation till KSU-grupper BUF och korttidshemmen genom Vård- och omsorgsförvaltningen (VOF). Arbetet utvecklas enligt plan. Rekryteringar är genomförda, samverkansstrukturer har stärkts och riktade insatser för barn och unga i riskzon har etablerats eller förstärkts. Effekter av insatserna kommer att följas upp under kommande delår.

Kulturnämnden

KS 2021/01636 Uppdrag - Uppförande av staty över Anders Ynge Pers

KS 2021-09-02 § 338 Uppdraget hanteras vidare inom ramen för Kulturnämndens arbete och enligt gällande styrdokument för konst ”Handlingsplanen för offentlig konst”. Arbetet ska ske i samråd med initiativtagaren Nathan Shachar samt Anders Yngve Pers levande barn.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2021-09-02	Påbörjad		KUN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Förslaget kommer införlivas i det kommande konstprogrammet för Resecentrum. Dialog med projektgruppen pågår. Plan för genomförande avhängigt projektet Resecentrum.

KS 2025/00821 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Utreda vilka kultur- och aktivitetslokaler som ska finnas i kommunen år 2029 och framåt, vilket innehåll de ska erbjuda och vilka värden de ska tillföra invånare och besökare

KF 2025-06-18 § 116 Kulturnämnden får i uppdrag att utreda vilka kultur- och aktivitetslokaler som ska finnas i kommunen år 2029 och framåt, vilket innehåll de ska erbjuda och vilka värden de ska tillföra invånare och besökare. Utredningen ska göras i nära samarbete med fastighetsnämndens lokalförsörjningsgrupp och civilsamhället och ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		KUN

Senaste kommentar (2026-08-31):

En upphandlad konsult (Erda konsult) har startat upp arbetet med att genomföra en genomlysning av stadens centralt belägna kultur- och aktivitetslokaler. Konsulten har träffat företrädare för förvaltningen för att få fördjupad kunskap och Information om uppdraget. Intervjuer och dialogmöte genomförs slutet av augusti och början av september. Arbetet förväntas vara klart under 2027.

Parallellt pågår en löpande uppdatering av lokalbehovsplanen. Resultatet av genomlysningen kommer att utgöra ett viktigt underlag för den fortsatta utformningen av lokalbehovsplanen samt investeringsplanen för perioden 2029–2033. Arbetena bidrar därmed till ett förbättrat beslutsunderlag för framtida prioriteringar, resursfördelning och investeringar inom Västerås kulturinfrastruktur.

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande

KS 2025/00822 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Utreda vilka idrottsarenor som ska finnas i kommunen år 2029 och framåt, vilket innehåll de ska erbjuda och vilka värden de ska tillföra invånare och besökare

KF 2025-06-18 § 116 Nämnden för idrott, fritid och förebyggande får i uppdrag att utreda vilka idrottsarenor som ska finnas i kommunen år 2029 och framåt, vilket innehåll de ska erbjuda och vilka värden de ska tillföra invånare och besökare. Utredningen ska göras i nära samarbete med fastighetsnämndens

lokalförsörjningsgrupp och civilsamhället och ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		NIFF

Senaste kommentar (2026-08-31):

Gällande investeringsplan 2029–2033 har arbetet påbörjats i februari, och kommer följa stadens tidplan. Under våren är fokus främst de anläggningar som planeras tillsammans med fastighetsnämnden, under hösten kommer även nämndens egna investeringar kring idrottsplatser, friluftsområden och småbåtshamnar inkluderas i arbetet.

Arbete pågår gällande arenaöversyn för Västerås och vilka behov som finns. Även Rocklundaområdet involveras i arbetet, då staden tar tillbaka detta område i sin ägo under 2026. Bland annat så tittas det på eventhall, idrottshallar och fotbollshall. Både behov av anläggningar kartläggs, och möjlig placering av dessa.

Arbetet med investeringsplan 2029–2033 kommer att samordnas med lokal- och anläggningsplan, arenastrategi och upphandlingsplan.

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

KS 2025/01478 Uppdrag - Kartläggning av övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning

KF 2025-12-04 § 251 Nämnden för personer med funktionsnedsättning får i uppdrag att i samverkan med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden kartlägga övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-12-04	Klar		NF

Senaste kommentar (2026-08-31):

Nämnden har under delår 1, tillsammans med Grundskolenämnden samt Arbetsmarknadsnämnden, genomfört en kartläggning av övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning.

Kartläggningen har tydliggjort stadens insatser och pågående projekt och kommer att återrapporteras till Nämnden för personer med funktionsnedsättning innan sommaren 2026. Ärenden togs upp för beslut i Nämnden för personer med funktionsnedsättning innan sommaren 2026 för vidare återrapportering i Kommunstyrelse och fullmäktige.

Stadsledningskontorets kommentar:

Återrapporten är mottagen och är under handläggning på stadsledningskontoret. Beräknas återrapporteras till kommunfullmäktige under hösten 2026.

Tekniska nämnden

KS 2020/00795 Uppdrag - Utveckla Lögarängsområdet enligt utvecklingsprogrammets mål och ställningstagande

KF 2020-05-07 § 136 Tekniska nämnden får i uppdrag att utveckla Lögarängsområdet i samarbete med Nämnden för idrott, fritid och förebyggande samt Byggnadsnämnden enligt programmets mål och ställningstaganden. I uppdraget ingår att i samråd med berörda nämnder arbeta fram ett förslag för hur drift- och skötselansvaret ska fördelas inom Lögarängsområdet.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2020-05-07	Påbörjad		BN, TN, NIFF

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 4 2026.

KS 2021/02313 Uppdrag - Se över respektives ansvarsområden gällande trafiksäkerhet och trafikplanering på det kommunala vägnätet i Skultuna

KF 2021-11-11 § 453 Tekniska nämnden ges i uppdrag att tillsammans med Skultuna kommundelsnämnd se över respektives ansvarsområden gällande trafiksäkerhet och trafikplanering på det kommunala vägnätet i Skultuna.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2021-11-11	Påbörjad		TN, KDNS

Senaste kommentar (2026-08-31):

Uppdraget har inte kunnat prioriteras på grund av arbetsbelastning. Arbetet kommer att återupptas under 2026.

KS 2021/02314 Uppdrag - I samråd med andra intressenter arbeta med att identifiera objekt för ökad trafiksäkerhet för gång- och cykeltrafikanter i Skultuna, med särskilt beaktande om barn- och tillgänglighetsperspektiven

KF 2021-11-11 § 453 Tekniska nämnden ges i uppdrag att i samråd med andra intressenter, då ansvarsområdena är fastställda, i det fall att tekniska nämnden är ansvarig, arbeta med att identifiera objekt för ökad trafiksäkerhet för gång- och cykeltrafikant

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2021-11-11	Ej startad		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Uppdraget har inte kunnat prioriteras på grund av arbetsbelastning. Arbetet kommer att återupptas under 2026.

KS 2022/01066 Uppdrag - Utveckling av Västerås skärgård

KF 2022-06-16 § 234 Nämnden för idrott, fritid och förebyggande får i uppdrag att tillsammans med tekniska nämnden, byggnadsnämnden och kulturnämnden ta fram ett utvecklingsprogram för Västerås skärgård

KF 2023-11-09 Huvudansvaret för uppdraget flyttas från nämnden för idrott, fritid och förebyggande till tekniska nämnden

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2023-03-28	Påbörjad		BN, TN, NIFF, KUN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 3 2027.

KS 2022/00635 Uppdrag - Utreda möjligheterna till och eventuellt genomföra ett fiskevårdsprojekt

KF 2022-04-07 § 136 Utreda möjligheterna till och eventuellt genomföra ett fiskevårdsprojekt

KF 2023-11-09 Uppdraget flyttas från kommunstyrelsen till tekniska nämnden

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2022-04-07	Påbörjad		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 1 2027.

KS 2025/00393 Uppdrag - Utreda möjligheten att skapa en planskild passage över eller under Björnövägen samt att utreda hur trafikflödet kan förbättras på sträckan mellan rondellerna i korsningarna Kaserngatan/Bäckahästgatan/Björnövägen och mälarstrandsgatan/Björnövägen

KF 2025-03-06 § 46 Tekniska nämnden får i uppdrag att utifrån de båda att-satserna, utreda möjligheten att skapa en planskild passage över eller under Björnövägen samt att utreda hur trafikflödet kan förbättras på sträckan mellan rondellerna i korsningarna Kaserngatan/Bäckahästgatan/Björnövägen och Mälarstrandsgatan/Björnövägen. Uppdraget ska inkluderas i det kommande mobilitetsprogrammet.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-03-06	Klar		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Klar - Återrapporterad till tekniska nämnden kvartal 1 2026. Återrapporteras till KS/KF i eget ärende. Beräknas återrapporteras 2026.

KS 2025/00813 Uppdrag - Etablera ett veteranmonument i Vasaparken

KF 2025-06-18 § 128 Tekniska nämnden ges i uppdrag att genomföra veteranmonumentet i Vasaparken, med utgångspunkt i det befintliga gestaltningsförslaget. Uppdraget ska genomföras med särskild hänsyn till ceremoniell funktionalitet, trygghets-aspekter och insyn. Målsättningen är att monumentet ska kunna invigas i samband med Veterandagen den 29 maj 2026.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Klar		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Klar.

KS 2025/00814 Uppdrag - Förse Västerås stads och Mälarenergis elskåp med förstorade fotografier från stadsarkivet

KF 2025-06-18 § 130 Tekniska nämnden får i uppdrag att i samverkan med Mälarenergi och övriga aktörer förse Västerås stads och Mälarenergis elskåp med förstorade fotografier från stadsarkivet. Genomförandet ska ske med stegvis upptrappning, med fokus på elskåp i de centrala delarna av Västerås.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Klar		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Klar.

KS 2025/00815 Uppdrag - Uppvakta Trafikverket för att få med Norrleden som två-plus-två-väg på hela sträckan mellan RV56 och RV66

KF 2025-06-18 § 133 - Tekniska nämnden får i uppdrag att uppvakta Trafikverket för att få med Norrleden som två-plus-två-väg på hela sträckan mellan RV56 och RV66.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Klar		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Klar - Återrapporterad till tekniska nämnden kvartal 3 2025. Återrapporteras till KS/KF i eget ärende. Beräknas återrapporteras 2026.

KS 2025/00818 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Utreda nödvändiga klimatinvesteringar för att uppnå fossilfri kommun 2040

KF 2025-06-18 § 116 Tekniska nämnden får i uppdrag att utreda nödvändiga klimatinvesteringar för att uppnå fossilfri kommun 2040. Utredningen ska återrapporteras till kommun-fullmäktige senast under andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 2 2027.

KS 2025/00819 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Utreda nödvändiga infrastrukturinvesteringar för att klara framkomligheten för kollektivtrafik, cykeltrafik, fotgängare, bilister och godstrafik i kommunen

KF 2025-06-18 § 116 Tekniska nämnden får i uppdrag att utreda nödvändiga infrastruktur-investeringar för att klara framkomligheten för kollektivtrafik, cykeltrafik, fotgängare, bilister och godstrafik i kommunen. Utredningen ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 2 2027.

KS 2025/00820 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Utreda behovet av torginvesteringar i kommunen med fokus på Stora torget och ASEA-torget och trygga stråk

KF 2025-06-18 § 116 Tekniska nämnden får i uppdrag att utreda behovet av torginvesteringar i kommunen. Fokus för utredningen inom city ska vara på Stora torget och ASEA-torget och trygga stråk. Utredningen ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 2 2027.

KS 2025/01180 Uppdrag - Projekt med ett ökat fokus på problematiken kring råttor i kommunen

KF 2025-10-02 § 197 - Tekniska nämnden får i uppdrag att under 2026 inleda ett projekt som lägger ett ökat fokus på problematiken kring råttor i kommunen. I projektet ska det ingå att inleda en utökad samverkan med berörda aktörer samt hitta nya processer för att effektivisera arbetet genom samordning.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-10-02	Ej startad		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Ej startad på grund av resursbrist. Beräknas påbörjas i september.

KS 2025/01479 Uppdrag - Genomföra trädföryngring eller beskärning av träd längs Munkgatan och på kommunal mark på Melkertorget

KF 2025-12-04 § 254 Tekniska nämnden får i uppdrag att under 2026 genomföra trädföryngring eller beskärning av träd längs Munkgatan och på kommunal mark på Melkertorget samt att involvera länsstyrelsen i processen vid behov.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-12-04	Påbörjad		TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Förvaltningen undersöker om uppdraget är möjligt att genomföra under 2026 på grund av den effektbelysning som sitter i träden.

KS 2026/00106 Uppdrag - Genomföra åtgärder för att kunna använda del av Vasagatan som sommargågata 2026-2035

KF 2026-03-05 § 36

1. Tekniska nämnden får i uppdrag att genomföra åtgärder för att möjliggöra en sommargågata på Vasagatan genom city under juli och första halvan av augusti, årligen fram till 2035. De angränsande tvärgatorna Hantverkargatan och Smedje-gatan bör också inkluderas i arbetet. Uppdraget ska återrapporteras i samband med årsbokslut för varje år, med delrapportering i kommunstyrelsen i juni, september och december 2026.

2. Tekniska nämnden får i uppdrag att, med start inför sommaren 2026, genom-föra åtgärder för att hitta en bra lösning med kort promenadsträcka för kollektiv-trafikresenärer under den tid då kollektivtrafiken leds om genom city. De åtgärder som inte hinner genomföras till sommaren 2026 ska vara genomförda senast till sommaren 2027. Det ska vara särskilt fokus på hög tillgänglighet. Uppdraget ska återrapporteras i samband med årsbokslut för 2027, med delrapportering i kommunstyrelsen i juni, september och december 2026 samt i september 2027.

3. Tekniska nämnden får i uppdrag att ta fram alternativ för varutransporter som inte kan gå via citytunneln. Det kan till exempel vara att under juli och första halvan av augusti tillåta varutransporter under morgontimmarna, fram till att butikerna öppnar. Uppdraget ska återrapporteras i samband med årsbokslut för varje år, med delrapportering i kommunstyrelsen i juni, september och december 2026.

4. Tekniska nämnden får i uppdrag att ta fram lämpliga hinder för oönskad trafik i varje ände av den del av Vasagatan som ska vara avstängd för trafik. Hindren ska snabbt kunna öppnas vid utryckning med blåljusfordon eller infart av färdtjänst. Uppdraget ska återrapporteras i samband med årsbokslut för 2026, med del-rapportering i kommunstyrelsen i juni, september och december 2026.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-03-05	Påbörjad	[redacted]	TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Uppdrag 1 - Dnr TN 2026/00185 Påbörjad - Följer tidplan, pågår årligen fram till 2035.

Uppdrag 2 - Dnr TN 2026/00186 Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 4 2027.

Uppdrag 3 - Dnr TN 2026/00187 Påbörjad - Följer tidplan, pågår årligen fram till 2035.

Uppdrag 4 - Dnr TN 2026/00188 Påbörjad - Följer tidplan, beräknas vara klar kvartal 4 2026.

KS 2026/00434 Uppdrag - Utsmyckning cirkulationsplatser på Erikslund

KF 2026-04-01 § 76 Tekniska nämnden får i uppdrag att i samband med planerad ny- och ombyggnation av cirkulationsplatser på Erikslund även genomföra utsmyckning av dessa, att utsmyckningen finansieras inom befintlig investeringsplan, att uppdraget ska återrapporteras när

cirkulationsplatserna är färdigställda, samt att arbetet ska vägleda utformningen av samtliga cirkulationsplatser på området.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-04-01	Ej startad	[redacted]	TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Ej startad på grund av resursbrist.

KS 2026/00422 Uppdrag - Förbereda för investering i nytt kallbadhus

KF 2026-05-07 § 106

Tekniska nämnden får i uppdrag att kalkylera och planera för projektering och genomförande av byggstart 2029 av nytt kallbadhus med inriktning på modell small, enligt förstudien för kallbadhus (dnr KS 2022/01196). Placeringen ska vara vid Mälarens strand, antingen vid Lögarängen eller Svartåns mynning.

Tekniska nämnden får i uppdrag att inhämta synpunkter från invånare, civilsamhälle och det privata näringslivet i närområdet inför uppförandet av ett kallbadhus i Mälaren.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-05-07	Ej startad	[redacted]	TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Dnr TN 2026/00367, ej startat.

KS 2026/00716 Uppdrag - Genomföra ett antal mindre åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten kring citytunnels utfart

KF 2026-06-17 §149 Tekniska nämnden får i uppdrag att under 2026 genomföra ett antal mindre åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten kring citytunnels utfart. Uppdraget ska återrapporteras i samband med årsredovisningen för 2026.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2026-06-17	Ej startad	[redacted]	TN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Ej startad, planerad uppstart september 2026.

Valnämnden

KS 2023/01396 Uppdrag - Framtagande av en rutin för samt genomförande av distribution av namnvalsedlar till röstlokaler och vallokaler vid allmänna val

KF 2023-10-05 Valnämnden får i uppdrag att ansvara för framtagande av en rutin för samt genomförande av distribution av namnvalsedlar till röstlokaler och vallokaler vid allmänna val.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2023-10-05	Påbörjad		VN

Senaste kommentar (2025-08-31):

Rutinen antogs av valnämnden i januari 2025 och distributionen av namnvalsedlar genomförs till röstningslokaler och vallokaler under allmänna valen 2026. Uppdraget kan avslutas.

Äldrenämnden

KS 2025/00824 Uppdrag - Investeringsplan 2029 - 2033 - Utreda ett uppdaterat behov av vård- och omsorgsboenden i kommunen från 2030 och framåt

KF 2025-06-18 § 116 Äldrenämnden får i uppdrag att utreda ett uppdaterat behov av vård- och omsorgsboenden i kommunen från 2030 och framåt. Utredningen ska göras i nära samarbete med fastighetsnämndens lokalförsörjningsgrupp och ska åter-rapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2027.

Startdatum	Status	Färdiggrad	Taggar
2025-06-18	Påbörjad		ÄN

Senaste kommentar (2026-08-31):

Arbetet med att se över behov av vård och omsorgsboenden pågår kontinuerligt genom att följa antalet personer som inte erbjudits lägenhet till de olika inriktningarna samt med ett större arbete i anslutning till den årliga befolkningsprognosen. Det har även tagits fram en intern planering på fem nya vård- och omsorgsboenden, samt utökningsförslag på befintliga boenden för att möta behovet.

Under hösten 2026 kommer en workshop anordnas tillsammans med Teknik- och fastighetsförvaltningen för att skapa samsyn i demografin, både gällande kunder och medarbetare, samt rörande de ekonomiska förutsättningarna för kommande investeringsplan.

Det finns för närvarande utmaningar med att tillskapa tillräckligt många boenden i kombination med inriktningen att det ska ske i egenägda fastigheter. Löpande dialog med Teknik- och fastighetsförvaltningen pågår gällande det.

§ 329 Dnr KS 2026/00677-1.4.2

Beslut - Redovisning av motioner som inte har slutbehandlats hösten 2026

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Redovisningen av motioner som inte har slutbehandlats hösten 2026 läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

För att bevaka en skyndsam handläggning av inkomna motioner ska kommunstyrelsen två gånger per år redovisa de motioner som inte är slutbehandlade till kommunfullmäktige. Detta regleras dels i gällande arbetsordning för kommunfullmäktige, dels i den av kommunstyrelsen fastställda rutinen för hantering av motioner.

Enligt kommunallagen bör en motion beredas så att kommunfullmäktige kan fatta beslut inom ett år efter det att motionen väckts. Om beredningen av motionen inte kan avslutas under denna tid, ska detta anmälas till kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret har sammanställt en lista över de motioner som har väckts i kommunfullmäktige men ännu inte slutbehandlats. Listan omfattar 15 motioner och av dessa är ingen motion äldre än ett år.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Redovisningen av motioner som inte har slutbehandlats hösten 2026 läggs till handlingarna.

Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Stadsledningskontoret

Lina Dahlström

E-post: lina2.dahlstrom@vasteras.se

Datum: 2026-10-13

Diarienummer: KS 2026/00677-1.4.2

Tjänsteutlåtande - Redovisning av motioner som inte har slutbehandlats hösten 2026

Tjänsteutlåtandet är förvaltningens bedömning och förslag till beslut.

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Redovisningen av motioner som inte har slutbehandlats hösten 2026 läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

För att bevaka en skyndsam handläggning av inkomna motioner ska kommunstyrelsen två gånger per år redovisa de motioner som inte är slutbehandlade till kommunfullmäktige. Detta regleras dels i gällande arbetsordning för kommunfullmäktige, dels i den av kommunstyrelsen fastställda rutinen för hantering av motioner.

Enligt kommunallagen bör en motion beredas så att kommunfullmäktige kan fatta beslut inom ett år efter det att motionen väckts. Om beredningen av motionen inte kan avslutas under denna tid, ska detta anmälas till kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret har sammanställt en lista över de motioner som har väckts i kommunfullmäktige men ännu inte slutbehandlats. Listan omfattar 15 motioner och av dessa är ingen motion äldre än ett år.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Redovisningen av motioner som inte har slutbehandlats hösten 2026 läggs till handlingarna.

Helene Öhrling

Stadsdirektör

Katarina Thorsell

Administrativ direktör

Beslutet ska skickas till

-

VÄSTERÅS STAD

EJ AVSLUTADE MOTIONER

Datum
2026-10-13

Datum	Dnr	Beskrivning	Remitterat till	Status
2026-09-03	2026/00865	Motion från (M) om fler uteserveringar året runt	Tekniska nämnden	Under handläggning hos stadsledningskontoret. Remissvar ska inkomma senast januari 2027
2026-09-03	2026/00862	Motion från (M) om besöksmål Westeros	Ingen remittering	Under handläggning hos stadsledningskontoret
2026-09-03	2026/00860	Motion från (M) om att flytta busshållplatsen Konduktörsvägen i Tillberga	Förskolenämnden Tekniska nämnden	Under handläggning hos stadsledningskontoret. Remissvar ska inkomma senast januari 2027
2026-09-03	2026/00859	Motion från (M) om förskolors storlek	Fastighetsnämnden Förskolenämnden	Under handläggning hos stadsledningskontoret. Remissvar ska inkomma senast januari 2027
2026-06-17	2026/00681	Motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson	Byggnadsnämnden	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2026-06-17	2026/00680	Motion från (M) om kampanj för att göra Västerås snyggare och tryggare	Arbetsmarknadsnämnden Individ- och familjenämnden Tekniska nämnden	Under handläggning hos stadsledningskontoret. Remissvar ska inkomma senast december 2026
2026-05-07	2026/00524	Motion från (M) om säkerhetsområden i Västerås	Ingen remittering	Under handläggning hos stadsledningskontoret

Datum	Dnr	Beskrivning	Remitterat till	Status
2026-03-10	2026/00302	Motion från (-) om att återuppliva Elba och göra en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås	Ingen remittering	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2026-02-05	2026/00179	Motion från (M) om mer samhällstjänst i stadens tjänst	Ingen remittering	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2025-12-02	2025/01402	Motion från (M) om sponsring av stadens utemiljöer	Ingen remittering	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2025-12-02	2025/01401	Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution	Grundskolenämnden Individ- och familjenämnden Nämnden för idrott, fritid och förebyggande Utbildningsnämnden	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2025-12-02	2025/01393	Motion från (SD) om ökad användning av viltkött i kommunens måltidsverksamheter	Ingen remittering	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2025-12-02	2025/01392	Motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun	Byggnadsnämnden Miljö- och konsumentnämnden Tekniska nämnden	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2025-12-02	2025/01391	Motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år	Individ- och familjenämnden	Under beredning hos Västeråsmajoriteten
2025-12-02	2025/01390	Motion från (SD) om ett förstärkt skydd mot sexuella övergrepp på barn	Förskolenämnden Grundskolenämnden Individ- och familjenämnden Nämnden för idrott, fritid och förebyggande Utbildningsnämnden	Under beredning hos Västeråsmajoriteten

§ 330 Dnr KS 2023/01242-1.5.2

Beslut - Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Åtgärdsprogram för luft antas.

Reservation

Eleonore Lundkvist (M), Johan Fernkvist (M) och Stefan Lindh (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Eleonore Lundkvists (M) förslag enligt följande:

"Programmet är för kritiskt mot bilismen och vi vill inte öppna för ett dubbdäcksförbud. Moderaterna ser behov av mer skrivningar kring de möjligheter som teknikutvecklingen ger."

Caroline Frisk (SD) och Joakim Bengtsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Caroline Frisks (SD) förslag.

Ärendebeskrivning

I luftkvalitetsförordningen finns miljökvalitetsnormer som ska uppfyllas. Om en kommun överskrider miljökvalitetsnormerna behöver åtgärder vidtas och ett åtgärdsprogram tas fram.

Naturvårdsverket har gjort bedömningen att ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet miljöbalken behöver upprättas för att miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 ska kunna följas i Västerås kommun.

Förslag på åtgärdsprogram är utifrån detta framtaget. Strukturen och innehållet i åtgärdsprogrammet är utformat utifrån kraven i 5 kapitlet i miljöbalken och 33 paragrafen i luftkvalitetsförordningen.

Förslaget remitterades under hösten 2025 till tekniska nämnden, miljö- och konsumentnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen Västmanland. Samtliga instanser har inkommit med yttrande.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Åtgärdsprogram för luft antas.

Yrkanden

Eleonore Lundkvist (M) och Caroline Frisk (SD) yrkar att ärendet ska återremitteras.

Monica Stolpe Nordin (C) yrkar att ärendet ska avgöras idag och bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner inledningsvis att det finns två förslag till beslut gällande återremiss, dels att ärendet ska återremitteras från Eleonore Lundkvist (M) och Caroline Frisk (SD), dels att ärendet ska avgöras idag från Monica Stolpe Nordin (C). Ordföranden föreslår en beslutsgång där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner beslutsgången varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden finner därefter att det endast finns ett förslag till beslut, stadsledningskontorets förslag, och att kommunstyrelsen därmed beslutar enligt detta.

Beslutet ska skickas till

Naturvårdsverket

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-09-10

Diarienr
KS 2023/01242- 1.5.2

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Olof Bergold
Epost: olof.bergold@vasteras.se

Kopia till
Naturvårdsverket

Kommunfullmäktige

Tjänsteutlåtande - Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Åtgärdsprogram för luft antas.

Ärendebeskrivning

I luftkvalitetsförordningen finns miljökvalitetsnormer som ska uppfyllas. Om en kommun överskrider miljökvalitetsnormerna behöver åtgärder vidtas och ett åtgärdsprogram tas fram.

Naturvårdsverket har gjort bedömningen att ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet miljöbalken behöver upprättas för att miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 ska kunna följas i Västerås kommun.

Förslag på åtgärdsprogram är utifrån detta framtaget. Strukturen och innehållet i åtgärdsprogrammet är utformat utifrån kraven i 5 kapitlet i miljöbalken och 33 paragrafen i luftkvalitetsförordningen.

Förslaget remitterades under hösten 2025 till tekniska nämnden, miljö- och konsumentnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen Västmanland. Samtliga instanser har inkommit med yttrande.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Åtgärdsprogram för luft antas.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Beräknad kostnad för extrainsatt städning är cirka 500 000 kronor för hela dubbdäckssäsongen (1 oktober till och med 15 april) och har genomförts sedan 2024, vilket belastar tekniska nämndens driftsbudget.

Under 2026 införs möjligheten till att använda dammbindning. Den årliga driftkostnaden för utförande av dammbindningsåtgärder är cirka 500 000 kronor. Driftkostnaden är dock väldigt beroende av hur det meteorologiska året blir. Kostnaden belastar tekniska nämndens driftsbudget.

Förslag finns om att i framtiden sköta dammbindning i egen regi via tekniska nämnden, vilket skulle innebära en investeringskostnad på en miljon kronor. Denna kostnad måste behandlas inom ramen för tekniska nämndens budget.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Åtgärdsprogrammet syftar i sin helhet till att uppnå en bättre ekologisk hållbarhet med fokus på luftkvalitet.

Bedömning av barnets bästa

God luftkvalitet är ur ett barnperspektiv bra. Åtgärdsprogrammet syftar till att förbättra luftkvalitén för samtliga, inklusive barn, vilket är positivt.

Helene Öhrling	Per-Inge Hellman
Stadsdirektör	Enhetschef

Program
Policy
Handlingsplan
Riktlinje

Åtgärdsprogram för partiklar, PM_{10}

Västerås kommun

Antaget av Kommunfullmäktige xxxx 202X

VÄSTERÅS STAD

Innehållsförteckning

Sammanfattning 4

Förord 4

Bakgrund....4

Allmän information....5

Information om åtgärdsprogrammet 5

Information om överskridande av miljökvalitetsnormen....5

Uppmätta PM_{10}-halter 5

Andra föroreningar som mäts vid Stora Gatan 7

Mätplatsen.... 8

Meteorologiska förhållanden.... 11

Modellering av gaturummet vid Stora Gatan 78 14

Simulering av uppvärmd körbana 16

Justering av modellen 18

Andra gaturum i Västerås....19

Stora gatan nr 1.... 20

Domkyrkoesplanaden 22

Kungsängsgatan 24

Västra Ringvägen nr 24 26

Kopparbergsvägen 17.... 27

Kopparbergsvägen 22.... 30

Information om möjliga åtgärder för att reducera PM_{10}-halterna.....31

”Bästa praxis” enligt NORDUST II 31

SANDNING.... 32

STÄDNING OCH SNÖRÖJNING.... 32

DAMMBINDNING 32

Modellering i NORTRIP av effekten av olika åtgärder.... 33

ÅTGÄRD 1: INGEN SANDNING 35

ÅTGÄRD 2: MINSKAD DUBBDÄCKSANDEL.... 36

ÅTGÄRD 3: SÄNKT HASTIGHET 37

ÅTGÄRD 4: REGELBUNDEN RENGÖRING.... 37

Program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
Policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
Handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
Riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

ÅTGÄRD 5: DAMMBINDNING 37
ÅTGÄRD 6: MINSKAD TRAFIKVOLYM 38
Andra viktiga åtgärder 38
Arbete med hållbar mobilitet 38
Information om beslutade åtgärder 39
Förväntade effekter av de primära åtgärderna ”regelbunden sopning/rengöring” och ”dammbindning” 39
Information om planerade framtida åtgärder 40
Trafikverkets väg E18 41
Simulerade PM_{10}-halter i närheten av E18 (Skallbergsmotet) 41
Prognoser om framtida luftkvalitet 42
Övrig information 43
Referenser 44

Sammanfattning

Under åren 2022 och 2025 visade mätningar av partiklar att miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärdet överskreds vid mätstationen på Stora gatan i Västerås, vilket har lett till krav att ta fram detta åtgärdsprogram. Det är framför allt trafiken på sträckan som står för det största bidraget av partiklar. Utifrån mätningen har en modellberäkning gjorts för Stora gatan där indata i modellen justeras för stämma överens med mätningarna. Initialt prövades utökad städning vid mätplatsen. På grund av temperaturer under noll grader var det inte möjligt att få kontinuitet i städningen och från 2026 är också dammbindning en åtgärd som kommer att användas. Ytterligare sex vägsträckor har valts ut och beräknats. Av beräkningarna framgår att av de sex sträckorna är det fyra som har halter över övre utvärderingströskeln (ÖUT) och två av sträckorna ligger under ÖUT. Av dessa fyra identifierade sträckor, är det tre av dem där samma åtgärder som vid mätplatsen kommer att sättas in.

Förord

Partiklar är något som påverkar allt levande och besvären är många. Partiklar tas upp via andningen och påverkar både luftvägarna och olika organ i kroppen negativt. Beroendes på vilka ämnen som förs med partiklarna ger det olika problem. De vanligaste problemen är luftvägssjukdomar, hjärt- och kärlsjukdomar och till och med dödsfall förtid. Barn är mer utsatta än vuxna eftersom de får i sig mer luft i förhållande till sin kroppsvikt än vuxna, spenderar mer tid ute och påverkas mer eftersom kroppen är under utveckling. Det är viktigt att skydda befolkningen mot dessa problem och besvär som kan uppstå. Den vanligaste källan är trafiken där både däcken och vägbanan slits och partiklar bildas. Det kommer också från att hjulen krossar och mal ner den sand som finns på vägbanan till finare partiklar som sedan kan bli luftburna. Det finns också en bakgrundshalt att ta hänsyn till som består av partiklar från andra ställen och länder. I luftkvalitetsförordningen finns det miljökvalitetsnormer (MKN) som ska uppfyllas. Om en kommun bryter mot miljökvalitetsnormerna behöver åtgärder vidtas och därför blir det viktigt att ta fram ett åtgärdsprogram.

Bakgrund

Naturvårdsverket har i ett yttrande 2023-09-07 (NV-05106-23) gjort bedömningen att ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet miljöbalken behöver upprättas för att miljökvalitetsnormen för partiklar PM_{10} ska kunna följas i Västerås kommun. Ärendet skickades till Länsstyrelsen i Västmanlands län för fortsatt handläggning enligt 32 § luftkvalitetsförordningen (2010:477). Länsstyrelsen har därefter överlåtit åt Västerås kommun att upprätta ett åtgärdsprogram.

Allmän information

De mätdata som visat på ett överskridande av miljökvalitetsnormen för PM_{10} är representativa för ett område längs det relativt hårt trafikerade gaturummet Stora Gatan 78 i Västerås som sträcker sig från Västra Ringvägen i öster, upp till Oxbacken, en sträcka på ca 350 m. Eftersom det kan finns vägavsnitt i tätortsmiljö med liknande trafikvolymer och övriga förhållanden, så avser åtgärdsprogrammet alla kommunala vägar i Västerås kommun.

Åtgärdsprogrammet syftar till att säkerställa att halten av inandningsbara partiklar mindre än 10 µm i diameter (PM_{10}) i fortsättningen inte överskrider gällande lagstiftning, se Tabell 1. Mätningarna har visat på överskridande av MKN för dygnsmedelvärde. Enligt 14 § NFS 2019:9 ska mätstationen behållas på samma plats.

***Tabell 1**. Miljökvalitetsnormer och utvärderingströsklar för PM_{10}.*
Enhet: µg/m³. Gränsvärdet för dygnsmedelvärden får överskridas 35 gånger per kalenderår.

Medelvärdesperiod	**Miljökvalitetsnorm (MKN)**	**Övre utvärderings-tröskel (ÖUT)**	**Nedre utvärderings-tröskel (ÖUT)**
Årsmedelvärde	40	28	20
Dygnsmedelvärde	50	35	25

Information om åtgärdsprogrammet

1. Åtgärdsprogrammet finns tillgängligt för allmänheten på stadens hemsida. Där presenteras även annan information som har med åtgärdsprogrammet att göra.
2. Åtgärdsprogrammet beslutades av kommunfullmäktige den *XX månad* 2025.
3. Programmet planeras att genomföras från 2025 till och med 2029. Åtgärdsprogrammet ger de förutsättningar som behövs för att inte överskrida miljökvalitetsnormen för partiklar PM_{10} från och med 2025.

Information om överskridande av miljökvalitetsnormen

Uppmätta PM_{10}-halter

Den 15 februari 2022 flyttades mätstationen från Aseatorget (Kopparbergsvägen 6–8, i tidigare rapportering även kallad Melkertorget) till Stora Gatan 78 (N-koordinat 6608725 och E-koordinat 586677). Mätningarna i den relativt öppna miljön vid Aseatorget hade inte påvisat några överskridanden av MKN för PM_{10}. Efter flytten till Stora Gatan den 16 februari 2022, visade mätningarna för perioden 16 februari till 31 december 2022, PM_{10}-halter som överskred miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärden 36 gånger av 35 tillåtna. Under perioden 1 januari till 13 februari pågick fortfarande mätningarna vid Aseatorget

och visade på 1 dygns överskridande. Eftersom halterna vid Aseatorget generellt sett är lägre än vid Stora Gatan, är det rimligt att anta att fler överskridanden kan ha inträffat på Stora Gatan under samma period.

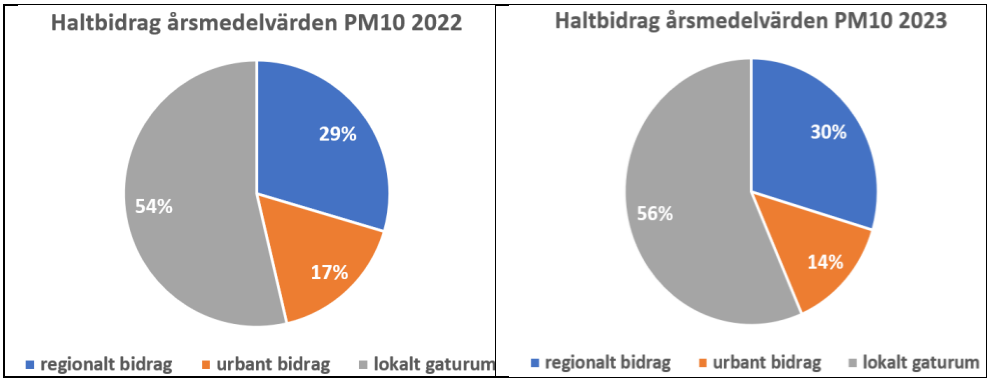
Tabell 2 visar tillgängliga data från mätstationen. De meteorologiska förhållandena var mindre kritiska under 2023 och 2024, men både 2025 och 2026 har uppvisat överskridanden av det tillåtna antalet dygnsvärden > 50 µg/m^3. Åren med överskridanden – markerade med rött i Tabell 2 – kan karaktäriseras som meteorologiskt ofördelaktiga år för genereringen av slitagepartiklar.

Tabell 2. *Översikt över registrerade halter av PM_{10} vid Stora gatan, Västerås. För 2026 visas inte årsmedelvärde och percentil, då mätningen bara omfattar vinter/vårperiodens första fyra månader.*

halter PM_{10}	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**jan-apr 2026**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m^3):	24.7	20.6	19.2	20.7	-	*40*
90.4-percentil (µg/m^3):	**58**	47	41	**52**	-	*50*
antal dygnsmedelvärden >50 µg/m^3:	**36**	31	23	**40**	**36**	*35*

För PM_{10} är miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärden det mest kritiska och den kan utvärderas både som antal dygnsmedelvärden över 50 µg/m^3 (får vara högst 35) alternativt som 90.4-percentil (anger att 90,4% av alla uppmätta dygnsmedelvärden under året får vara högst 50 µg/m^3). I första hand används antalet överskridanden av en haltnivå för att kontrollera om en miljökvalitetsnorm har överskridits eller inte. När det gäller mätningar med en tidstäckning som är lägre än 100% eller mätningar med låg datafångst, ger dock percentiler en bättre indikation om risken för överskridande av de angivna haltnivåerna. Så är fallet för 2022 där totalt 311 dygnsmedelvärden registrerades, vilket motsvarar en datafångst på 85% av totala antalet dygn under året. För 2022 indikerar percentilvärdet en högre överträdelse än antalet dygn, vilket är rättvisande då det med säkerhet skulle ha registrerats fler dygnsmedelvärden över 50 µg/m^3 under perioden 1 januari – 15 februari, om mätutrustningen hade varit på plats.

Med hjälp av modellering har det urbana bakgrundsbidraget skattats till cirka 15% av det totala årsmedelvärdet vid Stora Gatan, varav omgivande trafik står för huvuddelen och övriga källor i Västerås (arbetsmaskiner, sjöfart, vedeldning och industri) för en mindre del. För att skatta det regionala bakgrundsbidraget används mätdata från Norunda Stenen vilket uppgår till cirka 30%. Det lokala gaturumsbidraget står för resterande cirka 55%. Proportionerna kan variera något från år till år, som framgår av Figur 1 nedan.

Figur 1. Källfördelning av olika bidrag till PM_{10}-halterna vid mätplatsen (årsmedelvärden).

Andra föroreningar som mäts vid Stora Gatan

Utöver PM_{10} mäts även fina partiklar $PM_{2.5}$ och kvävedioxid (NO2). $PM_{2.5}$ mäts vid samma punkt som PM_{10}, medan NO_2-mätningen sker optiskt (DOAS) längs en sträcka på 174 m, se Figur 2. Som framgår av Tabell 3 och 4 ligger halterna av $PM_{2.5}$ och NO_2 under NUT för alla åren (för 2026 finns mätdata bara för 4 månader).

Tabell 3. *Översikt över registrerade halter av $PM_{2.5}$ vid Stora gatan, Västerås. Medelvärdet för det första året 2022 är missvisande då datatäckningen för PM2.5 bara var 60% (mätningen låg nere under en stor del av sommaren då låga PM2.5-halter är typiska).*

halter $PM_{2.5}$	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**jan-apr 2026**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m³):	(9.3)	6.3	6.2	6.4	-	*40*

Tabell 4. *Översikt över registrerade halter av NO_2 vid Stora gatan, Västerås. Värden för 2026 representerar bara årets första fyra månader.*

halter NO_2	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**jan-apr 2026**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m³):	13.0	11.6	10.0	9.9	(9.9)	*26*
98-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m³):	35	27	25	27	-	*36*
antal dygnsmedelvärden >36 µg/m³:	4	3	3	1	(1)	*7*
98-percentil för timmedelvärde (µg/m³):	46	44	41	42	-	*54*
antal timmedelvärden >54 µg/m³:	85	67	75	72	(0)	*175*

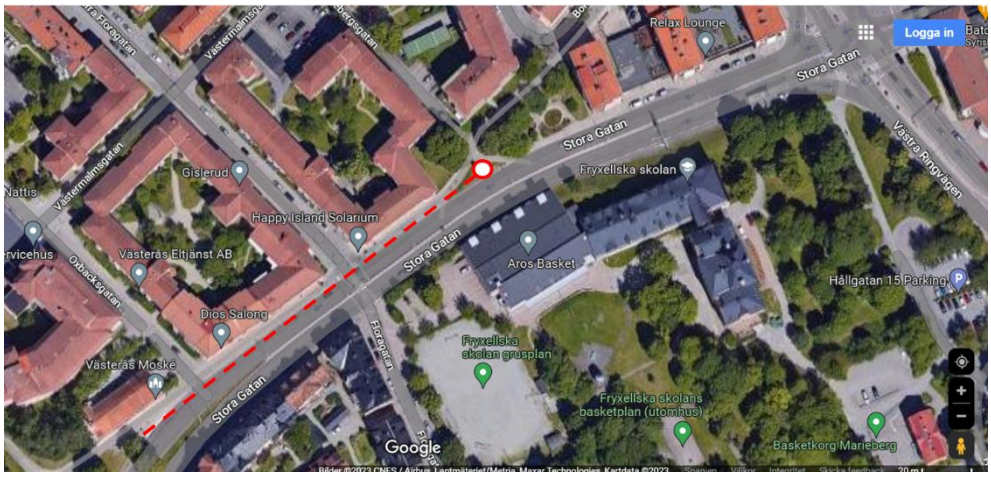
Mätplatsen

Platsen som mätningen genomförs på är vald utifrån att det är en huvudgata med mycket trafik in och ut ur centrum både morgon och kväll. Årsdygnstrafiken (ÅDT) är 12 215 fordon/dygn med en tungtrafikandel av 6%. Gaturummet är relativt brett men kantas av bostäder och en skola. Vägen kantas också av gång och cykelbana som används flitigt. Det uppskattade antalet personer som rör sig förbi mätplatsen på vardagar är ca 1200 varav ca 900 cyklister.

Figur 2 a-b visar mätstationens placering som är omedelbart bredvid de västgående två körfilerna. Själva gaturummet är oregelbundet med ett mindre torg just där mätstationen står.

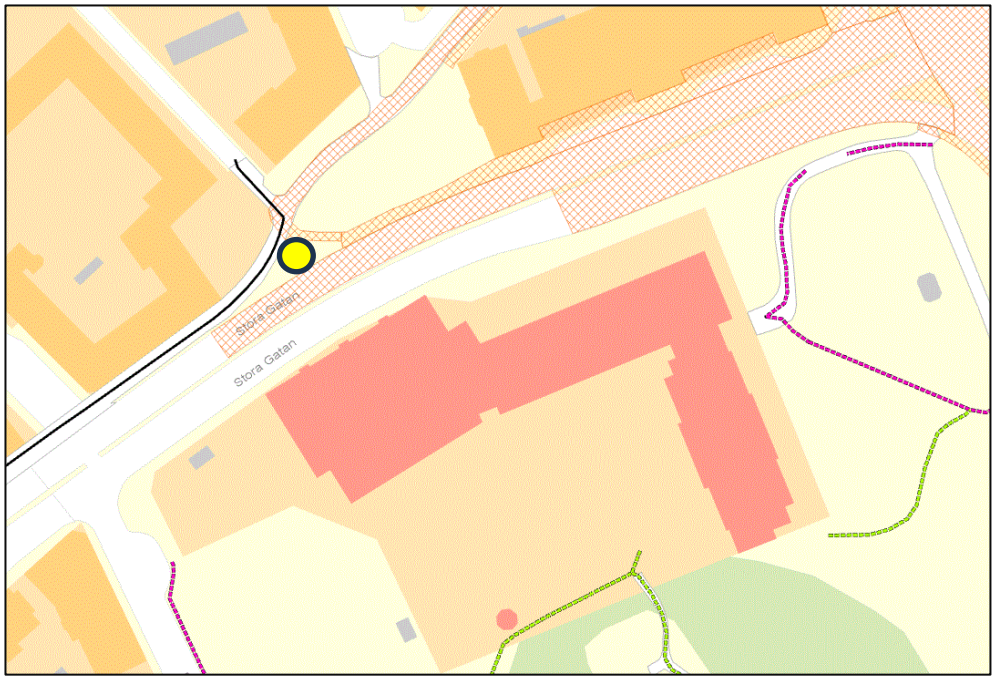

Figur 2 a-b. Foton av mätplatsen Stora Gatan i Västerås tagna västerut (ovan, a) och österut in mot centrum (nedan, b). Mätstationen är en blå container. Som framgår av fotona, från mars 2023, så är körbanorna blöta och delvis belagda med snöslask och sand, även på uppvärmt avsnitt. Däremot syns gångbanan på norra sidan helt snöfri. Figur 3 ger en överblick över mätstationens läge i förhållande till omgivande byggnader.

Figur 3. Överblick av mätplats (röd-vit cirkel) via flygfoto (Google map). Mätning av kvävedioxid (NO2) sker med optisk mätning längs den rödstreckade markeringen.

Det är också av intresse hur halkbekämpning och vägskötsel sker på väg samt gång- och cykelbana vid Stora Gatan 78. (Figur 4).

Figur 4. Översikt av åtgärder för halkbekämpning runt mätplatsen (gul cirkel) på Stora Gatan. Rastrerad markering indikerar uppvärmda körbanor och gång- och cykelbanor, svart indikerar frekvent sandning av gång- och cykelbana, violetta markeringar är sandning på gångbana.

Markvärme används för att hålla vägbanan fri från snö och is och sträcker sig från Västra Ringvägen upp till mätstationen för västgående trafik, något kortare för östgående trafik som har nedförsbacke.

Mätinstrument för PM_{10} är en Palas model FIDAS 200, godkänd som likvärdig med referensmetoden av Naturvårdsverket för kontroll av luftkvalitet (19 § i NFS 2019:9). Under perioden september-november 2022 genomfördes mätningarna med ett SM200-instrument, även det likvärdigt med referensmetoden. Kommunen har till Naturvårdsverket lämnat övrig information enlig tabellerna B1 och B2 nedan.

B1. Generell information om mätstationen lämnad vid rapportering av överskridandet

Namn på mätstationen	Västerås Stora Gatan 78
Nationell stationskod	344172
Tätortens namn	Västerås
Gatuadress till mätstationen	Stora gatan 78
Typ av område	Gaturum
Mobil mätstation	Nej
Geografiska koordinater	N 6608725 E 586677
Höjd över havet	30 m
Gatans bredd	15 m
Omgivande bebyggelse	Byggnader på bägge sidor
Genomsnittlig fasadhöjd	14 m
Skyltad hasighet	50 km/h
Uppskattad trafikvolym	14 500 fordon per dygn
Andel tung trafik	6%
Lista på uppmätta föroreningar	Partiklar (PM_{10} o PM 2.5) samt NO_2
Startdatum för stationen	15-feb-22
Slutdatum för stationen	Finns inte i dagsläget

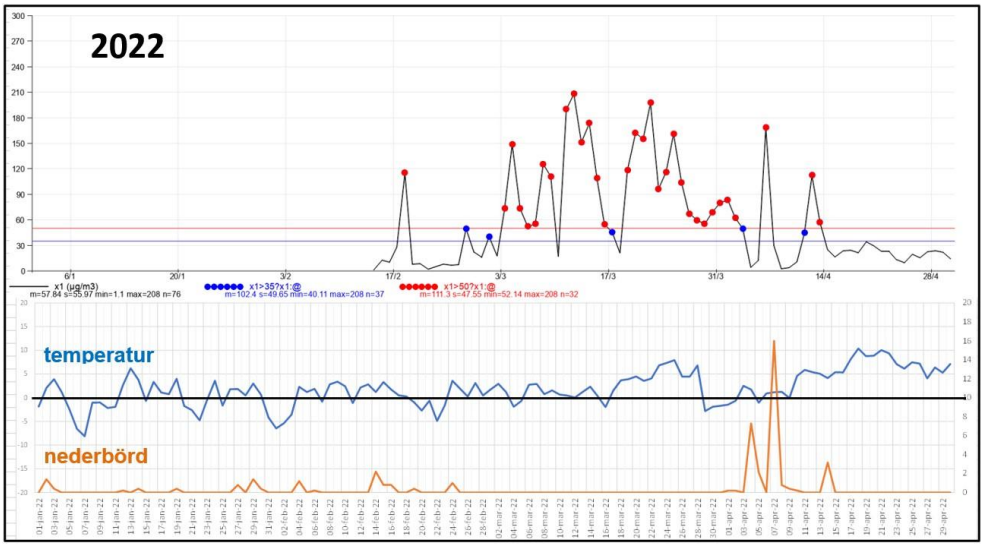
B2. Information om luftintag

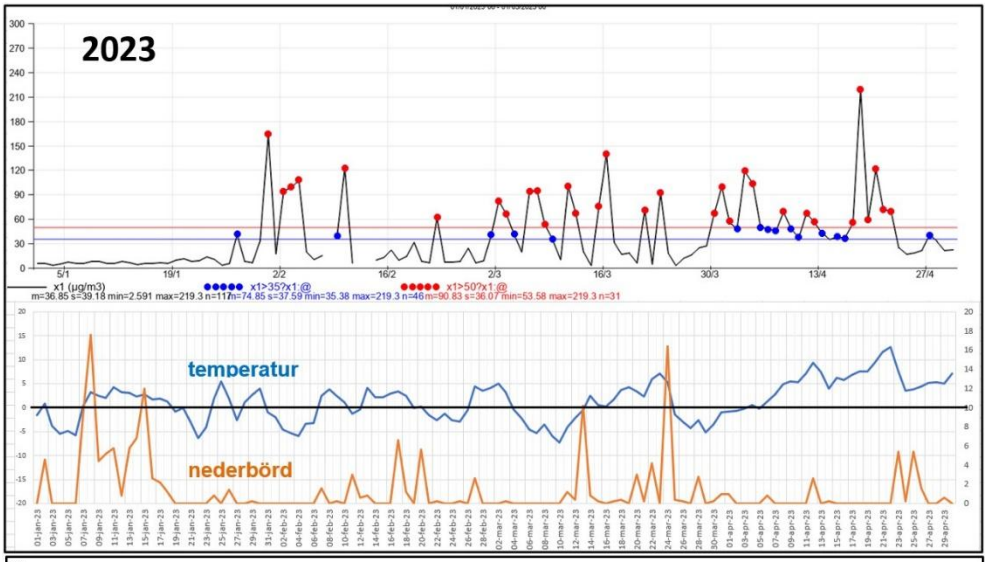
Höjd över mark	4 m
Avstånd till vägkorsning eller trafikplats	150 m
Avstånd från vägkant	2 m
Avstånd från husfasad	15 m

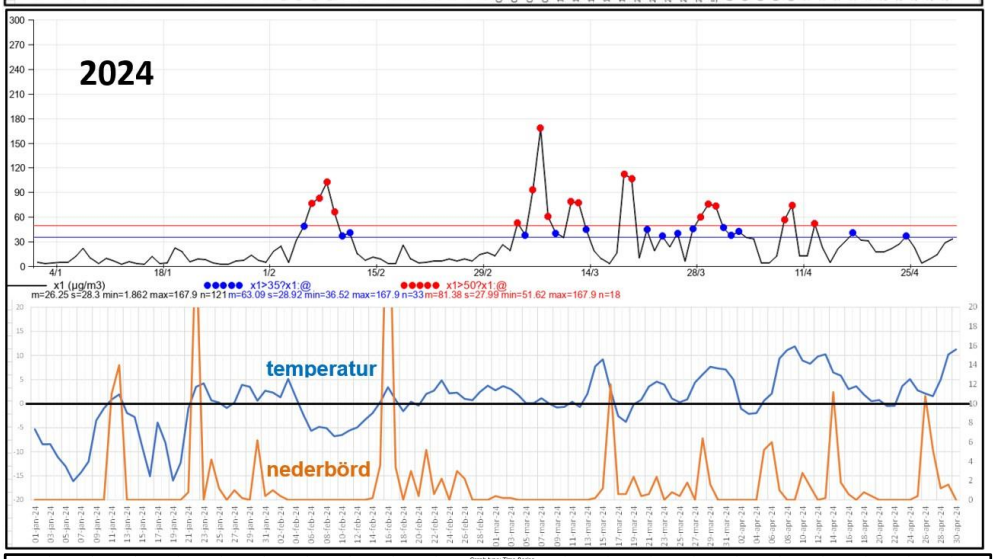
Meteorologiska förhållanden

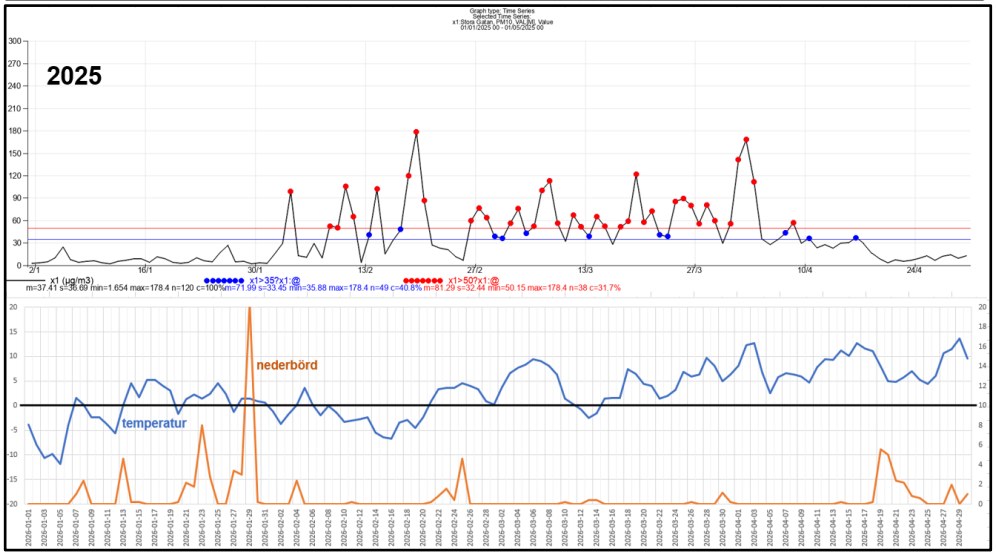
Meteorologisk information har hämtats från den 24 m höga mätmasten vid Westinghouse i Västerås. Figur 5 illustrerar hur höga PM_{10}-halter uppträder under dubbdäckssäsongen och i torra perioder där temperaturen oftast är runt nollan och över. Perioder med mycket nederbörd (exempelvis januari 2023 och januari 2025) och med mycket låga temperaturer (exempelvis januari 2024) innebär låga PM_{10}-halter. Framför allt längre perioder utan nederbörd ger höga värden (exempelvis mars 2022, mars 2025 och februari 2026).

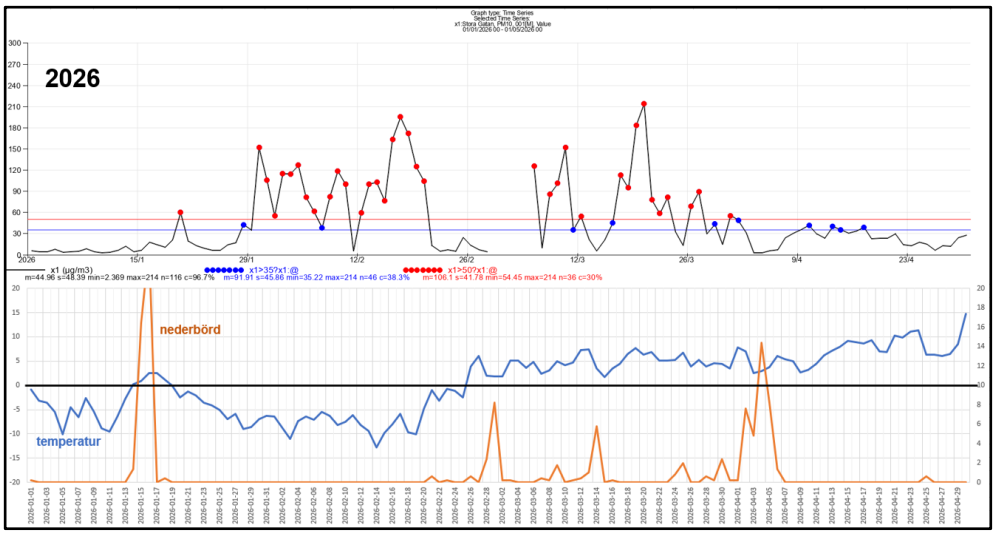
De följande graferna i Figur 5 och 6 ger en översikt av de meteorologiska förhållandena i respektive månad. Genereringen av slitagepartiklar gynnas av torra förhållanden, dvs lite nederbörd, låg relativ fuktighet och hög solinstrålning. De två år med flest överskridanden i mars månad, 2022 och 2025 med båda fler än 20 dygn över 50 µg/m^3 som dygnsmedelvärde, karaktäriserades av mycket låg nederbörd, relativt sett lägre luftfuktighet och lite högre global strålning jämfört med övriga år. Vindhastighet kan påverka på olika sätt, dels genom att påskynda upptorkning vilket leder till ökad uppvirvling (högre uppmätta PM_{10} -halter) och dels genom att späda ut koncentrationerna (lägre uppmätta PM_{10} -halter).

2023
temperatur
nederbörd

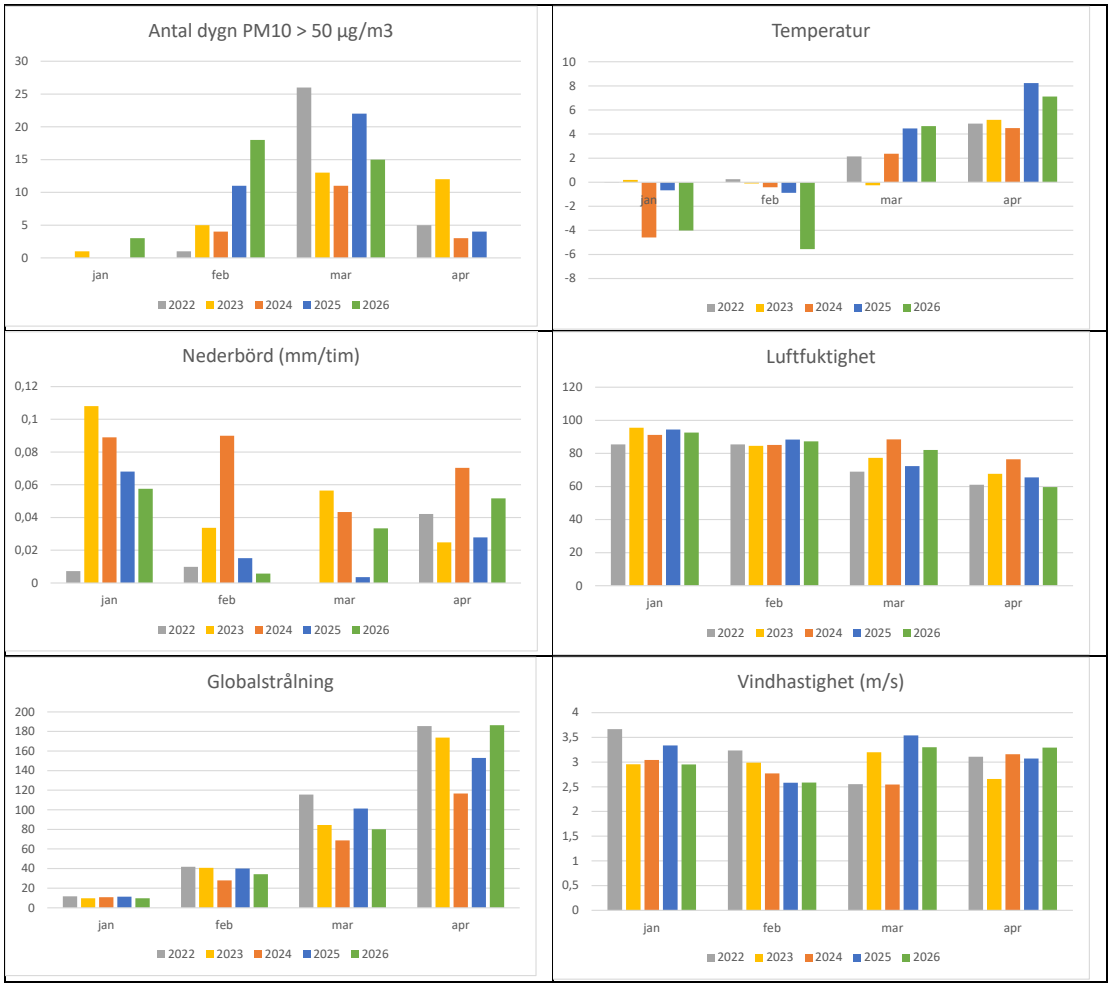

2024
temperatur
nederbörd

2025
nederbörd
temperatur

Figur 5. Dygnsmedelvärden för PM_{10}-halter under perioden januari – april för alla fem år samt temperatur (blå linje) och nederbörd (orange linje).

I Figur 6 visar första grafen hur antalet dygnsmedelvärden över 50 µg/m^3 fördelas mellan olika månader. Flest överskridanden sker i mars, men även i februari 2025, 2026 och i april 2023 redovisas fler än 10 dygn.

Figur 6. Antal PM_{10}-värden över MKN-gränsen per månad vid Stora Gatan januari–april 2022–2026 samt månadsmedelvärden av meteorologiska variabler under samma perioder.

Modellering av gaturummet vid Stora Gatan 78

För att modellera gaturummet användes luftmiljösystemet Airviro som tillsammans med utsläppsdatabasen ger möjlighet att använda två olika spridningsmodeller: Gaussisk modell, en enklare modell för öppna miljöer och OSPM *(Operational Street Pollution Model),* en gaturumsmodell för trafikens påverkan längs ett vägavsnitt skapad av danska forskare och som används globalt.

För att uppskatta trafikens generering av slitagepartiklar har emissionsmodellen NORTRIP använts som tillåter simuleringar med olika typer av vägunderhåll (mängd och frekvens) och utifrån meteorologiska förhållanden. Exempel på vägunderhåll är saltning, sandning, rengöring och dammbindning.

Vägsträckan som har simulerats i modellberäkningarna sträcker sig från korsningen Stora gatan - Västra ringvägen förbi mätplatsen till korsningen Stora gatan - Floragatan (Figur 3). Sträckan är 220 meter lång. Bredden på gaturummet varierar över sträckan och är bredast vid mätstationen. Resultatet från

gaturumsmodellen (OSPM) redovisas ett par meter från husvägg vid mitten av mätsträckan och ger dålig överensstämmelse med mätningarna som sker nära vägbanan (se Figur 2 och 3). För att korrigera för detta har avståndet mellan husväggarna i modellen minskats till att vara knappt bredare än vägbanan. Simuleringarna har därför genomförts med ett avstånd på 16 meter i stället för verklighetens cirka 25 meter. Detta för att inte få en underskattning i beräkningsmodellen.

För gaturumsmodellen ska också hushöjder beskrivas i 12 riktningssektorer utgående från väglänkens mittpunkt. Dessa anges från norr i 30-graders sektorer medurs. Genom inspektion av husen och antalet våningar i Google maps ”Street view” har hushöjderna uppskattats till:

från	till	hushöjd
0	30	16
30	60	22
60	90	20
90	120	12
120	150	12
150	180	8
180	210	8
210	240	8
240	270	8
270	300	15
300	330	15
330	360	15

Andelen fordon som använder dubbdäck har stor betydelse för hur mycket slitagepartiklar som genereras i ett gaturum. I modellsimuleringarna för Västerås har en dubbdäcksandel på 71% använts. Andelen dubbdäck kommer från en mätning utförd av Trafikverket (ref 1) under januari till och med mars 2023 i Västerås. En tidigare mätning från 2021 och en senare mätning från 2024 visade på samma höga andel dubbdäck.

Som indata till emissionsmodellen NORTRIP har simuleringarna utgått från en standardinställning där både saltning och sandning sker. För sandning används en mängd av 250 g/m^2 och där spridning sker med minst 14 dagars uppehåll. Dessa värden, kallade ”original”, har använts för alla yttäckande simuleringar med Gauss-modellen. Som indata till NORTRIP används en parameterfil som kommer från Slb analys i Stockholm, som i sin tur samarbetar med modellkonstruktören Bruce Denby. Filen har kompletterats med nya värden för variabeln *fPM sand* från det nordiska projektet NORDUST II som ger tillskott för fordons nötning och söndermalning av de partiklar som ligger på vägbanan.

En komplicerande faktor är att väglänken förbi mätinstrumentet är uppvärmd. I NORTRIP finns ingen regelrätt process som ska ta hänsyn till detta. Modellkonstruktören har, efter förfrågan, föreslagit att uppvärmning av vägbanan med varmvattenkanaler skulle kunna simuleras med en konstant tvingande uppvärmning bestående av ett artificiellt långvågigt strålningsbidrag (det vill säga ökad solinstrålning). Tester avseende uppvärmning av körbanor i NORTRIP och

dess effekter på emissionen av slitagepartiklar har genomförts och antagits ge realistiska resultat. Simuleringarna vid Stora Gatans mätplats har därför använt ett artificiellt extra strålningsbidrag på 20 W/m^2, som ska motsvara den mängd uppvärmning som sker genom markvärmen.

För simulering av det enskilda gaturummet vid Stora Gatan har två variabler i NORTRIPs aktivitetsfil som reglerar sandningsmängd och sandningsintensitet justerats för att uppnå optimal överensstämmelse med mätvärdena för respektive år.

I åtgärdsprogrammet har modellsimuleringar två syften:

1. Att genom justeringar av sandmängd/intensitet få modellresultaten för respektive år att så mycket som möjligt efterlikna de uppmätta PM_{10}-halterna vid mätstationen. Genom att för ett visst år använda samma sandmängd och intensitet som fungerar för Stora Gatan 78 för gaturumsmodellering längs andra väglänkar i Västerås, ges en större trovärdighet för modellresultaten.

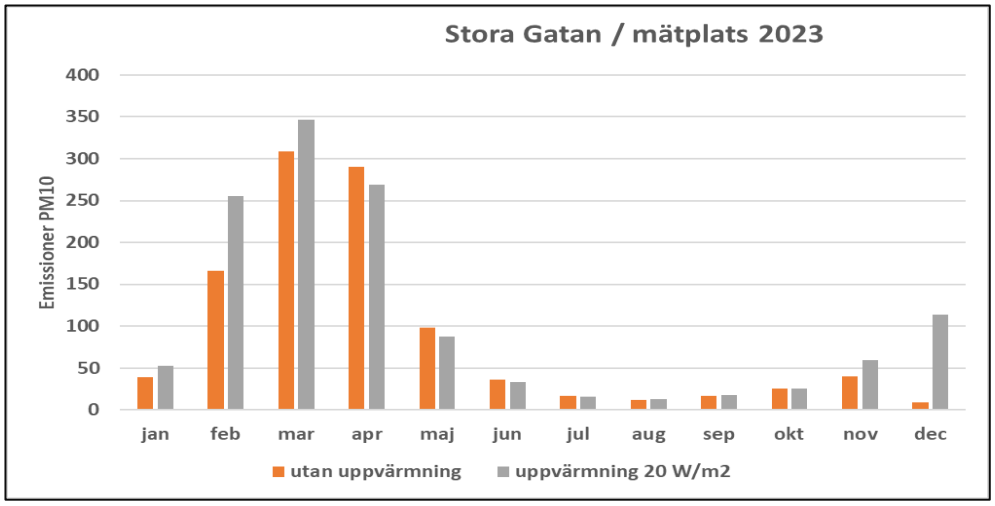
2. NORTRIP-modellen har också använts för att testa effekter av olika åtgärder, som till exempel att helt undvika sandning, att kontinuerligt sopa/rengöra, minska dubbdäcksanvändningen m.m.

Simulering av uppvärmd körbana

Mängden slitagepartiklar som påverkar PM_{10}-halterna vid mätplatsen beror på lokal ***generering*** och ***uppvirvling.*** Generering sker genom slitage mot vägbana, slitage av bromsar och däck, tillförande av salt och/eller sand med fina storleksfraktioner samt efterföljande malning av sanden och/eller saltkristallerna via fordon som passerar. Samtliga av dessa processer bygger på depån av partiklar på vägbanan. Uppvirvling av partiklarna från depån sker huvudsakligen med hjälp av fordonsturbulens när vägbanan torkat upp. Samtidigt kan nederbörd och rengöring avlägsna delar av depån utan att partiklarna blir luftburna. I stort sett alla processer är väderberoende, vilket gör att problemet med höga PM_{10}-halter varierar mycket inom året och från år till år.

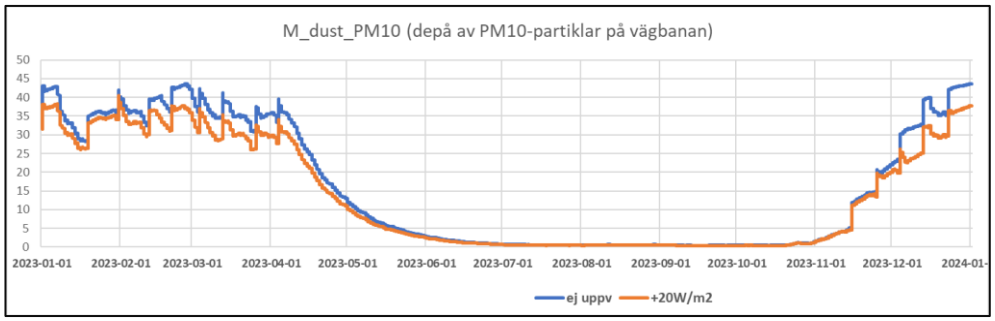
När en vägbana tillförs värme påverkar det både generering och uppvirvling. Exemplvis ökar genereringen när vägbanan är blöt, men sedan minskar genereringen när vägbanan torkar upp och istället ökar uppvirvlingen, vilket i sin tur medför att depån på vägbanan minskar. Dessa faktorer gör att en uppvärmd vägbana periodvis både kan öka och minska emissionerna.

I Figur 7a redovisas en enkel simulering där gaturummet vid mätplatsen simuleras med och utan uppvärmning. Modelleringen avser 2023 och sker med saltning och något ökad sandningsmängd och sandningsintensitet för att ge bästa överensstämmelse med mätdata.

Figur 7a. Månadsvisa emissioner PM_{10} för Stora Gatan vid mätplatsen 2023, med dubbdäcksandel 71% och sandmängd 375 g/m2 högst var 8:e dag:
utan uppvärmning (orange) och med uppvärmning (grått).

Modelltestet indikerar månader där uppvärmningen ökar emissionerna (jan, feb, mar och framför allt dec), men också då emissioner minskar (apr, maj, juni). En närmare granskning visar att antalet sandningstillfällen inte påverkas av att uppvärmning slås på. Den PM_{10}-depå som finns tillgänglig för uppvirvling är hela tiden lägre vid uppvärmning, Figur 7b.

Figur 7b. Timvisa deponerade mängder av PM_{10}-partiklar tillgängliga för uppvirvling.

Att emissionerna under dubbdäckssäsongen är något högre med uppvärmning beror således på att de torrare förhållandena underlättar uppvirvlingen. Den ökande uppvirvlingen av deponerade partiklar från uppvärmda körbanor gör samtidigt att den ackumulerade depån minskar och emissionerna blir lägre när dubbdäckssäsongen är slut och saltning/sandning upphör, jämfört med utan uppvärmning.

Ett motsvarande modelltest har utförts för Hornsgatan i Stockholm, då utan vare sig saltning eller sandning. Principerna med varierande månadsemissioner och en i medeltal något högre emission med uppvärmning påvisades även där (Slb / Michael Norman).

Justering av modellen

För att få NORTRIP-modellen att stämma överens med mätningarna så bra som möjligt har modellberäkningar utförts för de fyra åren 2022 till och med 2025. För åren med överskridande av MKN, 2022 och 2025, erhålls bra överensstämmelse med standardsättningen 250-275 g/m^2 högst var 14:e dag. För mellanliggande år med meteorologiskt mindre kritiska förhållanden och färre överskridanden har det varit nödvändigt att öka både mängd och frekvens för att få simulerade PM_{10}-halter liknande de som uppmätts. Under meteorologiskt sett mindre kritiska vintersäsonger ger modellen således lite för låga värden. Varför dessa kräver en mer intensiv sandning i modellen för att få överensstämmelse med mätning, är en öppen fråga. Det går att spekulera i att mycket nederbörd, som t ex under vintern/våren 2024, leder till att modellens ackumulerade depå eventuellt spolas bort. Sammanfattningsvis är det nog så att den ökade sandningen som krävs under dessa år kompenserar för oklara brister i modellen. Tabellerna 5a-d visar jämförelser mellan simulerade och uppmätta dygnsmedelvärden av PM_{10}.

Tabell 5a. Uppmätta och simulerade värden för 2022 (endast dygn där data finns från både mätning och modell används i jämförelsen). Sandningsmängd och intensitet för bästa överensstämmelse indikerad.

år 2022	sandmängd	sandnings-frekvens	årsmedel-värde	90.4-percentil	antal dygn > 50 µg/m^3
Mätning			24.8	**58**	**36**
Modell	275 g/m^2	>14 dagar	21.4	**57**	**36**

Tabell 5b. Uppmätta och simulerade värden för 2023 (endast dygn där data finns från både mätning och modell används i jämförelsen). Sandningsmängd och intensitet för bästa överensstämmelse indikerad.

år 2023	sandmängd	sandnings-frekvens	årsmedel-värde	90.4-percentil	antal dygn > 50 µg/m^3
Mätning			21.3	48	31
Modell	375 g/m^2	>8 dagar	19.8	49	31

Tabell 5c. Uppmätta och simulerade värden för 2024 (endast dygn där data finns från både mätning och modell används i jämförelsen). Sandningsmängd och intensitet för bästa överensstämmelse indikerad.

år 2024	sandmängd	sandnings-frekvens	årsmedel-värde	90.4-percentil	antal dygn > 50 µg/m^3
Mätning			19.3	42	23
Modell	500 g/m^2	>8 dagar	18.2	41	22

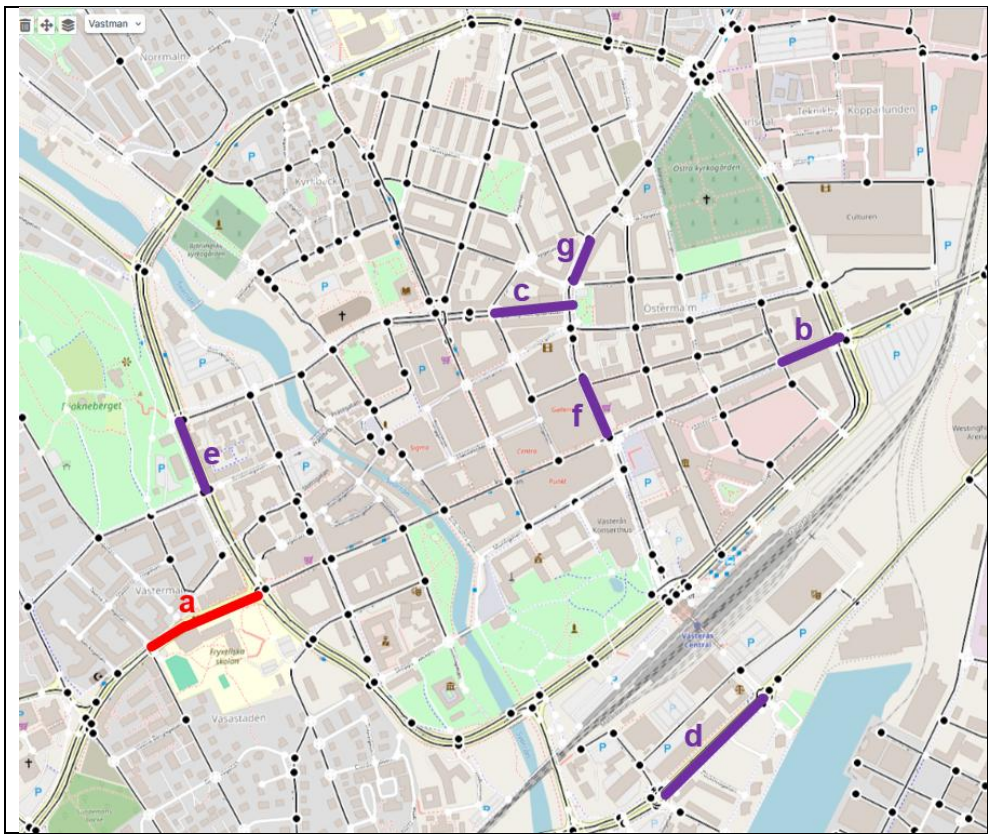
Tabell 5d. Uppmätta och simulerade värden för 2025 (endast dygn där data finns från både mätning och modell används i jämförelsen). Sandningsmängd och intensitet för bästa överensstämmelse indikerad.

år 2025	sandmängd	sandnings-frekvens	årsmedel-värde	90.4-percentil	antal dygn > 50 µg/m^3
Mätning			20.7	**52**	**40**
Modell	250 g/m^2	>14 dagar	18.4	**53**	**37**

Andra gaturum i Västerås

Teknik- och fastighetsförvaltningen är ansvariga för drift för det kommunala vägnätet i Västerås tätort och med information om trafikintensitet har sex intressanta gaturum identifierats, se Figur 8.

b) Stora Gatan nr 1
c) Domkyrkoesplanaden
d) Kungsängsgatan
e) Västra Ringvägen 24
f) Kopparbergsvägen 17
g) Kopparbergsvägen 22

Figur 8. Gaturum som modellerats, mätplats Stora Gatan 78 (a) samt de övriga 6 identifierade gaturummen (b-g).

Simuleringar av PM_{10} har utförts för det kritiska året 2022, med nyttjande av samma indata som gav bäst överensstämmelse mellan modell och uppmätta värden vid mätstationen (sandmängd 275 g/m^2 och minst 14 dagar mellan varje sandningstillfälle). Dubbdäcksandelen inom gruppen lätta fordon är 71%. Till skillnad mot Stora Gatan vid mätplatsen har ingen av de sex undersökta gaturummen uppvärmda körbanor, vilket medför att den extra långvågiga strålningen är avslagen för samtliga av dessa simuleringar med NORTRIP.

Realismen i de simulerade värdena ska bedömas utifrån den typ av vägskötsel (främst sandning/rengöring inklusive spill från angränsande gator, trottoarer och

cykelbanor) som gäller för respektive gaturum, i förhållande till de som gäller vid mätplatsen Stora gatan. Om risken för att sand ansamlas på vägbanan i mindre utsträckning än vid mätplatsen, så är de simulerade värdena troligen överskattade. Omvänt gäller också att om det kan antas att mer sand ansamlas i någon av de undersökta gaturummen, jämfört med vid mätplatsen, så är de simulerade värdena troligen underskattade.

Stora gatan nr 1

Stora gatan mellan Östra Ringvägen i öster och Aseatorget i väster har en trafikvolym (ÅDT = 3377 fordon/dygn) som är betydligt lägre än vid mätplatsen. Dock är gaturummet smalare och de omgivande husen är höga.

Gång och cykelbana på södra sidan har markvärme medan körbanan inte är uppvärmd och snöröjs traditionellt. Norra trottoaren sköts av privata fastighetsägare.

Gaturummet kan indelas i 3 väglänkar, från Stora gatan nr 1 till 4 vad gäller husnummer. Alla tre väglänkar är tvåfiliga med byggnader på båda sidor, möjligen är den mest ostliga väglänken som mynnar vid Östra Ringvägen något mindre ventilerad. Modellberäkning har därför utförts för den östligaste av de tre väglänkarna, kallad Stora gatan nr 1 (Figur 9a).

Figur 9a. Karta med ”Stora gatan 1”.

Figur 9b. Foto (Google map Streetview) av stäckan Stora gatan 1 (riktning västerut).

Som indata till gaturumsmodellen har följande värden använts:

- ÅDT: 3 377 fordon/dygn
- Tungtrafikandel: 7.0%
- Hastighet: 30 km/tim
- Avstånd mellan fasader norra / södra sidan: 16 m
- Bredd vägbana (2 filer): 6 m
- Hushöjd norra sidan: 23 m
- Hushöjd södra sidan: 25 m
- Längd väglänk: 97 m

Resultat från simuleringen visas i Tabell 6. Som framgår så indikerar de simulerade halterna nivåer väl under MKN, men precis vid ÖUT. Eftersom sandning förekommer på norra trottoaren kan det finnas anledning att inkludera sträckan i kommande åtgärder.

Tabell 6. *Simulerade halter 2022 på Stora Gatan vid nr 1. Samma indata rörande halkbekämpning som vid mätplatsen Stora Gatan har använts (dvs sand förutsätts hamna på vägbanan).*

halter PM_{10}	**södra sidan**	**norra sidan**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m^3):	16,4	16,1	*40*
90.4-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m^3):	34	34	*50*
antal dygnsmedelvärden >50 µg/m^3:	24	23	*35*

Under 2015 genomfördes en mätning av PM_{10} i detta gaturum, dock i nästföljande kvarter västerut. Mätaren stod på norra sidan där bebyggelsen generellt har en höjd liknande den som använts i simuleringen ovan. Mätningen indikerar förhållandevis låga värden i förhållande till simulerade halter i Tabell 6: ett årsmedelvärde på 10.1 µg/m^3, en 90.4-percentil på 18 µg/m^3 och endast 3 dygnsmedelvärden över 50 µg/m^3. Dessa värden var således långt under gällande MKN.

Dock var mätaren placerad på 4–5 m höjd, just över infarten till ett parkeringshus. Den 6–7 våningar höga byggnaden har ovanför parkeringsinfarten en 7-8 m bred öppning som delar huskroppen och tillåter ventilering just där mätaren stod. Det innebär att delar av gaturumseffekten försvinner, med hur mycket är svårt att bedöma. Det som går att uppskatta är hur meteorologin påverkade genereringen av slitagepartiklar i gaturummet omedelbart öster om mätplatsen för år 2015, jämfört med 2022. För detta ändamål kördes gaturumsmodellen för 2015 och därefter gjordes en jämförelse av det lokala gaturumsbidraget för 2015 jämfört med 2022 (det som bidrog till halterna i Tabell 6 ovan).

lokalt gaturumsbidrag PM_{10}	**2015**	**2022**
årsmedelvärde (µg/m^3):	5,8	4,8
90.4-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m^3):	15	14
antal dygnsmedelvärden >30 µg/m^3:	3	8

Tabell 7. *Simulerade gaturumsbidrag 2015 och 2022 på norra sidan av Stora Gatan nr 1. Samma indata rörande halkbekämpning som vid mätplatsen Stora Gatan har använts (dvs sand förutsätts hamna på vägbanan).*

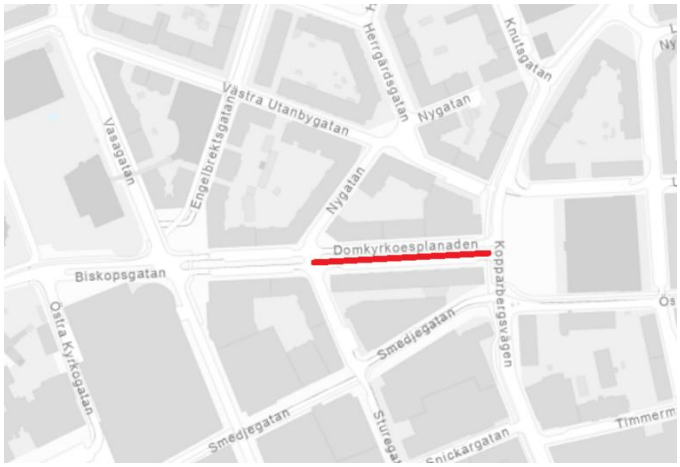
Som framgår av Tabell 7 var 2015 ett år med färre riktigt höga lokalt genererade dygnsmedelvärden av PM_{10} (här räknade som större än 30 µg/m3), jämfört med 2022. Dessutom var mätinstrumentet placerat i ett mer välventilerat gaturum. Därför kan det antas att de simulerade PM_{10}-nivåerna för 2022 i Tabell 6 är realistiska, i förhållande till mätresultaten år 2015.

Domkyrkoesplanaden

Domkyrkoesplanaden mellan Kopparbergsvägen i öster och Sturegatan/Nygatan i väster har en trafikvolym (ÅDT) på 4527 fordon/dygn. Körbanorna har parkeringsutrymmen och en körfil i vardera riktningen (Figur 10). En bred refug med träd skiljer körfälten åt. Gaturumsmodellen kan inte hantera effekten av åtskilda körfält och de träd som står i mitten. I stället har gaturummet beskrivits som en tvåfilig och 10 m bred körbana som är placerad i mitten av ett 22 m brett gaturum. Husen är relativt lika i höjd, 18 m på norra sidan och 16 m på södra sidan.

Domkyrkoesplanaden har ingen markvärme och har traditionell snöröjning. Trottoarer sköts av privata fastighetsägare.

Liknande förhållanden råder på Domkyrkoesplanaden västerut, fram till Vasagatan/Engelbrektsplan.

Figur 10a. Karta med ”Domkyrkoesplanaden”.

Figur 10b. Foto (Google map Streetview) av sträckan Domkyrkoesplanaden (riktning västerut).

Som indata till gaturumsmodellen har följande värden använts:

- ÅDT: 4 527 fordon/dygn
- Tungtrafikandel: 7,0%
- Hastighet: 30 km/tim
- Avstånd mellan fasader norra / södra sidan: 22 m
- Bredd vägbana (2 filer+mittremsa): 10 m
- Hushöjd norra sidan: 18 m
- Hushöjd södra sidan: 16 m
- Längd väglänk: 135 m

Resultat från simuleringen visas i Tabell 8. Som framgår så indikerar modelleringen PM_{10}-nivåer under ÖUT och därmed väl under MKN.

Tabell 8. *Simulerade halter 2022 i gaturummet Domkyrkoesplanaden. Samma indata för halkbekämpning som vid mätplatsen Stora Gatan har använts (dvs sand förutsätts hamna på vägbanan). Ingen uppvärmning av körbana sker.*

halter PM_{10}	**södra sidan**	**norra sidan**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m^3):	15.3	15.0	*40*
90.4-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m^3):	31	32	*50*
antal dygnsmedelvärden >50 µg/m^3:	21	20	*35*

Kungsängsgatan

Kungsängsgatan mellan Björnövägen i öster och Tullhusmotet i väster är en vältrafikerad led. Sträckan mellan Sigurdsmotet och Björnövägen är huvudsakligen helt öppen och bred med endast sporadisk bebyggelse, dvs inte karaktäriserad som gaturum. Det är först mellan Sigurdsmotet och Tullhusmotet i väster som det finns ett gaturum med bebyggelse på båda sidor om vägen. Trafikvolymen ÅDT är 12 289 fordon/dygn. Simuleringen avser enbart sträckan mellan Sigurdsmotet och Tullhusmotet, se Figur 11a-b.

Kungsängsgatan har ingen markvärme och har traditionell snöröjning.

Figur 11a. Karta med ”Kungsängsgatan”.

Figur 11b. Foto av Kungsängsgatan vid SIgurdsmotet – Tullhusmotet, riktning sydväst (Google map Streetview).

Som indata till gaturumsmodellen har följande värden använts:

- ÅDT: 12 289 fordon/dygn
- Tungtrafikandel: 7,0%
- Hastighet: 50 km/tim
- Avstånd mellan fasader norra / södra sidan: 32 m
- Bredd vägbana (2 filer + mittenrefug): 16 m
- Hushöjd nordvästra sidan: 8–13 m
- Hushöjd södra sidan: 14 m
- Längd: 242 m

Resultat från simuleringen visas i Tabell 9. Som framgår så indikerar modelleringen något högre värden på sydöstra sidan, dock med nivåer under MKN för dygnsmedelvärden men över ÖUT. På denna vägsträcka förekommer bara sandning på gång- och cykelbanorna men det är relativt breda grönytor mellan gång- och cykelbana och körbanan. Spill från gång- och cykelbanorna borde därför vara minimalt. Så även om modellresultatet enligt de indata om sandning som gav bäst överenstämmelse vid mätplatsen Stora gatan indikerar värden inte alltför långt från MKN, så är troligen de beräknade resultaten något för höga (dvs mindre sand hamnar på vägbanan vid Kungsängsgatan, jämfört med vid Stora Gatan/mätstationen). Med tanke på de relativt höga simulerade PM_{10} värdena kan det ändå finnas anledning att inkludera Kungsängsgatan mellan Sigurdsmotet och Tullhusmotet i de åtgärder som går ut på att minska PM_{10} nivåerna i Västerås.

Tabell 9. *Simulerade halter 2022 i gaturummet Kungsängsgatan mellan Sigurdsmotet och Tullhusmotet. Samma indata rörande halkbekämpning som vid mätplatsen Stora Gatan har använts (dvs sand förutsätts hamna på vägbanan).*

halter PM_{10}	**sydöstra sidan**	**nordvästra sidan**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m^3):	17.1	16.5	*40*
90.4-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m^3):	44	42	*50*

antal dygnsmedelvärden >50 µg/m^3:	32	29	*35*

Västra Ringvägen nr 24

Västra Ringvägen 24 är ett relativt brett gaturum som utgör del av den ringväg som omsluter Västerås centrum (Figur 12). Västra Ringvägen är relativt hårt trafikerad med en ÅDT på 12 333 fordon per dygn.

Trottoarerna har markvärme. Ingen markvärme finns för körbanorna, som inte sandas utan saltas.

Figur 12a. Karta med ”Västra Ringvägen 24”.

Figur 12b. Foto av Västra Ringvägen nr 24, riktning söderut (Google map Streetview).

Som indata till gaturumsmodellen har följande värden använts:

- ÅDT: 12 333 fordon/dygn
- Tungtrafikandel: 7,0%

- Hastighet: 50 km/tim
- Avstånd mellan fasader östra / västra sidan: 32 m
- Bredd vägbana (4 filer + mittenrefug): 18 m
- Hushöjder: 3–15 m

Resultat från simuleringen visas i Tabell 10. Som framgår så indikerar modelleringen halter under MKN, men på västra sidan relativt nära MKN för dygnsmedelvärden. Detta förutsätter att lika mycket sand hamnar på körbanan som vid mätplatsen på Stora Gatan, vilket kan vara överdrivet då varken trottoarer eller körbana i gaturummet sandas. Trots att halterna i verkligheten kan vara något lägre än de simulerade, finns det ändå, med tanke på den intensiva trafiken och att det finns skolor längs med sträckan, anledning att inkludera detta gaturum bland de som prioriteras för åtgärder som kan reducera de högsta PM_{10} halterna i kommunen.

Tabell 10. *Simulerade halter 2022 i gaturummet Västra Ringvägen nr 24. Samma indata rörande halkbekämpning som vid mätplatsen Stora Gatan har använts (dvs sand förutsätts hamna på vägbanan).*

halter PM_{10}	**östra sidan**	**västra sidan**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m^3):	17,0	17,7	*40*
90.4-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m^3):	44	47	*50*
antal dygnsmedelvärden >50 µg/m^3:	29	32	*35*

Kopparbergsvägen 17

Kopparbergsvägen 17 är ett relativt smalt gaturum i Västerås absoluta centrum (Figur 13). Trafiken (ÅDT) uppskattas till 4 397 fordon/dygn, med en tungtrafikandel på 7%.

Trottoarerna på båda sidor har markvärme. Ingen markvärme finns för körbanorna, som inte sandas utan saltas.

Figur 13a. Karta med ”Kopparbergsvägen 17”.

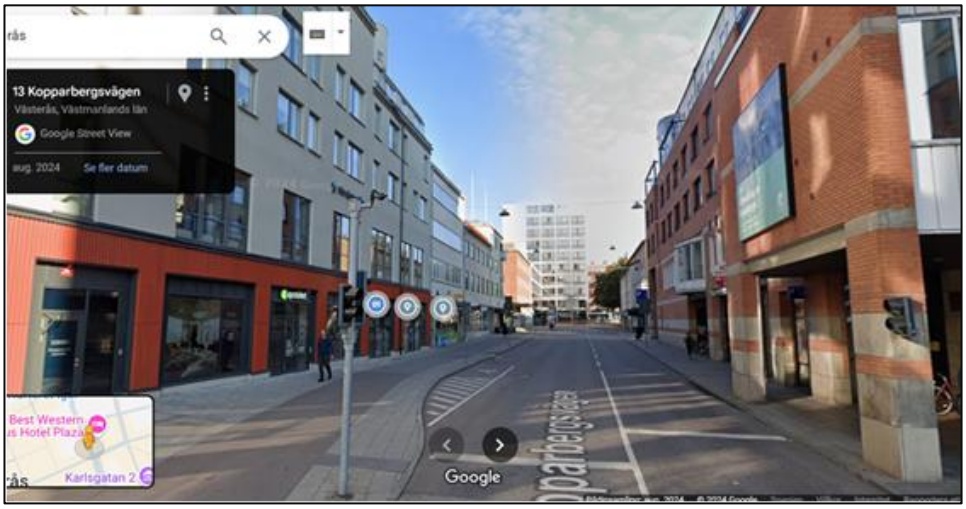

Fig. 13b Foto av Kopparbergsvägen 17, riktning norrut (Google map Streetview).

Som indata till gaturumsmodellen har följande värden använts:

- ÅDT: 4 397 fordon/dygn
- Tungtrafikandel: 7,0%
- Hastighet: 30 km/tim
- Avstånd mellan fasader östra / västra sidan: 13 m
- Bredd vägbana (2 filer): 7 m
- Hushöjder: 12–22 m
- Längd: 102 m

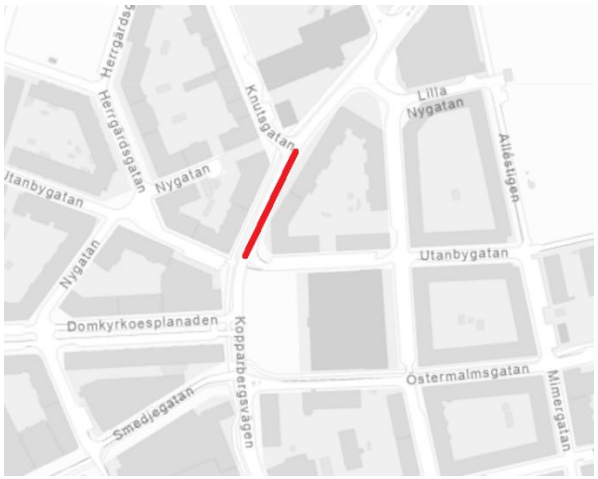
Resultat från simuleringen visas i Tabell 11. Som framgår så indikerar modelleringen halter under MKN för dygnsmedelvärden, på västra sidan dock över ÖUT. Modellen förutsätter att lika mycket sand hamnar på körbanan som vid mätplatsen på Stora Gatan, vilket troligen är överdrivet då båda trottoarerna är uppvärmda och körbanan i gaturummet inte sandas, bara salt används.

Tabell 11. *Simulerade halter 2022 i gaturummet Kopparbergsvägen 17. Samma indata rörande halkbekämpning som vid mätplatsen Stora Gatan har använts (dvs sand förutsätts hamna på vägbanan).*

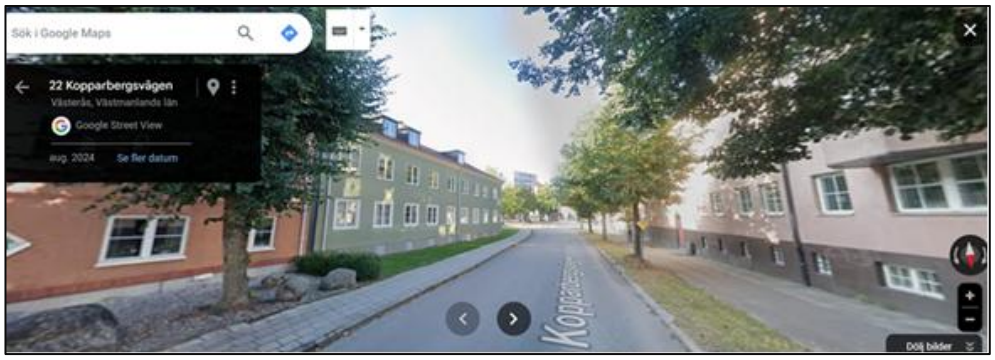
halter PM_{10}	**nordöstra sidan**	**sydvästra sidan**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m^3):	16,1	17,8	*40*
90.4-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m^3):	32	41	*50*
antal dygnsmedelvärden >50 µg/m^3:	24	26	*35*

Kopparbergsvägen 22

Kopparbergsvägen 22 är ett relativt smalt gaturum i Västerås absoluta centrum lite längre norrut jämfört med Kopparbergsvägen 17 (Figur 14). Trafiken (ÅDT) uppskattas vara något högre, 5 472 fordon/dygn, med en tungtrafikandel på 4,9%. Trottoaren på nordvästra sidan har markvärme. Sydöstra sidan sandas troligen av fastighetsägare. Ingen markvärme finns för körbanorna, som inte sandas utan saltas.

Figur 14a. Karta med ”Kopparbergsvägen 22”.

Figur 14b. Foto av Kopparbergsvägen 22, riktning sydsydväst (Google map Streetview).

Som indata till gaturumsmodellen har följande värden använts:

- ÅDT: 5 472 fordon/dygn
- Tungtrafikandel: 4,9%
- Hastighet: 30 km/tim
- Avstånd mellan fasader östra / västra sidan: 15 m
- Bredd vägbana (2 filer): 7 m
- Hushöjder: 9–18 m
- Längd: 78 m

Resultat från simuleringen indikerar på halter under MKN dygnsmedelvärde. På nordvästra sidan av vägen är halterna över ÖUT (Tabell 12). Detta gäller under

förutsättning att lika mycket sand hamnar på körbanan som vid mätplatsen på Stora Gatan, vilket troligen är överdrivet då den ena trottoaren är uppvärmd och körbanan sandas inte, enbart salt används.

Tabell 12. *Simulerade halter 2022 i gaturummet Kopparbergsvägen 22. Samma indata rörande halkbekämpning som vid mätplatsen Stora Gatan har använts (dvs sand förutsätts hamna på vägbanan).*

halter PM_{10}	**nordvästra sidan**	**sydöstra sidan**	***MKN***
årsmedelvärde (µg/m^3):	16.7	15.5	*40*
90.4-percentil för dygnsmedelvärde (µg/m^3):	38	30	*50*
antal dygnsmedelvärden >50 µg/m^3:	23	23	*35*

Information om möjliga åtgärder för att reducera PM_{10}-halterna

I detta avsnitt diskuteras några olika åtgärder som använts i andra kommuners åtgärdsplaner och vilka effekter man kan vänta sig av respektive åtgärd. Information har sökts i olika rapporter och studier, både nationellt och internationellt. Nätverksmötet för PM_{10} som hölls 27–28 maj 2024 på Naturvårdsverket gav många uppslag för kommuner som är ”nya” vad gäller PM_{10}-överskridanden, bland annat en genomgång av en ”Bästa praxis-manual” från EU-projektet NORDUST II som presenterades av VTI. Den manualen (ref 2) har använts som bas för resonemangen nedan.

Förutom genomgången av olika möjliga åtgärder innehåller avsnittet också gaturumsmodellering av Stora Gatan där några åtgärder – de som går att slå på och av i NORTRIP-modellen – testas avseende effekt på PM_{10}-halterna.

”Bästa praxis” enligt NORDUST II

Projektet har publicerat en handledning/manual för hanteringen av slitagepartiklar PM_{10} i nordiska tätorter (ref 2). Följande sammanfattning har tagits från “Bästa praxis”-manualen.

Tre driftåtgärder påverkar PM_{10}-halterna längs en väg:

- **Sandning**: Utgör en källa till partiklar, men kan anpassas för att ge mindre påverkan på PM_{10}-halterna.
- **Städning och snöröjning**: Ger positiv effekt men kan anpassas för att få så bra effekt på PM_{10}-halterna som möjligt.
- **Dammbindning**: Specifik åtgärd för att minska uppvirvling av damm och PM_{10}-partiklar.

SANDNING

NORDUST II rekommenderar som bästa praxis:

a) Ersätt sand med salt där så är möjligt.
b) Material: eftersträva hög slitstyrka och högt fragmenteringsmotstånd.
c) Drift:
   - Undvik onödigt stora givor.
   - Sprid bara där det verkligen behövs.
   - Ta upp sanden under torra perioder på vintern, framför allt i miljöer där många vistas.
   - Tidigarelägg vårstädning och prioritera miljöer där många vistas.

STÄDNING OCH SNÖRÖJNING

Städning kan ta bort en del fint damm, men effekten är framför allt att ta bort den grövre sand som senare, om den får ligga kvar, kan malas ner till fint damm.

a) Utrustning: Högtryckstvätt i kombination med vakuumsug ger bästa effekt. Använd helst PM_{10}/$PM_{2.5}$-certifierade sopmaskiner.
b) Utförande:
   - sopning med långsam hastighet ger bättre resultat.
   - vid temperaturer under noll grader kan torr vakuumsugning användas.
   - städa så tidigt som möjligt på säsongen för att undvika ansamling och uppbyggnad av dammförrådet på vägen.
   - städa närliggande trottoarer och cykelbanor före eller samtidigt som själva körbanan.
   - prioritera miljöer där mycket folk exponeras
   - forsla bort snö från gaturum innan den smälter (mycket sand och damm ansamlas i den snö som ligger kvar längs vägen)

DAMMBINDNING

Dammbindning genom spridning av salt kan ge en tydlig (40%) minskning av PM_{10}-halterna dagen efter spridningen, men effekten är kortvarig.

a) Salter som används:
   - $MgCl_2$ och $CaCl_2$: något billigare
   - CMA (kalciummagnesiumacetat och KF (kaliumformat): mer miljövänliga och mindre korrosiva
b) Utförande:
   - Väderförhållanden styr när insatsen ger bäst effekt, vilket gör att spridningen bör styras av väderprognoser tillsammans med aktuella PM_{10}-halter.
   - Spridning bör ske innan morgontrafiken tar fart.
   - Upprepa med 2–3 dagars mellanrum.
   - Vattensprayning kan aktivera intorkat dammbindningsmedel.
   - CMA och $MgCl_2$ används i 25% lösning med dos 10 g/m^2, $CaCl_2$ i 10% lösning.
   - Observera att dammbindningsmedlet efter en tid och vid ansamling i höga koncentrationer kan ge försämrad friktion. Undvik därför att dammbinda vägar med högre hastigheter (>70 km/tim). Under våren kan dammbindning koncentreras vid vägkant och mellan körfält för att

minska friktionsproblemet.
- Prioritera miljöer där mycket folk exponeras för PM_{10}-partiklar.

Modellering i NORTRIP av effekten av olika åtgärder

Emissionsmodellen NORTRIP tillsammans med spridningsmodellen för gaturum ger möjligheter att kvantifiera effekten av några tänkbara åtgärder applicerade på gaturummet och mätplatsen Stora gatan i Västerås. Som referens för utvärderingen av olika åtgärder används modellresultaten som gav bäst överensstämmelse med mätvärdena för året 2022, det vill säga det år som innebar överskridande av MKN. Följande gäller för modellering av referensalternativet:

Saltning: Sker för temperaturintervallet -8 till -2 °C samt en luftfuktighet på 95% och högre. NORTRIP-modelleringen avgör när saltning sker.

Sandning: Sker för temperaturer under -2 °C och där viss nederbörd skett eller förväntas ske inom kort. Sandningsmängd är enligt standardinställning 250 g/m^2. Efter sandning kan nästa sandning ske tidigast efter 8 dygn (standardinställning är 14 dygn)**.** Dessa värden gav, tillsammans med uppvärmning av körbana, den bästa överensstämmelsen i förhållande till mätdata för det mest kritiska året 2022.

Uppvärmning: Simuleras med hjälp av ett extra tillskott av långvågig strålning till körbanan (20 W/m^2).

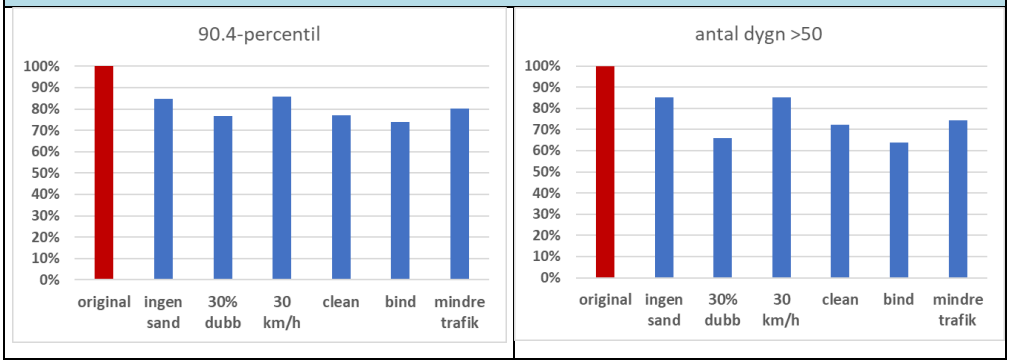
Rengöring: I originalmodelleringen antas att ingen form av rengöring/städning sker, vilket betyder att de partiklar som ackumuleras på vägbanan efter sandning och efter fordonens slitage antas försvinna antingen till luften (uppvirvling) eller föras bort med nederbörd.

När det gäller NORTRIP finns det möjligheter att utföra enklare tester på sex olika åtgärder, som kan jämföras med referensalternativet som är det som gav bäst överensstämmelse i förhållande till mätning:

1. Att helt upphöra med sandning av både trottoarer och körbana.
2. Att reducera dubbdäcksandelen genom ett lokalt förbud på Stora gatan (i exemplet har en reducering av dubbdäck antagits gå från 71 % till 30 %).
3. En sänkning av högsta tillåten hastighet längs Stora gatan, från 50 km/tim till 30 km/tim.
4. Åtgärden regelbunden rengöring slås på i NORTRIP. Simulering av rengöring med samtidig vätning under perioden november – april för temperaturer över 0 °C, med minst 3 dygn mellan varje rengöring.
5. Åtgärden dammbindning slås på i NORTRIP. Modellen simulerar tillförsel av dammbindande salt dagtid under perioden november – april om det inte regnat de senaste 6 timmarna alternativt kommer att regna inom de kommande sex timmarna (NORTRIP har tillgång till meteorologiska timdata för hela 2022). NORTRIP beräknar även fuktigheten på vägbanan.
6. Att reducera trafikvolymen (ÅDT). Exemplet visar effekten av en reducering från nuvarande 12 215 till 8 000 fordon/dygn.

I figur 15 nedan redogörs den procentuella reducering av PM_{10} avseende totalhalter (dygnsmedelvärden) som de olika åtgärderna får enligt simulering i NORTRIP. Åtgärderna beskrivs först i figuren, därefter åtgärdernas procentuella reducering i diagrammen. I Tabell 13 ges de faktiska modellresultaten, för jämförelser mot MKN. Efterföljande stycken diskuterar resultaten.

Åtgärd		Åtgärdens innebörd
	Original	Resultat som överensstämmer bäst med mätning 2022 (saltning och något ökad sandning)
1.	Ingen sand	Alla sandning tas bort, enbart påverkan från slitage av körbanan etc.
2.	30% dubb	Minskad användning av dubbdäck från 71% till 30%
3.	30 km/h	Sänkning av skyltad hastighet från 50 km/h till 30 km/h
4.	Clean	Regelbunden sopning/rengöring av vägbanan
5.	Bind	Regelbunden dammbindning utförs
6.	Mindre trafik	Minskad ÅDT från 12 215 till 8 000 fordon/dygn

Figur 15. Resultat av modelltester i NORTRIP av effekten av olika åtgärder, i förhållande till de modellresultat som bäst överensstämmer med mätningarna för 2022.

Tabell 13. Modellsimulerade halter för 2022 med olika åtgärder vidtagna. Observera att original är en simulering från 1: a januari medan mätningarna kom igång först 16 februari 2022. Överträdelser av MKN markerade med rött.

Stora gatan	original	ingen sand	30% dubb	30 km/h	clean	bind	mindre trafik	MKN
	original	scen 1	scen 2	scen 3	scen 4	scen 5	scen 6	
medelvärde	22,0	20,0	18,4	19,8	19,9	18,0	19,3	40
90.4-percentil	62	52	47	53	48	46	50	50
antal dygn >50	47	40	31	40	34	30	35	35

ÅTGÄRD 1: INGEN SANDNING

Med denna åtgärd menas att ingen sand sprids vare sig direkt på körbanan, spills ner från gång- och cykelvägar eller dras in i aktuellt gaturum från angränsande väglänkar. Åtgärden leder till en 15-procentig reducering av höga dygnsmedelvärden och modelleringen indikerar att denna åtgärd ensamt inte räcker till för att klara MKN under ett extremår som 2022.

Östersund, som också har problem med några genomfartsgator i centrum, har nyligen publicerat ett åtgärdsprogram som betonar vikten av att sprida så lite sand som möjligt och låta den ligga kvar så kort tid som möjligt. Beslut har tagits att gå över till ett grövre grus för vintersandning (ref 3).

Mätningar i Visby redovisar överskridanden från en relativt öppen väg som, liksom Stora gatan, har en trafikvolym som är mer än 10 000 fordon/dygn (ref 4). Vintersandning har tidigare utförts med sand från Gotland som har hög kalkhalt, dvs sanden är relativt mjuk och krossas lätt i små fraktioner. En åtgärd för att minska PM_{10} är därför att byta ut denna till en hårdare granitkross som importeras från fastlandet.

Mätningar längs Hamngatan i Linköping, med en trafikvolym liknande Stora gatan, har visat höga PM_{10}-halter under många år. I ett första åtgärdspaket (2021–2026) bytte man till en grövre sandfraktion på 4–8 mm och man har försökt begränsa mängden. Själva körbanan halkbekämpas nu med salt i stället för sand (ref 5).

Även rekommendationerna från NORDUST II-projektet (se avsnittet om ”Bästa praxis” ovan, ref 2) ger starka motiv för att i så stor utsträckning som möjligt byta ut sandning mot saltning och även, om sand måste användas, använda en grövre och slitstark sandfraktion (inte kross).

ÅTGÄRD 2: MINSKAD DUBBDÄCKSANDEL

Om ett dubbdäcksförbud införs på Stora gatan så är erfarenheterna från andra kommuner (exempelvis Stockholm) som gjort detta att efterlevnaden av ett sådant förbud inte leder till noll fordon med dubbdäck, men väl att procentsatsen sjunker. Minskningen är störst där förbudet införs, men sprider sig också till andra delar av innerstaden, dvs lokala dubbdäcksförbud på några ställen ger också en minskning över innerstan och på sikt hela staden. En sådan utveckling tar dock tid och ska ses över ett flertal år. I scenariot har dubbdäcksandelen antagits minska kraftigt från 71% till 30%. Åtgärden ger en stor effekt på 25–35% vad gäller höga dygnsmedelvärden och skulle även som ensam åtgärd bidra till halter som skulle kunna klara MKN.

Erfarenheter från mer än tjugo års arbete i Stockholm med att få ner antalet överskridanden av MKN vad gäller PM_{10} dygnsmedelvärden visar ett imponerande resultat vad gäller andelen dubbdäck i innerstan. På nätverksträffen på Naturvårdsverket 27–28 maj 2024 lyfte SLB-analys fram de effekter som lokala dubbdäcksförbud på vissa gator har haft för den totala dubbdäcksanvändningen i Stockholm. Från 2010 till 2023 har minskningen sett ut på detta sätt:

- Infartsleder: från 67 % ner till 38 %
- Sveavägen (central väg utan dubbdäcksförbud): från 55 % till 26 %
- Hornsgatan (central väg med dubbdäcksförbud sedan 2010): från 40 % till 12 %

Dubbdäcksförbud är en åtgärd som ger stor effekt på PM_{10}-halterna, men av erfarenhet från Stockholm tar det tid att få full effekt av omställningen. Vid användande av dubbdäcksförbud som åtgärd måste också en trafikanalys göras för att få en helhetsbild av effekterna. Om trafiken flyttas kan det få negativa effekter på andra ställen.

ÅTGÄRD 3: SÄNKT HASTIGHET

En sänkning av hastigheten på Stora gatan från 50 till 30 km/h ger endast en mindre reducerande effekt på ca 15% enligt modelltestet. Å ena sidan minskar emissionerna av slitagepartiklar vid lägre hastighet, men fordonens minskade hastighet leder också till sämre utspädning i gaturummet, dvs två effekter motverkar delvis varandra och åtgärden är således inte så effektiv just för det aktuella gaturummet.

Mätningar i Stockholm har visat att förändringar i skyltad hastighet inte alltid ger den effekt man förväntar sig. Svenska bilister är relativt dåliga på att följa hastighetsbegränsningar, vilket medförde att en förändring av skyltad hastighet från 50 till 30 km/h på Hornsgatan gav en reell hastighetsförändring från 45 till 42 km/h (ref 6). Åtgärden kan sålunda misstänkas vara relativt ineffektiv för att få bukt med de höga PM_{10}-värdena.

ÅTGÄRD 4: REGELBUNDEN RENGÖRING

Att aktivt och kontinuerligt sopa upp de partiklar som ansamlas på vägbanor såväl som cykel- och gångvägar, så fort de inte behövs för halkbekämpning, är en effektiv metod. Rengöringen måste således ske även under vinterhalvåret. Modelltestet indikerar en sänkning av höga dygnsmedelvärden med runt 25%, dvs det är en kraftfull åtgärd som fullt genomförd skulle kunna leda till att miljökvalitetsnormen för PM_{10} inte överskrids ens under ett extremt år som 2022.

Återkommande rengöring, utförd även under dubbdäckssäsongen, används i ett flertal av de kommunala åtgärdsplaner som tagits fram, till exempel Linköping (ref 7), Visby (ref 4), Östersund (ref 3) och Uppsala (ref 8). Ofta betonas vikten av att utföra sandupptagning/sopning tillsammans med högtryckstvätt alternativt använda vakuumsug. Stockholm har efter utvärdering mer fokuserat på dammbindning än på städning med vakuumsug (ref 9). I ”Bästa praxis” (NORDUST II-rekommendationerna, ref 2) betonas vikten av regelbunden rengöring, helst med användning av PM_{10}/$PM_{2.5}$-certifierade sopmaskiner. Som regelbunden rengöring räknas även bortförsel av smutsig snö innan den smälter.

ÅTGÄRD 5: DAMMBINDNING

Modelltestet indikerar att dammbindning är ett effektivt sätt att minska partikelhalterna, förutsatt att åtgärden utförs vid rätt tidpunkter. Åtgärden är, tillsammans med en radikal sänkning av dubbdäcksandelen, den som enskilt ger störst effekt (25–35% sänkning av de höga dygnsvärdena) för det aktuella gaturummet. Åtgärden kan således användas som en utväg, om övriga och eventuellt mindre resurskrävande åtgärder inte räcker till under perioder med speciellt höga halter av slitagepartiklar. Det är mycket viktigt att dammbindningen utförs vid rätt tillfälle, något som kräver en viss beredskap och prognosverksamhet.

Det bör noteras att modellens fysikaliska beskrivning av den effekt som dammbindningen har på uppvirvlingen av befintlig PM_{10}-depå är bristfälligt känd. Det finns indikationer från mätresultat att dammbindningens klibbande effekt kan ge ännu lägre emissioner än de som modellen visar på Stora Gatan. Således skulle

den verkliga effekten av en fullt genomförd dammbindningsåtgärd kunna vara större än vad modellen indikerar.

ÅTGÄRD 6: MINSKAD TRAFIKVOLYM

En reducerad trafikvolym (ÅDT) på Stora gatan bidrar till lägre halter, men modelltestet indikerar att minskningen måste vara relativt stor i så fall. Reduceringen från 12 215 till 8 000 fordon/dygn ger en effekt med en 20–25% reducering av antalet höga dygnsmedelvärden över MKN i gaturummet Stora gatan. Samtidigt finns en risk att partikelnivåerna kan höjas i andra gaturum som tvingas ta emot den trafik som leds bort från Stora gatan, exempelvis den redan hårt belastade Västra Ringvägen. Men om trafikvolymerna kan minskas totalt sett i Västerås centrala delar så är detta förstås positivt för luftmiljön och partikelnivåerna i stort.

Andra viktiga åtgärder

Arbete med hållbar mobilitet

Motorfordonstrafiken är en av de största källorna till luftföroreningar i städer, framför allt genom användning av dubbdäck, vägslitage och emissioner från förbränningsmotorer. Dessa föroreningar är skadliga både för miljön och för människors hälsa, särskilt i tätbebyggda områden. För att underlätta för invånarna att göra hållbara val, behöver vi erbjuda effektiva alternativ till bilen, såsom kollektivtrafik och bra cykelinfrastruktur.

Arbetet med hållbar mobilitet är en viktig åtgärd för att förändra människors resmönster. Kampanjer och informationsspridning har visat sig vara effektiva för att nå både nya grupper av kollektivtrafikresenärer och cyklister samt att uppmuntra de som redan åker buss eller cyklar att fortsätta göra det.

Mobility management är ett koncept som syftar till att förändra människors beteende genom att främja hållbara transporter och påverka attityder kring bilåkande. Det handlar framför allt om att genom kampanjer, aktiviteter och informationsspridning höja kunskapen om hållbara alternativ och uppmuntra till förändring. Det är ett långsiktigt och komplext arbete, eftersom varje individ har sina egna preferenser och vanor när det gäller resor.

För att få en varaktig förändring i resvanor krävs ett långsiktigt och systematiskt arbete och en strategi som både kan hantera individers olika behov och ge ett tydligt stöd för hållbara alternativ. Ett sådant arbetssätt kräver resurser, både i form av tid och ekonomiska medel. En viktig aspekt är att hela organisationen är engagerad och att arbetet med mobility management blir en integrerad del av det dagliga arbetet med hållbart resande.

Information om beslutade åtgärder

Från januari till och med 15 april 2024 gjordes extrainsatt städning på sträckan vid Stora gatan 78 och extrainsatt städning kommer även i fortsättningen att vara standard under kommande vintersäsonger. Under våren 2025 genomfördes extrainsatt städning även på de övriga tre sträckor som identifierats ligga i riskzonen för höga partikelhalter. Extrainsatt städning initieras av en grovrengöring för att sedan städas en gång i veckan under perioden.

Beräknad kostnad för extrainsatt städning är ca 500 000 SEK för hela dubbdäckssäsongen, det vill säga 1 oktober till och med 15 april.

Under 2026 införs möjligheten till att använda dammbindning.
Den initiala investeringskostnaden är beräknad till ca 1 miljon kronor och den årliga driftkostnaden för utförandet av dammbindningsåtgärder är ca 500 000 kronor. Driftkostnaden är dock väldigt beroende av hur ”dåligt” meteorologiskt år det blir.

Fram till och med 2029 kommer frekvent städning genomföras och även dammbindning. De sträckor där åtgärderna sätts in är Stora gatan 78 (mätplatsen), Stora gatan 1, Kungsängsgatan och Västra ringvägen. För Kopparbergsvägen som förvisso hade beräknade halter strax över övre utvärderingströskeln är det stor osäkerhet i beräkningarna och halterna är troligtvis överskattade, varför åtgärder prioriteras på andra sträckor.

Förväntade effekter av de primära åtgärderna ”regelbunden sopning/rengöring” och ”dammbindning”

De omedelbara åtgärderna som kommer att införas på de fyra mest kritiska vägmiljöerna (mätplats plus tre andra identifierade gaturum) enligt resultaten från simuleringarna som redovisats tidigare, är frekvent rengöring/sopning samt dammbindning under vintersäsongen. Effekterna har skattats genom att använda emissionsmodellen NORTRIP, i vilken det går att slå på funktioner som automatiskt simulerar regelbunden rengöring och dammbindning. Simuleringarna har genomförts för år 2025, ett av de två åren med överskridande av MKN. Tabell 10 visar de effekter som kan förväntas om de två åtgärderna ”regelbunden sopning/rengöring” och ”dammbindning” genomförs parallellt.

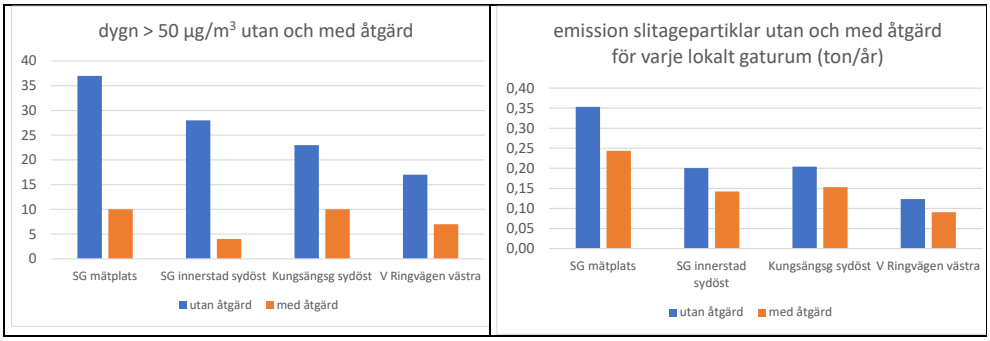
De fyra gaturum som bedöms behöva komma att omfattas av regelbunden sopning/rengöring samt dammbindning är:

1. Stora Gatan (Oxbacken, mätplats): Åtgärden gäller en sträcka av 391 m och en yta av ca 7500 m^2.
2. Stora Gatan, två kvarter väster om Östra Ringvägen: en sträcka av 227 m och en yta av ca 2500 m^2.
3. Kungsängsgatan mellan Sigurdsmotet och Tullhusmotet: en sträcka av 242 m och en yta av ca 3000 m^2.
4. Västra Ringvägen runt nr 24: en sträcka av 135 m och en yta av ca 2000 m^2.

I Tabell 14 och Figur 16 illustreras med hjälp av NORTRIP-modellering, de förväntade effekterna av beslutade åtgärder i de fyra gaturummen. Totalt bör åtgärden i dessa fyra gaturum minska partikelemissionerna med ca ett kvarts ton/år. Speciellt märkbar bör reduceringen av antalet dygn med halter över 50 µg/m^3 bli.

Tabell 14. Modellsimulerade effekter av de primära åtgärderna sopning/rengöring och dammbindning i de fyra mest kritiska gatumiljöerna. Effekterna på halter redovisas på den sida av vägen som ger de högsta koncentrationerna. Meteorologiska förhållanden avser 2025, dvs ett av de två år där mätningarna vid Stora Gatan 78 visat överskridande för PM10 dygnsvärden. För varje gaturum redovisas modellsimuleringar utan åtgärd och med åtgärd.

gaturum	åtgärd	medelvärde:	90-percentil:	antal dygn >50:
SG mätplats	utan	18,4	**53**	**37**
	med	14,7	30	10
SG innerstad sydöst	utan	16,7	47	28
	med	13,9	27	4
Kungsängsg sydöst	utan	14,8	41	23
	med	13,2	26	10
V Ringvägen västra	utan	15,2	37	17
	med	13,4	26	7
MKN		40	50	35

Figur 16. Modellsimulerade effekter av beslutade åtgärder avseende antal dygn med halter > 50 µg/m^3 (vänster) och totalt uppvirvlade partiklar PM10 (höger).

Information om planerade framtida åtgärder

Västerås stads handlingsplan för utomhusluft kommer att revideras. Syftet med revideringen är att se över relevansen i de åtgärder som redan är beslutade, men också att blicka framåt mot 2030 och hur staden ska klara miljökvalitetsnormerna 2030.

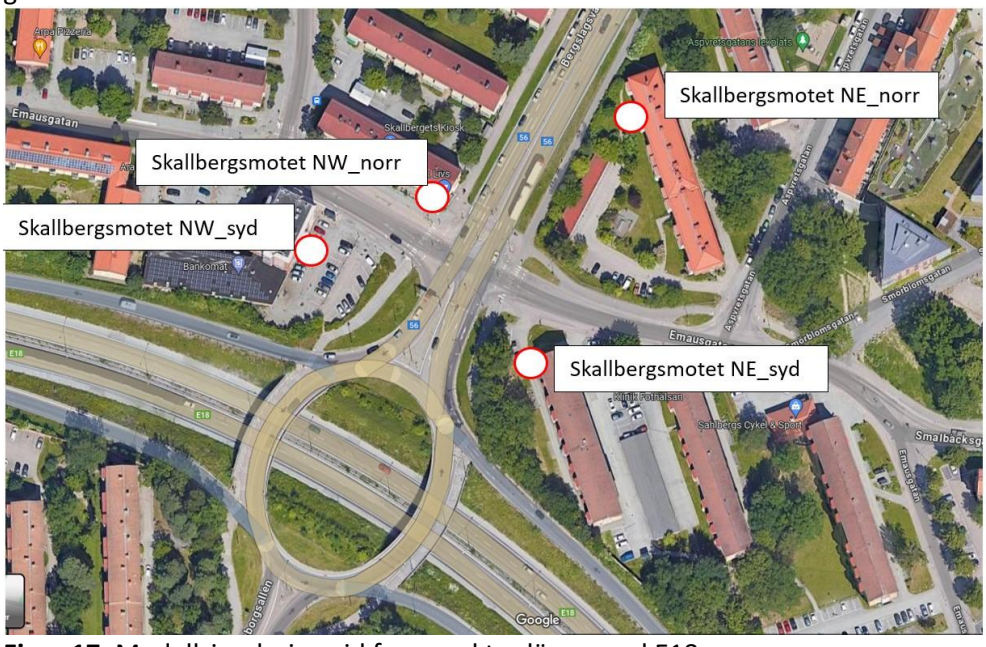
Trafikverkets väg E18

Trafikverkets motorväg (E18) som går genom Västerås har både direkt och indirekt påverkan på partikelhalterna i Västerås. Den direkta påverkan sker i vägens närhet och framför allt de delar som ligger norr och öster om vägen i den förhärskande vindriktningen. Utifrån de modellberäkningar som gjorts klaras miljökvalitetsnormen för partiklar. Det är dock högst tveksamt att nivåerna kommer att klara kommande krav på partikelhalter, varför det är viktigt att även Trafikverket arbetar med att få ner partikelhalterna längs E18 i Västerås. Indirekt påverkar E18 också partikelhalterna då de finare partiklarna sprids längre och bidrar till högre bakgrundshalter i övriga staden.

Simulerade PM_{10}-halter i närheten av E18 (Skallbergsmotet)

Simulerad påverkan på luftkvaliteten från trafiken indikerar förhöjda halter runt E18-genomfarten, speciellt där E18 möter Bergslagsvägen (väg 56). Trafikvolymen är 60 568 fordon/dygn på E18 och 33 411 fordon/dygn på Bergslagsvägen invid Skallbergsmotet.

Delvis till följd av en dominerande vindriktning från sydväst så är föroreningshalterna högre på norra sidan av Skallbergsmotet. Modellsimulerade PM_{10}-halter för 2022 har utvärderats för fyra punkter som representerar högsta halt invid lägenhetsfasad, se figur 17. Modelleringen har utförts med en Gaussisk spridningsmodell där ventilationen inte begränsas på samma sätt som i en gaturumsmodell.

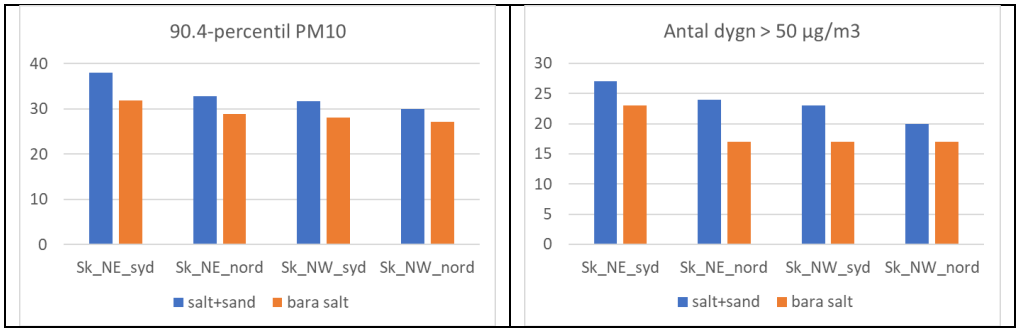

Figur 17. Modellsimulering vid fyra punkter längs med E18.

De statliga vägarna E18 och Bergslagsvägen saltas men sandas inte under vintern. Information om hur mycket sand som sprids på kommunala vägar och cykel- och gångbanor i området är osäker och därför har simuleringarna utförts enligt två scenarier:

a) Standardvärden för emissionsmodellen NORTRIP där både saltning och sandning (250 g/m^3 högst var 14:e dag) sker på samtliga vägar.
b) Enbart saltning, sandning helt avslagen på samtliga vägar.

Eftersom påverkan helt domineras av trafiken på E18 och Bergslagsvägen så beskriver de två scenarierna ett möjligt intervall där det första scenariot (scenario a) ger en övre gräns med sand från halkbekämpningen i området som sprids in till en viss del även på de statliga vägarna. Resultaten avseende dygnsmedelvärde för PM_{10} redovisas i figur 18.

Figur 18. Simulerade halter i fyra punkter vid Skallbergsmotet. Till vänster anges percentilvärde (MKN = 50 µg/m^3) och till höger antal dygn över MKN (max 35 dygn tillåts).

Alla utvärderade halter ligger under MKN, oberoende om sandning sker eller inte. Som framgår är halterna något högre på den östra sidan av Bergslagsvägen och speciellt i den sydligaste punkten som ligger närmast E18 (Skallbergsmotet NE_syd) där dygnsmedelvärdena kan ligga runt övre utvärderingströskeln ÖUT.

Prognoser om framtida luftkvalitet

Med relativt enkla åtgärder är prognosen att partikelhalterna kommer att hållas under miljökvalitetsnormens gränsvärde. Verktygen staden arbetar med är ökad städning och framför allt koordinerad städning, där viktiga faktorer som väderprognoser och förväntad trafikmängd blir styrande för när och hur ofta städningen kommer att genomföras. Enligt de modeller som gjorts i åtgärdsprogrammet ska det ge en tillräcklig minskning av partikelhalterna för att få ner antalet dygn över miljökvalitetsnormen. För att nå normerna som börjar gälla 2030 kommer dock mer åtgärder att behövas.

Övrig information

- Kartläggning av luftkvaliteten i Västerås under 2021.
  https://datavardluft.smhi.se/portal/rest/v1/reports/1980/2021/Lvf_kartl_Vasteras_2021.pdf

- Luftkvaliteten i Västerås under 2022 - rapportering med fokus på gaturum (PM_{10}, $PM_{2.5}$ och NO_2) samt villaområden med vedeldning (B[a]P).
  https://datavardluft.smhi.se/portal/rest/v1/reports/1980/2022/Lvf_kartl_Vasteras_2022.pdf

- Luftkvaliteten i Västerås under 2023 - rapportering med fokus på PM_{10}, $PM_{2.5}$ och NO_2 i gaturum.
  https://datavardluft.smhi.se/portal/rest/v1/reports/1980/2023/Vasteras_lvf_rapportering_NV_luftkvalitet_2023.pdf

- Luftkvaliteten i Västerås under 2024 - rapportering med fokus på PM_{10}, $PM_{2.5}$ och NO_2 i gaturum.
  https://datavardluft.smhi.se/portal/model-calculations?C=19&M=1980&Y=2024

- Luftkvaliteten i Västerås under 2025 - rapportering med fokus på PM_{10}, $PM_{2.5}$ och NO_2 i gaturum.
  (tillgänglig efter 15 juni 2026 via SMHI:s portal
  https://datardluft.smhi.se/portal)

Referenser

1. Undersökning av däcktyp i Sverige - Vintern 2023 (januari-mars). Trafikverket 2023:148. https://trafikverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1800697/FULLTEXT01.pdf

2. NordFoU, 2024. Nordic Road Dust Project Phase II. Report number: 2024-1, EAN number: 978-87-7595-122-2. Available at: NorDust2 final report (diva-portal.org)

3. Åtgärdsprogram Östersund – för att förbättra luftkvaliteten och uppnå miljökvalitetsnormen (PM_{10}), 2022. https://www.ostersund.se/download/18.1f6380391859d3d8a09f6a/1673506534201/%C3%85tg%C3%A4rdsprogram%20f%C3%B6r%20luft-%20beslutad.pdf

4. Åtgärdsprogram för minskning av skadliga partiklar (PM_{10}) i Visby, 2019. https://gotland.se/download/18.64257e3118d877d8daf6f266/1708602126731/%C3%85tgardsprogram-for-minskning-av-skadliga-partiklar-i-Visby.pdf

5. Handlingsplan för partiklar, PM_{10} (2021-2026), Linköpings kommun, 2020. https://www.linkoping.se/globalassets/gemensamt/regler-och-styrande-dokument/handlingsplan/handlingsplan-for-partiklar-pm10-2021-2026.pdf

6. Presentation Michael Norman, Slb-analys, Nätverksträff 28-29 maj 2024 på Naturvårdsverket.

7. Förslag till Åtgärdsprogram för partiklar, PM_{10} 2024-2030, Linköpings kommun, 2024. https://www.linkoping.se/contentassets/puff-samradshandlingar/samradshandling-atgardsprogram-for-partiklar-pm10-2024-2030.docx.pdf

8. Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar (PM_{10}) i Uppsala, 2014. https://www.uppsala.se/contentassets/f69d2f47492d4d36af58172998ffaebd/atgardsprogram-for-battre-luftkvalitet-2014-2021.pdf

9. Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län, 2023. https://catalog.lansstyrelsen.se/store/39/resource/431

Samrådsredogörelse

Fastighetsnämnden

Yttrande - Svar på Remiss Åtgärdsprogram luftpartiklar PM10, 2024 - 2029 Teknik- och fastighetsförvaltningen har tagit del av Åtgärdsprogram luftpartiklar PM10, 2024 - 2029. I en väl skriven och genomarbetat Åtgärdsprogram för luftpartiklar PM10, 2024 - 2029 finns en föreslagen åtgärd, dvs ökad sopning av gator, mm för att minska mängderna luftpartiklar PM10 i Västerås. Denna åtgärd anses inte påverka Fastighetsenhetens verksamhet i någon större omfattning varvid remissen lämnas utan synpunkter. I övrigt inget att erinra.

Byggnadsnämnden

Yttrande

Mätningar har visat att miljökvalitetsnormen för PM10 överskridits i ett område längs Stora Gatan och åtgärdsprogrammet har därför tagits fram för få ner halterna och uppfylla miljökvalitetsnormen. I åtgärdsprogrammet beskrivs gaturummet där miljökvalitetsnormen överskridits och andra gaturum där man sett en risk att den överskrids. Möjliga åtgärder diskuteras och förslag på åtgärder ges. För fyra gaturum har beslut om regelbunden sopning/rengöring tagits. Arbete med hållbar mobilitet skrivs också vara en viktig åtgärd, att på olika sätt uppmuntra till att använda alternativ till bilen, som cykel eller kollektivtrafik. Åtgärderna som föreslås rör dock huvudsakligen drift av gatan, till exempel sandning och rengöring, och det berör därmed inte i så stor grad stadsbyggnadsförvaltningens arbete.

Förslag till förbättringar I åtgärdsprogrammet beskrivs förutom gaturummet där miljökvalitetsnormen för PM10 har överskridits även andra gaturum där det är höga halter av PM10 och där miljökvalitetsnormen riskerar överskridas i framtiden. Vid detaljplanering eller bygglov nära de områdena kan luftkvaliteten behöva undersökas särskilt, det vore därför till hjälp om områdena fanns tillgängliga i kartportalen.

Kommentar: I kommande arbete mot 2030 kommer frågan om hur information om luftkvalité ska kunna tillgängliggöras för de som arbetar med frågor där det är viktigt att ha tillgång till den typen av information.

Naturvårdsverket

Vi har i vårt yttrande över förslaget till åtgärdsprogram utgått från de krav som miljöbalken, luftkvalitetsförordningen (2010:477) samt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9) ställer på innehåll i åtgärdsprogram, samt den vägledning som ges i Naturvårdsverkets handbok om miljökvalitetsnormer för utomhusluft (Luftguiden, handbok 2019:1).

Västerås har låtit Västmanlands luftvårdsförbund genomföra en analys över situationen och även beräkningar över både nuläge och scenarion. I beräkningarna har parametern för sandning justerats för att överensstämma med uppmätta halter. Det finns dock inga uppgifter om att sandning sker på körbanan vid mätstationen. Risken finns att justeringen innebär att felaktiga slutsatser kan dras vid användandet av resultaten, särskilt vid utvärdering av åtgärdsförslaget ”ingen sandning”. För att förstå kopplingen mellan åtgärdsförslagen och dagens situation behöver det beskrivas hur vinterväghållningen fungerar idag.

Kommentar: Det är beskrivet i åtgärdsprogrammet hur vinterväghållningen fungerar på den drabbade sträckan (och övriga sträckor där vi misstänker höga partikelhalter). Det förekommer ingen sandning på sträckan ”Oxbacken” där fordonstrafiken rör sig. Det förekommer dock sandning i kvarteren som angränsar och även GC-banan som ligger parallellt med bilvägen. Misstankarna från beräkningarna är att det blir meddrag från trafiken som kommer från sandade sträckor och att det ”spiller” ner från omgivande sandade ytor. Det är som Naturvårdsverket påvisar en risk att det blir felaktiga slutsater, men ingen sandning är ändå inget alternativ för ”Oxbacken” eftersom ingen sandning sker idag.

I åtgärdsprogrammet beskrivs åtgärden ”regelbunden sopning/städning” som införd från vintersäsongen 2024. En beräknad effekt av åtgärden beskrivs, men däremot saknas en analys över åtgärdens faktiska effekt. Mätdata för 2024 finns rapporterade och halterna av PM10 är lägre än tidigare år. Om det är åtgärden som har haft effekt eller om det är beroende på andra faktorer går inte avgöra utan mer ingående analys.

Kommentar: Då åtgärden beskrevs i åtgärdsprogrammet hade vi ännu inte någon mätdata för 2024. Efter att ha prövat åtgärden under 2024 och 2025 (där 2025 var ett meteorologiskt ogynnsamt år) så kan vi konstatera att det inte räcker med städning utan även dammbindning kommer att läggas till som åtgärd.

I åtgärdsprogrammet beskrivs åtgärderna under tre rubriker. Det är inte tydligt i förslaget vad som faktiskt ska genomföras. Om det ska genomföras några andra åtgärder än regelbunden sopning/städning framgår inte av förslaget. Att genomföra förbättrad sopning/städning förväntas leda till 34 dygn över miljökvalitetsnormen för PM10 av 35 tillåtna, vilket med tanke på att det är beräknade halter och baserat på en åtgärd är en för liten marginal för att säkerställa att miljökvalitetsnormen kommer följas.

Kommentar: Förslaget som det såg ut vid remisstillfället anger tydligt under ”Information om beslutade åtgärder” att det är extrainsatt städning som är den åtgärd kommunen kommer att genomföra och redan har genomfört. Dock är det som Naturvårdsverket påpekar liten marginal, varför åtgärdsprogrammet justeras och under rubriken ”Information om beslutade åtgärder” kompletteras programmet med informationen att under 2026 utreds och införs dammbindning som en åtgärd.

För att bättre kunna bedöma ett åtgärdsprograms effekter på halterna behöver det tydligt framgå vilka åtgärder som ingår. Åtgärderna behöver även vara beskrivna så att det går avgöra vad som ska utföras och av vem. Vi rekommenderar att varje åtgärd som ingår i åtgärdsprogrammet beskrivs enligt den information som ska rapporteras enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet.

Kommentar: Vi delar inte Naturvårdsverkets uppfattning. Det framgår tydligt vad som ska göras. Frågan om vem som ska utföra det anser vi också att det är tydligt då det är kommunens vägar och kommunen som har rådighet.

Vi vill även påminna Västerås stad om att luftkvalitetsdirektivet har reviderats och att miljökvalitetsnormerna för bland annat PM10 kommer att skärpas. Baserat på senaste årens mätdata riskerar Västerås att inte klara vare sig årsmedelvärde eller dygnsmedelvärdet för de nya PM10 normerna. Enligt Naturvårdsverkets förslag till genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet kommer utvärdering mot de nya normerna ske på 2026 års kontroll av luftkvaliteten. Klaras inte miljökvalitetsnormerna då och de åtgärder som genomförs inte bedöms som tillräckliga för minska halterna till 2030 behöver ett nytt åtgärdsprogram tas fram som ska fastställas senast 31 december 2028. Det åtgärdsprogrammet ska innehålla åtgärder som gör att miljökvalitetsnormen klaras år 2030. Vi rekommenderar därför att redan nu planera för genomföra åtgärder ifall ni ser att ni inte kommer klara kommande miljökvalitetsnormer.

Miljö- och konsumentnämnden

Då texten i åtgärdsprogrammet togs fram för en längre tid sedan finns behov av att se över och uppdatera den. Till exempel har ytterligare mätningar gjorts efter att åtgärdsprogrammet togs fram och de åtgärder som beskrivs som planerade i texten är redan genomförda.

Kommentar: Texten revideras för att stämma med nutiden.

Åtgärdsprogrammet innehåller tydliga och bra information i form av tabeller och figurer och problematiken är tydlig.

Det bör förtydligas vem som har ansvaret för att åtgärderna, inklusive hållbar mobilitet, genomförs och även att uppföljning görs av att åtgärderna har önskad effekt på partikelhalterna.

Kommentar: I och med ny lagstiftning gällande miljökvalitetsnormerna för utomhusluft kommer hårdare krav och denna fråga kommer att bli allt viktigare. Vi anser dock att ansvaret för de tekniska åtgärderna är tydligt då det är kommunens vägar. Vad gäller åtgärder på samhällsnivå är det något vi tar med i arbetet med att klara miljökvalitetsnormerna till 2030.

En plan för hur Västerås stads invånare ska informeras om problematiken och åtgärderna bör kompletteras i åtgärdsprogrammet. Exempelvis kan en informationskampanj genomföras.

Kommentar: Åtgärdsprogrammet kommer att publiceras offentligt på stadens hemsida när den blir beslutad och frågan om information till invånarna om de problem som finns tas med i arbetet med att nå miljökvalitetsnormerna 2030.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden ser positivt på programmets inriktning med regelbunden rengöring av gator som primär åtgärd. De föreslagna åtgärderna bedöms ha god potential att sänka partikelhalterna, särskilt under vårvinterperioden då problemen är som störst.

För att åtgärderna ska få önskad effekt behöver de samordnas med övrig vinterväghållning, så att rengöringens tidpunkt, metod och frekvens anpassas efter väder och halkbekämpning. Kommunen bör samtidigt fortsätta utveckla sin sandningsstrategi och säkerställa snabb upptagning under säsongen. Effekterna av genomförda åtgärder behöver följas upp och dokumenteras i nära samverkan med Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen. På längre sikt krävs dessutom ett fortsatt arbete med hållbar mobilitet, där minskad trafikvolym, ökad andel gång-, cykel- och kollektivtrafik samt färre dubbdäck i centrala lägen bidrar till att sänka partikelhalterna permanent.

Det är också viktigt att beakta att nya, skärpta miljökvalitetsnormer för luft förväntas träda i kraft omkring 2030 enligt EU:s reviderade luftkvalitetsdirektiv. De kommande normerna kommer sannolikt att innebära betydligt lägre tillåtna halter av partiklar (PM10 och PM2,5) än dagens nivåer. För Västerås stad kan detta innebära att även gaturum som i dag ligger under nuvarande gränsvärden kan komma att omfattas av nya åtgärdskrav. En långsiktigt förstärkt driftbudget och strategisk planering av åtgärder redan nu är därför avgörande för att staden ska stå väl rustad inför de nya normerna.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att stadens arbete med åtgärdsprogrammet har dragit ut på tiden på ett otillfredsställande sätt. I Länsstyrelsens beslut 21 december 2023 (dnr. 6050-2023) om att överlåta till staden att upprätta och fastställa ett åtgärdsprogram var ett villkor att staden senast 29 november 2024 skulle redovisa åtgärdsprogrammet till Naturvårdsverket.

Staden har studerat sex olika tänkbara åtgärder för att komma till rätta med de förhöjda PM 10-halterna. Staden har valt åtgärden ”regelbunden rengöring” och genomför extrainsatt städning. De fyra utvalda gatorna kommer, efter en inledande grovrengöring, att städas en gång i veckan under dubbdäckssäsongen, 1 oktober till och med 15 april.

Länsstyrelsen har svårt att utläsa i åtgärdsprogrammet hur staden har kommit fram till att den valda städfrekvensen ger tillräcklig effekt. Länsstyrelsen anser att det bör förtydligas i åtgärdsprogrammet.

Kommentar: Det framgår av de olika simulerade scenariona vad de olika åtgärderna ger för beräknad effekt på partikelhalterna. Dock som Naturvårdsverket påpekade i sitt yttrande klaras miljökvalitetsnormen med liten marginal med enbart städning, varför det läggs till under ”Information om beslutade åtgärder” att under 2026 utreds och införs dammbindning som en åtgärd.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen på Västerås stad informerade Länsstyrelsen 25 april 2025 om att miljökvalitetsnormen för PM 10 hade överskridits även under första halvåret 2025. Staden har därför förbättrat gaturengöringen ytterligare genom att använda en sopmaskin som högtryckstvättar gatan och sedan vakuumsuger upp vattnet. Länsstyrelsen anser att staden bör klargöra ifall denna åtgärd är tillräcklig för att säkerställa att miljökvalitetsnormen kan uppfyllas eller ifall ytterligare åtgärder behövs.

Kommentar: Utifrån erfarenhet från de senaste åren är enbart städning inte en tillräcklig åtgärd, varför det läggs till under ”Information om beslutade åtgärder” att under 2026 utreds och införs dammbindning som en åtgärd.

Kartbilderna som visar studerade vägavsnitt bör förtydligas, så att det markerade vägavsnittet syns tydligare mot bakgrunden. Dessutom bör sidnumrering läggas till i dokumentet.

Kommentar: Kartbilderna kommer att ses över.

§ 187 Dnr FN 2025/00285-1.7.1

Beslut - Remiss - Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Beslut

Förslag till yttrande daterat 2025-11-24 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Särskilt yttrande

Håkan Wretljung (MP) inkommer med ett särskilt yttrande enligt:

"Miljöpartiet delar bedömningen att åtgärder krävs för att klara miljökvalitetsnormen för PM10 i Västerås. Det är positivt att åtgärdsprogrammet tydligt pekar ut trafiken i innerstaden som huvudorsak till de höga partikelhalterna.

Miljöpartiet vill samtidigt understryka att detta i grunden inte är ett driftproblem utan ett resultat av för hög trafikvolym i centrala gaturum. Miljöpartiet har konsekvent, inte minst i kommunfullmäktige, föreslagit reformer som skulle minska biltrafiken i innerstaden, bland annat genom dubbdäcksförbud i särskilt utsatta gator och genom miljözonindelning av centrala delar av staden. Sådana åtgärder skulle ge varaktigt lägre partikelhalter och minska behovet av återkommande driftåtgärder.

Miljöpartiet kan acceptera regelbunden rengöring av gator som en kortsiktig åtgärd för att skydda människors hälsa, men menar att detta inte kan ersätta tydliga politiska styrmedel som prioriterar gång-, cykel- och kollektivtrafik framför biltrafik.

Miljöpartiet vill särskilt betona att barns och skolors närmiljö måste ges högre prioritet i det fortsatta arbetet, särskilt mot bakgrund av kommande skärpta EU-krav på luftkvalitet."

Ärendebeskrivning

Naturvårdsverket har i ett yttrande 2023-09-07 (NV-05106-23) gjort bedömningen att ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet miljöbalken behöver upprättas för att miljökvalitetsnormen för partiklar PM10 ska kunna följas i Västerås kommun.

Ärendet skickades till Länsstyrelsen i Västmanlands län för fortsatt handläggning enligt 32 § luftkvalitetsförordningen (2010:477). Länsstyrelsen har därefter överlåtit åt Västerås kommun att upprätta ett åtgärdsprogram.

Målet med åtgärdsprogrammet är att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 inom Västerås stad.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut, förvaltningens förslag, och att fastighetsnämnden beslutar enligt det.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2025-11-24

Diarienr
FN 2025/00285

Informationsklass
PUBLIK

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Johanna Boivie
Epost: johanna.boivie@vasteras.se

Kopia till

Fastighetsnämnden

Tjänsteutlåtande - Remiss - Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 - 2029

Förslag till beslut

Förslag till yttrande daterat 2025-11-24 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Naturvårdsverket har i ett yttrande 2023-09-07 (NV-05106-23) gjort bedömningen att ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet miljöbalken behöver upprättas för att miljökvalitetsnormen för partiklar PM10 ska kunna följas i Västerås kommun.

Ärendet skickades till Länsstyrelsen i Västmanlands län för fortsatt handläggning enligt 32 § luftkvalitetsförordningen (2010:477). Länsstyrelsen har därefter överlåtit åt Västerås kommun att upprätta ett åtgärdsprogram.

Målet med åtgärdsprogrammet är att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 inom Västerås stad.

Juridisk bedömning

Fastighetsnämnden är behörig att yttra sig över remisser enligt fastighetsnämndens delegationsordning.

Ekonomisk bedömning

Åtgärdsprogrammet har ringa ekonomisk påverkan på Fastighetsnämndens verksamhetsområde.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024–2029 är ett centralt dokument för Västerås stads hållbara utveckling. Det är av stor vikt att det finns en konsensus för vad som ska genomföras och på vilket sätt det ska bekostas.

Barnrättsperspektivet
Barn behöver en hållbar närmiljö, åtgärdsprogrammet ligger i linje med detta.

TEKNIK- OCH FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN

Henrik Bengtsson
Direktör

Thomas Pennanen
Enhetschef

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2025-11-24

Diarienr
FN 2023/01242-1.5.2

Informationsklass
PUBLIK

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Johanna Boivie
Epost: johanna.boivie@vasteras.se

Fastighetsnämnden

Yttrande - Svar på Remiss Åtgärdsprogram luftpartiklar PM10, 2024-2029

Teknik- och fastighetsförvaltningen har tagit del av Åtgärdsprogram luftpartiklar PM10, 2024-2029.

I en väl skriven och genomarbetat Åtgärdsprogram för luftpartiklar PM10, 2024-2029 finns en föreslagen åtgärd, dvs ökad sopning av gator, mm för att minska mängderna luftpartiklar PM10 i Västerås.

Denna åtgärd anses inte påverka Fastighetsenhetens verksamhet i någon större omfattning varvid remissen lämnas utan synpunkter.

I övrigt inget att erinra.

8. Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar (PM_{10}) i Uppsala, 2014. https://www.uppsala.se/contentassets/f69d2f47492d4d36af58172998ffaebd/atgardsprogram-for-battre-luftkvalitet-2014-2021.pdf

9. Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län, 2023. https://catalog.lansstyrelsen.se/store/39/resource/431

§ 315 Dnr BN 2025/00317-1.7.1

Beslut - Remiss - Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Beslut

1. Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande daterat 2 december 2025 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Reservation

Eleonore Lundkvist (M), Frank Pettersson (M), Elias Norgren (SD) och Henrik Holmroos (SD) reserverar sig mot beslutet att inte komplettera yttrandet enligt Eleonore Lundkvists (M) yrkande.

Ärendebeskrivning

Den 17 september 2025 beslutade kommunstyrelsen att skicka ut Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024-2029, Västerås kommun på remiss. Åtgärdsprogrammet har tagits fram då mätningar av partiklar visat att miljökvalitetsnormen överskridits längs en del av Stora gatan i Västerås. Åtgärdsprogrammet ska säkerställa att miljökvalitetsnormen inte överskrids framöver och ger förslag på hur det ska uppnås. Förslagen gäller hur gatan ska skötas.

Stadsbyggnadsförvaltningen ställer sig positiv till åtgärdsprogrammet. Ett förslag till förbättring är att information om gaturum där miljökvalitetsnormen riskerar överskridas i framtiden finns tillgänglig i kartportalen.

Stadsbyggnadsförvaltningen har till byggnadsnämnden lämnat följande förslag till beslut:
1. Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande daterat 2 december 2025 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Eleonore Lundkvist (M) yrkar att yttrandet ska kompletteras med skrivning om att dubbdäcksförbud ska utgå som åtgärdsmetod.

Henrik Holmroos (SD) och Elias Norgren (SD) yrkar bifall till Eleonore Lundkvists (M) yrkande.

Anette Jakobsson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut: Eleonore Lundkvists (M) förslag till beslut med bifall från Henrik Holmroos (SD) och Elias Norgren (SD), och förvaltningens förslag till beslut med bifall från Anette Jakobsson (S).

Ordföranden föreslår en beslutsgång där förslagen ställs mot varandra. Nämnden godkänner och genomför beslutsgången.

Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2025-12-02

Diarienr
BN 2025/00317- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsbyggnadsförvaltningen
Maria Nehlin
Epost: byggnadsnamnd@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande - Remiss - Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Bakgrund och inställning
Den 17 september 2025 beslutade kommunstyrelsen att skicka ut Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024-2029, Västerås kommun på remiss.

Under 2022 visade mätningar av partiklar att miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärdet överskreds vid mätstationen på Stora gatan i Västerås. Naturvårdsverket har i ett yttrande 2023-09-07 (NV-05106-23) gjort bedömningen att ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet miljöbalken behöver upprättas. Ärendet skickades till Länsstyrelsen i Västmanlands län för fortsatt handläggning enligt 32 § luftkvalitetsförordningen (2010:477). Länsstyrelsen har därefter överlåtit åt Västerås kommun att upprätta ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammet syftar till att säkerställa att halten av inandningsbara partiklar mindre än 10 µm i diameter (PM10) i fortsättningen inte överskrider gällande lagstiftning.

Stadsbyggnadsförvaltningens synpunkter redovisas nedan.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget.

Yttrande
Mätningar har visat att miljökvalitetsnormen för PM10 överskridits i ett område längs Stora Gatan och åtgärdsprogrammet har därför tagits fram för få ner halterna och uppfylla miljökvalitetsnormen. I åtgärdsprogrammet beskrivs gaturummet där miljökvalitetsnormen överskridits och andra gaturum där man sett en risk att den överskrids. Möjliga åtgärder diskuteras och förslag på åtgärder ges. För fyra gaturum har beslut om regelbunden sopning/rengöring tagits. Arbete med hållbar mobilitet skrivs också vara en viktig åtgärd, att på olika sätt uppmuntra till att använda alternativ till bilen, som cykel eller kollektivtrafik. Åtgärderna som föreslås rör dock huvudsakligen drift av gatan, till exempel sandning och rengöring, och det berör därmed inte i så stor grad stadsbyggnadsförvaltningens arbete.

Förslag till förbättringar
I åtgärdsprogrammet beskrivs förutom gaturummet där miljökvalitetsnormen för PM10 har överskridits även andra gaturum där det är höga halter av PM10 och där miljökvalitetsnormen riskerar överskridas i framtiden. Vid detaljplanering eller bygglov nära de områdena kan luftkvaliteten behöva undersökas särskilt, det vore därför till hjälp om områdena fanns tillgängliga i kartportalen.

§ 315 Dnr BN 2025/00317-1.7.1

Beslut - Remiss - Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Beslut

1. Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande daterat 2 december 2025 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Reservation

Eleonore Lundkvist (M), Frank Pettersson (M), Elias Norgren (SD) och Henrik Holmroos (SD) reserverar sig mot beslutet att inte komplettera yttrandet enligt Eleonore Lundkvists (M) yrkande.

Ärendebeskrivning

Den 17 september 2025 beslutade kommunstyrelsen att skicka ut Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024-2029, Västerås kommun på remiss. Åtgärdsprogrammet har tagits fram då mätningar av partiklar visat att miljökvalitetsnormen överskridits längs en del av Stora gatan i Västerås. Åtgärdsprogrammet ska säkerställa att miljökvalitetsnormen inte överskrids framöver och ger förslag på hur det ska uppnås. Förslagen gäller hur gatan ska skötas.

Stadsbyggnadsförvaltningen ställer sig positiv till åtgärdsprogrammet. Ett förslag till förbättring är att information om gaturum där miljökvalitetsnormen riskerar överskridas i framtiden finns tillgänglig i kartportalen.

Stadsbyggnadsförvaltningen har till byggnadsnämnden lämnat följande förslag till beslut:
1. Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande daterat 2 december 2025 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Eleonore Lundkvist (M) yrkar att yttrandet ska kompletteras med skrivning om att dubbdäcksförbud ska utgå som åtgärdsmetod.

Henrik Holmroos (SD) och Elias Norgren (SD) yrkar bifall till Eleonore Lundkvists (M) yrkande.

Anette Jakobsson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut: Eleonore Lundkvists (M) förslag till beslut med bifall från Henrik Holmroos (SD) och Elias Norgren (SD), och förvaltningens förslag till beslut med bifall från Anette Jakobsson (S).

Ordföranden föreslår en beslutsgång där förslagen ställs mot varandra. Nämnden godkänner och genomför beslutsgången.

Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2025-12-02

Diarienr
BN 2025/00317- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsbyggnadsförvaltningen
Maria Nehlin
Epost: byggnadsnamnd@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande - Remiss - Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Bakgrund och inställning
Den 17 september 2025 beslutade kommunstyrelsen att skicka ut Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024-2029, Västerås kommun på remiss.

Under 2022 visade mätningar av partiklar att miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärdet överskreds vid mätstationen på Stora gatan i Västerås. Naturvårdsverket har i ett yttrande 2023-09-07 (NV-05106-23) gjort bedömningen att ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet miljöbalken behöver upprättas. Ärendet skickades till Länsstyrelsen i Västmanlands län för fortsatt handläggning enligt 32 § luftkvalitetsförordningen (2010:477). Länsstyrelsen har därefter överlåtit åt Västerås kommun att upprätta ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammet syftar till att säkerställa att halten av inandningsbara partiklar mindre än 10 µm i diameter (PM10) i fortsättningen inte överskrider gällande lagstiftning.

Stadsbyggnadsförvaltningens synpunkter redovisas nedan.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget.

Yttrande
Mätningar har visat att miljökvalitetsnormen för PM10 överskridits i ett område längs Stora Gatan och åtgärdsprogrammet har därför tagits fram för få ner halterna och uppfylla miljökvalitetsnormen. I åtgärdsprogrammet beskrivs gaturummet där miljökvalitetsnormen överskridits och andra gaturum där man sett en risk att den överskrids. Möjliga åtgärder diskuteras och förslag på åtgärder ges. För fyra gaturum har beslut om regelbunden sopning/rengöring tagits. Arbete med hållbar mobilitet skrivs också vara en viktig åtgärd, att på olika sätt uppmuntra till att använda alternativ till bilen, som cykel eller kollektivtrafik. Åtgärderna som föreslås rör dock huvudsakligen drift av gatan, till exempel sandning och rengöring, och det berör därmed inte i så stor grad stadsbyggnadsförvaltningens arbete.

Förslag till förbättringar
I åtgärdsprogrammet beskrivs förutom gaturummet där miljökvalitetsnormen för PM10 har överskridits även andra gaturum där det är höga halter av PM10 och där miljökvalitetsnormen riskerar överskridas i framtiden. Vid detaljplanering eller bygglov nära de områdena kan luftkvaliteten behöva undersökas särskilt, det vore därför till hjälp om områdena fanns tillgängliga i kartportalen.

NATURVÅRDSVERKET

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Hilma Engholm
Tel: 010698 10 64
Hilma.engholm@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2025-12-15 Ärendenr:
NV-25-042125

Kommunstyrelsen
Västerås Stad
kommunstyrelsen@vasteras.se

Yttrande över förslag till åtgärdsprogram för partiklar, PM10, 2024 - 2029

Åtgärdsprogrammet kan bli tydligare genom att de åtgärder som ska genomföras kan beskrivas först, och sedan får gärna bortvalda åtgärder beskrivas och varför de valts bort.

Den åtgärd som benämns som beslutad är förbättrad sopning/städning och den åtgärden har också redan påbörjats. Åtgärden beräknas ge 34 dygn över miljökvalitetsnormen vilket är nära att riskera att miljökvalitetsnormen inte följs. För att kunna bedöma åtgärdsprogrammet och dess effekt behöver åtgärderna beskrivas tydligt och ansvaret behöver förtydligas.

Bakgrund

Västerås stad har tidigare utfört mätningar på olika platser i staden och den 15 februari 2022 flyttades mätstationen till Stora gatan 78. Efter flytten till Stora gatan visade mätningarna för perioden 16 februari till 31 december 2022 att miljökvalitetsnormen för PM10 dygn överskreds 36 gånger av 35 tillåtna.

Mätinstrumentet, Palas model FIDAS 200, är godkänt som likvärdigt med referensmetoden och mätplatsen bedöms vara relevant i förhållande till kraven i 22 § Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9).

Överskridandet gjorde att Västerås kommun inkom den 20 juni 2023 med en underrättelse om risk för överskridande av miljökvalitetsnormen för partiklar PM10 enligt 30 § luftkvalitetsförordningen (2010:477) till Naturvårdsverket. Den 7 september 2023 underrättade Naturvårdsverket Länsstyrelsen om sin bedömning att ett åtgärdsprogram behöver upprättas för att miljökvalitetsnormen ska följas. Länsstyrelsen har därefter överlåtit åt Västerås kommun att upprätta ett åtgärdsprogram.

Synpunkter på förslaget

Vi har i vårt yttrande över förslaget till åtgärdsprogram utgått från de krav som miljöbalken, luftkvalitetsförordningen (2010:477) samt Naturvårdsverkets

föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9) ställer på innehåll i åtgärdsprogram, samt den vägledning som ges i Naturvårdsverkets handbok om miljökvalitetsnormer för utomhusluft (Luftguiden, handbok 2019:1).

Västerås har låtit Västmanlands luftvårdsförbund genomföra en analys över situationen och även beräkningar över både nuläge och scenarion. I beräkningarna har parametern för sandning justerats för att överensstämma med uppmätta halter. Det finns dock inga uppgifter om att sandning sker på körbanan vid mätstationen. Risken finns att justeringen innebär att felaktiga slutsatser kan dras vid användandet av resultaten, särskilt vid utvärdering av åtgärdsförslaget ”ingen sandning”. För att förstå kopplingen mellan åtgärdsförslagen och dagens situation behöver det beskrivas hur vintervägh̊llningen fungerar idag.

I åtgärdsprogrammet beskrivs åtgärden ”regelbunden sopning/städning” som införd från vintersäsongen 2024. En beräknad effekt av åtgärden beskrivs, men däremot saknas en analys över åtgärdens faktiska effekt. Mätdata för 2024 finns rapporterade och halterna av PM10 är lägre än tidigare år. Om det är åtgärden som har haft effekt eller om det är beroende på andra faktorer går inte avgöra utan mer ingående analys.

I åtgärdsprogrammet beskrivs åtgärderna under tre rubriker. Det är inte tydligt i förslaget vad som faktiskt ska genomföras. Om det ska genomföras några andra åtgärder än regelbunden sopning/städning framgår inte av förslaget. Att genomföra förbättrad sopning/städning förväntas leda till 34 dygn över miljökvalitetsnormen för PM10 av 35 tillåtna, vilket med tanke på att det är beräknade halter och baserat på en åtgärd är en för liten marginal för att säkerställa att miljökvalitetsnormen kommer följas.

För att bättre kunna bedöma ett åtgärdsprograms effekter på halterna behöver det tydligt framgå vilka åtgärder som ingår. Åtgärderna behöver även vara beskrivna så att det går avgöra vad som ska utföras och av vem. Vi rekommenderar att varje åtgärd som ingår i åtgärdsprogrammet beskrivs enligt den information som ska rapporteras enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet.

Vi vill även påminna Västerås stad om att luftkvalitetsdirektivet har reviderats och att miljökvalitetsnormerna för bland annat PM10 kommer att skärpas. Baserat på senaste årens mätdata riskerar Västerås att inte klara vare sig årsmedelvärde eller dygnsmedelvärdet för de nya PM10 normerna. Enligt Naturvårdsverkets förslag till genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet kommer utvärdering mot de nya normerna ske på 2026 års kontroll av luftkvaliteten. Klaras inte miljökvalitetsnormerna då och de åtgärder som genomförs inte bedöms som tillräckliga för minska halterna till 2030 behöver ett nytt åtgärdsprogram tas fram som ska fastställas senast 31 december 2028. Det åtgärdsprogrammet ska innehålla åtgärder som gör att miljökvalitetsnormen klaras år 2030. Vi rekommenderar därför att redan nu planera för genomföra åtgärder ifall ni ser att ni inte kommer klara kommande miljökvalitetsnormer.

Övrigt
Enligt 43 § Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9) ska uppgifterna enligt bilaga 7 i föreskrifterna rapporteras senast 3 månader efter fastställande till Naturvårdsverket. Vi rekommenderar att kommunen i tid samlar in de uppgifter som krävs för rapporteringen. Naturvårdsverkets kommer rapportera åtgärdsprogrammet till EU-kommissionen och uppgifterna behöver vara oss tillhanda så snart som möjligt efter fastställande.

Beslut om denna remiss har fattats av enhetschef Maria Ullerstam.
Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit handläggare Hilma Engholm, föredragande samt handläggare Henrik Larsson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Maria Ullerstam

Hilma Engholm

Kopia till:

§ 134 Dnr MOKN 2025/00144-1.7.1

Remiss – Upprätta ett åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10, 2024-2029 i Västerås kommun

Beslut

Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Remiss från kommunstyrelsen gällande Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 – 2029, daterad 2025-03-28 och remitterad till miljö- och konsumentnämnden, dnr: KS 2023/01242-1.5.2.

Under 2022 visade mätningar av partiklar att miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärdet överskreds vid mätstationen på Stora gatan i Västerås, vilket har lett till krav på att ta fram ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 - 2029 redovisar den utredning som har gjorts och de åtgärder som planeras för att få ner halten partiklar.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har till nämnden lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut, förvaltningens förslag, och nämnden beslutar enligt detta.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2025-11-05

Diarienr
MOKN 2025/00144- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Erika Kurberg
Epost: erika.kurberg@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen
kommunstyrelsen@vasteras.se

Miljö- och konsumentnämnden

Remiss - Upprätta ett åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10, 2024-2029 i Västerås kommun

Förslag till beslut

Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Remiss från kommunstyrelsen gällande Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 – 2029, daterad 2025-03-28 och remitterad till miljö- och konsumentnämnden, dnr: KS 2023/01242-1.5.2.

Under 2022 visade mätningar av partiklar att miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärdet överskreds vid mätstationen på Stora gatan i Västerås, vilket har lett till krav på att ta fram ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 - 2029 redovisar den utredning som har gjorts och de åtgärder som planeras för att få ner halten partiklar.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har till nämnden lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Underlag till nämnden

1. Yttrande - Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 – 2029
2. Remiss - Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 – 2029

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2025-11-07

Diarienr
MOKN 2025/00144- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Erika Kurberg
Epost: erika.kurberg@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande - Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 – 2029

Ärendebeskrivning

Remiss från kommunstyrelsen gällande Åtgärdsprogram för partiklar, PM10 2024 – 2029, daterad 2025-03-28 och remitterad till miljö- och konsumentnämnden, dnr: KS 2023/01242-1.5.2.

Synpunkter

Då texten i åtgärdsprogrammet togs fram för en längre tid sedan finns behov av att se över och uppdatera den. Till exempel har ytterligare mätningar gjorts efter att åtgärdsprogrammet togs fram och de åtgärder som beskrivs som planerade i texten är redan genomförda.

Åtgärdsprogrammet innehåller tydliga och bra information i form av tabeller och figurer och problematiken är tydlig.

Det bör förtydligas vem som har ansvaret för att åtgärderna, inklusive hållbar mobilitet, genomförs och även att uppföljning görs av att åtgärderna har önskad effekt på partikelhalterna.

En plan för hur Västerås stads invånare ska informeras om problematiken och åtgärderna bör kompletteras i åtgärdsprogrammet. Exempelvis kan en informationskampanj genomföras.

§ 154 Dnr TN 2025/00644-1.7.1

Beslut - Yttrande över Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Beslut

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 27 oktober 2025, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Västerås stad har tagit fram ett åtgärdsprogram för partiklar (PM10) för perioden 2024–2029. Bakgrunden är att mätningar under 2022 visade överskridanden av miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärde av PM10 vid mätstationen på Stora gatan.

Programmet har utarbetats i enlighet med 5 kap. miljöbalken och luftkvalitetsförordningen (2010:477) och syftar till att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för partiklar följs. Åtgärdsprogrammet omfattar samtliga kommunala gator i Västerås, med särskilt fokus på de gaturum där halterna av partiklar bedömts vara högst.

Primär åtgärd i programmet är utökad och regelbunden rengöring av vägbanor under vinterhalvåret, vilket enligt modellberäkningar kan minska halterna av PM10 med upp till 25 procent. Åtgärden ska följas upp och utvärderas under programperioden.

Teknik- och fastighetsförvaltningen har till tekniska nämnden lämnat följande förslag till beslut:

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 9 september 2025, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Jenny Freed (S) yrkar bifall till teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2025-10-28

Diarienr
TN 2025/00644- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Alexandra Trollberg
Epost: alexandra.trollberg@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande över Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Tekniska nämnden ser positivt på programmets inriktning med regelbunden rengöring av gator som primär åtgärd. De föreslagna åtgärderna bedöms ha god potential att sänka partikelhalterna, särskilt under vårvinterperioden då problemen är som störst.

För att åtgärderna ska få önskad effekt behöver de samordnas med övrig vinterväghållning, så att rengöringens tidpunkt, metod och frekvens anpassas efter väder och halkbekämpning. Kommunen bör samtidigt fortsätta utveckla sin sandningsstrategi och säkerställa snabb upptagning under säsongen. Effekterna av genomförda åtgärder behöver följas upp och dokumenteras i nära samverkan med Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen. På längre sikt krävs dessutom ett fortsatt arbete med hållbar mobilitet, där minskad trafikvolym, ökad andel gång-, cykel- och kollektivtrafik samt färre dubbdäck i centrala lägen bidrar till att sänka partikelhalterna permanent.

Det är också viktigt att beakta att nya, skärpta miljökvalitetsnormer för luft förväntas träda i kraft omkring 2030 enligt EU:s reviderade luftkvalitetsdirektiv. De kommande normerna kommer sannolikt att innebära betydligt lägre tillåtna halter av partiklar (PM10 och PM2,5) än dagens nivåer. För Västerås stad kan detta innebära att även gaturum som i dag ligger under nuvarande gränsvärden kan komma att omfattas av nya åtgärdskrav. En långsiktigt förstärkt driftbudget och strategisk planering av åtgärder redan nu är därför avgörande för att staden ska stå väl rustad inför de nya normerna.

Datum
2025-10-28

Diarienr
TN 2025/00644- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Alexandra Trollberg
Epost: alexandra.trollberg@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen

Tekniska nämnden

Tjänsteutlåtande - Yttrande över Åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i Västerås kommun

Förslag till beslut

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 27 oktober 2025, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Västerås stad har tagit fram ett åtgärdsprogram för partiklar (PM10) för perioden 2024–2029. Bakgrunden är att mätningar under 2022 visade överskridanden av miljökvalitetsnormen för dygnsmedelvärde av PM10 vid mätstationen på Stora gatan.

Programmet har utarbetats i enlighet med 5 kap. miljöbalken och luftkvalitetsförordningen (2010:477) och syftar till att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för partiklar följs. Åtgärdsprogrammet omfattar samtliga kommunala gator i Västerås, med särskilt fokus på de gaturum där halterna av partiklar bedömts vara högst.

Primär åtgärd i programmet är utökad och regelbunden rengöring av vägbanor under vinterhalvåret, vilket enligt modellberäkningar kan minska halterna av PM10 med upp till 25 procent. Åtgärden ska följas upp och utvärderas under programperioden.

Teknik- och fastighetsförvaltningen har till tekniska nämnden lämnat följande förslag till beslut:

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 9 september 2025, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Teknik- och fastighetsförvaltningens yttrande över remissen finns i bilaga.

Beslutsmotivering

Teknik- och fastighetsförvaltningen bedömer att åtgärdsprogrammet är väl underbyggt och grundar sig på aktuella mätningar, modelleringar och etablerade metoder. Förvaltningen delar slutsatsen att den huvudsakliga källan till förhöjda halter av partiklar i Västerås är slitage från vägbanor och däck i kombination med sandning vid halkbekämpning. Valet av utökad rengöring som huvudåtgärd bedöms vara ett ändamålsenligt och praktiskt genomförbart sätt att minska halterna på kort sikt.

Förvaltningen vill betona vikten av att:

- åtgärderna ingår i befintlig väghållning och halkbekämpning

- finansieringen behöver säkerställas från 2026 och framåt
- metoder och frekvens anpassas efter väder- och driftförhållanden,
- effekten av åtgärderna följs upp kontinuerligt genom mätningar och dokumentation.

Vidare bedöms ett långsiktigt arbete med att minska dubbdäcksanvändningen, optimera sandningsstrategin och främja hållbara resval bidra till bestående förbättringar av luftkvaliteten.

Juridisk bedömning

Åtgärdsprogrammet är framtaget i enlighet med gällande lagstiftning och kräver inga särskilda beslut från Tekniska nämnden utöver att beakta programmets innehåll i drift- och planeringsverksamheten.

Genom att genomföra de åtgärder som åligger förvaltningen bidrar kommunen till att uppfylla miljökvalitetsnormerna för luft och de nationella miljömålen om frisk luft.

Ekonomisk bedömning

De föreslagna åtgärderna innebär merkostnader kopplade till drift, utrustning och uppföljning. Kostnaderna för utökad rengöring bedöms till minst 0,5 mnkr per dubbdäckssäsong, beroende på omfattning och metodval.

Kostnaderna kan från 2027 hanteras genom utökad ram för driftanslag, men under 2026 ryms inte de föreslagna åtgärderna i den nuvarande driftbudgeten. Kostnaderna för åtgärderna under 2026 bör finansieras genom centrala medel, då de syftar till att uppfylla lagstadgade miljökvalitetsnormer för hela kommunen.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Genomförandet av åtgärdsprogrammet bidrar till förbättrad luftkvalitet och därmed till ökad folkhälsa, särskilt för barn och äldre. Minskad partikelhalt i luften stärker stadens attraktivitet och gynnar ett hållbart näringsliv och en trivsam stadsmiljö.

Programmet ligger i linje med kommunens miljöprogram och mål om hållbara transporter och en hälsosam stadsmiljö.

Bedömning av barnets bästa

Barn påverkas särskilt negativt av luftföroreningar på grund av att de andas in mer luft i förhållande till sin kroppsvikt och ofta vistas nära marknivå där partikelhalterna är som högst.

Åtgärdsprogrammet bedöms ha en tydligt positiv inverkan på barns hälsa genom minskad exponering för partiklar längs skolvägar, gång- och cykelstråk.

Henrik Bengtsson
Direktör

Krister Sikström
Tf enhetschef

Västerås stad, Stadsledningskontoret
kommunstyrelsen@vasteras.se

Västerås stads åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i utomhusluft

(Ert diarienummer 2023/01242-1.5.2)

Västerås stad har upprättat ett åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 i utomhusluft. Staden har skickat åtgärdsprogrammet på remiss till Länsstyrelsen, som lämnar nedanstående synpunkter med hänvisning till rubrikerna i åtgärdsprogrammet.

Information om åtgärdsprogrammet

Staden skriver att åtgärdsprogrammet finns tillgängligt för allmänheten på stadens hemsida.

Enligt 5 kap. 7 § miljöbalken ska den som upprättar ett åtgärds-program genom kungörelse eller på annat sätt ge myndigheter, organisationer, verksamhetsutövare och allmänhet med flera grupper möjlighet att lämna synpunkter om åtgärdsprogrammet. Länsstyrelsen konstaterar att vi, Naturvårdsverket och berörda kommunala förvaltningar har fått åtgärdsprogrammet på remiss. Länsstyrelsen anser att staden bör redovisa hur övriga nämnda grupper har informerats om förslaget till åtgärdsprogram och att det finns tillgängligt på stadens hemsida.

Information om överskridande av miljökvalitetsnormen

I tabell 2 redovisar staden tillgängliga mätdata. Staden skriver att för 2024 finns bara värden för det första halvåret. Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera underlaget med mätdata för andra halvåret 2024 och första halvåret 2025.

Länsstyrelsen anser att stadens arbete med åtgärdsprogrammet har dragit ut på tiden på ett otillfredsställande sätt. I Länsstyrelsens beslut 21 december 2023 (dnr. 6050-2023) om att överlåta till staden att upprätta och fastställa ett åtgärdsprogram var ett villkor att staden senast 29 november 2024 skulle redovisa åtgärdsprogrammet till Naturvårdsverket.

Information om beslutade åtgärder

Staden har studerat sex olika tänkbara åtgärder för att komma till rätta med de förhöjda PM 10-halterna. Staden har valt åtgärden ”regelbunden rengöring” och genomför extrainsatt städning. De fyra utvalda gatorna kommer, efter en inledande grovrengöring, att städas en gång i veckan under dubbdäckssäsongen, 1 oktober till och med 15 april.

Länsstyrelsen har svårt att utläsa i åtgärdsprogrammet hur staden har kommit fram till att den valda städfrekvensen ger tillräcklig effekt. Länsstyrelsen anser att det bör förtydligas i åtgärds-programmet.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen på Västerås stad informerade Länsstyrelsen 25 april 2025 om att miljökvalitetsnormen för PM 10 hade överskridits även under första halvåret 2025. Staden har därför förbättrat gaturengöringen ytterligare genom att använda en sopmaskin som högtryckstvättar gatan och sedan vakuumsuger upp vattnet. Länsstyrelsen anser att staden bör klargöra ifall denna åtgärd är tillräcklig för att säkerställa att miljökvalitetsnormen kan uppfyllas eller ifall ytterligare åtgärder behövs.

Övergripande synpunkter

Kartbilderna som visar studerade vägavsnitt bör förtydligas, så att det markerade vägavsnittet syns tydligare mot bakgrunden. Dessutom bör sidnumrering läggas till i dokumentet.

Kontaktuppgifter

Vid frågor nås miljöskyddshandläggare, Mikael Wulff, på telefon 010-224 93 79 eller e-post mikael.wulff@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 5425-2025 i ämnesraden för e-post. Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-224 90 00.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för Natur- och miljöavdelningen Åsa Halldorf med miljöskyddshandläggare Mikael Wulff som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef för Miljöskydd Charlotte Arketeg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

§ 331 Dnr KS 2026/00289-1.3.4

Beslut - Återrapport av uppdrag, översyn av arbetsmarknadsnämndens uppdrag

Beslut

Kommunstyrelsen för egen del:

Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Arbetsmarknadsnämnden upphör att verka från 2026-12-31

2. Individ och familjeomsorgsnämnden tar över arbetsmarknadsnämndens uppdrag från 2027-01-01

3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag till reglemente för Individ- och familjeomsorgsnämnden. Kommunstyrelsen ska återkomma med förslag till nytt reglemente så att ärendet kan hanteras senast på dess ordinarie sammanträde i december 2026

Särskilt yttrande

Anna Lundberg (L) inkommer med särskilt yttrande enligt följande:

"Det är bra att Västerås stad nu ser över organisationen av arbetsmarknadsfrågorna och föreslår att arbetsmarknadsnämndens uppdrag förs över till individ och familjenämnden. Samtidigt är det svårt att inte ställa frågan: vad var det vi sa?

Vi välkomnar att staden nu föreslår en samlad organisation. Men det är beklagligt att det har krävts flera utredningar och flera år för att komma fram till en lösning som redan fanns.

Det viktiga nu är att förändringen också leder till verklig förbättring. Övergången får inte innebära att arbetsmarknadsfrågorna tappar sin strategiska betydelse eller hamnar i skymundan av andra uppdrag. Tvärtom måste Västerås stad stärka det stadsövergripande arbetet och säkerställa att samtliga berörda nämnder och förvaltningar tar ansvar för att fler Västeråsare kommer i arbete.

Vi förväntar oss att den nya organisationen följs upp utifrån konkreta resultat: fler människor i arbete, kortare väg till egen försörjning och ett effektivare användande av skattebetalarnas pengar. Det är resultaten för Västeråsarna som ska stå i centrum, inte hur många nämnder staden har."

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade 2026-03-18 §116 enligt följande: Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samråd med berörda förvaltningar se över huruvida arbetsmarknadsnämndens uppdrag kan överföras till andra nämnder

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut

Kommunstyrelsen för egen del:

Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Arbetsmarknadsnämnden upphör att verka från 2026-12-31

2. Individ och familjeomsorgsnämnden tar över arbetsmarknadsnämndens uppdrag från 2027-01-01

3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag till reglemente för Individ- och familjeomsorgsnämnden. Kommunstyrelsen ska återkomma med förslag till nytt reglemente så att ärendet kan hanteras senast på dess ordinarie sammanträde i december 2026

Beslutet ska skickas till

Arbetsmarknadsnämnden

Individ och familjeomsorgsnämnden

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-09-04

Diarienr
KS 2026/00289- 1.3.4

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Katarina Thorsell
Epost: katarina2.thorsell@vasteras.se

Kopia till
Arbetsmarknadsnämnden
Individ och familjeomsorgsnämnden

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Återrapport av uppdrag - Översyn av arbetsmarknadsnämndens uppdrag

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen för egen del:

Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Arbetsmarknadsnämnden upphör att verka från 2026-12-31
2. Individ och familjeomsorgsnämnden tar över arbetsmarknadsnämndens uppdrag från 2027-01-01
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag till reglemente för Individ- och familjeomsorgsnämnden. Kommunstyrelsen ska återkomma med förslag till nytt reglemente så att ärendet kan hanteras senast på dess ordinarie sammanträde i december 2026

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade 2026-03-18 §116 enligt följande: Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samråd med berörda förvaltningar se över huruvida arbetsmarknadsnämndens uppdrag kan överföras till andra nämnder

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut

Kommunstyrelsen för egen del:

Rapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Arbetsmarknadsnämnden upphör att verka från 2026-12-31
2. Individ och familjeomsorgsnämnden tar över arbetsmarknadsnämndens uppdrag från 2027-01-01
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag till reglemente för Individ- och familjeomsorgsnämnden. Kommunstyrelsen ska återkomma med förslag till nytt reglemente så att ärendet kan hanteras senast på dess ordinarie sammanträde i december 2026

Beslutsmotivering

Kommunstyrelsen beslutade 2026-03-18 §116 enligt följande:
Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samråd med berörda förvaltningar se över huruvida arbetsmarknadsnämndens uppdrag kan överföras till andra nämnder

En rapport har tagits fram som belyser och beskriver om arbetsmarknadsnämndens uppdrag kan överföras till andra nämnder. Rapporten har sin grund i tidigare gjorda utredningar samt med utgångspunkt i dialog med direktör för barn och-utbildningsförvaltningen samt direktör för individ- och familjeförvaltningen.

Sammanfattningsvis visar rapporten att det inte föreligger några formella hinder för att slå samman arbetsmarknadsnämnden och individ- och familjenämnden Det är dock viktigt att ha ett stadsövergripande perspektiv på arbetsmarknadsfrågorna och samverkan över förvaltningsgränser behöver förstärkas. Utmaningarna kring stadens uppdrag kopplat till arbetsmarknadsfrågorna måste lösas gemensamt av stadens förvaltningar där alla har ett viktigt bidrag. Därför föreslås att forum för Hållbar samhällsutveckling får detta som ett fokusområde. Staden har tidigare fått framgång till exempel med Trygghetsfrågorna där en modell skapades för ett ansvarstagande över förvaltningsgränserna.

Att återgå till tidigare modell, där arbetsmarknadsfrågorna hanteras inom utbildningsnämnden, rekommenderas inte.

Skäl

- Den nya lagstiftningen om aktivitetskrav, som träder i kraft 1 juli 2026, innebär att personer med försörjningsstöd ska delta i aktiviteter. Detta förutsätter tillgång till den nuvarande organisation som idag arbetar med arbetsmarknadsinsatser.
- Det finns även indikationer på att nuvarande organisering, där ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsenheten finns inom samma förvaltning, har haft andra positiva effekter.

Sammantaget bedöms att verksamheten bör fortsatt organiseras inom ramen för individ- och familjeförvaltningen och arbetsmarknadsnämndens uppdrag föreslås föras över till Individ- och familjenämnden.

Det som talar för en sammanslagning av de två nämnderna individ- och familjenämnden och arbetsmarknadsnämnden är dels sekretesshindren som uppstår med två olika myndigheter och som skapar hinder i handläggningen dels de kostnader som finns för drift av en nämnd både i den politiska organisationen och i tjänstemannaorganisationen. Vidare är det viktigt i och med den nya lagen om aktivitetskrav av en samlad kompetens och samverkan mellan socialtjänst och arbetsmarknadsenhet.

Nämnderna behandlar till stor del samma ärenden och rapporteringen sker därför dubbelt både gällande ärenden och närvaro av tjänstepersoner. De effekter som hittills påvisats genom inrättande av en arbetsmarknadsnämnd kan vidmakthållas och fortsatt utvecklas inom ramen för en nämnd. Den stora effekten uppnås

genom att förvaltningen har ett fortsatt samlat ansvar för området arbetsmarknad.

Juridisk bedömning

Kommunfullmäktige beslutar om vilka nämnder som ska tillsättas utöver styrelsen, §3, 4 kapitlet Kommunallagen (2019:835).

Ekonomisk bedömning

Effekten av att en nämnd läggs ner kan antas medföra minskade kostnader för staden och särskilt de kostnaderna kopplat till drift av nämnden. Dock kommer verksamheten fortsatt bedrivas inom ramen för förvaltningen varför den stora delen av kostnaderna fortsatt kommer att finnas kvar. Effekten av minskade driftskostnader kan antas synas redan 2027.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Perspektivet är inte relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet är inte relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll

Helene Öhrling	Katarina Thorsell
Stadsdirektör	Administrativ direktör

2026-10-13
Dnr: KS 2026/00289

Informationsklass: Publik

Rapportering av uppdrag Översyn arbetsmarknads-nämnden

Kommunstyrelsen 2026-08-19

2026

Innehållsförteckning

1. Uppdrag och syfte 3
2. Bakgrund 3
3. Utredningar och underlag 3
4. Ansvar i dag 5
5. Sammanfattning av effekter 7
6. Sammanfattande bedömning 7

1. Uppdrag och syfte

Stadsledningskontoret fick genom kommunstyrelsens beslut 2026-03-18, §116 (dnr KS 2026/00289) i uppdrag att i samråd med berörda förvaltningar se över om arbetsmarknadsnämndens uppdrag kan föras över till andra nämnder.

Syftet med den här rapporten är att besvara frågan som innefattas i kommunstyrelsens beslut. I rapporten beskrivs en lägesbild och därefter görs en bedömning av om nämndens uppdrag kan föras över till andra nämnder.

Det finns flera aktuella rapporter och underlag, därför genomförs inga intervjuer i vare sig berörda förvaltningar eller berörda nämnder. Dialog har dock skett med direktör för barn och-utbildningsförvaltningen samt direktör för individ- och familjeförvaltningen.

2. Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade (dnr KS 2022/01355 2022-10-17 § 303) att inrätta arbetsmarknadsnämnden från 2023-01-01.

Syftet med att inrätta arbetsmarknadsnämnden var en vilja att tydliggöra kopplingen mellan försörjningsstöd och arbetsmarknadsinsatser genom att lägga ansvaret för verksamheterna inom ramen för samma nämnd. Ekonomiskt bistånd var tidigare organiserat under individ- och familjenämnden och arbetsmarknadsenheterna var organiserade under utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

3. Utredningar och underlag

Ansvaret för arbetsmarknadsfrågorna har under årens lopp varit föremål för flera utredningar och har renderat i granskningar, rapporter och utredningar. Här nedan redovisas de mest aktuella med en kort sammanfattning av respektive underlag.

Revisionsrapport 2021:5 - Strategiskt arbete med arbetsmarknadsåtgärder (dnr KS 2021/01419)

*G*ranskningen avsåg utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden men berörde även stadens strategiska arbete.

Följande rekommendationer lämnas i revisionsrapporten:

- Säkerställ en strategisk styrning av arbetsmarknadspolitiken på nämndnivå.
- Initiera frågan om att upprätta ett stadsövergripande arbetsmarknadspolitiskt program tillsammans med kommunstyrelsen,
- Initiera frågan om att integrera det strategiska personalförsörjningsarbetet med nyttjandet av resursjobb och feriepraktik tillsammans med kommunstyrelsen
- Säkerställ att samtliga arbetsmarknadsinsatser ligger inom ramen för den kommunalrättsliga kompetensen

Återrapport av ordförandeuppdrag - Rapport från arbetet med den nya arbetsmarknadsnämnden. 2024-02-23 (dnr AMN 2023/0018).

Rapporten togs fram på uppdrag av arbetsmarknadsnämnden med följande formulering; Återkom med en rapport för hur arbetet med den nya nämnden har gått. Beskriv eventuella ändringar i arbetssätt och verksamhet och resultaten. Beskriv om det går att se några kopplingar mellan den nya nämnden och eventuella ändringar i arbetssätt och rutiner och resultat.

Uppdraget omfattade enkäter till berörda verksamheter likväl som olika typer av nyckeltal som redovisades i rapporten. Sammantaget gjordes bedömningen att eventuella effekter av den nya organiseringen av uppdraget på individerna och/eller i verksamheten inte kunde fastställas då det förflutit allt för kort tid .

Det som med säkerhet kunde konstateras var att det beskrivs som positivt att ekonomiskt bistånd kopplas samman än mer med arbetsmarknad och kompetensförsörjning. Vidare lyfts det fram som positivt att det finns en nämnd som har tydligare fokus på arbetsmarknadsfrågor, bland annat avseende utmaningar som finns lokalt och vilka satsningar som behöver göras. Det har blivit ett tydligare gemensamt ansvarstagande för att individerna ska komma ut i sysselsättning.

Utvärdering av arbetsmarknadsnämnden – rapport (dnr KS 2024/01167)

Kommunstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2024 att bifalla ett nämndinitiativ från Elisabeth Unell (M), Eleonore Lundkvist (M) och Anna Nordin (M) med rubriken ”Nämndinitiativ från (M) om utvärdering av arbetsmarknadsnämnden”. Beslutet medförde att stadsledningskontoret fick i uppdrag att genomföra en utvärdering av arbetsmarknadsnämnden samt att återrapportera utvärderingen till kommunstyrelsen.

Uppdraget utfördes på uppdrag av stadsledningskontoret av Öhrlings Pricewaterhouse Coopers AB (PWC). Utväderingen grundades dels på intervjuer enhetschefer, verksamhetschef Individ- och familjeförvaltningen med ansvar för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad, direktör Individ- och

familjeförvaltningen, ordförande AMN, vice ordförande AMN (tillika ordförande Utbildningsnämnden), andra vice ordförande AMN dels på befintliga olika typer av underlag såsom verksamhetsplan, protokoll från sammanträden.

Övergripande slutsatser

- Det är för tidigt att dra säkra slutsatser om effekterna av den nya nämnden.
- Uppdraget kan utföras av en annan nämnd
- Det finns tecken på att positiva effekter kan komma på sikt.

Positiva indikationer

- Ökat fokus på arbetsmarknadsfrågor upplevs som värdefullt.
- Tydligare målstyrning och prioriteringar
- Ökad samverkan mellan AME och EKB med gemensamma mål.

Utmaningar

- Det har tagit tid att bygga upp kompetens och anpassa organisationen.
- Samverkan mellan förvaltningar är generellt svår.
- Kostnader har uppstått och effekter på kort sikt är oklara.

Slutligen ska sägas att i och med den nya lagen om aktivitetskrav blir behovet av samlad kompetens och samverkan mellan socialtjänst och arbetsmarknadsenhet allt viktigare.

4. Ansvar i dag

Individ- och familjeförvaltningen svarar mot två nämnder, arbetsmarknadsnämnden samt individ- och familjenämnden.

Nedan följer en redogörelse för de uppdrag berörda nämnder har i dag genom respektive reglemente.

Arbetsmarknadsnämndens uppdrag enligt reglementet

1. insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400) för enskildas ekonomiska behov (ekonomiskt bistånd)

2. kommunens arbetsmarknadsinsatser för arbetslösa som inte tar del av Arbetsförmedlingens aktiva insatser och ansvaret för att utgöra kommunens arbetslöshetsnämnd enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd.

3. uppgifter som åvilar kommunen enligt lagar och förordningar gällande kommunalt flyktingmottagande, med undantag för ensamkommande barn. Undantaget är också etableringsinsatser för vilka Arbetsförmedlingen är huvudansvarig och upprättar etableringsplan.

4. budget- och skuldrådgivning enligt 13 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400)

5. dödsbohandläggning och gravsättning. Nämnden ansvarar för förebyggande socialt arbete enligt socialtjänstlagen inom sina ansvarsområden. § 2 Övriga uppgifter Nämnden företräder kommunen i Samordningsförbundet Västmanland. Nämnden ansvarar för att samverka med andra berörda nämnder inom det förebyggande sociala arbetet

Individ och familjenämndens uppdrag enligt reglementet

1. de uppgifter som åvilar en socialnämnd enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och som inte anförtrotts annan nämnd;
2. de uppgifter som åvilar en socialnämnd enligt lag (1990:52) om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och enligt lag (1988:870) om vård av missbrukare (LVM);
3. ansvar för mottagande av ensamkommande flyktingbarn;
4. de uppgifter som åvilar en socialnämnd enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL) i kommunens särskilda boenden för personer med missbruksproblem och psykiska funktionshinder;
5. de uppgifter fullgörs som åvilar en förtroendenämnd enligt lag (1998:1656) om patientnämndsverksamhet mm;
6. de uppgifter i övrigt som enligt lag eller författning ankommer på socialnämnd och som inte särskilt anförtrotts annan nämnd i kommunen;
7. förebyggande social arbetet enligt socialtjänstlagen som inte särskilt anförtrotts annan nämnd i kommunen;
8. kommunens yttrande enligt 5 § hemvärnsförordningen (1997:146).

Utbildningsnämndens tidigare uppdrag innan arbetsmarknadsnämnden inrättades; Nämnden ansvarar för kommunens arbetsmarknadsverksamhet och utgör kommunens arbetslöshetsnämnd enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd. Nämnden ska leda arbetsmarknadsverksamheten och samordna den med andra berörda nämnder samt samverka med externa aktörer.

Det som kvarstår idag är utbildningsnämndens ansvar gällande samhällsorientering för nyanlända.

Samtliga nämnder har och har haft genom kommunfullmäktiges beslut om reglementena i uppdrag att samverka med andra berörda nämnder inom det förebyggande sociala arbetet.

5. Sammanfattning av effekter

Ansvar

Genom nämndens arbete har det blivit tydligare vilket ansvar kommunen har och vilket ansvar arbetsförmedlingen har. Hanteringen av ekonomiskt bistånd nära med frågan om arbetsmarknad har givit upphov till flera positiva projekt som givit bra effekt, de personer som arbetar med frågorna ser också en tydligare koppling mellan verksamheterna.

Dagens uppdelning mellan två nämnder åsamkar däremot flertalet utmaningar och ökad arbetsbelastning då sekretess råder mellan nämnderna. De två nämnderna betraktas i lagens mening som två olika myndigheter även i fall verksamheten utförs inom ramen för en och samma förvaltnig. Därmed råder sekretess mellan myndigheterna.

Ärendebelastning

I det fall arbetsmarknadsnämnden slås samman med Individ- och familjenämnden kommer det att medföra en ökning av antalet ärenden som ska hanteras av den nämnden. Det kan dock konstateras vid en översiktlig genomgång av antalet ärenden till arbetsmarknadsnämnden att ökningen inte är i någon större omfattning. Majoriteten av ärendena är av standardiserad karaktär och kopplat till återrapporteringar som är liknande för alla nämnder i staden såsom delårsrapporter, rapporter av beslut och därmed nämndens eget arbete.

6. Sammanfattande bedömning

Det finns inte några formella hinder för att slå samman arbetsmarknadsnämnden och individ- och familjenämnden

Det är dock viktigt att ha ett stadsövergripande perspektiv på arbetsmarknadsfrågorna och samverkan över förvaltningsgränser behöver ytterligare förstärkas. Utmaningarna kring stadens uppdrag kopplat till arbetsmarknadsfrågorna måste lösas gemensamt av stadens förvaltningar där alla har ett viktigt bidrag. Därför föreslås att forum för Hållbar samhällsutveckling får detta som ett fokusområde. Staden har tidigare fått

framgång till exempel med trygghetsfrågorna där en modell skapades för ett ansvarstagande över förvaltningsgränserna.

Att återgå till tidigare modell, där arbetsmarknadsfrågorna hanteras inom utbildningsnämnden, rekommenderas inte.

Skäl

- Den nya lagstiftningen om aktivitetskrav, som träder i kraft 1 juli 2026, innebär att personer med försörjningsstöd ska delta i aktiviteter. Det förutsätter tillgång till den nuvarande organisation som idag arbetar med arbetsmarknadsinsatser.
- Det finns även indikationer på att nuvarande organisering, där ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsenheten finns inom samma förvaltning, har haft andra goda effekter.

Sammantaget bedöms att verksamheten bör fortsatt organiseras inom ramen för invidid- och familjeförvaltningen och arbetsmarknadsnämndens uppdrag föreslås föras över till Individ- och familjenämnden.

Det som talar för en sammanslagning av de två nämnderna individ- och familjenämnden och arbetsmarknadsnämnden är dels sekretesshindren som uppstår med två olika myndigheter dels de kostnader som finns för drift av en nämnd både i den politiska organisationen och i tjänstemannaorganisationen. Vidare är det viktigt i och med den nya lagen om aktivitetskrav av en samlad kompetens och samverkan mellan socialtjänst och arbetsmarknadsenhet.

Nämnderna behandlar till stor del samma ärenden och rapporteringen sker därför dubbelt både gällande ärenden och närvaro av tjänstepersoner. De effekter som hittills påvisats genom inrättande av en arbetsmarknadsnämnd kan vidmakthållas och fortsatt utvecklas inom ramen för en nämnd. Den stora effekten uppnås genom att förvaltningen har ett fortsatt samlat ansvar för området arbetsmarknad.

§ 332 Dnr KS 2025/01478-5.2.1

Beslut - Återrapport av uppdrag, kartläggning av övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Reservation

Anna Lundberg (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Eleonore Lundkvist (M), Johan Fernkvist (M) och Stefan Lindh (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Johan Fernkvists (M) förslag.

Caroline Frisk (SD) och Joakim Bengtsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Caroline Frisks (SD) förslag.

Särskilt yttrande

Anna Lundberg (L) inkommer med särskilt yttrande enligt följande:

"Liberalerna välkomnar att vår motion om fler yrkesvägar för personer med funktionsnedsättning har lett till denna kartläggning. Samtidigt visar rapporten att det finns betydande brister som måste åtgärdas.

Övergången från skola till arbete eller daglig verksamhet är i dag inte tillräckligt samordnad. Bristen på tydliga rutiner, individuella övergångsplaner och anpassade praktikplatser gör att människor riskerar att hamna mellan stolarna. Dessutom saknas tillräckliga möjligheter till varaktiga, anpassade anställningar, även inom Västerås stad.

Kartläggningen får inte bli slutpunkten för arbetet. Vi förväntar oss att berörda nämnder tar nästa steg och omsätter kunskapen i konkreta åtgärder. Västerås stad måste ta ett större ansvar som arbetsgivare och skapa fler vägar till arbete, praktik och utbildning.

Alla människor ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar och bidra med sin förmåga."

Ärendebeskrivning

I december 2025 gav kommunfullmäktige nämnden för personer med funktionsnedsättning i uppdrag att i samverkan med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden kartlägga övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning.

Vård- och omsorgsförvaltningen har tillsammans med individ- och familjeförvaltningen samt barn- och utbildningsförvaltningen arbetat fram kartläggningen av övergången mellan skola och arbetsmarknad respektive daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning. Nämnden för personer med funktionsnedsättning har vid sitt sammanträde den 15 juni 2026 överlämnat återrapporten till kommunfullmäktige.

Kartläggningen ska skapa en gemensam bild av hur övergången mellan utbildning och arbetsmarknad respektive utbildning och daglig verksamhet ser ut för personer med funktionsnedsättning. I förlängningen kan kartläggningen eventuellt utgöra underlag för att identifiera utvecklingsområden.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnar följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Yrkanden

Anna Lundberg (L) yrkar att berörda nämnder ska ta fram en handlingsplan för att åtgärda de brister som framkommer i rapporten.

Johan Fernkvist (M) och Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till Anna Lundbergs (L) förslag.

Anton Tysklind (S) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner inledningsvis att det finns två förslag till beslut, dels Anna Lundbergs (L) förslag till vilket Johan Fernkvist (M) och Caroline Frisk (SD) yrkat bifall, dels bifall till stadsledningskontorets förslag från Anton Tysklind (S). Ordföranden föreslår en beslutsgång där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner beslutsgången varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå förslaget.

Ordföranden finner därefter att det finns ett förslag till beslut, stadsledningskontorets förslag, och att kommunstyrelsen därmed beslutar i enlighet med detta.

Beslutet ska skickas till

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Utbildningsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-06-24

Diarienr
KS 2025/01478- 5.2.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Lina Dahlström
Epost: lina2.dahlstrom@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Kopia till
Nämnden för personer med funktionsnedsättning
Utbildningsnämnden
Arbetsmarknadsnämnden

Tjänsteutlåtande - Återrapport av uppdrag - Kartläggning av övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Ärendebeskrivning

I december 2025 gav kommunfullmäktige nämnden för personer med funktionsnedsättning i uppdrag att i samverkan med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden kartlägga övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning.

Vård- och omsorgsförvaltningen har tillsammans med individ- och familjeförvaltningen samt barn- och utbildningsförvaltningen arbetat fram en kartläggning av övergången mellan skola och arbetsmarknad respektive daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning. Nämnden för personer med funktionsnedsättning har vid sitt sammanträde den 15 juni 2026 överlämnat återrapporten till kommunfullmäktige.

Kartläggningen skapar en gemensam bild av hur övergången mellan utbildning och arbetsmarknad respektive utbildning och daglig verksamhet ser ut för personer med funktionsnedsättning. I förlängningen kan kartläggningen eventuellt utgöra underlag för att identifiera utvecklingsområden.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnar följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslut i enlighet med kommunallagen och reglemente.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med hänvisning till ärendets innehåll och karaktär.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Kartläggningen bidrar till social hållbarhet genom att synliggöra förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning i övergången från utbildning till arbete eller daglig verksamhet, stärka möjligheterna till inkludering, delaktighet och egen försörjning samt skapa bättre samverkan mellan olika verksamheter.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med hänvisning till ärendets innehåll och karaktär.

Helene Öhrling	Katarina Thorsell
Stadsdirektör	Administrativ direktör

§ 109 Dnr NF 2026/00025-1.3.2

Beslut - Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige - Fler yrkesvägar för personer med funktionsnedsättning

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten daterad 8 maj 2026 läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige gav den 2025-12-04 § 251 nämnden för personer med funktionsnedsättning i uppdrag att tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden kartlägga övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning.

Bakgrunden till uppdraget är en motion från Liberalerna om fler yrkesvägar för personer med funktionsnedsättning. Utifrån vad som framgår av motionen har kartläggningen avgränsats till målgruppen som återfinns i personkrets 1 och 2 enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS).

Kartläggningen har genomförts i nära samarbete mellan berörda förvaltningar.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige

Återrapporten daterad 8 maj 2026 läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Utbildningsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden

2026-05-08
Dnr: NF 2026/00025

Informationsklass: Publik

Kartläggning av övergången från skola till arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning

Återrapport av uppdrag

Vård- och omsorgsförvaltningen, Barn- och utbildningsförvaltningen och Individ- och familjeförvaltningen
721 87 Västerås
021-39 00 00 • www.vasteras.se

Västerås stad

Innehållsförteckning

1. Inledning 4

Målgrupp 4

2. De olika nämndernas ansvarsområden 5

2.1. Nämnden för personer med funktionsnedsättning 5

DAGLIG VERKSAMHET 5

MYNDIGHETSENHETEN LSS 6

DAGLIG VERKSAMHET I VÄSTERÅS STAD 7

2.2. Utbildningsnämnden 7

ANPASSAD GYMNASIESKOLA 7

SÄRSKILT ANPASSAD LÄRMILJÖ FÖR PERSONER MED AUTISM INOM GYMNASIESKOLAN 8

KOMMUNAL VUXENUTBILDNING 9

KOMVUX SOM ANPASSAD UTBILDNING (KSAU) 9

LÄRCENTRUM – ALTERNATIV OCH ANPASSAD STUDIEFORM 10

STUDIE OCH YRKESVÄGLEDNING INOM VUXENUTBILDNING 10

2.3. Arbetsmarknadsnämnden 11

ATLAS 12

SPIRA 12

3. Andra aktörer 12

ARBETSFÖRMEDLINGEN 12

FÖRSÄKRINGSKASSAN 13

4. Kartläggning- frågeställningar 13

4.1. Gymnasieskolan (Anpassad och Wegas/AST) 14

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR 14

HUR SAMVERKAN FUNGERAR 15

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN 15

4.2. Myndighetsenheten inriktning LSS samt utförare av daglig verksamhet 16

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR 16

HUR SAMVERKAN FUNGERAR 17

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSÅTGÄRDER 18

4.3. Vuxenutbildning 19

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR 19

HUR SAMVERKAN FUNGERAR 20

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN 20

4.4. SPIRA 21

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR 21

SAMVERKAN 22

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSÅTGÄRDER 22

INTRESSEORGANISATIONER 23

5. Omvärld och bakgrund 24

DAGLIG VERKSAMHET 24

VÄSTERÅS STAD- ÖVRIGT ARBETE 28

6. Sammanfattning 30

1. Inledning

Kommunfullmäktige gav den 2025-12-04 § 251, nämnden för personer med funktionsnedsättning i uppdrag att tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden kartlägga övergången mellan utbildning och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning.

Bakgrunden till uppdraget är en motion från Liberalerna om fler yrkesvägar för personer med funktionsnedsättning. I motionen föreslås att berörda nämnder, i synnerhet nämnden för personer med funktionsnedsättning och utbildningsnämnden, i nära samråd med arbetsmarknadsnämnden, ska genomföra en kartläggning över flödet och övergångarna mellan utbildning och arbetsmarknad respektive utbildning och vård och omsorg, där insatsen daglig verksamhet enligt LSS idag ingår.

Syfte och mål med kartläggningen utgår från intentionerna i motionen. Kartläggningen ska skapa en gemensam bild av hur övergången mellan utbildning och arbetsmarknad respektive utbildning och daglig verksamhet ser ut för personer med funktionsnedsättning.
I förlängningen kan kartläggningen eventuellt utgöra underlag för att identifiera utvecklingsområden.

Tjänstepersoner från vård- och omsorgsförvaltningen, individ- och familjeförvaltningen samt barn- och utbildningsförvaltningen har tillsammans arbetat fram kartläggningen av övergången mellan skola och arbetsmarknad respektive daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Målgrupp

Utifrån vad som framgår av motionen avgränsas målgruppen till personer som har diagnoser som kan innebära en tillhörighet inom personkrets 1 och 2 enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och därmed vara aktuella för att beviljas insatsen daglig verksamhet.

Detta innebär följande grupper enligt lagstiftningen:

- personer med intellektuell funktionsnedsättning, autism eller autismliknande tillstånd
- personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Målgruppen är avgränsad till de diagnoser som identifieras i personkrets 1 och 2. Målgruppen är inte homogen och personer med exempelvis autismdiagnos kan ha mycket varierande stödbehov och befinner sig i många olika verksamheter som staden erbjuder. Kartläggningen är avgränsad till att beröra de insatser och verksamheter där det finns ett uttalat stöd för målgruppen i dagsläget.

2. De olika nämndernas ansvarsområden

Uppdraget har tilldelats nämnden för personer med funktionsnedsättning, utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden. Nämnderna styrs av olika reglementen och respektive nämnds verksamheter lyder under olika lagstiftningar och har olika syften. Nedan följer en beskrivning av de olika nämndernas verksamhetsområden med fokus på de verksamheter där kartläggningen har ringat in målgruppen.

2.1. Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Nämnden för personer med funktionsnedsättning ansvarar enligt reglemente bland annat för de uppgifter som åvilar kommunen enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS). Nämnden ansvarar också för boende, omsorg och andra insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400) för den enskildes personliga behov, till personer med en funktionsnedsättning.

DAGLIG VERKSAMHET

Insatsen daglig verksamhet regleras i 9 § 10 LSS[1]. Den är avsedd för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Precis som alla andra insatser enligt LSS ska daglig verksamhet anpassas till den enskildes individuella behov och

[1] *SFS 1993:387. Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, 9 § 10*

tillförsäkra goda levnadsvillkor. Verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Den enskilde ska genom daglig verksamhet erbjudas stimulans, utveckling, meningsfullhet och gemenskap utifrån sina önskemål. Ett övergripande mål är att utveckla den enskildes möjligheter att närma sig arbete på kortare eller längre sikt.

Arbetsuppgifterna i daglig verksamhet kan motsvara sådana som finns på den reguljära arbetsmarknaden. Verksamheten kan dock också innehålla både habiliterande aktiviteter och mer produktionsinriktade uppgifter. En central skillnad är att daglig verksamhet inte är en anställningsform och att syftet inte är produktion av varor eller tjänster, utan att ge individen meningsfull sysselsättning, träning och möjlighet till utveckling.

I insatsen daglig verksamhet ingår omvårdnad, det vill säga stöd och hjälp med de dagliga behov som deltagaren har svårt att klara själv. Det kan handla om personlig hygien, måltider, på- och avklädning, förflyttningar och kommunikation.

Ett övergripande syfte med daglig verksamhet är att skapa möjlighet för deltagaren att på kort eller längre sikt närma sig arbetsmarknaden[2]. Samtliga utförare ska därför regelbundet pröva deltagare mot arbetsmarknaden och uppmärksamma om förutsättningar finns för praktik, arbetsträning eller anställning.

MYNDIGHETSENHETEN LSS

Insatsen daglig verksamhet föregås av ett beslut om insats enligt LSS som handläggs av myndighetsenheten på vård- och omsorgsförvaltningen. Underlag samlas in och utredningssamtal genomförs av handläggare. Kriterierna för att få ett bifall på ansökan om daglig verksamhet är följande:

- Personen omfattas av LSS personkrets 1 eller 2
- Är i yrkesverksam ålder
- Saknar förvärvsarbete och utbildar sig inte

[2] *https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/funktionshinder/daglig-verksamhet-lss/*

DAGLIG VERKSAMHET I VÄSTERÅS STAD

I Västerås stad är daglig verksamhet organiserad under nämnden för personer med funktionsnedsättning och vård- och omsorgsförvaltningen. Det finns sammanlagt åtta leverantörer av daglig verksamhet, både i kommunal regi och hos privata utförare.

Deltagarna väljer själv leverantör utifrån sin omvårdnadsnivå och det utbud av verksamhet som finns. Ersättning betalas ut till leverantörer utifrån fastställd omvårdnadsnivå. Varje deltagare bedöms tillhöra en av fyra nivåer, där nivå 1 motsvarar lägst stödbehov och nivå 4 störst stödbehov. Bedömningen görs utifrån en skala framtagen med stöd av arbetsterapeutiska instrument. Ersättningen differentieras utifrån nivå 1–4 samt om deltagaren deltar hel eller halv dag.

Daglig verksamhet i Västerås har olika inriktningar, till exempel fastighetsskötsel, bageri, kultur och återvinning. Sex av leverantörerna erbjuder inriktning mot företagsplats och arbetsliv, vilket innebär att deltagaren kan ha sin dagliga verksamhet på ett företag och får stöd i att närma sig den reguljära arbetsmarknaden.

2.2. Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden ansvarar enligt reglemente för utbildning inom kommunal gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, vuxenutbildning, yrkeshögskoleutbildning samt övriga uppgifter som åligger kommunen gällande dessa nämnda utbildningsformer enligt skollagen (2010:800) och andra skolförfattningar. Målgruppen som ringas in kartläggningen kan finnas i alla utbildningsformer inom utbildningsnämndens verksamheter. Det finns dock verksamheter som är anpassade specifikt utifrån de diagnoser som ingår i personkrets 1 och 2 enligt LSS. Det är dessa verksamheter som kartläggningen kommer att beröra och som nämns nedan.

ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Anpassad gymnasieskola finns i Västerås främst i kommunal regi. Det finns endast en fristående anpassad gymnasieskola i Västeråsvid Mälardalens ridgymnasium. För att antas till anpassad gymnasieskola krävs diagnosen intellektuell funktionsnedsättning. Utbildningen i anpassad gymnasieskola är fyraårig. Anpassad gymnasieskola omfattar både individuella program och nationella program. De

individuella programmen är för personer som behöver en utbildning som är anpassad efter individuella behov. Det finns också nio nationella program på fem skolor inom anpassade gymnasieskolan med olika inriktningar:

- Administration, handel och varuhantering
- Estetiska verksamheter
- Hälsa, vård och omsorg
- Samhälle, natur och språk
- Fordonsvård och godshantering
- Fastighet, anläggning och byggnation
- Hotell, restaurang och bageri
- Skog, mark och djur

SÄRSKILT ANPASSAD LÄRMILJÖ FÖR PERSONER MED AUTISM INOM GYMNASIESKOLAN

Den kommunala gymnasieskolan i Västerås har anpassade undervisningsmiljöer kopplade till de nationella programmen samt till introduktionsprogrammen. Verksamheternas syfte är att undanröja hinder i undervisningen för elever med autism.

Introduktionsprogram (IM)

- IMA Wegas (Carlforsska gymnasiet)
  Riktar sig till elever med autism. Undervisning i små grupper, individuellt anpassade scheman, samlad skoldag och hög personaltäthet. Fokus på trygg, lugn miljö samt möjlighet till både grundskole- och vissa gymnasiekurser.
- IMA Fenix (Carlforsska gymnasiet)
  För elever med omfattande och varierande stödbehov, inklusive autism. Små grupper, tydligt utökat stöd, två mentorer per elev och individuellt anpassad undervisning i lugn miljö.

Nationella program

- Wegas på nationella program (Rudbeckianska gymnasiet)
  Anpassad undervisningsmiljö för elever med autism på nationella program. Undervisning i mindre grupper, egna lokaler, lugn studiemiljö och lärargrupp med särskild kompetens inom

autism. Möjlighet att kombinera undervisning med ordinarie klasser.

- AST-klass (Carlforsska gymnasiet)
  Anpassad klass inom estetiska programmet. Elever med autism får läsa gymnasiegemensamma ämnen i mindre grupp och karaktärsämnen tillsammans med andra elever. Fokus på inkludering kombinerat med struktur, lugn miljö och nära mentorsstöd.

KOMMUNAL VUXENUTBILDNING

Kommunal vuxenutbildning har enligt skollagen (20 kap.) till uppgift att ge vuxna möjlighet att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet, verka för livslångt lärande samt bidra till kompetensförsörjning och ökad sysselsättning. Utbildningen ska utformas utifrån de enskildes egna förutsättningarna och behoven, och vuxna ska inte behöva läsa om sådant de redan kan utan tidigare kunskaper ska tas tillvara genom validering.

Kommunal vuxenutbildning (Komvux) i Västerås riktar sig till alla vuxna som vill komplettera tidigare utbildning, stärka sin ställning på arbetsmarknaden eller förbereda sig för vidare studier. Utbildningen är flexibel och individanpassad och vänder sig till personer från 20 år (18 år i vissa fall), oavsett tidigare utbildningsbakgrund. Målet är att ge vuxna möjlighet att nå grundläggande och gymnasial kompetens samt att möta arbetsmarknadens behov av yrkesutbildad arbetskraft.

Vuxenutbildningen i Västerås organiseras av Vuxenutbildningscentrum, som ansvarar för antagning, vägledning och samordning, medan utbildningarna genomförs både i kommunal regi och av upphandlade utbildningsanordnare.

KOMVUX SOM ANPASSAD UTBILDNING (KSAU)

För vuxna med intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada finns Komvux som anpassad utbildning (tidigare särskild utbildning för vuxna). Studierna kan bedrivas på både grundläggande och gymnasial nivå och anpassas efter individens förutsättningar och mål.

LÄRCENTRUM – ALTERNATIV OCH ANPASSAD STUDIEFORM

Lärcentrum är en egen organiserad studieform inom vuxenutbildningen. Den riktar sig till individer som har behov av lärarledd undervisning, fysisk närvaro och en särskilt anpassad lärmiljö. Inom Lärcentrum bedrivs undervisning i klassrum med tydlig struktur, låg studietakt och ett validerande arbetssätt. Studerande är inskrivna på Lärcentrum som sin huvudsakliga studieform.

Inom Lärcentrum erbjuds studier på 25 % studietakt i grundläggande ämnen såsom svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik samt matematik 1a på gymnasial nivå. Ett centralt arbetssätt är det validerande förhållningssättet, där undervisningen utgår från individens förutsättningar och befintliga kunskaper. Om en studerande når målen snabbare kan studietiden kortas, vilket bidrar till snabbare övergång till arbete eller vidare studier.

Utöver pedagogiska behov hos målgruppen i lärcentrum finns ett uttalat behov av strukturellt och socialt stöd, till exempel:

- hjälp med studieteknik och planering av studier
- stöd i digitala verktyg och tillgång till datorer
- vägledning kring kontakter med CSN, Försäkringskassan och andra myndigheter
- möjlighet att studera i egen takt och i mindre sammanhang

Inom Lärcentrum finns också unga vuxna som av olika skäl inte befinner sig i gymnasieskolan, dessa unga har tidigare varit hemmakämpare, unga som varken studerar eller arbetar- det finns elever som inte blivit behöriga för gymnasieskolan från grundskolan, eller avbrutit sina studier i gymnasieskolan. För dessa individer fungerar Lärcentrum som en brygga tillbaka till utbildning och samhällsdeltagande.

STUDIE OCH YRKESVÄGLEDNING INOM VUXENUTBILDNING

Studie och yrkesvägledning är till för att hjälpa alla vuxna att förstå möjligheter till utbildning och arbete, och att fatta beslut som passar individens förutsättningar och mål.

Tjänster som erbjuds inom vuxenutbildningscentrum är:

- Individuella vägledningssamtal (på plats, via telefon eller digitalt) för kartläggning, intressetester och studieplaner.
- Drop-in för kortare frågor (max 20 minuter) om behörighet, ansökan, prövningar och nivåtest.
- Gruppinformation och workshops om studieval, jobbsökande och praktiska frågor
- Stöd vid validering av tidigare kunskaper, kontakter med arbetsliv och myndigheter samt
- uppföljning vid övergång till arbete eller vidare studier.

2.3. Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar enligt reglemente bland annat för insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400) för enskildas ekonomiska behov, det vill säga ekonomiskt bistånd. Nämnden ansvarar också för arbetsmarknadsinsatser för arbetslösa som inte deltar i Arbetsförmedlingens aktiva insatser, samt för uppdraget att fungera som kommunens arbetslöshetsnämnd enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd för kommunens arbetsmarknadsverksamhet.

Det övergripande ansvaret för arbetsmarknadspolitiken och arbetsförmedlingsverksamheten ligger på Arbetsförmedlingen. För kommunen är det lagstadgat att det ska finnas en arbetslöshetsnämnd med uppdrag att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska dess verkningar.

Det finns ingen närmare reglering av hur och i vilken omfattning kommunen ska tillhandahålla arbetsmarknadsinsatser, utan detta är i huvudsak frivilliga åtaganden.

Arbetsmarknadsenheterna i Västerås stad arbetar med att stödja personer som står utanför arbetsmarknaden att närma sig arbete eller studier. Verksamheten erbjuder individanpassade arbetsmarknadsinsatser såsom vägledning, coachning, praktik och arbetsträning. Arbetet sker i nära samverkan med Arbetsförmedlingen, socialtjänsten, utbildningsverksamheter och lokala arbetsgivare, med målet att stärka individens möjligheter till egen försörjning och långsiktig etablering på arbetsmarknaden. Kartläggningen berör främst

arbetsrehabiliteringens insats Spira men också Atlas där målgruppen i kartläggningen har ringats in[3].

ATLAS

Målgruppen för Atlas är personer i åldern 18-25 år samt från 16 år för de som kommer från Arenan. Personerna är arbetssökande som står utanför arbetsmarknaden och har behov av stöd där social problematik, psykiska problem och diagnoser förekommer. Det grundläggande målet med Atlas är att komma närmare självförsörjning. Inom Atlas finns delvis personer med funktionsnedsättningar som kan räknas in i personkrets enligt LSS.

SPIRA

Målgruppen för Spira är personer i åldern 18-29 år och om en person kommer från daglig verksamhet är maxåldern upp till 35 år. Personerna är unga vuxna med funktionsnedsättning och/eller behov av extra stöd och som vill utforska sina möjligheter att arbeta eller studera. Till skillnad från Atlas är målgruppen uttalad att vara personer med funktionsnedsättning och personer som är i eller tillhör personkrets som är aktuell för daglig verksamhet är prioriterade. Målet med Spira är att 100% av deltagarna är på rätt plats med en tydlig aktivitetsplanering. Kan individen stå till arbetsmarknadens förfogande eller vill studera skall sådan planering finnas. Kan individen inte stå till arbetsmarknadens förfogande ska planeringen utgå från det.

3. Andra aktörer

ARBETSFÖRMEDLINGEN

Arbetsförmedlingen har det huvudsakliga uppdraget kopplat till arbetsmarknadspolitiska området och arbetsmarknadsinsatser bland annat genom att:

- Matcha arbetssökande och arbetsgivare,
- Erbjuda arbetsmarknadspolitiska program och stöd, bland annat lönebidrag, skyddat arbete (Samhall), stöd till person med

[3] *Se bilaga för mer information om Atlas och Spira*

funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, samt särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS).

Det finns överenskommelser mellan Västerås stad och Arbetsförmedlingen som lokalt beskriver hur samverkan ska ske och hur ansvar för olika insatser fördelas. I dessa överenskommelser åtar sig kommunen ofta att genomföra vissa arbetsmarknadsinsatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, ibland med statlig ersättning. I samverkan med Arbetsförmedlingen finns också möjlighet att ta del av anställningsstöd vid anställning.

FÖRSÄKRINGSKASSAN

Försäkringskassan ansvarar för flera ersättningsformer som är centrala för många i målgruppen, bland annat:

- Sjukpenning
- Aktivitetsersättning
- Sjukersättning

För yngre personer med funktionsnedsättning kan aktivitetsersättning vara aktuell under perioder då arbetsförmågan är nedsatt. Försäkringskassan samarbetar med kommunen, hälso- och sjukvården samt Arbetsförmedlingen kring personer som är i behov av samordnade insatser

4. Kartläggning- frågeställningar

I arbetet med kartläggningen har ett antal frågor ställts till olika berörda verksamheter[4]. Frågorna fokuserar i huvudsak på följande områden:

- Vilket stöd som finns i övergången
- Hur samverkan fungerar
- Hinder och förbättringsområden

De verksamheter som besvarat frågor är:

- Gymnasieskolan (Anpassad gymnasieskola, Wegas och AST)
- Myndighetsenheten LSS
- Utförare av daglig verksamhet
- Spira

- Intresseorganisationer
- Vuxenutbildningen

4.1. Gymnasieskolan (Anpassad och Wegas/AST)

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR

En central del för att stötta individer i övergången mellan skola och arbete eller studier är individuella studie- och yrkesvägledningssamtal, särskilt under de sista skolåren (år 3–4). I dessa samtal uppmärksammas både elevens önskemål och förutsättningar samt vilka stödformer som finns efter skolan.

Eleverna får information om sina rättigheter och möjligheter, bland annat om LSS och insatsen daglig verksamhet, aktivitetsersättning, Arbetsförmedlingens roll och olika vägar till vidare studier såsom vuxenutbildning och folkhögskola. Skolor ger också stöd i praktiska moment, exempelvis att skriva CV, fylla i blanketter, förstå grundläggande arbetslivsregler och förbereda sig inför arbetsintervjuer.

Vissa skolor stödjer även eleverna i ansökningsprocesser till daglig verksamhet. Det kan handla om att initiera kontakt med biståndshandläggare, stödja eleven och vårdnadshavare i att ta fram nödvändiga underlag och närvara vid möten med Försäkringskassan och andra myndigheter. För elever som går vidare i studier ger skolorna information om och kontakt med vuxenutbildning, folkhögskolor och i vissa fall högre studier.

Vissa skolor lyfter särskilt fram strukturerade framtidssamtal från tidiga årskurser, deltagande i mässan ”Hela vägen” samt extra undervisning i arbetslivskunskap. Samtidigt beskrivs att elevgruppens stödbehov har ökat över tid, både vad gäller kognitiva svårigheter, psykisk ohälsa och behov av mer omfattande anpassningar.

Arbetsplatsförlagt lärande och samverkan kring praktik

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) organiseras i nära dialog med elever och handledare. Skolorna lägger vikt vid att matcha APL-platsen utifrån elevens förmågor, behov och eventuella diagnoser. För vissa är målet att pröva arbetsförmåga och på sikt skapa en möjlighet till anställning,

medan det för andra primärt handlar om att ge erfarenhet av arbetslivet och träning i sociala och praktiska färdigheter.

Några skolor arbetar aktivt med att stärka handledarrollen hos arbetsgivare, bland annat genom planerade handledarutbildningar och inspiration från andra kommuner. Andra skolor beskriver ett nära samarbete med Arbetsförmedlingens SIUS-konsulenter under APL för att underlätta en eventuell övergång till arbete.

HUR SAMVERKAN FUNGERAR

Skolorna beskriver att de får stöd från flera kommunala aktörer i övergången. Arenan kan ta emot ungdomar som avbrutit sina studier och erbjuder då stöd för att komma vidare. Vuxenutbildningscentrum bidrar med information om vuxenutbildning och behörighetsvägar. Spira tar emot elever och unga vuxna med större stödbehov som står nära arbetsmarknaden men behöver förstärkt stöd. Biståndshandläggare inom LSS medverkar vid ansökningar om daglig verksamhet.

Mässan ”Hela vägen” lyfts av flera skolor som ett viktigt forum där elever, vårdnadshavare och professionella aktörer möts och får information om olika vägar efter skolan. Utöver kommunens egna insatser samarbetar skolorna med ett antal externa aktörer. Intresseorganisationen FUB driver projekt kring ”livet efter skolan” och ger stöd till både elever och vårdnadshavare. Privata utförare inom daglig verksamhet deltar ibland i informationsinsatser och erbjuder studiebesök. Arbetsförmedlingen medverkar genom insatser som Samstart och SIUS, med fokus på inskrivning, kartläggning och stöd på APL-platser. Skolorna beskriver dock att Arbetsförmedlingen har minskat sin närvaro i skolsamarbeten, till exempel genom att inte längre delta i vissa mässor. Vidare samverkar vissa skolor med andra aktörer så som företag som kan bistå med arbetsmarknadskunskap samt nyttjande av olika mässor för att ge elever mer information om vidare studier.

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN

En återkommande utmaning gällande APL som lyfts är svårigheten att hitta praktikplatser som har förutsättningar att ta emot elever med intellektuell funktionsnedsättning och/eller neuropsykiatriska

funktionsnedsättningar. Det gäller både tid, kunskap och organisatoriska ramar för att ge anpassat stöd och handledning.

För de elever som varken klarar ordinarie APL eller bedöms aktuella för daglig verksamhet saknas också ofta fungerande alternativ. Detta blir särskilt tydligt för elever som har betydande svårigheter men inte uppfyller kriterier för LSS eller daglig verksamhet.

Skolorna beskriver också betydande brister i samverkan mellan skola, daglig verksamhet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialtjänsten. Elever riskerar därmed att ”hamna mellan stolarna”, särskilt de som varken uppfyller Arbetsförmedlingens arbetsmarknadskrav eller kriterierna för LSS/daglig verksamhet.

4.2. Myndighetsenheten inriktning LSS samt utförare av daglig verksamhet

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR

Övergången sker ofta stegvis via studiebesök och/eller praktik i daglig verksamhet innan en formell ansökan görs. Den formella ansökan skickas till LSS myndighetsenhet för handläggning och bedömning.

Handläggare kontaktar den enskilde och erbjuder utredningssamtal. Under handläggningsprocessen samlas medicinska underlag in för att styrka personkretstillhörighet, det genomförs ibland också referenssamtal med skolpersonal. Kriterierna för att få insatsen daglig verksamhet är:

- Tillhörighet i personkrets 1 eller 2 enligt LSS
- Yrkesverksam ålder
- Saknar förvärvsarbete och studerar inte

Parallellt med handläggningen görs en nivåbedömning av stödbehovet hos den enskilde av samordnare för daglig verksamhet.

Vid bifall får den enskilde leverantörer att välja mellan som matchar stödbehovet. När val är gjort skickas beställning och beslutet verkställs.

Utföraren samlar in information vid start för att kunna ge adekvat stöd och meningsfull aktivitet utifrån intresse och förmåga.

Uppföljning görs av myndighetsenheten. Utförare ska också signalera om deltagaren bedöms tillhöra annan nivå och därmed har behov av justering av nivåbedömning.

Det framkommer i kartläggningen att förändringar i praxis som påverkar övergången har skett de senaste åren enligt följande:

Att personen har arbetsförmåga bedöms inte längre som grund för avslag vilket har medfört att handläggare inte gör någon arbetsförmågebedömning längre.[5]

Bedömning av när en person anses vara i yrkesverksam ålder har fastställts till 16 år vilket innebär att daglig verksamhet beviljas från 16 års ålder och inte 18 år som tidigare var bedömningen.[6]

Utförare av daglig verksamhet beskriver att övergången ofta inleds med studiebesök följt av ett introduktionsmöte där deltagare, anhöriga och ibland personal från boende och skola deltar. Vid mötet kan kartläggningsmaterial användas för att fånga stödbehov, tidigare erfarenheter, intressen och andra livsområden, som underlag för genomförandeplan och val av inriktning. För elever med större stödbehov görs ibland skolbesök av daglig verksamhet och/eller gemensamma besök i verksamheten redan före skolavslut, vilket bidrar till en mjukare övergång.

Samtidigt framgår det att strukturen runt själva övergången inte är likvärdig. Kontakten initieras på olika sätt – ibland av skolan, ibland av anhöriga, ibland via biståndshandläggaren – och någon utförare upplever att vissa skolor inte har någon kontakt alls med daglig verksamhet.

HUR SAMVERKAN FUNGERAR

Vid ansökningar om daglig verksamhet för personer som kommer direkt från skolan sker ofta samverkan mellan skolan och myndighetsenheten för att samla in viktig information om den enskilde, så att insatsen kan planeras och verkställas på ett så bra sätt som möjligt. Om den

[5] *Kammarrätten mål nr 7437-23*
[6] *Högsta förvaltningsdomstolen mål nr 756-24*

sökande tidigare varit aktuell hos Arbetsförmedlingen eller Atlas kan handläggaren även inhämta relevant information därifrån.

När en sökande bedöms stå nära arbetsmarknaden försöker handläggaren ibland lyfta andra möjliga alternativ i samband med ansökan. Det saknas dock gemensamma rutiner för detta och det varierar mellan handläggare hur arbetssättet ser ut och vilken kunskap som finns om andra aktörer och insatser.

På en mer övergripande nivå har Försäkringskassan initierat en samverkan mellan Försäkringskassan, vård- och omsorgsförvaltningens myndighetsenhet och daglig verksamhet. Samverkan fokuserar på unga personer med aktivitetsersättning och syftar till att stärka samarbetet kring rehabilitering för att öka möjligheten att närma sig arbetsmarknaden.

Samverkan mellan skolan och utförare av daglig verksamhet sker i varierande omfattning och kan bland annat bestå av studiebesök, praktikplatser för gymnasieelever samt samarbete vid inskolning. Ett exempel på mötesplats som nämns är “Hela vägen-mässan”, där utförare kan medverka.

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSÅTGÄRDER

En återkommande utmaning som lyfts i svaren är att det saknas en tydlig struktur för hur skola och daglig verksamhet ska samverka, vilket gör att samarbetet ofta blir beroende av att en part tar initiativ. I vissa fall sker ansökan om daglig verksamhet och val av leverantör sent, vilket kan innebära att viktig information riskerar att gå förlorad i övergången och att planeringen blir tidspressad. Detta kan skapa stress både för utföraren, som får kort tid att förbereda mottagandet, och för den enskilde och anhöriga, som kan uppleva osäkerhet inför tiden efter skolans slut.

Vidare upplever utförare att det saknas en systematisk kartläggning av individens förmåga och intressen innan de kommer till daglig verksamhet vilket innebär att det blir en längre startsträcka att hitta rätt verksamhet.

Någon utförare upplever att elever och vårdnadshavare ofta har begränsad kunskap och information om daglig verksamhet och aktivitetsersättning efter avslutad gymnasieskola.

De förbättringsförslag som nämns i svaren är bland annat att det är viktigt med en tydlig struktur i övergången, att elever i skolan behöver få prova olika praktikplatser under skoltiden och att val av vad eleven vill göra efter gymnasiet ska ske i god tid innan studenten. Vidare lyfts det att mer samhällsinformation till elever och vårdnadshavare under skoltiden skulle vara bra.

Flera utförare lyfter att det skulle vara bra med en tidig planering och samverkan med skolan. Det skulle underlätta planeringen om utförare visste i ett tidigt skede vilka elever som förväntas komma till daglig verksamhet efter avslutat gymnasium. Vidare önskas bättre kommunikation mellan myndighetsenheten och utförare då det tidigare fanns en bättre samordning och planering för målgruppen.

En tidig individuell kartläggning av förmåga och intressen hos individen innan eventuell övergång till daglig verksamhet skulle underlätta processen.

För de som inte gjort ett val av möjlig aktivitet efter gymnasiet innan skolavslutningen skulle kanske en slussverksamhet underlätta för dessa individer.

4.3. Vuxenutbildning

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR

Stöd i studier är en öppen och frivillig verksamhet för alla komvuxelever, oavsett studieform eller utbildningsanordnare. Där erbjuds bland annat hjälp med studieteknik, struktur, motivation, digitala färdigheter samt tillgång till pedagoger, speciallärare och språkstöd i en lugn studiemiljö.

Lärcentrum är en särskild studieform med små grupper, låg studietakt, tydlig struktur och lugn fysisk miljö. Den riktar sig till studerande som behöver lärarledd undervisning, fysisk närvaro och en anpassad lärmiljö, till exempel personer med NPF, psykisk ohälsa eller negativa skolerfarenheter. Lärcentrum fungerar också som brygga tillbaka till studier för unga vuxna som inte fullföljt gymnasiet.

För personer med intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada finns KSAU, som erbjuder undervisning i liten grupp och anpassad takt på grundläggande och gymnasial nivå. En inledande

orienteringskurs kartlägger elevens förutsättningar och ligger till grund för en individuell studieplan.

För att tidigt upptäcka vilket stöd personer som har gått i anpassad skola och som kommer till vuxenutbildningen kan behöva, finns stöd från elevhälsan. Bland annat genom att identifiera stödbehov inför studier, göra nivåbedömning och pedagogisk kartläggning. Arbetet följer en tydlig process där behoven följs upp regelbundet.

HUR SAMVERKAN FUNGERAR

Det finns etablerad samverkan mellan Lärcentrum och Arenan, som arbetar med unga som varit frånvarande från skolan. Arenan ansvarar för kartläggning, orienteringskurser och trygg överlämning till Lärcentrum, vilket minskar risken för avbrott.

Det finns behov av stärkt samverkan mellan vuxenutbildning, LSS-verksamhet, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, särskilt inför och efter avslutade gymnasiestudier. Formell samverkan mellan kommun, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt tydliga individuella övergångsplaner är centrala för en fungerande väg från studier till arbete.

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN

Ett övergripande hinder är att komvux inte har samma reglering kring särskilt stöd och elevhälsa som grund- och gymnasieskolan, samtidigt som andelen elever med stora och komplexa behov ökar. Detta skapar ett glapp mellan elevernas stödbehov och de resurser och kompetenser som finns inom komvux. Vuxenutbildningen saknar dessutom den grundfinansiering som skulle krävas för att ge stöd i den omfattning som behövs.

För KSAU lyfts som hinder att utbildningen i dag endast erbjuder teoretiska ämnen, vilket begränsar möjligheterna till mer praktiska och yrkesinriktade vägar för målgruppen.

För personer inom personkrets 2 pekas otydliga överlämningsrutiner från anpassad gymnasieskola och LSS ut som ett tydligt hinder, liksom bristande samordning med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Övergången från skola till vuxenutbildning, och

vidare till arbete eller meningsfull sysselsättning, riskerar därmed att bli osammanhängande.

4.4. SPIRA

STÖD OCH ÖVERGÅNGAR

Spira fungerar som en länk mellan gymnasieskolan och arbetsliv eller studier bland annat för personer inom LSS personkrets 1 och 2. Övergången från skola till Spira inleds ofta under vårterminen genom kontakt från kurator, studie- och yrkesvägledare, lärare eller anhöriga. Kontakter kan också etableras i samband med informationsbesök på skolor, då Spira presenterar sin verksamhet för avgångsklasser, eller genom mässor som ”Hela vägen”. På så sätt fångas elever upp redan innan skolgången avslutas, och de får möjlighet att få en första orientering kring vilket stöd Spira kan erbjuda.

Om en elev vill påbörja insats inom Spira, och det finns plats i verksamheten, kan en start erbjudas i anslutning till skolavslut eller efter sommarlovet. Om Spira är fullt erbjuds i stället plats när utrymme finns. Spira beskriver sina interna rutiner för själva övergången från gymnasieskolan som väl fungerande och flexibla.

När deltagare går vidare från Spira till studier sker detta genom ett nära stöd i orienterings- och ansökningsprocessen. Tillsammans med deltagaren utforskar Spira olika studiealternativ och tar kontakt med studie- och yrkesvägledare på vuxenutbildningen eller aktuella skolor för att klarlägga behörighetskrav, stödformer och anpassningsmöjligheter.

För deltagare som går vidare mot arbete är processen stegvis och alltid förankrad i arbetsträning eller praktik. Innan en anställning blir aktuell genomförs en period där deltagaren provar arbetsuppgifter på en arbetsplats, med kontinuerligt stöd, handledning och uppföljning från Spiras arbetsmarknadskonsulenter. Hur lång arbetsträningsperioden blir anpassas individuellt utifrån både personens och arbetsplatsens förutsättningar. När det finns behov av ytterligare stöd, exempelvis i form av lönebidrag eller arbetshjälpmedel, bistår Spira i kontakterna med Arbetsförmedlingen och andra relevanta aktörer. Spira kan även stödja deltagare som går vidare till Offentligt skyddade anställningar

(OSA-anställningar)[7] genom att förbereda inför intervjuer och samordna kontakter med Arbetsförmedlingen.

Utöver individuella kontakter med arbetsgivare arbetar Spira strukturerat med att etablera praktik- och arbetsträningsplatser. Det finns upparbetade samarbeten och Spira har också möjlighet att erbjuda tidsbegränsade BEA-anställningar[8] inom Västerås stad.

HUR SAMVERKAN FUNGERAR

Samarbetet med andra aktörer är en central del i Spiras arbete. Det finns etablerade kontakter med anpassad gymnasieskola och med verksamheten Wegas, där Spira regelbundet bjuds in för att informera avgångsklasserna. Många andra skolor känner till Spira och tar kontakt vid behov, oftast via kurator eller studie- och yrkesvägledare. Utöver skolorna samarbetar Spira med daglig verksamhet, LSS-handläggare, sysselsättning enligt SoL, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Västmanland (framför allt psykiatri och habiliteringscentrum) samt Ekonomiskt bistånd. Samarbeten utformas utifrån den enskildes behov, och syftar till att skapa en sammanhållen kedja av insatser kring individen.

HINDER OCH FÖRSLAG PÅ FÖRBÄTTRINGSÅTGÄRDER

I övergången mellan gymnasieskolan och Spira är den främsta utmaningen att verksamheten inte alltid kan erbjuda plats direkt till alla som har behov av och önskar börja i verksamheten vid skolavslut.

I övergången mellan Spira och arbete eller studier är utmaningarna mer komplexa och i hög grad kopplade till arbetsmarknadens och utbildningssystemets struktur. Det är svårt att hitta arbetsgivare som kan erbjuda både arbetsträning, praktik och anställning med arbetsuppgifter som är tillräckligt anpassade, och med tillgänglig handledning. Kraven på arbetsmarknaden är ofta höga; det förväntas att en anställd ska klara hela bredden av arbetsuppgifter inom en tjänst och arbeta självständigt. För många av Spiras deltagare är detta inte

[7] *https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/extra-stod/stod-a-o/skyddat-arbete-hos-offentlig-arbetsgivare*

[8] **Bestämmelser för arbetstagare i arbetsmarknadspolitiska insatser*

realistiskt, och det saknas tillräckligt med anpassade roller där arbetsgivaren tar ett långsiktigt ansvar.

En särskilt stor utmaning som lyfts är svårigheten att skapa varaktiga, anpassade anställningar inom Västerås stads egna verksamheter. Spira beskriver att det ofta går att ordna arbetsträning, praktik eller tidsbegränsade BEA-anställningar där Spira står för lönekostnaden, men att det sedan brister när det gäller att omvandla dessa till stadigvarande anställningar där arbetsplatsen tar över både kostnads- och arbetsgivaransvar.

I svaren lyfts också strukturella hinder för personer som avslutat anpassad gymnasieskola. Då deras betyg ofta inte är gångbara för vidare studier, blir vägen vidare till utbildning mycket svår. I dagsläget saknas tydliga yrkesroller som matchar den kompetens som elever från anpassad gymnasieskola faktiskt har. Detta bidrar till känslan av att deras utbildning och kompetens inte värderas, och gör att många i stället hamnar i daglig verksamhet, inte på grund av bristande förmåga, utan på grund av bristande strukturer och möjligheter på arbetsmarknaden.

Utifrån Spiras perspektiv skulle mycket underlättas av en arbetsmarknad med mer flexibla krav och fler anpassade arbetsroller och särskilt anpassade, varaktiga anställningar för målgruppen och det är önskvärt att Västerås stad arbetar mer med frågan utifrån ett arbetsgivarperspektiv.

INTRESSEORGANISATIONER

Svaren visar att intresseorganisationernas uppfattning är att övergången från gymnasieskola till arbetsmarknad och daglig verksamhet fungerar bristfälligt och ojämlikt för målgruppen.

Övergången från skola till arbetsliv/daglig verksamhet beskrivs inte vara självklar, utan osäker och beroende på vilken skola eleven går i eller vilka personer eleven har runt sig.

Organisationerna uppfattar att det är många elever från anpassad gymnasieskola som går direkt vidare till daglig verksamhet eller lämnas mot arbetsmarknaden utan att först ha fått en verklig chans till reguljärt arbete, fortsatta studier eller yrkesutbildning.

Individuell kartläggning och personligt stöd framhålls som centralt för att skapa fler möjligheter för målgruppen och som något som behöver utvecklas.

Praktik och möjligheten att prova på olika typer av arbeten och daglig verksamhet lyfts som viktigt, också vikten av arbetslivsinriktade insatser som exempelvis projektet ”Orden på jobbet”. Samtidigt pekar föreningarna på ett stort behov av ökad kunskap hos mottagande aktörer, de lyfter brister i kunskap om diagnoser och hjälpmedel och menar att arbetsgivare, skola och myndigheter behöver bättre förståelse och rätt kompetens för att kunna ge adekvat stöd.

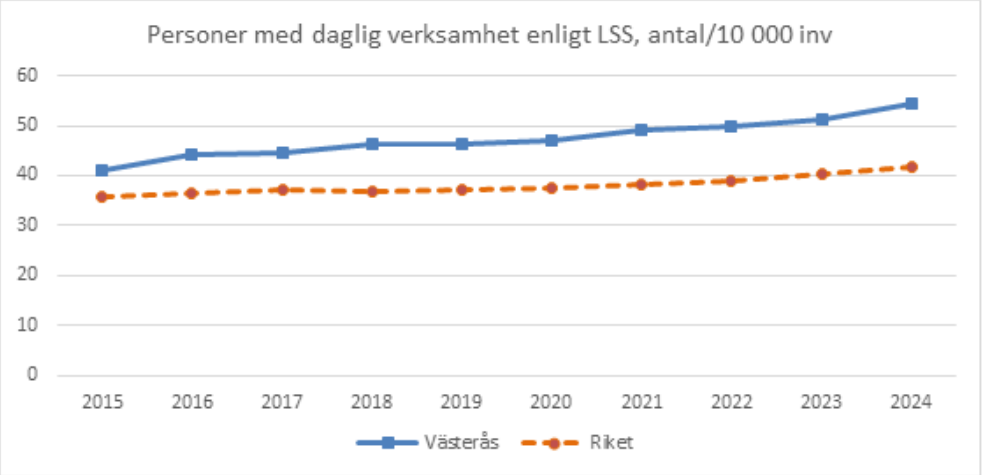
Avslutningsvis är föreningarna överens om att samverkan är avgörande. De pekar på att ett fungerande samarbete mellan skola, arbetsgivare, föreningar, experter och myndigheter är nödvändigt för att övergången från skola till arbetsliv och daglig verksamhet ska bli trygg, sammanhållen och likvärdig för målgruppen.

5. Omvärld och bakgrund

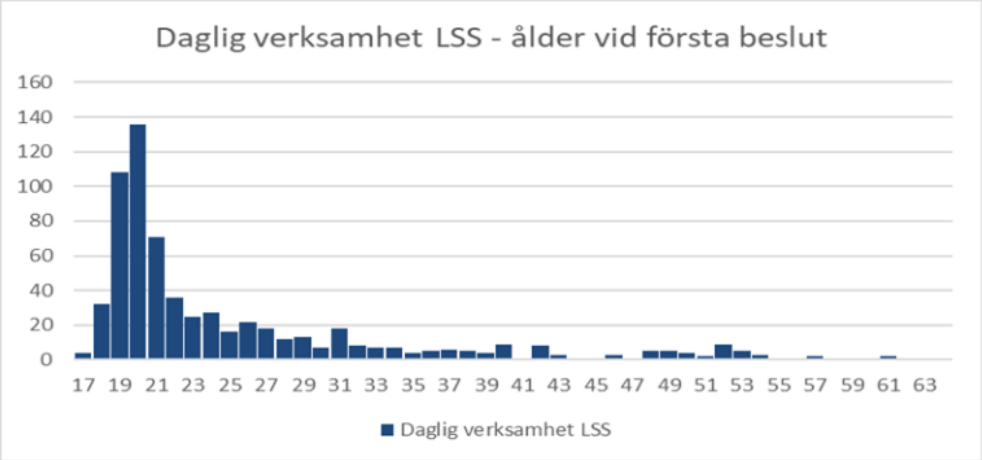
DAGLIG VERKSAMHET

De senaste åren är daglig verksamhet den insats som ökat mest och står för i princip hela ökningen av antalet personer med insatser enligt LSS totalt sett.

I jämförelse med andra kommuner har Västerås en högre andel av befolkningen med insatsen daglig verksamhet än riksgenomsnittet och insatsen har haft en högre ökningstakt i Västerås än i riket som helhet (se tabell nedan).

Den största ökningen i daglig verksamhet sker i den yngre åldersgruppen. Det gäller generellt över hela riket men också i Västerås. Tabellen nedan visar ålder vid första beslut för beslut fattade mellan 2017 och mars 2026 i Västerås. Medianålder för första beslut under redovisade år var 21 år.

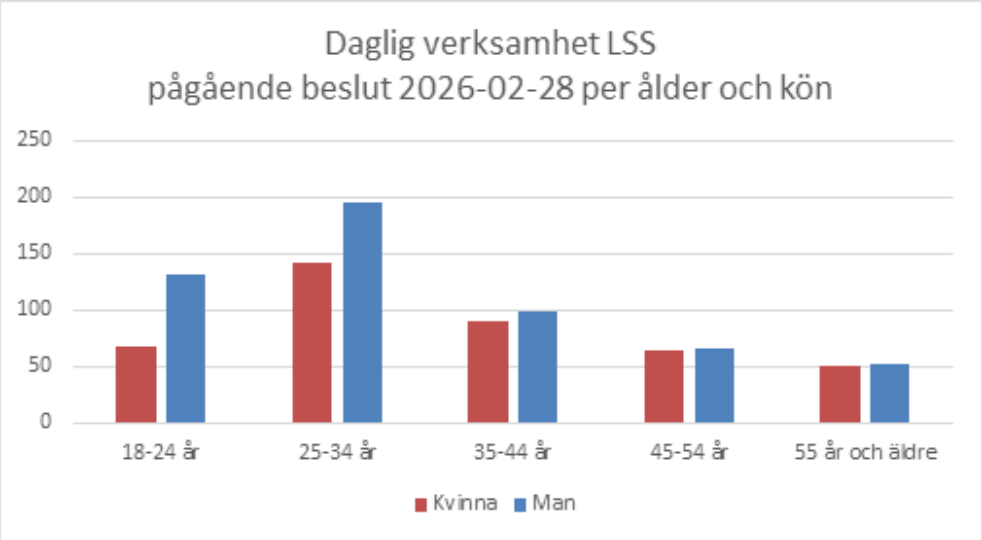

Antal elever i den anpassade gymnasieskolan har legat stabilt under de senaste åren och ökningen av daglig verksamhet i yngre åldrar kan inte förklaras av ökade volymer i anpassade gymnasieskolan (se tabell nedan).

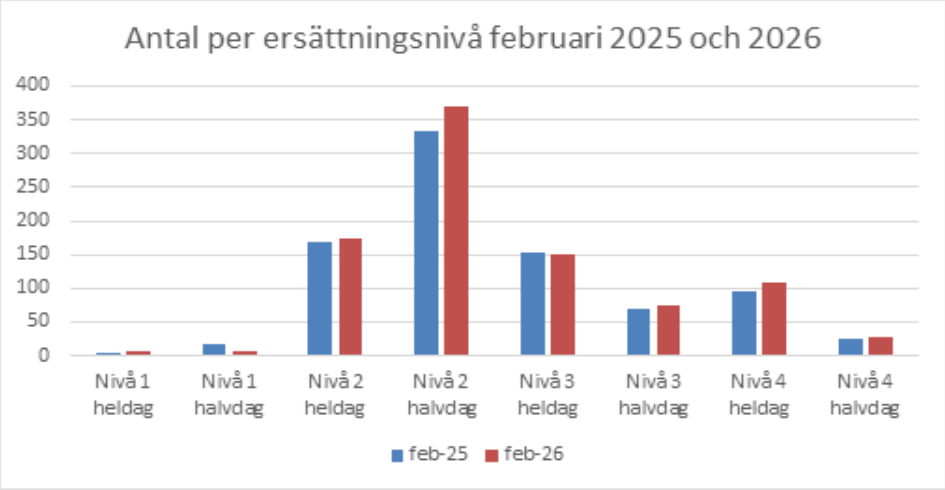
Elever i den anpassade gymnasieskolan Västerås kommun

Mått	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26
Antal elever	154	154	159	153
Andel (%) kvinnor	33,1	34,4	32,7	37,3
Andel (%) med utländsk bakgrund	48,1	52,6	50,9	51,6
Andel (%) med föräldrar med eftergymnasial utbildning	35,1	33,1	34,6	39,2

För pågående beslut inom daglig verksamhet per den sista februari 2026 var medelåldern 36 år (median 33 år) 43 % av alla med insatsen var kvinnor och 57 % män. Andelen män var högre i de yngre åldersgrupperna. Bland personer över 40 år var det ungefär lika många kvinnor som män. I gruppen 18-24 år var andelen män 66 % (se tabell nedan).

Ersättningen till leverantörer av daglig verksamhet i Västerås baseras på deltagarnas omvårdnadsnivå med fyra olika nivåer och planerade närvaro (heldag eller del av dag). I ersättningsunderlagen för februari månad var det lika många som gick heldag som halvdag och den vanligaste omvårdnadsnivån var nivå 2 dit 58 % av deltagarna räknades.

Det finns olika teorier om varför daglig verksamhet ökar men det finns ingen konstaterad förklaring. Ökningen inom daglig verksamhet sker parallellt med att antal lönebidragsanställningar minskar vilket är något som Socialstyrelsen lyfter i sin lägesrapport 2025. Samtidigt är arbetslösheten hög och det råder hög konkurrens på arbetsmarknaden. Det har också skett en ökning av antal personer med diagnosen autism vilket innebär att fler personer har en tillhörighet inom personkrets 1 i LSS och därmed också en väg in i daglig verksamhet. Att fler diagnostiseras med autism kan också innebära att stödbehoven har ökat [9]. En annan förklaring kan vara att Arbetsförmedlingen har minskat på stödet till målgruppen vilket har gjort det svårare för målgruppen att befinna sig inom Arbetsförmedlingens insatser.

Att antalet deltagare inom daglig verksamhet ökar beror också på att antalet deltagare som går från daglig verksamhet till arbete inte är särskilt många. Socialstyrelsen har också i öppna jämförelser konstaterat att endast 13 % av landets kommuner har fastställda

[9] *Socialstyrelsens lägesrapport inom funktionshinderområdet 2025*

rutiner för att pröva deltagare mot arbetsmarknaden.[10] Socialstyrelsens öppna jämförelser konstaterar också att få kommuner har överenskommelser mellan LSS och Arbetsförmedlingen.

VÄSTERÅS STAD- ÖVRIGT ARBETE

I Västerås stad i stort pågår flera initiativ för att öka målgruppens möjlighet till arbete. Bland annat har nämnden för personer med funktionsnedsättnings mål om att fler ska gå från biståndsbedömd sysselsättning till arbete eller studier genererat flertalet aktiviteter. Vidare har Västerås stad en policy för personer med funktionsnedsättning som konkretiseras i en handlingsplan. Ett av områdena i policyn och handlingsplanen är utbildning och arbete för målgruppen och det pågår ett antal aktiviteter i olika förvaltningar i staden inom dessa områden. Staden har också utvecklingsgrupper med representanter från olika förvaltningar. En utvecklingsgrupp fokuserar på målgruppen UVAS[11] vilket delvis berör målgruppen, vidare har en ny utvecklingsgrupp startat med fokus på goda möjligheter för personer med funktionsnedsättning att få arbete, utvecklingsgruppen kommer att fokusera på målgruppen personer med funktionsnedsättning i ett bredare perspektiv genom att kartlägga samt undersöka möjligheterna att ytterligare stärka målgruppens möjligheter till arbete eller studier.

Arenan

Arenan är placerad under utbildningsnämnden och ansvarar för kommunens aktivitetsansvar och kartlägger ungdomar mellan 16-20 år som enligt Västerås stads skolregister inte är inskrivna vid en gymnasieskola. Arenan är inte direkt berörda i kartläggningen eftersom de som omfattas av Arenans insats är personer som inte är inskriven i gymnasieskolan eller motsvarande. Arenan kommer dock regelmässigt i kontakt med personer med funktionsnedsättning.

Många av de individer som deltar i Arenans insatser har:

[10] *Socialstyrelsen. Öppna jämförelser 2024 - enhetsundersökning daglig verksamhet och bostad med särskild service enligt LSS. 2024*

[11] **Unga som varken arbetar eller studerar*

- neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (t.ex. ADHD, autism)
- psykisk ohälsa
- intellektuell funktionsnedsättning
- fysisk funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom
- kombinationer av flera behov

Stödet på Arenan anpassas utifrån individens förutsättningar och kan innefatta:

- tydlig struktur, anpassad kommunikation och extra handledning
- längre etableringstid och flexibla mål
- samverkan med LSS, socialpsykiatri, habilitering eller andra stödinsatser
- dialog med arbetsgivare kring anpassningar och stödformer

Ung Framtid- Kombination av studier och arbete

Ung Framtid är en verksamhet som skapar möjlighet för unga vuxna att kombinera studier på Lärcentrum med resursjobb inom stadens verksamheter och har visat sig vara en mycket framgångsrik väg för många som har haft svårigheter tidigare. Verksamheten ligger i linje med utbildningsnämndens mål och arbetsmarknadsnämndens mål att medborgare skall komma vidare till arbete eller fortsatta studier.

Deltagande i Ung Framtid föregås av krav på en stabil studiefas, där fokus ligger på närvaro, studieförmåga och progression inom lärcentrum. Studierna prioriteras alltid, men arbetsinslaget bidrar till ökad motivation, stärkt självkänsla och praktisk arbetslivserfarenhet.

Kombinationen av studier och arbete visar sig vara särskilt gynnsam för individer som tidigare haft svårigheter att etablera sig i utbildningssystemet eller på arbetsmarknaden, detta samarbete utgör en viktig brygga mot egen försörjning och vidare studier inom vuxenutbildning eller högre studier.

Samverkan inom lärcentrum är en central del av verksamheten som bedrivs utifrån uppdrag från utbildningsnämnden sedan 2017. Ett nära samarbete finns med Arenan, som möter unga som varit frånvarande från skolan eller varit hemmasittare. Arenan ansvarar för kartläggning,

orienteringskurser och en trygg överlämning till Lärcentrum, vilket skapar kontinuitet och minskar risken för avbrott.

SAMSTART

SAMSTART är ett projekt som Arbetsförmedlingen har initierat och som fokuserar på samverkan mellan skolan och Arbetsförmedlingen. Syftet är att skapa en trygg, sammanhållen och förutsägbar övergång från skola till arbete eller vidare studier för elever som behöver extra stöd. Arbetssättet riktar sig särskilt till unga med dokumenterad funktionsnedsättning eller andra stödbehov som kan påverka steget efter studenten.

I praktiken innebär SAMSTART att skolan i god tid uppmärksammar vilka elever som kan vara aktuella och tar kontakt med Arbetsförmedlingen för att starta ett samarbete. Under elevens sista tid i skolan görs en gemensam kartläggning och planering tillsammans med eleven. Där tydliggörs mål, förutsättningar och eventuella stödbehov, och insatserna anpassas efter individens situation.

Efter skolavslut fortsätter samordningen för att undvika glapp i stödet och säkerställa att eleven vet vad nästa steg är och får rätt insatser i rätt tid. Vid behov kan även andra kommunala funktioner och arbetsgivare involveras i samverkan. SAMSTART är under uppstartsfas i Västerås.

6. Sammanfattning

Uppdraget i kartläggningen har varit att kartlägga övergångar och flöden mellan skola och arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning. Målgruppen har avgränsats till de som kan ha tillhörighet i personkrets 1 och 2 enligt LSS.

I arbetet med kartläggningen har det konstaterats att det finns lite olika alternativ efter gymnasieskolan för elever inom anpassad gymnasieskola eller anpassad lärmiljö som Wegas och AST- klasser. För dessa elever som avslutar gymnasiet och som inte står till arbetsmarknadens förfogande hos Arbetsförmedlingen eller går vidare till studier på högre nivå finns Spira och Atlas inom arbetsmarknadsnämnden som kan ses som en möjlighet att få ytterligare stöd efter gymnasiet för att övervinna hinder, stärkas som

individ och hitta vilka individuella möjligheter som finns till arbete, studier eller annan sysselsättning. Spira lyfter dock att de inte har möjlighet att ta emot alla sökande direkt efter avslutad gymnasieskola och att det finns utmaningar kopplat till hinder på arbetsmarknaden för att målgruppen ska komma vidare efter insatsen.

Den kommunala vuxenutbildningen erbjuder studie- och yrkesvägledning samt utbildning för de som behöver komplettera sina gymnasiebetyg. Komvux som anpassad utbildning (KSAU) finns för de som har förvärvad hjärnskada eller intellektuell funktionsnedsättning. Inom KSAU finns dock begränsningar då utbudet idag endast består av teoretiska ämnen, vilket gör att möjligheterna att utveckla praktiska, yrkesinriktade eller mer vardagsnära färdigheter är begränsade för målgruppen.

Förordningen om vuxenutbildning (2011:1108) innehåller inget uttryckligt krav på ”övergångsarbete”, men förordningen reglerar utbildningens individanpassning, planering och syfte att komplettera tidigare studier. Vuxenutbildning skall också erbjuda inledande kartläggning och validering av tidigare studier. Utifrån förordningen kan man juridiskt motivera att vuxenutbildningen, ska kunna ta emot studerande med kännedom om deras tidigare utbildning, kan samverka med gymnasieskola, IM och det kommunala aktivitetsansvaret -KAA kring unga vuxna, och kunna organisera mottagande så att individanpassning kan ske direkt. Detta bör ingå i kommunens samlade ansvar för att utbildning blir sammanhållen och ändamålsenlig.

Utbildningsnämnden har också tagit beslut om ett lärcentrum för att “skapa bättre och smidigare övergångar för elever som är i gränsläget mellan ungdomsgymnasiet och vuxenutbildningen och ungdomar som är på väg över i den vuxna målgruppen kan samplaneras både med VUC och med kartläggningen för arbetsmarknadsinsatser. Lärcentrum erbjuder idag grundläggande kurser med 25 % studietakt för de som har behov av mer stöd i undervisningen och lärarledda lektioner. Men målgruppen inom Vuxenutbildningens insatser är komplex och stödbehoven växer, vilket är resurskrävande och kräver mer resurser och kompetens. Vuxenutbildningen är inget lagstadgat område när det gäller elevhälsa och särskilt stöd men har utifrån de behov som finns

skapat detta. Det som är utmaningen idag är att det inte finns stabil grundfinansiering för lärcentrum och det stöd som vuxenutbildningen erbjuder.

Gällande daglig verksamhet och ökningen av insatsen i Västerås, speciellt i de yngre åldrarna återfinns samma mönster på nationell nivå. Övergripande förklaringar till ökningen är att lönebidragsanställningar minskar, det är en tuffare arbetsmarknad och att personer med diagnosen autism ökar.

Kopplat till myndighetsutövningen och de kriterier som gäller för daglig verksamhet så konstateras att bedömningen enligt praxis inte ska vila på personens arbetsförmåga och därför görs ingen sådan utredning hos handläggare sedan ett antal år tillbaka. Vidare konstaterades 2025 i domstol att yrkesverksam ålder bedöms vara vid 16 års ålder och inte18 år som tidigare varit bedömningen. Båda dessa förändringar i praxis kan ha bidragit till en ytterligare ökning av beviljade insatser inom daglig verksamhet.

Gällande att hänvisa personer som söker daglig verksamhet till andra insatser om lämpligt är något som görs till viss del men inte på ett strukturerat sätt.

Det framkommer generellt i kartläggningen att det saknas en sammanhållen och strukturerad samverkan mellan skola och daglig verksamhet och att där finns utvecklingspotential. Det framkommer också att det finns brister i samverkan och planering för vilka elever som förväntas komma till daglig verksamhet direkt efter gymnasiet.

Strukturerad och formaliserad samverkan mellan aktörer som skolan, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, socialtjänsten och LSS/ daglig verksamhet nämnd som viktig för att skapa goda förutsättningar för individer och detta upplevs inte finnas i den utsträckning som är nödvändig i dagsläget.

En annan aspekt som anses vara viktig är att det finns tydliga individuella planer för övergången mellan studier och arbete.

Den största problematiken som nämns i kartläggningen som också Socialstyrelsen lyfter som en potentiell anledning till att daglig verksamhet som insats ökar är villkoren på arbetsmarknaden. Antal lönebidragsanställningar har minskat och exempelvis skolan har stora

svårigheter att hitta praktikplatser för målgruppen. Det finns också mycket begränsade möjligheter till arbete på den reguljära arbetsmarknaden med de anpassningar som krävs för målgruppen.

Det finns önskemål om att Västerås stad tar en ledande roll och större ansvar som arbetsgivare och skapar möjligheter för stadigvarande anställningar i anpassade arbetsroller för målgruppen.

Det huvudsakliga ansvaret för arbetsmarknadsinsatser vilar på staten via Arbetsförmedlingen och flera upplever att det finns brister i myndighetens arbete med målgruppen. Arbetsförmedlingens närvaro i skola och på exempelvis ”Hela vägen mässan” upplevs också ha minskat. Arbetsförmedlingen har startat ett utvecklingsarbete kopplat till målgruppen, vilket bland annat har resulterat i projektet SAMSTART.

Vidare lyfts en allt tuffare arbetsmarknad som en stor anledning till att målgruppen inte kommer vidare i arbete och att det är viktigt med ett ökat fokus på arbetsgivares ansvar och möjligheter, inklusive kunskap om stödformer och anpassningar.

Samverkan som sker i staden mellan förvaltningar och som kan ses som lyckade exempel på insatser för målgruppen är bland annat Spira och Ung framtid. Ingen av dessa insatser är lagstadgade. Spira är dock en implementerad och permanent verksamhet som finansieras av arbetsmarknadsnämnden samt nämnden för personer med funktionsnedsättning. Ung framtid är en samverkan mellan arbetsmarknadsenheten och vuxenutbildningens lärcentrum och Arenan.

Hela vägen mässan nämns av flera som en viktig del i att förbereda och informera elever om vilka alternativ som finns efter gymnasiet, dock deltar inte alla elever eller vårdnadshavare och det kan saknas representation från flera andra aktörer.

Kartläggningen är avgränsad och tar inte med alla aspekter som kan ha betydelse för övergången mellan skola och arbetsmarknad. Kartläggningen har för det första begränsats till en liten målgrupp och de insatser i de berörda förvaltningarna där vi kan konstatera att målgruppen befinner sig i dagsläget. Vidare har inte kvaliteten i berörda nämnders verksamheter berörts, vilket också kan ha betydelse för hur övergångarna fungerar.

De övergångar som har berörts är främst övergången mellan gymnasieskolan och arbetsmarknadsinsats/ vuxenutbildning eller daglig verksamhet. Hur övergången mellan daglig verksamhet och arbete ser ut eller hur övergången från vuxenutbildning till arbete ser ut har inte berörts.

VÄSTERÅS STAD

Verksamheterna Atlas och SPIRA- Arbetsrehabilitering

	Atlas	SPIRA
Ålder:	18-25 år samt från 16 år för Arenan	18 - 29 år. Om man kommer via daglig verksamhet, upp till 35 år
Målgrupp:	Arbetssökande som står utanför arbetsmarknaden och har behov av stöd. Där social problematik, psykiska problem och diagnoser förekommer.	Unga vuxna med funktionsnedsättning och/eller behov av extra stöd och vill utforska sina möjligheter att arbeta eller studera.
Kriterier:	• Folkbokförd i Västerås kommun. • Stabil boende situation. • Drogfri. • Ej pågående kriminalitet/väntan på dom. • Psykiskt/fysiskt rimligt att klara sin planering. • Vilja om att förändra sin nuvarande situation.	• Folkbokförd i Västerås kommun. • Drogfri. Ej pågående alkoholberoende. • Ej aktiv kriminalitet/väntan på dom. • Funktionsnedsättning och/eller behov av extra stöd • Prioriterade grupper: personer som är i, eller tillhör personkrets aktuell för, daglig verksamhet. • Frivilligt deltagande.
Remittent/ anvisande aktör:	AF, EB. Ungdom/Hälsoteam, Arenan, egen inskrivning.	Frivilligt deltagande, går ej att remittera/anvisa. Annan part kan emellertid rekommendera och initiera kontakt.
Ersättnings form:	Via EB, AF, FK i vissa fall. Eller ingen ersättning.	Olika, även personer utan ersättning.
Samarbets partners:	AF, EB Ungdom/Hälsoteam, Arenan, VUC, HAB.	Bland annat AF, FK, RV, Socialtjänsten, Biståndsenheten, Arenan, skolor, privatpersoner, boendestödjare.
Tid:	Individuellt lång inskrivningstid, så länge utveckling sker, remittenternas tidsregler styr (genomsnitt 8-10 månader).	Cirka 15 månader. Kan bli kortare eller förlängas. Max 12 månaders BEA-anställning.
Uppföljning externt:	Krav på uppföljning från remitterande handläggare 1 ggr/månad.	Individuellt.

Grundläggande mål:	Att komma närmare självförsörjning.	Målet är att 100% av deltagarna är på rätt plats med en tydlig aktivitetsplanering. Kan individen stå till arbetsmarknadens förfogande eller vill studera skall sådan planering finnas. Kan individen inte stå till arbetsmarknadens förfogande ska planeringen utgå från det.
Inriktning:	Öva på att ta eget ansvar, initiativ, klara att hålla struktur/rutiner. Medvetenhet, klara sociala sammanhang, arbete med helheten runt en person (basfärdigheter, sömn, kost, hälsa, mående, ansvarstagande, planering, social träning m.m.). Case Management (hjälper till med kontakter). Håller egna grupper på plats och vid tillfälle används befintliga föreläsningar inom AME. Friskvård, övningsstudier via VUC, stresshantering, självkänsla. Arbetsträning, mjuka övergångar. Parallella spår under inskrivningstiden.	Stödja individer att prova sina möjligheter och förutsättningar i arbete/studier. Arbetar med bl.a. empowerment (egenmakt), stöd vid behov och ansvar efter förmåga. Arbetar även med coachning, utforskande av förutsättningar och möjligheter, vägledning. Arbetar i ett helhetstänk liknande Case Management samt arbetar med att utforska sina möjligheter och förutsättningar i arbete och/eller studier. Anpassningar utifrån individ, situation och plats.
Struktur:	Information Kartläggningssamtal 1 dags introduktion. Individuellt arbete i daglig verksamhetsform. En del obligatoriska gruppaktiviteter men också självvalda. Spontana och planerade samtal. Alla får en individuell planering.	Inledande informations-/ansökningsmöte. Gruppträffar kombinerat med individuella träffar. Möjligheter till studiebesök, enskilt och/eller i grupp. Möjlighet att prova arbete och/eller studier. Stöd under upp till 6 månader vid anställning/studier inspirerat av Supported Employment/Supported Education. Alla har en individuell planering.
Metodik/ verktyg:	• Metod efter person • Kognitiv beteendeterapi • Lösningsfokus (LF) • Motiverande intervju (MI) • Acceptance Committment Training (ACT) • Praktik/arbetsträning • Miljöterapeutiska inslag • Möjlighet till övningsstudier • Supportet employment • BIP verktyg	• Metod efter person och situation. Exempelvis: • Supported Employment (SE). • Supported Education (SEd). • Lösningsfokus (LF). • Praktik/arbetsträning. • Acceptance Committment Therapy (ACT) • Motiverande intervju (MI) • BIP • Bildstöd

Förklaring förkortningar:

AF	Arbetsförmedlingen
AME	Arbetsmarknadsenheterna, Västerås stad
FK	Försäkringskassan
RV	Region Västmanland
EB	Ekonomiskt bistånd, Västerås stad
VUC	Vuxenutbildningscentrum, Västerås stad

§ 334 Dnr KS 2025/01481-3.5.1

Beslut - Återrapport uppdrag, samordna bygglovsprocesser och rutiner vid Västerås stads egna ansökningar

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Särskilt yttrande

Anna Lundberg (L) inkommer med särskilt yttrande enligt följande:

"Det är bra att majoriteten har velat se över stadens stora problem med olovliga byggen. Däremot är det beklagligt att en sådan situation över huvud taget har kunnat uppstå. Västerås stad ställer höga krav på invånarna att gå igenom långsamma och krångliga bygglovsprocesser. Dessa krav måste givetvis gälla även för Västerås stad. Att staden inte klarat av detta borde vara skäl nog att kraftigt förenkla bygglovsprocessen, även för vanliga invånare."

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade den 4 december 2025 att bifalla en motion om att införa en nollvision mot kommunala svartbyggen. I samband med detta fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder, samordna bygglovsprocessen för Västerås stads egna ansökningar.

Föreliggande rapport redovisar en genomgång av nuläget avseende samordning och uppföljning av bygglov inom Västerås stads egna projekt. Genomgången visar att kommunen hanterar ett omfattande antal bygglovsärenden kopplade till både tidsbegränsade och permanenta lov, däribland paviljonger, marklov och ärenden där slutbesked krävs.

Analysen visar att det finns identifierade brister kopplade till uppföljning, ansvarsfördelning, systemstöd och samordning mellan berörda förvaltningar och funktioner. Det finns även utmaningar kopplade till långvarig användning av tillfälliga lokallösningar och hantering av parallella bygglovsärenden. Bristerna medför risk för att bygglov löper ut utan att åtgärder vidtas i tid eller att slutbesked inte söks, vilket kan leda till byggsanktionsavgifter och andra negativa konsekvenser för kommunen.

Vidare identifierar rapporten behov av ett mer samordnat och strukturerat arbetssätt för uppföljning av bygglov, marklov och slutbesked samt fortsatt utveckling av rutiner och gemensamma arbetssätt inom området. Det fortsatta arbetet föreslås hanteras inom Processledningsgruppen samhällsbyggnad med utgångspunkt i de utvecklingsområden som identifierats i rapporten.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Yrkanden

Samuel Stengård (KD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut, stadsledningskontorets förslag, och att kommunstyrelsen därmed beslutar i enlighet med detta.

Stadsledningskontoret
Sahel Strömberg
Epost: sahel.stromberg@vasteras.se

Kopia till

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Återrapport av uppdrag - Samordna bygglovsprocesser och rutiner vid Västerås stads egna ansökningar

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade den 4 december 2025 att bifalla en motion om att införa en nollvision mot kommunala svartbyggen. I samband med detta fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder, samordna bygglovsprocessen för Västerås stads egna ansökningar.

Föreliggande rapport redovisar en genomgång av nuläget avseende samordning och uppföljning av bygglov inom Västerås stads egna projekt. Genomgången visar att kommunen hanterar ett omfattande antal bygglovsärenden kopplade till både tidsbegränsade och permanenta lov, däribland paviljonger, marklov och ärenden där slutbesked krävs.

Analysen visar att det finns identifierade brister kopplade till uppföljning, ansvarsfördelning, systemstöd och samordning mellan berörda förvaltningar och funktioner. Det finns även utmaningar kopplade till långvarig användning av tillfälliga lokallösningar och hantering av parallella bygglovsärenden. Bristerna medför risk för att bygglov löper ut utan att åtgärder vidtas i tid eller att slutbesked inte söks, vilket kan leda till byggsanktionsavgifter och andra negativa konsekvenser för kommunen.

Vidare identifierar rapporten behov av ett mer samordnat och strukturerat arbetssätt för uppföljning av bygglov, marklov och slutbesked samt fortsatt utveckling av rutiner och gemensamma arbetssätt inom området. Det fortsatta arbetet föreslås hanteras inom Processledningsgruppen samhällsbyggnad med utgångspunkt i de utvecklingsområden som identifierats i rapporten.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Återrapporten läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Beslutsmotivering

Den genomförda analysen identifierar risker kopplade till bristande uppföljning, otydlig ansvarsfördelning och begränsat systemstöd i hanteringen av bygglov för Västerås stads egna projekt. Rapporten beskriver att dessa brister kan medföra risk för att bygglov löper ut utan åtgärd eller att slutbesked inte hanteras i tid,

vilket i sin tur kan leda till byggsanktionsavgifter och påverka verksamheternas kontinuitet.

Rapporten belyser även behov av ett mer samordnat och strukturerat arbetssätt för uppföljning av bygglov, marklov och slutbesked samt fortsatt utveckling av gemensamma rutiner och arbetssätt inom området. Detta bedöms vara en viktig del i det fortsatta arbetet med kommunfullmäktiges beslut om en nollvision mot kommunala svartbyggen.

Juridisk bedömning

Den genomförda analysen bedöms ligga i linje med gällande lagstiftning, särskilt plan- och bygglagen (PBL). Rapporten ger en samlad bild av nuvarande hantering av bygglov inom Västerås stads egna projekt och bedöms kunna bidra till ökad förståelse för identifierade brister och utvecklingsbehov inom bygglovsprocessen. Detta kan i det fortsatta arbetet bidra till förbättrad uppföljning och samordning samt minska risken för att bygglov löper ut utan åtgärd eller att slutbesked inte hanteras i tid.

Ekonomisk bedömning

Rapporten identifierar brister och utvecklingsbehov kopplade till uppföljning, samordning och systemstöd inom hanteringen av bygglov för Västerås stads egna projekt. Bristande uppföljning och otydlig ansvarsfördelning kan medföra risk för byggsanktionsavgifter samt ökade administrativa och organisatoriska kostnader.

Rapporten belyser även att långvarig användning av tillfälliga lösningar, såsom paviljonger, kan påverka kommunens lokalförsörjning och medföra ökade krav på administration, uppföljning och framförhållning över tid.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Rapporten beskriver att hanteringen av tillfälliga lokallösningar är nära kopplad till den långsiktiga samhällsbyggnads- och lokalförsörjningsprocessen. Analysen belyser behov av förbättrad samordning, framförhållning och planering inom området.

Bedömning av barnets bästa

Rapporten berör bland annat användningen av paviljonger och tillfälliga skollokaler inom kommunens lokalförsörjning. En långvarig användning av tillfälliga lösningar kan medföra utmaningar kopplade till skolmiljö, lekmiljö och den fysiska utemiljön för barn och unga. Tillfälliga etableringar kan exempelvis påverka tillgången till friytor, lekytor och andra miljöer som är viktiga för barns trygghet, utveckling och välbefinnande.

Rapporten belyser även behovet av långsiktig planering, samordning och framförhållning inom lokalförsörjningen, vilket bedöms kunna bidra till bättre förutsättningar för hållbara och ändamålsenliga miljöer för barn och unga över tid.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Malin Björk
Enhetschef för Samhällsbyggnadsenheten

2026-10-22
Dnr: 2025/01481

Informationsklass: Publik

Rapport om samordning och uppföljning av bygglov inom Västerås stads byggprojekt – Nollvision mot kommunala svartbyggen

April 2026

Strategisk samhällsutveckling
721 87 Västerås
021-39 00 00 • www.vasteras.se

Västerås stad

Innehållsförteckning

1. Uppdrag 3
2. Syfte 3
3. Bakgrund 4
3.1. Paviljonger 4
3.1.1. RISKER 5
3.1.2. UTMANINGAR KOPPLADE TILL LOKALFÖRSÖRJNING 5
3.2. Marklov 6
3.3. Permanenta bygglov där slutbesked saknas 6
3.4. Övriga ärenden 6
4. Brister 6
4.1. Bristande uppföljning 7
4.2. Otydlig ansvarsfördelning 7
4.3. Många parallella bygglov 7
4.4. Upprepade förlängningar utan långsiktig planering 7
4.5. Bristande systemstöd och uppföljningsomfattning 8
4.6. Otydlighet kring ansökan och ägarskap av lov 8
5. Sammanfattning, slutsats och fortsatt arbete 9

1. Uppdrag

Kommunfullmäktige beslutade den 4 december 2025 att bifalla en motion om att införa en nollvision mot kommunala svartbyggen.

I samband med beslutet fick kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med berörda nämnder, samordna bygglovsprocessen för Västerås stads egna ansökningar.

De nämnder som särskilt omfattas av uppdraget är fastighetsnämnden, tekniska nämnden, nämnden för idrott, fritid och förebyggande, miljö- och konsumentnämnden, Skultuna kommundelsnämnd samt byggnadsnämnden.

Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast under andra kvartalet 2026.

I framtagandet av detta dokument har berörda förvaltningar medverkat genom att bidra med relevanta kunskapsunderlag och sakkunskap inom sina respektive ansvarsområden i syfte att säkerställa en samordnad, rättssäker och effektiv bygglovsprocess för Västerås stads egna ansökningar.

2. Syfte

Under senare år har Västerås stad haft ett antal ärenden där kommunala byggnader eller installationer har använts utan giltigt bygglov, där bygglov har löpt ut utan att förlängning eller avslut har hanterats i tid, eller där slutbesked inte har sökts innan åtgärden tagits i bruk. Detta har i vissa fall lett till byggsanktionsavgifter enligt plan- och bygglagen (PBL).

Syftet med denna rapport är att:

- Ge en samlad bild av nuläget i hanteringen av bygglov kopplade till kommunens verksamheter
- Identifiera risker och brister i nuläget
- Skapa underlag för fortsatt arbete inom ”*Processledningsgruppen samhällsbyggnad*”, med utgångspunkt i de utvecklingsområden som identifierats i rapporten, avseende nya rutiner och gemensamma arbetssätt för samordning och uppföljning av bygglovsprocesser för Västerås stads egna projekt

3. Bakgrund

En genomgång av bygglovsärenden där Västerås stad står som sökande visar att kommunen hanterar ett omfattande antal ärenden kopplade till både tidsbegränsade och permanenta lov.

De vanligaste ärendetyperna som medför risk för byggsanktionsavgifter är:

- Skolpaviljonger och skolmoduler
- Bostadsmoduler
- Marklov, exempelvis för schaktning, fyllning och trädfällning
- Permanenta bygglov där slutbesked saknas
- Skyltar och vepor
- Tillfälliga installationer, såsom containrar och kiosker

En stor andel av ärendena utgörs av förlängningar av tidigare bygglov, vilket innebär att tillfälliga lösningar i vissa fall används under flera efterföljande bygglovsperioder.

Detta medför att:

- Många bygglov löper parallellt
- Flera objekt kräver återkommande ansökningar om förlängning
- Uppföljningen kräver god framförhållning och ett systematiskt arbetssätt.

Den största utmaningen ligger inte enbart i själva ansökningsprocessen. Den handlar i hög grad om att säkerställa en effektiv och sammanhållen uppföljning av samtliga lovärenden. Detta omfattar såväl tidsbegränsade bygglov och marklov som hanteringen av slutbesked i permanenta bygglovsärenden. Tydligt ägarskap och ansvar genom hela ärendets livscykel är utgör en central förutsättning för en rättssäker och effektiv hantering. Bristande uppföljning i dessa delar kan leda till att lov inte förlängs eller avslutas i tid, eller att ansökan om slutbesked uteblir, vilket i sin tur kan medföra rättsliga och ekonomiska konsekvenser för kommunen.

3.1. Paviljonger

Mot denna bakgrund utgör paviljonger en särskilt viktig del av den tillfälliga lokalförsörjningen. Eftersom paviljonger ofta uppförs med tidsbegränsade bygglov ställer de krav på långsiktig och strukturerad planering, samt kontinuerlig uppföljning av både behov och tillstånd.

Avdelningen för pedagogiska lokaler inom Västerås stad förvaltar i dagsläget 29 paviljonger, vilket motsvarar närmare 20 procent av lokalbeståndet för

skollokaler. Paviljongerna utgör därmed en viktig del av lokalförsörjningen och bidrar till flexibilitet i verksamheten, samtidigt som deras tidsbegränsade karaktär kräver strategisk planering för mer långsiktigt hållbara lösningar.

Paviljonger används främst som flexibla och tillfälliga lokallösningar för att hantera:

- Kapacitetsbehov i skolor
- Evakuering i samband med renoveringar och ombyggnationer
- Tillfälliga förändringar i verksamheten

3.1.1. RISKER

Utifrån nuläget med en hög andel paviljonger och många tidsbegränsade bygglov kan följande risker identifieras:

- Långvarigt beroende av tillfälliga lösningar
  Paviljonger som är avsedda som tillfälliga riskerar att bli kvar under lång tid genom upprepade förlängningar, vilket kan leda till en strukturellt svag lokalförsörjning.
- Bristande framförhållning
  Om uppföljning och planering inte sker systematiskt finns risk att bygglov löper ut utan att ersättningslösningar är på plats, vilket kan påverka verksamheten negativt.
- Ökad administrativ belastning
  Återkommande ansökningar om förlängning av bygglov kräver resurser och kan skapa ineffektivitet i organisationen.
- Ekonomiska konsekvenser
  Tillfälliga lösningar kan över tid bli dyrare än permanenta, särskilt vid upprepade etableringar, drift och underhåll.
- Kvalitets- och arbetsmiljörisker
  Paviljonger kan ha lägre standard än permanenta lokaler, vilket kan påverka både arbetsmiljö och verksamhetskvalitet.

3.1.2. UTMANINGAR KOPPLADE TILL LOKALFÖRSÖRJNING

Den omfattande användningen av paviljonger och andra tillfälliga lokallösningar medför flera utmaningar kopplade till kommunens lokalförsörjning. Eftersom lösningarna ofta bygger på tidsbegränsade bygglov ställs krav på långsiktig planering, kontinuerlig uppföljning och samordning mellan flera verksamheter och förvaltningar.

Genomgången visar att långvarig användning av tillfälliga lösningar kan skapa ett strukturellt beroende av återkommande bygglovsförlängningar. Detta kan

innebära ökade krav på administration, uppföljning och framförhållning, samtidigt som behovet av permanenta lokallösningar kvarstår över tid.

Analysen visar även att lokalförsörjningen påverkas av flera faktorer, däribland:

- behov av långsiktig planering utifrån verksamhetsbehov och befolkningsutveckling,
- samordning mellan berörda förvaltningar och funktioner,
- tillgång till planlagd mark och planberedskap,
- samt förutsättningar för att etablera permanenta lokaler inom rimlig tid.

Sammantaget visar genomgången att hanteringen av tillfälliga lokallösningar är nära kopplad till den långsiktiga samhällsbyggnads- och lokalförsörjningsprocessen samt att det finns behov av fortsatt utveckling av samordning och framförhållning inom området.

3.2. Marklov

Marklov avser åtgärder som påverkar markens utformning, såsom schaktning, fyllning eller trädfällning. Dessa ärenden hanteras ofta parallellt med bygglov och omfattas, liksom bygglov, av tidsfrister och krav på uppföljning. Det är därför viktigt att även marklov inkluderas i kommunens rutiner för bevakning och uppföljning.

3.3. Permanenta bygglov där slutbesked saknas

För permanenta bygglov krävs att slutbesked söks när åtgärden är färdigställd. Slutbesked är en förutsättning för att byggnaden eller anläggningen ska få tas i bruk. Om slutbesked inte söks i tid kan det leda till tillsynsåtgärder eller byggsanktionsavgifter. Det är därför viktigt att säkerställa tydliga rutiner för uppföljning och ansökan om slutbesked i dessa ärenden.

3.4. Övriga ärenden

Resterande tidsbegränsade bygglov avser andra typer av åtgärder, däribland skyltar och ljusanordningar, vepor, containrar, parkeringslösningar samt olika former av mindre byggnader och anläggningar.

4. Brister

I nuläget finns flera identifierade brister i samordningen av bygglov för Västerås egna projekt. Dessa är i huvudsak kopplade till uppföljning,

ansvarsfördelning, systemstöd och den ökade komplexitet som uppstår när många ärenden hanteras parallellt.

4.1. Bristande uppföljning

En central risk är att bygglov löper ut utan att detta uppmärksammas i tillräcklig tid. När giltighetstiden närmar sig sitt slut krävs normalt att verksamheten ansöker om förlängning eller att en annan långsiktig lösning tas fram. Om tydliga rutiner för uppföljning saknas finns en risk att nödvändiga åtgärder inte vidtas i rätt tid. Konsekvensen kan bli att lokaler eller anläggningar används utan giltigt bygglov, vilket kan medföra byggsanktionsavgifter eller krav på att användningen upphör tills nytt lov har beviljats. Detta kan i sin tur påverka verksamhetens kontinuitet och medföra både ekonomiska och organisatoriska konsekvenser.

4.2. Otydlig ansvarsfördelning

Det har tidigare förekommit att enskilda förvaltningar självständigt har ansökt om bygglov i enskilda ärenden, vilket har medfört otydligheter i ansvarsfördelningen. I många bygglovsärenden är flera förvaltningar eller organisatoriska enheter involverade, och i avsaknad av en tydligt definierad ansvarsfördelning finns en risk att ingen aktör har ett samlat helhetsansvar. Detta kan leda till brister i uppföljningen av bygglovens giltighetstid samt till att förlängningsprocesser inte initieras i tid. Det finns även en risk att ärenden faller mellan organisatoriska gränser, vilket kan medföra att nödvändiga åtgärder uteblir och att osäkerhet uppstår kring ansvar för vidare hantering.

4.3. Många parallella bygglov

När organisationen hanterar ett stort antal tidsbegränsade bygglov samtidigt ökar den administrativa komplexiteten. Varje bygglov har egna villkor, giltighetstider och eventuella krav på åtgärder innan förlängning kan beviljas. Om många ärenden löper parallellt kan det bli svårt att upprätthålla en samlad överblick över när olika lov löper ut. Detta ökar risken för att vissa ärenden inte uppmärksammas i tid. Den administrativa belastningen kan också göra att uppföljningen blir personberoende, vilket ytterligare ökar sårbarheten i systemet.

4.4. Upprepade förlängningar utan långsiktig planering

Tidsbegränsade bygglov är ofta avsedda som tillfälliga lösningar, exempelvis i väntan på permanenta lokaler eller andra varaktiga lösningar inom lokalförsörjningen. När sådana lov förlängs upprepade gånger under längre tidsperioder finns en risk att tillfälliga lösningar i praktiken blir permanenta. Detta kan leda till ett beroende av återkommande förlängningar och öka

risken för att ansökningar missas eller hanteras för sent. Det kan även indikera behov av utvecklad framförhållning och planering inom exempelvis lokalförsörjning och fysisk planering.

4.5. Bristande systemstöd och uppföljningsomfattning

Information om bygglov, giltighetstider och ansvarsfördelning kan finnas i flera olika administrativa system. Dessa system används ofta av olika förvaltningar och är inte alltid integrerade med varandra. När informationen är utspridd blir det svårare att skapa en samlad överblick över vilka lov som är aktuella och när de löper ut.

Nuvarande systemstöd och arbetssätt är dessutom huvudsakligen inriktade på bygglov kopplade till byggnader, särskilt tidsbegränsade lov. Detta innebär att andra ärendetyper, såsom marklov och permanenta bygglov med krav på slutbesked, inte alltid omfattas av samma strukturerade uppföljning.

Vidare kan användningen av parallella system, såsom fastighetssystemet Faciliate i kombination med stadens ordinarie bygglovssystem, innebära ökad komplexitet samt risk för dubbelarbete eller bristande informationsöverföring.

Genomgången visar även ett behov av utvecklad funktionalitet i stadens ordinarie bygglovssystem för bevakning av viktiga tidsfrister, exempelvis när bygglov eller marklov är på väg att löpa ut eller när det är dags att ansöka om slutbesked.

Sammantaget innebär detta att uppföljningen inte är fullt ut samlad eller heltäckande, vilket ökar risken för att ärenden inte hanteras i tid.

4.6. Otydlighet kring ansökan och ägarskap av lov

Det förekommer att externa konsulter ansöker om bygglov eller marklov för kommunens räkning. Detta kan leda till otydlighet kring vem som formellt står som sökande och därmed ansvarig för uppföljning av ärendet.

Vid personalförändringar, exempelvis när projektledare slutar eller byts ut, finns det idag ingen tydlig och systematiserad rutin för hur ansvaret för pågående bygglov ska överföras.

Detta medför en risk för att bygglov och tillhörande krav, såsom ansökan om slutbesked, inte hanteras i tid eller i vissa fall inte alls, eftersom kunskap om ärendena inte förs vidare inom organisationen.

5. Sammanfattning, slutsats och fortsatt arbete

Genomgången visar att Västerås stad hanterar ett omfattande antal tidsbegränsade bygglov kopplade till kommunala verksamheter, särskilt paviljonger och moduler inom skolområdet. Analysen visar att de största riskerna uppstår när bygglov inte följs upp eller förlängs i tid samt när ansvarsfördelningen är otydlig, vilket kan leda till byggsanktionsavgifter. Samtidigt visar genomgången behov av ett mer samordnat och strukturerat arbetssätt för uppföljning av bygglov, marklov och slutbesked.

Det fortsatta arbetet med att utveckla rutiner och gemensamma arbetssätt föreslås därför hanteras inom ramen för ”*Processledningsgruppen samhällsbyggnad*”, med utgångspunkt i de utvecklingsområden som identifierats i rapporten.

Sammantaget bedöms en stärkt samordning och tydligare uppföljning bidra till bättre överblick över kommunens bygglovsärenden och minska risken för att ärenden inte hanteras i tid. För att säkerställa ett effektivt fortsatt arbete behöver kommunstyrelsen även tydliggöra ansvar, mandat och organisation för genomförandet.

§ 335 Dnr KS 2025/00806-1.6.1

Beslut - Revisionsrapport 2025:7, Granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning)

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den6 maj antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås kommun genomfört en granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning). Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den 2026-05-06 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna

Beslutet ska skickas till

Västerås stads revisorer

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-05-06

Diarienr
KS 2025/00806- 1.6.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Olof Bergold
Epost: olof.bergold@vasteras.se

Kopia till
Västerås stads revisorer

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Revisionsrapport 2025:7 - Granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning)

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den6 maj antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås kommun genomfört en granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning). Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den 2026-05-06 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna

Beslutsmotivering

Granskningen har genomförts utifrån sex revisionsfrågor där revisonens samlade bedömning är att staden i fem fall delvis når upp till revisionsfrågorna och i ett fall når upp till revisionsfrågan.

PWC har utifrån detta lämnat ett antal rekommendationer som bemöts i yttrandet.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Revisionen bedöms i sin helhet bidra till en ökad ekologisk hållbarhet.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll

Helene Öhrling	Per-Inge Hellman
Stadsdirektör	Enhetschef hållbarhetsenheten

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-05-06

Diarienr
KS 2025/00806- 1.6.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Olof Bergold
Epost: olof.bergold@vasteras.se

Västerås stads revisorer

Yttrande - Revisionsrapport 2025:7 - Granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning)

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås kommun genomfört en granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning). Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Granskningen har genomförts utifrån sex revisionsfrågor:

1. Finns en tydlig definition vad kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet ska fokusera på utifrån fullmäktiges intentioner i klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?
2. Säkerställs att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys?
3. Finns en integrerad styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet och handlingsplanen respektive program för ekologisk hållbarhet? (verifieras genom stickprov)
4. Vidtas åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till det klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet?
5. Sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?
6. Sker rapportering i enlighet med anvisningar i klimatprogrammet respektive program för ekologisk hållbarhet?

Utifrån genomförd granskning är revisorernas samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll. Utifrån det lämnas ett antal rekommendationer till kommunstyrelsen:

• Säkerställ att det nya hållbarhetsprogrammet implementeras i organisationen och att det kommuniceras i syfte att skapa en tydlig och enhetlig bild av vad kommunens arbete gällande hållbarhet ska fokusera på.

• Säkerställ att prioriteringarna inom hållbarhetsarbetet även fortsättningsvis utgår från riskanalyser och att genomförda analyser dokumenteras i tillräcklig omfattning.

• Säkerställ att arbetet med miljömässig hållbarhet även fortsättningsvis integreras i den ordinarie styrningen utifrån fullmäktiges mål.

• Säkerställ att arbetet med att utveckla åtgärdsarbetet fortsätter och sker i linje med det nya hållbarhetsprogrammet.

• Säkerställ att uppföljning sker på ett systematiskt sätt framåt och att det sker i enlighet med det nya hållbarhetsprogrammet i syfte att uppnå fullmäktiges intentioner inom området.

Stadsledningskontoret delar bedömningen att det finns ett behov av att vidareutveckla styrningen av ekologisk hållbarhet. Sedan revisionsrapporten är gjord har ett nytt program för hållbar utveckling antagits av kommunfullmäktige och ett antal styrdokument har upphört att gälla.

I samband med beslut i kommunstyrelsen fick även stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en plan för hur nedanstående dokument ska omhändertas. Planen ska innehålla en beskrivning av hur frågorna i styrdokumenten omhändertas och återrapporteras till kommunstyrelsen senast juni 2026.

• Näringslivsprogram (KS 2023/00670)

• Policy för jämställdhet (KS 2021/00840)

• Policy för invånardialog (2011/308-KS-170)

• Policy för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS) (KS 2022/01465)

• Handlingsplan för personer med funktionsnedsättning (KS 2022/00404)

• Handlingsplan för yt- och grundvatten (KS 2022/00338)

I årsplan 2025 är det även beslutat att stadens koldioxidutsläpp inom Västerås stad ska minska med 56 procent mellan 2024 och 2027 samt att staden vara en fossilfri organisation senast år 2030.

Utifrån detta är stadsledningskontorets bedömning att arbete pågår i linje med revisionens rekommendationer och hanteras inom ramen för arbetet med Program för Hållbar utveckling.

Västerås stads revisorer

SENASTE NYTT

Granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet

Granskningens inriktning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås kommun genomfört en granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning). Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Iakttagelser och slutsatser

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll. Slutsatsen baseras på följande iakttagelser:

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Finns en tydlig definition vad kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet ska fokusera på utifrån fullmäktiges intentioner i klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?	Delvis Vi bedömer att inriktningen på kommunkoncernens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet tydliggörs genom kommunens styrande dokument Program för ekologisk hållbarhet samt Årsplan för år 2025. Vi bedömer dock att mängden styrdokument av varierande aktualitet försvårar möjligheterna till en tydlig och enhetlig bild av vad kommunen ska fokusera på. Ett arbete för att tydliggöra styrkedjan pågår.	
2. Säkerställs att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys?	Delvis Vi bedömer att det delvis har säkerställts att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys. Utgångspunkten för arbetet är att kommunen ska arbeta med risk- och sårbarhetsanalyser inom området vilket framgår av de styrande dokumenten. Det finns ett systematiskt arbetssätt beskrivet för arbetet med riskbedömningar kopplat till hållbarhetsarbetet men det har skett förändringar i det praktiska arbetet då ett nytt hållbarhetsprogram varit under framtagande under granskningen. Vi ser det som väsentligt att arbetssättet med risker även framåt tydliggörs i styrande dokument men även dokumenteras för att säkerställa att prioriteringarna fortsätter att grunda sig på identifierade risker.	
3. Finns en integrerad styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet och handlingsplanen respektive program för ekologisk hållbarhet? (verifieras genom stickprov)	Ja Vi bedömer att det till stor del har säkerställts en integrerad styrning utifrån arbetet med ekologisk hållbarhet. Genomförd granskning visar att det finns ett strukturerat system för styrning där hållbarhetsarbetet inkluderas i den ordinarie processen genom att fullmäktiges mål bryts ner av nämnderna i verksamhetsplanerna. Målen gäller revideras inom ramen för den ordinarie mål- och budgetprocessen.	

Västerås stads revisorer

SENASTE NYTT

Granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet

4. Vidtas åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till det klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet?	Delvis Vi bedömer att det delvis har vidtagits åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till klimatprogrammet och programmet för ekologisk hållbarhet. Genomförd granskning visar att det i uppföljningen av programmet för ekologisk hållbarhet framgår att ett antal mål ej uppnås men även vilket arbete som bedrivs framåt.	
5. Sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?	Delvis Vi bedömer att det delvis sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån att uppföljning och utvärdering sker inom ramen för den ordinarie uppföljningen. Vi bedömer att detta i kombination med den uppföljning som sker av respektive styrande dokument kan skapa förutsättningar för en systematisk mätning uppföljning och utvärdering.	
6. Sker rapportering i enlighet med anvisningar i klimatprogrammet respektive program för ekologisk hållbarhet?	Delvis Genomförd granskning visar att uppföljning inte har skett i enlighet med anvisningarna i klimatprogrammet eller programmet för ekologisk hållbarhet under år 2025. Vi bedömer dock att det har skett en systematisk uppföljning av arbetet med klimatet under 2025 men att uppföljningen inte har skett i enlighet med anvisningarna.	

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att det nya hållbarhetsprogrammet implementeras i organisationen och att det kommuniceras i syfte att skapa en tydlig och enhetlig bild av vad kommunens arbete gällande hållbarhet ska fokusera på.
- Säkerställ att prioriteringarna inom hållbarhetsarbetet även fortsättningsvis utgår från riskanalyser och att genomförda analyser dokumenteras i tillräcklig omfattning.
- Säkerställ att arbetet med miljömässig hållbarhet även fortsättningsvis integreras i den ordinarie styrningen utifrån fullmäktiges mål.
- Säkerställ att arbetet med att utveckla åtgärdsarbetet fortsätter och sker i linje med det nya hållbarhetsprogrammet.
- Säkerställ att uppföljning sker på ett systematiskt sätt framåt och att det sker i enlighet med det nya hållbarhetsprogrammet i syfte att uppnå fullmäktiges intentioner inom området.

Revisionen har överlämnat revisionsrapporten till kommunfullmäktige. Rapporten är publicerad på stadens hemsida www.vasteras.se
För ytterligare information, kontakta revisionens ordförande Asta Matikainen Lecklin tfn: 076-896 43 86.

Granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/ miljömässig hållbarhet

Västerås stad

Mars 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås kommun genomfört en granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning). Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	**Bedömning**
1. Finns en tydlig definition vad kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet ska fokusera på utifrån fullmäktiges intentioner i klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?	Delvis
2. Säkerställs att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys?	Delvis
3. Finns en integrerad styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet och handlingsplanen respektive program för ekologisk hållbarhet? (verifieras genom stickprov)	Ja
4. Vidtas åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till det klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet?	Delvis
5. Sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?	Delvis
6. Sker rapportering i enlighet med anvisningar i klimatprogrammet respektive program för ekologisk hållbarhet?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att det nya hållbarhetsprogrammet implementeras i organisationen och att det kommuniceras i syfte att skapa en tydlig och enhetlig bild av vad kommunens arbete gällande hållbarhet ska fokusera på.

- Säkerställ att prioriteringarna inom hållbarhetsarbetet även fortsättningsvis utgår från riskanalyser och att genomförda analyser dokumenteras i tillräcklig omfattning.

- Säkerställ att arbetet med miljömässig hållbarhet även fortsättningsvis integreras i den ordinarie styrningen utifrån fullmäktiges mål.

- Säkerställ att arbetet med att utveckla åtgärdsarbetet fortsätter och sker i linje med det nya hållbarhetsprogrammet.

- Säkerställ att uppföljning sker på ett systematiskt sätt framåt och att det sker i enlighet med det nya hållbarhetsprogrammet i syfte att uppnå fullmäktiges intentioner inom området.

Innehållsförteckning

Inledning 5

Bakgrund 5

Syfte och revisionsfrågor 6

Revisionskriterier 6

Avgränsning 7

Metod 7

Granskningsresultat 8

Definition av hållbarhetsarbetet 8

Prioriteringar inom hållbarhetsarbetet 13

Styrning 16

Åtgärder vid bristande måluppfyllelse 20

Mätning, uppföljning och utvärdering 23

Samlad bedömning 30

Rekommendationer 30

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor 30

Inledning

Bakgrund

Hållbarhet handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls idag, utan att det går ut över kommande generationers möjligheter att uppfylla sina behov. Som politisk arena, arbetsgivare och välfärdsleverantörer har kommuner och regioner en viktig roll i utvecklingen av fullt ut hållbara samhällen.

Generellt definieras hållbarhetsbegreppet idag utifrån tre dimensioner:

- Miljömässig hållbarhet
- Social hållbarhet
- Ekonomisk hållbarhet

Sverige har miljömål vars syfte är att fungera som riktmärken för miljöarbetet i Sverige. Målen ska visa vägen mot en hållbar utveckling och utgör den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Sveriges miljömål består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt flera etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Vid uppföljningen av målen år 2021 var fokus på de statliga insatserna för att nå miljömålen. Uppföljningen visar att hela samhället behöver öka takten i miljöarbetet för att nå de uppsatta målen till år 2030. Kommunerna har genom sitt ansvar för samhällsplanering och energiplanering en viktig roll i klimatarbetet.

En god och ändamålsenlig hållbarhetsstyrning är en grundförutsättning för att säkra kommunens åtaganden mot nutida och framtida invånare. Kommunens arbete med hållbar resursanvändning, minskad klimatpåverkan och säkerställa vattenförsörjningen är några exempel på viktiga frågor för kommunen att hantera.

Revisorerna genomförde under år 2022 en förstudie avseende uppföljningen av klimatprogrammet. Förstudien visade att uppföljningen av programmet inte skett utifrån lämnade direktiv och det saknades en samordning mellan uppföljningen av Klimatprogrammet och uppföljning av stadens övriga styrande styrdokument på hållbarhetsområde. Förstudien visade även att arbete hade inletts med att ta fram en ny handlingsplan för de kvarvarande målen för år 2030 och 2040 i klimatprogrammet.

En brist som lyftes i förstudien var uppföljningen av styrande dokument inom klimatområdet. Kommunfullmäktige i Västerås stad har beslutat om flera program och dokument innehållandes mål och åtgärder med bäring den miljömässiga hållbarheten, exempelvis

klimatprogrammet, program för ekologisk hållbarhet, handlingsplan för klimatanpassning i Västerås, VA-policy, med flera.

Utifrån Västerås stads ambition kring hållbarhet utifrån det miljömässiga perspektivet är det av största vikt att kommunstyrelsen bedriver en ändamålsenlig ledning och samordning av det miljömässiga hållbarhetsarbetet samt att det bedrivs ett aktivt och handlingsinriktat arbete inom alla nämnder och verksamheter.

Mot bakgrund av detta har revisorerna i Västerås stad beslutat att genomföra en granskning av kommunens styrning av hållbarhetsarbetet med fokus på klimatanpassning och framtida vattenförsörjning.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att pröva om kommunstyrelsen har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Granskningen omfattar följande revisionsfrågor:

1. Finns en tydlig definition vad kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet ska fokusera på utifrån fullmäktiges intentioner i klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?
2. Säkerställs att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys?
3. Finns en integrerad styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet och handlingsplanen respektive program för ekologisk hållbarhet? (verifieras genom stickprov)
4. Vidtas åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till det klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet?
5. Sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?
6. Sker rapportering i enlighet med anvisningar i klimatprogrammet respektive program för ekologisk hållbarhet?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen 6:1, 6:6, 6:13
- Klimatprogrammet
- Program för ekologisk hållbarhet

Kommuninterna styrdokument som bedöms vara relevanta för granskningen, till exempel mål och budget, reglementen samt ägardirektiv för bolagen.

Avgränsning

Granskningen sker övergripande och avgränsas till att omfatta styrningen utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet.

Metod

Granskningen har genomförts genom en genomgång och analys av relevant dokumentation, verifierande stickprov samt intervjuer. Inom ramen för granskningen har intervjuer genomförts med berörda tjänstemän. Följande verksamhetsföreträdare intervjuades:

- Hållbarhetschef stadsledningskontoret
- Biträdande förvaltningsdirektör stadsledningskontoret
- Klimatstrateger
- Representant från säkerhetsenheten

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Definition av hållbarhetsarbetet

Revisionsfråga: Finns en tydlig definition vad kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet ska fokusera på utifrån fullmäktiges intentioner i klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?

Iakttagelser

Kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet vilar på flera styrande dokument som antagits eller är under framtagande av kommunfullmäktige. Vi har inom ramen för vår granskning tagit del av följande dokument i vilka kommunens definition av hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet beskrivs:

- Program för hållbarhet 2026–2040 (antogs av KF den 5 februari 2026)[1]
- Nuläges- och behovsanalys till program för hållbarhet[2]
- Program för Ekologisk hållbarhet[3]
- Vattenförsörjningsplan
- Handlingsplan för klimatanpassning 2020-2026
- Årsplan och mål Västerås stad 2025[4]
- Delårsrapport per 31 augusti 2025 Västerås Stad[5]

Program för hållbarhet 2026–2040 ska utgöra det övergripande styrdokumentet för kommunens långsiktiga hållbarhetsarbete och omfattar samtliga tre hållbarhetsdimensioner: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Det framgår vid intervju med miljöstrateger att det finns en ambition inom kommunen att ha färre planer och att programmet för hållbarhet ämnas kunna ersätta flera av nedan beskrivna planer och program. I programmet beskrivs att målet med programmet är att fastslå målbilder för den långsiktigt hållbara samhällsutvecklingen för Västerås som geografiskt område samt för de som bor och verkar i staden. Programmet utgår från och konkretiserar FN:s globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030), nationella lagar och mål, Västerås stads vision samt analyser av lokala och globala utmaningar. Det är styrande för hela kommunkoncernen och innebär att alla

[1] Ej antagen vid granskningens genomförande. Vi har tagit del av remissversion per 2025-05-21.
[2] Rapport framtagen av Stadsledningskontoret daterad 2025-05-09.
[3] Antagen av kommunfullmäktige 2021-02-04 § 82.
[4] Fastställd av kommunfullmäktige 2024-10-24 § 198.
[5] Fastställd av kommunfullmäktige 2025-11-06 § 226.

medarbetare har ansvar att bidra till programmets målbilder. I programmet beskrivs följande målbilder:

- I Västerås håller vi oss inom planetens gränser och livskraft frodas
- Västerås är en stolt, inkluderande och innovativ kommun
- I Västerås har vi ett rikt och hållbart liv för alla – hela livet

I *Nuläges- och behovsanalys till program för hållbarhet*, som utgör underlag för det nya hållbarhetsprogrammet som beskrivs ovan, ges en samlad bild av nuläge, utmaningar och behov framåt. Dokumentet konstaterar att Västerås stad har en stark styrning mot hållbarhet genom stadens styrmodell och nuvarande målsättningar, men att styrningen inom hållbarhetsområdet tidigare varit något spretig och otydlig på grund av många parallella mål och styrdokument. Analysen pekar därför på behovet av ett samlat hållbarhetsprogram med färre och tydligare mål, vilket också är bakgrunden till framtagandet av *Program för hållbarhet 2026–2040*.

I *Program för Ekologisk hållbarhet* framgår att Västerås kommun har som mål att år 2045 vara långsiktigt ekologiskt hållbart och att detta mål är det övergripande målet för kommunens program för ekologisk hållbarhet. Inom ramen för programmet har tre målområden tagit fram inom vilka kommunen påverkar miljön antingen genom konsekvenser av beslut som tas, förutsättningar de ger sina invånare eller hur de bedriver sin egen verksamhet. De tre målområdena är som följer:

- **Samhällsplanering och infrastruktur** – ekologisk hållbarhet ska genomsyra all samhällsplanering, byggande och infrastruktur.

- **Värna och utveckla naturvärden** – skydda och utveckla biologisk mångfald, ekosystemtjänster och naturresurser.

- **Konsumtion och engagerade invånare** – minska ekologiskt fotavtryck genom hållbar konsumtion och cirkulära flöden.

I ovan program framgår även vad dessa mål innebär i mer detalj, hur de kan kopplas till målbild Västerås 2045 samt hur kommunen och den kommunala koncernen ämnar uppnå målen. Programmet omfattar även en *miljöpolicy* som beskriver de principer och vägval som ska följas inom förvaltningarna/bolagen.

I dokumentet *Årsplan och mål Västerås stad* 2025 går att utläsa att miljömässig hållbarhet är ett av tre övergripande fokusområden. Särskilt prioriterade områden är klimatarbete, biologisk mångfald, cirkulär ekonomi och hållbara transporter. Årsplanen innehåller också särskilda satsningar på klimatanpassning, klimatinvesteringar och åtgärder för att stärka den biologiska

mångfalden. Exempelvis beskrivs att Västerås som geografiskt område ska uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser senast år 2040, med en utsläppsminskning på 10 procent per år. Fokus ligger på att minska utsläpp från transporter, energi och konsumtion, samt att klimatanpassa samhället för att hantera effekterna av ett förändrat klimat.

I *årsplanen för år 2026* framgår att kommunens höga klimatambitioner fortsätter och att samtliga nämnder uppdras att genomföra åtgärder i syfte att årligen minska fossila koldioxidutsläpp med 20 % i jämförelse med år 2025. Kommunstyrelsen uppdras att ta fram en ekonomisk styrmodell som syftar till att belöna de nämnder som lyckas med utsläppsminskningen. Målet kopplat till klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun kvarstår.

Fortsatt anges i *Program för hållbarhet 2026-2040* att status för målbilderna ska följas kontinuerligt och inkluderas i koncernens årsredovisning. En gång per mandatperiod ska en fördjupad analys göras. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen av programmet, och uppföljningen ska ske genom mätning av relevanta indikatorer, analys av samhällstrender och beskrivning av effekter utifrån de insatser som genomförts.

I *Delårsrapport per 31 augusti 2025 Västerås Stad* framgår även att i budgeten för klimatarbete förstärktes med 3 miljoner kronor och ytterligare 4 miljoner kronor i tillfälliga medel avsattes för särskilda klimatsatsningar. Följande insatser har påbörjats inom ramen för dess satsningar:

- Utvecklingsledare anställdes i mitten av mars
- Klimatsamverkan med näringslivet har startats med 20 företag och organisationer som medlemmar
- Klimatombud har utsetts på flera förvaltningar
- Laddinfrastrukturplanen har tagits fram som visar på nuläge och utvecklingsmöjligheter för en elektrifierad fordonsflotta i Västerås stad som organisation och Västerås som ort.

Västerås stad har haft klimatprogram sedan år 2012 varav det senaste avser perioden 2017-2020. *Klimatprogrammet* samlar stadens klimatarbete vad säger att begränsa utsläpp av växthusgaser. Programmet beskriver Västerås stads klimatmålen på kort och lång sikt samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå målen till år 2020. Klimatprogrammet lyfts vara ett av flera styrdokument för klimatarbetet där ett flertal andra omnämns. Enligt programmet ska de övergripande målen som beslutas i programmet följas av alla andra planer och program i staden. Till klimatprogrammet upprättas handlingsplaner där åtgärder specificeras i syfte att nå målen. Vid förstudien år 2022 framkom att en ny handlingsplan upprättas i syfte att nå de kvarvarande målen.

Vid intervjuer framgår att det inom organisationen finns en medvetenhet om att det finns målkonflikter, ofta mellan ekonomi och miljö, varför kommunen har en ambition att minska antalet planer och samla allt i ett program. Det uppges ha gjorts ett arbete med att minska antalet program och policys i syfte att förenkla och förtydliga målstyrningen genom att ha ett färre antal mål att arbeta emot och en tydligare styrkedja. De beskriver fortsatt att det är en fråga om prioriteringar där ekonomi ofta prioriteras högst.

Vidare påtalas vid intervjuer att de upplever att det finns en tydlighet i hur verksamheten arbetar med styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet, de tillhörande handlingsplanerna samt programmet för ekologisk hållbarhet. De beskriver att de generellt inte upplever problem kopplade till mandatfrågor, utan beskriver att mandatet är något man tar och förvaltar i det dagliga arbetet. Samtidigt framhålls att mandatfrågan alltid är komplex, men ingen av de intervjuade har upplevt någon egentlig otydlighet i det avseendet. Det kan dock förekomma vissa områden där arbetet går trögare, och där behöver extra fokus läggas för att säkerställa måluppfyllelse.

En utmaning som lyfts är att strategiska prioriteringar ibland kan bli svåra att tolka, särskilt när det gäller att omsätta politikens intentioner till praktiskt arbete i verksamheten. Detta gäller exempelvis mål som rör klimatet, där det kan vara otydligt exakt vad som omfattas och vad politiken vill uppnå. Eftersom verksamhetsföreträdare inte alltid är med i beslutsrummet kan de ibland behöva tolka och förmedla övergripande skrivningar från politiken eller ledningsgruppen ner till den operativa nivån, vilket kan skapa viss osäkerhet. Trots detta upplevs den organisatoriska strukturen och mandatfördelningen som tydlig i det löpande arbetet, och det finns etablerade forum för dialog och informationsutbyte som stödjer den integrerade styrningen.

Vi har inom ramen för granskningen även tagit del av *Handlingsplanen för klimatanpassning i Västerås 2020-2026*. Detta uppges vara ett strategiskt inriktat dokument som syftar till att begränsa konsekvenserna för framtida klimatpåverkan och minska sårbarheten kopplat till klimatförändringen. Planen beskriver hur klimatanpassningsarbetet ska prioriteras under kommande sexårsperiod men omfattar även arbete för att kunna säkerställa en långsiktig omställning till ett förändrat klimat. Ansvarig för handlingsplanen är kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska ge inriktningen till kommunens operativa arbete. Genomförandet av åtgärder sker på förvaltnings- och bolagsnivå.

Av handlingsplanen för klimatanpassning 2020-2026 finns en sammanfattning av vilka dokument som vid framtagandet var aktuella och bedömdes ge en vägledning för klimatanpassningsarbetet:

- Västerås stads översiktsplan 2026 (pågår framtagande med en ny, beräknas beslutas under år 2026)
- Västerås klimatprogram 2017-2020 samt tillhörande handlingsplan
- Program för ekologisk hållbarhet (ännu ej beslutat)
- Grönstrukturplanen (ännu ej beslutat)
- Mälarenergikoncernens strategiska plan 2019-2023
- Västerås stads Risk- och sårbarhetsanalys (RSA) 2020
- Handlingsplan yt- och grundvatten 2019-2021
- Policy och handlingsplan för dagvatten
- Policy och handlingsplan för VA-utveckling
- Handlingsplan för förorenade områden 2013
- Handlingsplan för Västerås parker (2019)
- Handlingsplan för stadsträd (2016)

I handlingsplanen för klimatanpassning lyfts vikten av att hantera risker som torka och minskad grundvattenbildning, vilka kan påverka dricksvattentillgången i kommunen samt att det finns behov av klimatanpassningsåtgärder för att säkerställa samhällskritiska funktioner, inklusive dricksvattenförsörjningen. Mälarenergi har tagit fram en *Vattenförsörjningsplan för Västerås stad* (daterad 2024-09-12) vilken syftar till att långsiktigt säkra kommunens dricksvattenförsörjning. I planen framgår att kommunen står inför utmaningar på grund av klimatförändringar, befolkningsökning och näringslivets behov, vilket påverkar framtida vattenbehov. Planen innehåller rekommendationer att inkludera i översiktsplanearbetet samt förslag till andra åtgärder som kan vara viktiga för att uppnå en långsiktigt hållbar vattenförsörjning. Planen har på motsvarande sätt som översiktsplanen tagit sikte mot 2050 med utblick mot 2070. Verksamhetsföreträdare påtalar att klimatanpassningsplanen fokuserar på konsekvenserna av utsläppen snarare än att minska utsläppen.

Bedömning

Finns en tydlig definition vad kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet ska fokusera på utifrån fullmäktiges intentioner i klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?

Delvis.

Vi bedömer att det av kommunens styrande dokument genom program för ekologisk hållbarhet samt årsplan för år 2025 tillsammans tydliggör inriktningen på kommunkoncernens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet. Vi bedömer dock att mängden styrdokument av varierande aktualitet försvårar möjligheterna till en tydlig och

enhetlig bild av vad kommunen ska fokusera på. Vi kan konstatera att det pågår ett arbete med att revidera och implementera styrmodellen samt att tydliggöra styrkedjan med de styrande dokumenten. Vi bedömer att en översyn av dokumentens aktualitet kan bidra till att tydliggöra definitionen och skapa en mer enhetlig styrning för kommunkoncernens arbete. Av årsplanen för år 2025 finns ett mål kring miljömässig hållbarhet som har brutits ner av flera nämnder. Målformuleringarna för nämnderna kan underlättas av en samlad styrning vilket, enligt vår bedömning, även bidrar till att stärka förutsättningarna för att nå uppsatta mål.

Prioriteringar inom hållbarhetsarbetet

Revisionsfråga: Säkerställs att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys?

Iakttagelser

I *programmet för ekologisk hållbarhet* framgår i bakgrunden att ekologisk hållbarhet är väsentligt för att minska miljöbelastningen som riskerar att påverka både ekonomi och välfärd negativt. Det framgår i programmet att det inom respektive målområde framgår en punktlista över vilka förändringar som bedöms krävas för att nå det övergripande målet att "Västerås är långsiktigt ekologiskt hållbart senast år 2045". Punkterna i programmet har identifierats som de områden som avser den egna verksamheten samt frågor som kommunen har rådighet över. Programmet ska årligen följas upp och en bedömning av den ekologiska statusen ska årligen lämnas till kommunfullmäktige.

I *Hållbarhetsrapport för Västerås 2023* framgår prioriterade förbättringsområden, utmaningar och förslag till förbättringar kopplat till den miljömässiga hållbarheten. I intervjuer framkommer att det utifrån genomförda uppföljningar finns en ambition om ett samlat hållbarhetsprogram för samtliga tre perspektiv men att detta inte antagits av kommunfullmäktige vid granskningens genomförande. Vi kan styrka att programmet antogs av kommunstyrelsen i januari 2026 och hanterades av kommunfullmäktige i februari 2026.

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av en remissversion avseende *program för hållbarhet*. Det framgår i programmet ett antal mål inom tre målområden där kommunen påverkar miljön genom konsekvenser från beslut som tas, förutsättningar till invånarna eller den egna verksamheten. Programmet omfattar tre målbilder som anger önskat läge för Västerås som geografiskt område inom vilka status ska följas kontinuerligt och inkluderas i koncernens årsredovisning samt att en fördjupad analys ska göras varje mandatperiod. Utifrån mätning och beskrivningar ska analyser göras för att identifiera hur kommunen bäst påverkar

utvecklingen i linje med målbilderna i programmet. Programmet har antagits av kommunfullmäktige i februari år 2026 och granskningen har utgått från remissversionen.

Till grund för framtagande av ett samlat program för hållbarhet har en *nuläges- och behovsanalys* genomförts. Av analysen framgår att klimatfrågan är avgörande och att ett stort arbete med omställning för att kommunen ska nå målet om netto-noll utsläpp av växthusgaser till 2040. När det gäller naturvärden visar undersökningar att Västerås idag inte uppfyller miljökvalitetsnormerna för vatten och luft. I dokumentet hänvisas även till tidigare genomförda uppföljningar vilka pekar på utvecklingsområden inom ekologisk hållbarhet. Det framgår en beskrivning av nuläget kopplat till ekologisk hållbarhet med måluppfyllelse utifrån senaste uppföljningen av programmet för ekologisk hållbarhet.

I *årsplanen för år 2026* finns en beskrivning av kommunens arbete kopplat till klimatarbetet under mandatperioden. Det framgår att kommunens klimatarbete är i fortsatt fokus där klimatkraven ytterligare skärps inför år 2026 främst kopplat till fossila koldioxidutsläpp. Det framgår i även att kommunfullmäktige under 2025 beslutat om en reviderad investeringsbudget med över 500 miljoner kronor till ytterligare klimatsatsningar, bland annat på kollektivtrafik, infrastruktur och energieffektivisering i syfte att ytterligare ta kliv kopplat till klimatarbetet.

Vi har utöver ovan dokument även tagit del av kommunens övergripande *Internkontrollplan 2025*[6] samt samtliga verksamhetsnämnders verksamhetsplaner vilka inkluderar deras internkontrollplaner. I kommunens övergripande interkontrollplan framgår inga identifierade risker kopplade till ekologisk eller miljömässig hållbarhet. I nämndernas egna riskanalyser var det endast fastighetsnämnden som identifierat ett eget åtagande kopplat till ekologisk och miljömässig hållbarhet, i form av risker för vattenskada på grund av skyfall.

I intervju med kommunens strateger framgår att de arbetar för att se till att det blir framdrift i frågor de bedömer vara viktiga för olika delar av kommunens verksamhet. Eftersom de har samordnare ute i verksamheten kan de hantera flera frågor samtidigt. De utgår från de områden som politiken bedömer vara prioriterade, men menar att de även kan ifrågasätta om vissa frågor verkligen bör prioriteras.

Av *Handlingsplan för klimatanpassning 2020-2026* framgår att framtagande av risk- och sårbarhetsanalyser är en viktig del i det kommunala klimatanpassningsarbetet. I denna identifieras risker som kan vara viktiga underlag i arbetet med klimatanpassning för att

[6] Antagen av kommunstyrelsen 2024-09-11 § 284.

säkerställa att handlingsplaner och åtgärder tas fram. I handlingsplanen framgår att framtagandet av klimatanpassningsplanen är att likna vid en strukturerad riskhanteringsprocess där en analys av riskbilden ligger till grund för planens innehåll. Arbetet med planen innefattar således såväl analysarbete som beslutsfattande och uppföljning. Av planen framgår att en ny handlingsplan ska upprättas under år 2026 och att denna ska grunda sig på risker som identifierats vid uppföljningen av den tidigare planen samt omfatta åtgärder för att nå målen. Verksamhetsföreträdare påtalar dock vid intervjuerna att arbetssättet har förändrats och att ett samlat program för hållbarhetsarbetet kommer att tas fram varför handlingsplanen inte kommer att upprättas under kommande år. Handlingsplaner kommer att upprättas utifrån hållbarhetsprogrammet framåt men främst på tjänstemannanivå.

I *Handlingsplan för klimatanpassning 2020-2026* beskrivs bedömda konsekvenser av klimatförändringar för kommunens olika systemområden tillsammans med identifierade strategier och prioriterade åtgärder. De högst prioriterade åtgärderna per systemområde presenteras i tabellform där det även framgår vilken verksamhet som har ansvar för åtgärden samt vad status på åtgärden är. Fortsatt framgår i kommunens handlingsplan för klimatanpassning att det inom ramen för genomförda klimat- och sårbarhetsanalyser har cirka 60 åtgärder identifierats vilka ämnas ligga till grund för kommunens fortsatta arbete med klimatanpassning. Kommunen har även tagit fram en modell för årliga prioritering, uppföljning och utvärdering av åtgärderna. Varje åtgärd har tilldelats en prioritet (1-4) utifrån hur viktigt det är att påbörja och slutföra arbetet. Åtgärder med hög prioritet (1-2) kräver en mer detaljerad beskrivning av genomförandet. Se kommunens modell som den presenteras i handlingsplanen för klimatanpassning nedan. Hur åtgärderna ska prioriteras eller om de bör omformuleras ska följas upp årligen. Vid intervjuer påtalas att handlingsplanen har ett fokus på konsekvenserna av utsläppen snarare än att minska dessa.

Bedömning

Säkerställs att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis har säkerställts att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys. Utgångspunkten för arbetet är att kommunen ska arbeta med risk- och sårbarhetsanalyser inom området vilket framgår av de styrande dokumenten (program för ekologisk hållbarhet, handlingsplan för klimatanpassning m.m.) på ett tydligt sätt. Vi kan konstatera att flertalet av dokumenten visar på risker kopplade till miljöområdet och det påtalas att handlingsplaner har utarbetats för att

säkerställa att målen ska nås på sikt. Genomförd granskning visar att det till stor del finns ett systematiskt arbetssätt för arbetet med riskbedömningar kopplat till hållbarhetsarbetet genom beskrivningen av arbetet med handlingsplanen för klimatanpassning men att det har skett förändringar i kommunens arbetssätt där ett nytt hållbarhetsprogram varit under framtagande under granskningen vilket påverkar arbetet i praktiken. Vi ser det som väsentligt att arbetssättet med risker även framåt tydliggörs i styrande dokument men även dokumenteras för att säkerställa att prioriteringarna fortsätter att grunda sig på identifierade risker.

Styrning

Revisionsfråga: Finns en integrerad styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet och handlingsplanen respektive program för ekologisk hållbarhet?

Iakttagelser

Programmet för Ekologisk hållbarhet i Västerås stad beskriver att alla nämnder och styrelser inom kommunen har ett ansvar att utifrån sin roll och verksamhet bidra till att uppfylla programmets mål och ambitioner samt att minimera sin miljöpåverkan. Programmet konkretiseras i handlingsplaner för olika ämnesområden där det beskrivs strategier, mål, åtgärder och ansvar för respektive område med ett tidsperspektiv på 3-5 år.

Vid intervjuer påtalas arbetet med att utveckla och fortsätta implementera styrmodellen inklusive styrdokumenten för att säkerställa styrkedjan. En viktig del i detta arbete uppges vara att säkerställa att politiska beslut fattas kring lagstadgade dokument/handlingsplaner medan tjänstepersonsorganisationen arbetar med framtagande av handlingsplaner utifrån de program och policys som beslutats av KS, KF och nämnder. Det finns dock ett flertal handlingsplaner, exempelvis för klimatanpassning, som fortfarande är aktuella och styrande för det pågående arbetet. Ambitionen är dock att arbeta med renodlat med styrdokument där politiska ambitioner och styrningen framgår av program, policys och dylikt medan handlingsplaner upprättas på verksamhetsnivå.

I kommunens årsplan för 2025-2028 framgår att det beslutats om en särskild satsning inom klimatet där totalt 7 mnkr extra har tilldelats kommunstyrelsen i syfte att nå klimatambitionerna. Ett av de övergripande målen handlar om *en klimatsmart och ekologiskt*

hållbar kommun. Vi har inom ramen för granskningen tagit del av ett urval av verksamhetsplaner inom kommunen för att verifiera i vilken utsträckning som klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet är integrerad i nämndernas arbete. Urvalet har skett utifrån de nämnder som har framtagna mål kopplat till det övergripande målet ”en klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun” vilket enligt delårsrapporten för år 2025 endast är en tredjedel av nämnderna. Enligt intervjuer innebär den ta styrmodellen att samtliga nämnder ska formulera minst två mål inom tre målområdena som fullmäktige beslutat om. Detta innebär att samtliga nämnder inte har beslutat inom målområdet kopplat till klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun. Syftet med detta var att hålla nere antalet mål samt att nämnderna skulle göra prioriteringar bland målen utifrån sina kärnuppdrag. De verksamhetsplaner som omfattats av granskningen är kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, NIFF, tekniska nämnden samt miljö- och konsumentnämnden.

I kommunstyrelsens verksamhetsplan framgår ett antal målsättningar kopplat till kommunfullmäktiges övergripande mål om klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun. Bland annat framgår att ambitionen är att under perioden 2024–2027 minska Västerås stads fossilberoende för att vara en fossilfri kommunal organisation år 2030 samt att minska koldioxidutsläppen med 56 procent inom Västerås stad. Detta arbete syftar till att uppnå klimatmålet om en fossilfri kommunal organisation senast 2030 och bidra till ett geografiskt klimatmål om nettonollutsläpp av växthusgaser senast år 2040. Vidare framgår att kommunen har en betydande roll i klimatarbetet genom olika områden varför en förstärkning av klimatarbetet har skett med totalt 7 mnkr för år 2025 där satsningen delas in i fyra åtgärdspaket:

- Klimat och energisamarbeten samt kommunikation
- Minskad klimatpåverkan från Västerås stads organisation
- Minskad klimatpåverkan till följd av politiska beslut
- Mobilitet

En indikator kopplat till minskningen av koldioxidutsläpp finns framtagen.

Genomförd granskning visar att verksamhetsplan för byggnadsnämnden 2025 framgår att nämnden inom ramen för fullmäktiges mål en klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun har formulerat ett mål som lyder". Målet har direkt kopplats till arbetet med översiktsplanen där ekologisk hållbarhet beaktas genom ambitionen med minskade fossilutsläpp genom mindre biltrafikresor. Det framgår även i verksamhetsplanen att stadsbyggnadsförvaltningen deltar i forum som koncernledningsgruppen har antagit där verksamheten berörs där klimat är ett av forumen som inrättats och är ett strategiskt förflyttningsområde.

I verksamhetsplanen för fastighetsnämnden har nämnden formulerat ett mål att minska värmeförbrukning och köpt el i stadens lokaler, vilket bidrar till att Västerås Stad ska bli en klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun. Det görs även investeringar för att säkerställa att fastigheterna är miljövänliga och hållbara, vilket innebär energieffektiviseringar och minskning av koldioxidutsläpp. Dessa åtgärder är en del av stadens strävan mot ekologisk hållbarhet.

Byggnadsnämndens verksamhetsplan för 2025 omfattar ett mål avseende arbetet med samhällsplaneringen under perioden 2024-2027 för att få ett mer hållbart, sammanhållet, nära och blandat Västerås. Det framgår i verksamhetsplanen att målet kopplas direkt till översiktsplanens målsättningar samt att förvaltningen successivt föreslår och utför i sin verksamhet med planer, program och lovgivning aktiviteter som ger direkta mätbara effekter. Som en delaktivitet ska effekterna inom målområdet anges i beslutsunderlag för planer, program och lovgivning på lämpligt och överblickbart sätt enligt verksamhetsplanen.

I verksamhetsplanen för NIFF framgår att nämnden har ett mål att minska fossila utsläpp genom utfasning av fossil plast, lägre energiförbrukning samt en successiv omställning till fossilfria fordon och maskiner. Målet kopplas till delmålet att minska Västerås stads fossilberoende för att bli en fossilfri kommunal organisation år 2030. Det framgår i verksamhetsplanen att nämndens arbete med att minska påverkan på Mälarens vatten och levande växter och djur fortsätter, att arbetet med att minska energiförbrukningen genom att använda energieffektiv teknik och förändra beteenden i alla anläggningar och lokaler leder till ett minskat beroende av fossila bränsle. Vidare lyfts att en god kunskap hos alla berörda är basen till att göra förflyttningen, då allas beteenden bidrar till arbetet, och varje liten del är en viktig pusselbit.

Tekniska nämnden har formulerat mål avseende klimatpåverkan där en del avser framkomligheten för cykel- och kollektivtrafik ska öka i hela kommunen i syfte att minska koldioxidutsläppen samt att nämnden ska främja stadsgrönska och andra ekosystemtjänster samtidigt som den biologiska mångfalden ökar. Ett särskilt uppdrag har tilldelats nämnden från kommunfullmäktige vilket är att utreda avgiftsfri kollektivtrafik som ett led i arbetet med hållbart resande och minskade koldioxidutsläpp.

Miljö- och konsumentnämnden har under perioden 2024-2027 formulerat mål avseende förbättrad luftkvalitet i Västerås. Det framgår av beskrivningen av målet att höga halter av partiklar och andra föroreningar försämrar folkhälsan samt att barn är särskilt känsliga för luftföroreningar. Inom Västerås stad finns en särskild handlingsplan för god luftkvalitet som innehåller åtgärder som ska bidra till utvecklingen och kontrollen av luftkvaliteten. Ett arbete pågår med att ta fram ett åtgärdsprogram för luftkvalitet för att få ned partikelhalterna, vilket

är ett krav från Naturvårdsverket då Västerås stad har uppmätt höga partikelhalter vid mätstationen vid Oxbacken. Tillsammans med Luftvårdsförbundet kommer partikelhalter under året även att mätas vid några förskolor.

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av delårsrapporten för Västerås per augusti 2025. I denna sker en uppföljning av fullmäktiges mål avseende klimat och miljö för de nämnder som formulerat mål inom detta övergripande mål. Vi kan konstatera att det i delårsrapporten framgår att fem mål bedöms uppfyllda, ett mål bedöms delvis uppfyllt samt att två mål bedöms ej uppfyllda. Målen som ej bedöms uppfyllda avser luftkvaliteten i Västerås stad samt koldioxidutsläppen. I delårsrapporten kopplat till måluppfyllelsen finns en beskrivning som rör åtgärdsarbetet kopplat till måluppfyllelsen.

Av dokumentet *Handlingsplan för klimatanpassning i Västerås 2020-2026* framgår kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för klimatanpassningsplanen. Det framgår att genomförandet av sker i samverkan mellan kommunledningen och stadens förvaltningar och bolag. Det framgår även att det finns en processledningsgrupp inom samhällsbyggnad vilket även utgör styrgrupp för genomförande och uppföljning av åtgärder som ingår i klimatanpassningsplanen. Stadsledningskontoret ansvarar för att samordna klimatanpassningsarbetet vilket även omfattar verksamhetsplanering, omvärldsbevakning och uppföljning av åtgärdslistan i samråd med förvaltningar och bolag. Stadsledningskontoret ansvarar även för att genomföra olika typer av utbildningsinsatser. Stadsledningskontoret ska regelbundet sammankalla en arbetsgrupp bestående av diverse olika kompetenser från koncernen. Syftet med arbetsgruppen är att skapa ett forum för övergripande samverkan, omvärldsbevakning, uppföljning av beslutade åtgärder, beredning av nya åtgärder mm. Externa aktörer kan också adjungeras till gruppen.

Verksamhetsföreträdare lyfter att de i handlingsplanen omnämnda processledningsgruppen respektive styrgruppen avslutades i samband med en översyn av organisationen under år 2024. Ett syfte med förändringen var att tydliggöra roller och mandat i frågorna varför en grupp inrättades under hållbarhetsenhetens ledning. I denna grupp ingår verksamhetschefer från förvaltningar och bolag, miljöstrateger m.fl. och syftet är att leda arbetet med klimatanpassning och ekologisk hållbarhet framåt inom organisationen. Gruppen rapporterar till koncernledningsgruppen. Gruppen träffas månatligen och följer upp pågående arbete.

Vid intervjuer framkommer även att det har funnits och delvis även finns målkonflikter kopplat till arbetet med klimatanpassning. Målkonflikterna beskrivs dock ha blivit färre allt eftersom att medvetenheten i organisationen ökat avseende vikten av att ha klimatperspektivet i åtanke vid beslut.

Bedömning

Finns en integrerad styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet och handlingsplanen respektive program för ekologisk hållbarhet?

Ja.

Vi bedömer att det till stor del har säkerställts en integrerad styrning utifrån arbetet med ekologisk hållbarhet. Genomförd granskning visar att det finns ett strukturerat system för styrning där hållbarhetsarbetet inkluderas i den ordinarie processen genom att fullmäktiges mål bryts ner av nämnderna i verksamhetsplanerna. Målen gäller revideras inom ramen för den ordinarie mål- och budgetprocessen. Vi noterar dock att det finns ett flertal styrande dokument kopplat till arbetet med miljömässig hållbarhet vilket vi bedömer kan försvåra överblicken samt bidra till målkonflikter. Vi bedömer att det är väsentligt att det är tydligt kommuniceras hur de styrande dokumenten hänger ihop med fullmäktiges övergripande mål för att underlätta nämndernas process med formulering av mål i verksamhetsplanerna. Vi ser positivt på det pågående arbetet med att utveckla styrkedjan och ser det som väsentligt att det pågående arbetet fortsätter. Vi vill lyfta vikten av att arbetet fortsätter med att integrera målen i nämndernas verksamhetsplaner och att detta även omfattar en översyn av indikatorer för att säkerställa deras relevans och koppling till ekologisk hållbarhet.

Åtgärder vid bristande måluppfyllelse

Revisionsfråga 4: Vidtas åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till det klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet?

Iakttagelser

I delårsrapporten per augusti 2025 framgår bedömningen av måluppfyllelse på nämndnivå samt en beskrivning av det åtgärdsarbete som pågår. Av delårsrapporten framgår att inriktningen på arbetet med klimatet och miljön har sträckts och breddats jämfört med tidigare år. Insatserna uppges vara pågående men har mer långsiktig effekt varför det är svårt att uppnå målen under målperioden 2024-2027. Det framgår att en kraftsamling krävs för att målen ska kunnat nås och att det är väsentligt att samtliga nämnder aktivt bidrar till detta. Enligt delårsrapporten har klimatombud utsetts i förvaltningarna vars uppgift är att sprida klimatarbetet i respektive förvaltning, arbeta med klimatåtgärder och följa upp åtgärderna. Påbörjade åtgärder uppges ske inom områdena energi och fastigheter, transporter och resor,

inköp och upphandling samt organisation och styrning. Det framgår även att åtgärder har vidtagits för att få ner partikelhalterna i utomhusluften men att fler åtgärder behöver vidtas varför ett åtgärdsprogram för detta är på väg ut på samråd.

I kommunstyrelsens delårsrapport per april framgår att implementering och genomförande av program för ekologisk hållbarhet är genomfört samt att en handlingsplan kopplat till klimatprogrammet är under framtagande. Det framgår även att åtgärder har vidtagits i syfte att minska utsläppen, bland annat har en utvecklingsledare anställts, en avsiktsförklaring är påskriven av 11 parter kring klimatsamverkan med näringslivet, en laddinfrastruktursplan är under framtagande (klar juni) samt miljöspendanalys är beställd (klar juni).

Av kommunstyrelsens delårsrapport per augusti redovisas hur arbetet har fortskridit sedan april med åtgärderna. Det framgår att klimatsamverkan med näringslivet har startats med 19 företag och organisationer, klimatombud har utsett på flera förvaltningar och en laddinfrastruktursplan har tagits fram som visar nuläge och utvecklingsmöjligheter. Målet med en klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun bedöms ej uppfyllt per augusti och trenden är att utsläppen har ökat med 15 % sedan år 2023. Enligt den beslutade styrmodellen ska åtgärder vidtas om bedömningen är att målet inte uppnås till 2027 varför det lyfts i delårsrapporten att en kraftsamling krävs där varje nämnd aktivt bidrar genom att både kortsiktigt minska utsläppen och långsiktigt ställa om sin verksamhet i linje med klimatmålen. Av delårsrapporten framgår att planering av åtgärder pågår och kommer bland annat att innehålla följande områden:

- **Energi och fastigheter** Bland annat energieffektivisering i stadens byggnader, lokaleffektivitet samt dialog med Mälarenergi om utfasning av fossila bränslen i fjärrvärmeproduktionen.

- **Transporter och resor** Bland annat utfasning av fossildrivna fordon i den egna fordonsflottan och tillgång till laddinfrastruktur

- **Inköp och upphandling** Bland annat införa skarpa klimatkrav på leverantörer och systematiskt följa upp deras klimatpåverkan, cirkulära lösningar och aktivt minska klimatpåverkan vid livsmedelsinköp.

- **Organisation och styrning** Bland annat att varje nämnd behöver genomföra en konkret klimatåtgärdsplan och att klimatperspektivet integreras i nämndernas budgetprocesser.

Av delårsrapporten framgår att satsningarna som genomförs 2025 ”*Förstärkt klimatarbete och klimatsatsningar 2025 – 3+4 mnkr*” går i linje med de åtgärder som planeras.

Verksamhetsföreträdare påtalar att det under året har vidtagits ett flertal åtgärder kopplat till klimatanpassningen. Exempelvis lyfts att Nätverket för klimatsamverkan per november omfattar 25 bolag inom kommunen samt att samtliga förvaltningar har klimatombud. Det framgår i *årsplanen för 2026* att samtliga nämnder uppdras att vidta åtgärder för att årligen minska sina fossila koldioxidutsläpp för att nå målet om en fossilfri organisation år 2030. Kommunstyrelsen ansvarar för att stödja och vägleda nämnderna. Vidare uppdras till kommunstyrelsen att ta fram ekonomiska styrmedel som ska simulera nämndernas arbete för att uppnå målet om fossilfri kommunal organisation år 2030. Uppdraget ska återrapporteras under tredje kvartalet år 2026.

Av dokumentet *Handlingsplan för klimatanpassning i Västerås 2020-2026* framgår kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för klimatanpassningsplanen men att genomförandet av åtgärder sker på förvaltnings- och bolagsnivå. Åtgärderna kan vara hos enskilda förvaltningar/bolag eller inom ramen för samverkan inom olika sakområden och förvaltningar/bolag.

I handlingsplanen framgår de högst prioriterade åtgärderna inom de identifierade systemområdena. Det framgår även att det i en bilaga till planen finns totalt ca 60 åtgärder i ett konsekvens- och åtgärdsregister som det bör arbeta med för att nå målen. Det framgår att det årligen ska ske en uppföljning av hur åtgärder ska prioriteras eller om de ska omformuleras. Exempelvis behöver prioritet 2-åtgärder, då starttiden närmar sig, omformuleras och specificeras enligt krav på prioritet 1-åtgärder. I samband med uppföljningen finns möjlighet att tillföra nya åtgärder. Budget/finansiering av en prioritet 1-åtgärd ska sättas av ansvarig förvaltning/projektledare och samordnas med den ordinarie verksamhetsplaneringen. Ett antal av åtgärderna är datumsatta.

Verksamhetsföreträdare påtalar att arbetet med att vidta åtgärder sker löpande under året. Det framgår att det vid större frågor behövs politiska mandat och att det då föreslås revidering av handlingsplanerna. Ett exempel som nämns kopplat till detta är att ett nytt övergripande hållbarhetsprogram är under framtagande där samtliga tre perspektiven ska omfattas. Syftet med det samlade programmet uppges vara att minska antalet styrdokument och bidra till en mer samlad styrning inom hållbarhetsområdet. Vi kan styrka att programmet antogs av kommunstyrelsen i januari 2026 och hanterades av kommunfullmäktige i februari 2026.

Vid intervjuerna lyfts även att åtgärderna som vidtas i hög utsträckning är inriktade för att nå effekter på tjänstemannanivå. Exempelvis nämns att det sker ett riktat arbete med PFAS, biologisk mångfald och luftkvaliteten där åtgärderna beslutas och vidtas löpande på tjänstemannanivå men dokumenteras i lägre utsträckning. I ett antal av dessa frågor har det även antagits särskilda handlingsplaner eller program där politiken har involverats.

Vid intervjuer lyfts även att det inför år 2026 har förstärkts samarbetet mellan hållbarhetsenheten och ekonomiavdelningen i syfte att förbättra analyserna och beslutsunderlagen framåt.

Bedömning

Vidtas åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till det klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis har vidtagits åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till klimatprogrammet och programmet för ekologisk hållbarhet. Genomförd granskning visar att det i uppföljningen av programmet för ekologisk hållbarhet framgår att ett antal mål ej uppnås men även vilket arbete som bedrivs framåt. Vidare framgår i årsplanen och verksamhetsplanerna hur kommunen arbetar med klimatanpassning och miljömässig hållbarhet. Vi har dock inte kunnat spåra tydliga åtgärder i protokoll. Genomförd granskning visar dock att det pågår ett arbete med att utveckla åtgärdsarbetet och att ett antal åtgärder har vidtagits, exempelvis inrättandet av nätverk och klimatombud, vilket vi ser positivt på. Vi bedömer det som väsentligt att åtgärder vidtas vid indikationer på bristande måluppfyllelse i enlighet med kommunens styrprinciper samt att det finns en tydlig spårbarhet till vidtagna åtgärder.

Mätning, uppföljning och utvärdering

Revisionsfråga 5: Sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?

Revisionsfråga 6: Sker rapportering i enlighet med anvisningar i klimatprogrammet respektive program för ekologisk hållbarhet?

Iakttagelser

I programmet för ekologisk hållbarhet framgår att en samlad rapport av arbetet med ekologisk hållbarhet ska årligen lämnas till kommunfullmäktige. Uppföljning ska ske av programmets utgångspunkter och antagna handlingsplaner samt omfatta en bedömning av den ekologiska statusen i Västerås. Det framgår av programmet att ansvaret för att rapportering sker ligger

hos kommunstyrelsen men nämnder och styrelser har ett ansvar att lämna underlag till rapporten utifrån de handlingsplaner eller områden man ansvarar för.

Genomförd protokollsgenomgång visar att uppföljning av program för ekologisk hållbarhet senast gjordes år 2023. Kommunstyrelsen godkände rapporteringen vid sitt möte den 22 maj år 2024[7] och den rapporterades till kommunfullmäktige i maj 2024[8]. I samband med fullmäktiges beslut om rapporteringen får kommunstyrelsen i uppdrag att se över möjligheten att ta fram ett hållbarhetsprogram. Verksamhetsföreträdare lyfter vid intervjuerna att det pågår ett arbete med att ta fram ett övergripande hållbarhetsprogram som kommer att överlämnas till kommunstyrelsen i november/december år 2025. Programmet uppges ha varit ute på remiss med sista svarsdag den 30 september år 2025 vilket även framgår av protokoll. Vi kan styrka att programmet antogs av kommunstyrelsen i januari 2026 och hanterades av kommunfullmäktige i februari 2026.

Vi har igenom ramen för granskningen tagit del av uppföljningen av programmet för ekologisk uppföljning som gjordes för år 2023. I uppföljningen framgår att uppföljning och bedömning av måluppfyllelse har skett för de totalt 34 målen i programmet som gäller för den kommunala koncernen inom de tre målområdena. Av redovisningen framgår att 9 mål bedöms som ej uppnådda, 22 mål som delvis uppnådda och 3 mål som uppnådda. Det framgår även en bedömning av målens utveckling utifrån trender. Det framgår att trenden är uppåtgående riktning för 15 mål, en oförändrad riktning för 18 mål medan ett mål bedöms som att det går åt fel håll.

I uppföljningen sker även en uppföljning av de mål som avser samhället där uppföljning och bedömning har skett för de totalt 22 målen i programmet. Av redovisningen framgår att 7 mål bedöms som ej uppnådda och 15 mål som delvis uppnådda. Det framgår även en bedömning av målens utveckling utifrån trender. Det framgår att trenden är uppåtgående riktning för 11 mål, en oförändrad riktning för 8 mål medan 3 mål bedöms som att det går åt fel håll.

Uppföljningen har även en sammanfattande information om hur arbetet fortgår utifrån programmet för ekologisk hållbarhet. Det framgår att arbetet som bedrivits har lett till flera framgångar, exempelvis sanering av förorenade områden som nu kan användas för bostäder, systematisk hantering av vatten- och kemikaliefrågorna, initiativ för hållbara upphandlingar och inköp. Västerås har även sökt extern finansiering för miljöprojekt, exempelvis LIFE IP Rich Waters och Baltiplast. Vidare framgår att arbetet med biologisk mångfald och luftkvalitet står inför utmaningar, speciellt eftersom staden nu överskrider normerna för god luftkvalitet.

[7] Kommunstyrelsens protokoll 2024-05-22 § 213
[8] Kommunfullmäktiges protokoll 2024-06-13 § 127

Klimatåtgärder kräver mer integration i det dagliga arbetet för att nå klimatmålen. Samverkan med externa aktörer och utveckling av cirkulär ekonomi och ekosystemtjänster behöver förstärkas. Det allmänna interna miljöarbetet är eftersatt och kräver mer strukturerat och personalintensivt arbete. Trots många framsteg behövs långsiktiga satsningar för att nå de övergripande målen.

I uppföljningen av program för ekologisk hållbarhet sker även en uppföljning av de åtta punkter som ingår framgår av miljöpolicyn kring arbetet samt en sammanfattning av utmaningarna som finns. Av uppföljningen framgår att Västerås stads interna miljöarbete bedöms fungera bra där specifika resurser är tilldelade, men generellt behövs det mer struktur och effektivitet. Det framgår att de har gjorts framsteg inom områden som plast och energieffektivisering, men att det saknas ett långsiktigt arbete kring exempelvis källsortering och tjänsteresor. Ett område som kan förbättras uppges vara inom upphandling men behov av samordnade resurser uppges nödvändigt för att utveckla det interna miljöarbetet då nuvarande arbete inte förväntas ändra den övergripande riktningen. I uppföljningen sker en bedömning av måluppfyllelse där ett mål bedöms ha uppnåtts och 7 mål bedöms delvis uppnådda. Redovisningen visar att 2 mål bedöms ha en uppåtgående riktning och 6 mål bedöms ha en förändrad riktning.

Verksamhetsföreträdare påtalar att programmet för ekologisk hållbarhet har följts upp två gånger medan handlingsplanerna följs upp mer löpande av klimatstrategerna. Redovisningen som görs till politikerna sker dock sällan kring detaljer utan blir mer på en övergripande nivå genom delårsrapport med mera

Under år 2025 har en nuläges- och behovsanalys genomförts vilket ska utgöra ett underlag för framtagande av program för hållbarhet. Syftet är att tydliggöra nuläget och behoven framåt inom de tre perspektiven inom hållbarhet. I analysen har det gjorts en sammanställning av status för de tre målområdena inom programmet för ekologiska hållbarhetsarbetet samt miljöpolicyn. Det framgår i analysen att det krävs ett stort arbete för att nå målen om netto-noll utsläpp av växthusgaser till 2040.

Vid intervjuerna framkommer att det pågår ett arbete med åtgärder utifrån klimatarbetet men att kommunen har fortsatta utmaningar inom bland annat vattenförsörjning, att minska PFAS, säkerställa luftkvaliteten utifrån ny lagstiftning samt biologisk mångfald. Vidare påtalas att det finns ett behov av att tydliggöra ansvaret kopplat till frågor rörande vatten (vid översvämningar, vattenkvalitet m.m.) eftersom verksamheten ligger inom ett kommunalt bolag.

Av dokumentet *Handlingsplan för klimatanpassning i Västerås 2020-2026* framgår att uppföljning och revidering av åtgärder sker årligen under planperioden 2020-2026 med avrapportering till styrgrupp och kommunstyrelse. Uppföljning görs inkluderande olika aktiviteter som avrapportering till kommunstyrelsen, klimatanpassningsaktiviteter, årlig risk- och sårbarhetsanalys (RSA), samt uppföljning och planering utifrån RSA och omvärldsbevakningar. Av dokumentet framgår även att en arbetsgrupp samlas minst årligen för uppföljning och analys där följande moment ingår årligen i arbetet med genomförandet av handlingsplanen:

- Avrapportering till kommunstyrelsen (februari)
- Klimatanpassningsaktivitet (under våren)
- Risk- och Sårbarhetsanalys (RSA). Årlig rapportering till Länsstyrelsen sker 15 februari.
- Uppföljning och revidering av åtgärder, verksamhetsplanering (utifrån RSA, pågående arbeten i staden, omvärldsbevakning med mera). För de åtgärder som inte följer uppsatt tidplan krävs en tydlig motivering till varför samt att en ny tidplan ska tas fram (under hösten)
- Budget för åtgärder sätts i samband med verksamhetsplaneringen
- Rapportering till processledningsgrupp samhällsbyggnad (december)

Vi har inom ramen för granskningen genomfört en protokollsgenomgång för år 2025 och kan inte spåra att avrapportering av handlingsplanen har skett till kommunstyrelsen i februari eller under våren 2025. Verksamhetsföreträdare lyfter att uppföljningen inte har skett i enlighet med handlingsplanen under året utifrån att styrmodellen och organisationen har förändrats. Det lyfts vid intervjuer att uppföljning av handlingsplanen har skett i den grupp som leds av hållbarhetsenheten under året. Handlingsplanen har dock inte formellt rapporterats till kommunstyrelsen utan uppföljningen har fokuserat på det pågående arbetet i syfte att nå målen i handlingsplanen.

Av handlingsplanen framgår även att hela klimatanpassningsplanen ska aktualiseras senast hösten år 2025 samt att en ny handlingsplan ska beslutas senast 2026-12-31. Verksamhetsföreträdare påtalar att arbetet med framtagandet av ett hållbarhetsprogram är en del i detta arbete. Ambitionen är att handlingsplaner framåt kommer att inrättas på verksamhetsnivå utifrån målen i programmet om det antas. Syftet med det nya arbetssättet uppges vara att tydliggöra roller och ansvar samt att skapa en rådighet i organisationen kring åtgärder och insatser för att därigenom bidra till förflyttningar inom samtliga tre perspektiv inom hållbarhet.

Inom ramen för den ordinarie uppföljningsprocessen sker en uppföljning avseende klimatmålen som framgår av årsplanen för Västerås stad år 2025 enligt verksamhetsföreträdare. I samband med delårsrapporten per augusti sker en mer omfattande uppföljning där klimatstrategerna redogör för de utmaningar och behov som de noterat i uppföljningen av klimatmålen. I delårsrapporten per augusti för år 2025 redogörs för måluppfyllelse kopplat till målet avseende ”*en klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun*” där det framgår att målet finns framtaget utifrån programmets för ekologisk hållbarhets intentioner. Av uppföljningen framgår att endast en tredjedel av nämnderna har formulerat mål inom målområdet men att 62 % av målen bedöms helt eller i hög grad uppfyllda. Totalt bedöms 5 nämndmål uppfyllda, ett nämndmål delvis uppfyllt och två nämndmål ej uppfyllda. Det framgår i delårsrapporten att mätningen av klimatutsläpp för 2024 blivit tillgängliga andra halvåret 2025 och att dessa utvecklas med att innehålla procenttal. Resultatet visar att utsläppen av koldioxid har ökat med 15 % sedan år 2023 vilket främst innebär att Mälarenergi hade en större andel fossila bränslen i sin fjärrvärmeproduktion. Vidare framgår kommentarer kring arbetet med klimatutsläpp för Västerås stads organisation där exempelvis fastighetsnämndens satsningar gett energibesparingar samtidigt som nyckeltal visar att värmeförbrukningen har ökat, trots oförändrat fastighetsbestånd men snarare som följd av ändrad mätmetod. Elförbrukningen har minskat något då inköpt el har minskat. Nämnden för idrott, fritid och förebyggande rapporterar att de fossila utsläppen minskar till följd av lägre energiförbrukning och successiv omställning till fossilfria drivmedel. En viktig satsning som nämns är Västerås klimatsamverkan med i nuläget 20 företag och organisationer som medlemmar vilket förväntas medföra potential att minska koldioxidutsläppen i hela Västerås som geografiskt område.

Vid intervjuer lyfts att en stor del av arbetet med uppföljning av klimatprogrammet hanteras av klimatstrategerna men att dokumentationen av uppföljningen kan stärkas. Vidare lyfts vid intervjuerna att det finns ett 10-tal handlingsplaner kopplat till miljö- och klimatarbetet som följs upp årligen. En del av handlingsplanerna följs upp via Hypergene medan andra följs upp i Climateview eller i en Excelfil där aktiviteterna finns samlade. Uppföljningen via Hypergene innebär att klimatstrategerna lägger in aktiviteterna och kopplar dessa till en särskild person som ansvarig för genomförandet. Det lyfts att det pågår ett arbete med att upphandla ett nytt system som ska stödja arbetet med uppföljning varför de inte har arbetat aktivt med att utarbeta rutiner för att göra uppföljningen i nuvarande system. I samband med sakgranskningen nämns att ett nytt systemstöd ska ha ett nytt avtal i juli 2026 och att nuvarande avtal löper ut i juli 2027.

Vidare lyfts vid intervjuerna att det under år 2025 har genomförts ett stort arbete med att se över uppföljningen och rapporteringen men att det kvarstår ett arbete med att säkerställa tillräckliga analyser för att kunna ta nödvändiga kliv inom området. Utöver den nulägesanalys

som färdigställdes under 2025 har det även genomförts spendanalyser som rapporterats till gruppen inom hållbarhetsenheten samt koncernledningsgruppen. Spendanalyserna visar enligt verksamhetsföreträdare att överlag ser ut att fungera men att utvecklingsarbete har inletts kopplat till de noterade bristerna.

Bedömning

Sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?

Delvis.

Vi bedömer att det delvis sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån att uppföljning och utvärdering sker inom ramen för den ordinarie uppföljningen. Vi bedömer att detta i kombination med den uppföljning som sker av respektive styrande dokument kan skapa förutsättningar för en systematisk mätning uppföljning och utvärdering. Granskningen visar dock att det har skett förändringar kopplat till uppföljningen och att det kvarstår ett arbete med att tydliggöra i vilken form och med vilken kontinuitet som uppföljningen och utvärderingen samt rapporteringen av utöver den ordinarie uppföljningsprocessen ska ske. Vi ser positivt på det arbete som görs och att det har inrättats forum för uppföljning av miljömässiga hållbarhetsarbetet men vill lyfta vikten av att arbetssättet med uppföljningen systematiseras och tydliggörs i samband med förändringen av de styrande dokumenten samt att det används som grund för fortsatt arbete med analyser, utvärdering, prioriteringar m.m.

Sker rapportering i enlighet med anvisningar i klimatprogrammet respektive program för ekologisk hållbarhet?

Nej.

Genomförd granskning visar att uppföljning inte har skett i enlighet med anvisningarna i klimatprogrammet eller programmet för ekologisk hållbarhet under år 2025. Vi bedömer dock att det har skett en systematisk uppföljning av arbetet med klimatet under 2025 men att uppföljningen inte har skett i enlighet med anvisningarna. Vi kan konstatera att det pågår en mindre revidering av styrmodellen samt att det har skett förändringar i arbetssättet sedan programmen antogs. Vi bedömer att förändringarna i arbetssätt har lett till att uppföljning vid granskningstillfället sker inom ramen för den ordinarie mål- och uppföljningsprocessen samt att den anpassats till nuvarande organisation och förutsättningar.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås kommun genomfört en granskning avseende kommunens arbete med ekologisk/miljömässig hållbarhet (fokus klimatutsläpp och vattenförsörjning). Granskningens syfte är att pröva om kommunstyrelsen har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt att kommunkoncernens arbete med miljömässig hållbarhet sker ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att det nya hållbarhetsprogrammet implementeras i organisationen och att det kommuniceras i syfte att skapa en tydlig och enhetlig bild av vad kommunens arbete med hållbarhet ska fokusera på.

- Säkerställ att prioriteringarna inom hållbarhetsarbetet även fortsättningsvis utgår från riskanalyser och att genomförda analyser dokumenteras i tillräcklig omfattning.

- Säkerställ att arbetet med miljömässig hållbarhet även fortsättningsvis integreras i den ordinarie styrningen utifrån fullmäktiges mål.

- Säkerställ att arbetet med att utveckla åtgärdsarbetet fortsätter och sker i linje med det nya hållbarhetsprogrammet.

- Säkerställ att uppföljning sker på ett systematiskt sätt framåt och att det sker i enlighet med det nya hållbarhetsprogrammet i syfte att uppnå fullmäktiges intentioner inom området.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns en tydlig definition vad kommunens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet ska fokusera på utifrån fullmäktiges intentioner i klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?	**Delvis** Vi bedömer att det av kommunens styrande dokument genom program för ekologisk hållbarhet samt årsplan för år 2025 tillsammans tydliggör inriktningen på kommunkoncernens hållbarhetsarbete ur det miljömässiga perspektivet. Vi bedömer dock att mängden styrdokument av varierande aktualitet försvårar möjligheterna till en tydlig och enhetlig bild av vad kommunen ska fokusera på. Vi kan konstatera att det pågår ett arbete med att revidera och implementera styrmodellen samt att tydliggöra styrkedjan med de styrande dokumenten. Vi bedömer att en översyn av dokumentens aktualitet kan bidra till att tydliggöra definitionen och skapa en mer enhetlig styrning för kommunkoncernens arbete. Av årsplanen för år 2025 finns ett mål kring miljömässig hållbarhet som har brutits ner av flera nämnder. Målformuleringarna för nämnderna kan underlättas av en samlad styrning vilket, enligt vår bedömning, även bidrar till att stärka förutsättningarna för att nå uppsatta mål.	
2. Säkerställs att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys?	**Delvis** Vi bedömer att det delvis har säkerställts att prioriteringar inom det miljömässiga perspektivet av hållbarhetsarbetet grundar sig på en dokumenterad riskanalys. Utgångspunkten för arbetet är att kommunen ska arbeta med risk- och sårbarhetsanalyser inom området vilket framgår av de styrande dokumenten (program för ekologisk hållbarhet, handlingsplan för klimatanpassning m.m.) på ett tydligt sätt. Vi kan konstatera att flertalet av dokumenten visar på risker kopplade till miljöområdet och det påtalas att handlingsplaner har utarbetats för att säkerställa att målen ska nås på sikt. Genomförd granskning visar att det till stor del finns ett systematiskt arbetssätt för arbetet med riskbedömningar kopplat till hållbarhetsarbetet genom beskrivningen av arbetet med handlingsplanen för klimatanpassning men att det har skett förändringar i kommunens arbetssätt där ett nytt hållbarhetsprogram varit under framtagande under granskningen vilket påverkar arbetet i praktiken. Vi ser det som väsentligt att arbetssättet med risker även framåt tydliggörs i styrande dokument men även dokumenteras för att säkerställa att prioriteringarna fortsätter att grunda sig på identifierade risker.	
3. Finns en integrerad styrning utifrån det beslutade klimatprogrammet och handlingsplanen respektive program för ekologisk hållbarhet?	**Ja** Vi bedömer att det till stor del har säkerställts en integrerad styrning utifrån arbetet med ekologisk hållbarhet. Genomförd granskning visar att det finns ett strukturerat system för styrning där hållbarhetsarbetet inkluderas i den ordinarie processen genom att fullmäktiges mål bryts ner av nämnderna i verksamhetsplanerna. Målen gäller revideras inom ramen för den ordinarie mål- och budgetprocessen. Vi noterar dock att det finns ett	

	flertal styrande dokument kopplat till arbetet med miljömässig hållbarhet vilket vi bedömer kan försvåra överblicken samt bidra till målkonflikter. Vi bedömer att det är väsentligt att det är tydligt kommuniceras hur de styrande dokumenten hänger ihop med fullmäktiges övergripande mål för att underlätta nämndernas process med formulering av mål i verksamhetsplanerna. Vi ser positivt på det pågående arbetet med att utveckla styrkedjan och ser det som väsentligt att det pågående arbetet fortsätter. Vi vill lyfta vikten av att arbetet fortsätter med att integrera målen i nämndernas verksamhetsplaner och att detta även omfattar en översyn av indikatorer för att säkerställa deras relevans och koppling till ekologisk hållbarhet.	
4. Vidtas åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till det klimatprogrammet respektive programmet för ekologisk hållbarhet?	**Delvis** Vi bedömer att det delvis har vidtagits åtgärder vid bristande måluppfyllelse kopplat till klimatprogrammet och programmet för ekologisk hållbarhet. Genomförd granskning visar att det i uppföljningen av programmet för ekologisk hållbarhet framgår att ett antal mål ej uppnås men även vilket arbete som bedrivs framåt. Vidare framgår i årsplanen och verksamhetsplanerna hur kommunen arbetar med klimatanpassning och miljömässig hållbarhet. Vi har dock inte kunnat spåra tydliga åtgärder i protokoll. Genomförd granskning visar dock att det pågår ett arbete med att utveckla åtgärdsarbetet och att ett antal åtgärder har vidtagits, exempelvis inrättandet av nätverk och klimatombud, vilket vi ser positivt på. Vi bedömer det som väsentligt att åtgärder vidtas vid indikationer på bristande måluppfyllelse i enlighet med kommunens styrprinciper samt att det finns en tydlig spårbarhet till vidtagna åtgärder.	
5. Sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån klimatprogrammet och program för ekologisk hållbarhet?	**Delvis** Vi bedömer att det delvis sker en systematisk mätning, uppföljning och utvärdering av hållbarhetsarbetet utifrån att uppföljning och utvärdering sker inom ramen för den ordinarie uppföljningen. Vi bedömer att detta i kombination med den uppföljning som sker av respektive styrande dokument kan skapa förutsättningar för en systematisk mätning uppföljning och utvärdering. Granskningen visar dock att det har skett förändringar kopplat till uppföljningen och att det kvarstår ett arbete med att tydliggöra i vilken form och med vilken kontinuitet som uppföljningen och utvärderingen samt rapporteringen av utöver den ordinarie uppföljningsprocessen ska ske. Vi ser positivt på det arbete som görs och att det har inrättats forum för uppföljning av miljömässiga hållbarhetsarbetet men vill lyfta vikten av att arbetssättet med uppföljningen systematiseras och tydliggörs i samband med förändringen av de styrande dokumenten samt att det används som	

	grund för fortsatt arbete med analyser, utvärdering, prioriteringar m.m.
6. Sker rapportering i enlighet med anvisningar i klimatprogrammet respektive program för ekologisk hållbarhet?	**Delvis** Genomförd granskning visar att uppföljning inte har skett i enlighet med anvisningarna i klimatprogrammet eller programmet för ekologisk hållbarhet under år 2025. Vi bedömer dock att det har skett en systematisk uppföljning av arbetet med klimatet under 2025 men att uppföljningen inte har skett i enlighet med anvisningarna. Vi kan konstatera att det pågår en mindre revidering av styrmodellen samt att det har skett förändringar i arbetssättet sedan programmen antogs. Vi bedömer att förändringarna i arbetssätt har lett till att uppföljning vid granskningstillfället sker inom ramen för den ordinarie mål- och uppföljningsprocessen samt att den anpassats till nuvarande organisation och förutsättningar.

2026-03-24

Rebecka Hansson	Hanna Franck
Uppdragsledare	*Projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Västerås kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2025-05-28. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

§ 336 Dnr KS 2025/00166-1.6.1

Beslut - Revisionsrapport 2025:4, Granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den 2026-05-27 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Särskilt yttrande

Anna Lundberg (L) inkommer med särskilt yttrande enligt följande:

"Liberalerna Västerås har under lång tid lyft vikten av kompetensutveckling inom äldreomsorgen. För oss är det självklart att äldre ska möta personal som har rätt kunskaper, goda förutsättningar att utföra sitt arbete och möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll. Därför är revisorernas granskning både viktig och bekymmersam.

Rapporten bekräftar flera av de brister som Liberalerna återkommande har pekat på. Även om det finns en kartläggning av kompetensbehoven och flera utbildningsinsatser har genomförts, saknas tillräcklig styrning, långsiktig finansiering och systematisk uppföljning. Det räcker inte att erbjuda utbildningar. Nämnden måste också säkerställa att rätt insatser genomförs, att personalen får tid att delta och att utbildningarna leder till faktisk kompetenshöjning i verksamheten.

Granskningen visar dessutom att det finns fortsatt stora behov inom bland annat demensvård, palliativ vård, grundläggande yrkeskunskaper och svenska språket. Detta är kunskaper som har direkt betydelse för de äldres trygghet, delaktighet och möjlighet att få en omsorg med god kvalitet.

För Liberalerna handlar detta ytterst om respekt för både de äldre och personalen. Den som arbetar i äldreomsorgen ska ha rätt förutsättningar att göra ett bra jobb, och den som behöver omsorg ska kunna känna sig trygg med att personalen har den kompetens som uppdraget kräver.

Det är positivt att bristerna nu dokumenteras och tydliggörs i en revisionsrapport. Men problemen är inte nya. Liberalerna har länge påtalat att kompetensutvecklingen behöver prioriteras högre. Nu måste det också märkas i den praktiska verksamheten och i de beslut som fattas.

Västerås äldre förtjänar en äldreomsorg där kompetens, kvalitet och trygghet alltid står i centrum."

Ärendebeskrivning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg. Granskningens syfte är att bedöma om äldrenämnden säkerställer ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling inom sin verksamhet.

Den samlade bedömningen är att äldrenämnden inte helt har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling i sin verksamhet.

Utifrån vad som framkommit i granskningen ges följande rekommendationer till äldrenämnden:

• Fortsätt utveckla styrningen och uppföljningen av arbetet med kompetensutveckling.

• Säkerställ en långsiktig finansiering av kompetensutveckling inom äldreomsorgen.

• Säkerställ att det finns tid avsatt för kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer.

• Utveckla uppföljningen av kompetensutvecklande insatser på förvaltningsövergripande nivå samt för olika verksamhetsområden.

Äldrenämnden har vid sitt sammanträde den 17 februari 2026 överlämnat ett yttrande över granskningsrapporten till kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den 2026-05-27 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

Äldrenämnden

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-05-27

Diarienr
KS 2025/00166- 1.6.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Lina Dahlström
Epost: lina2.dahlstrom@vasteras.se

Kopia till
Äldrenämnden

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Revisionsrapport 2025:4 - Granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den 2026-05-27 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg. Granskningens syfte är att bedöma om äldrenämnden säkerställer ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling inom sin verksamhet.

Den samlade bedömningen är att äldrenämnden inte helt har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling i sin verksamhet.

Utifrån vad som framkommit i granskningen ges följande rekommendationer till äldrenämnden:

• Fortsätt utveckla styrningen och uppföljningen av arbetet med kompetensutveckling.

• Säkerställ en långsiktig finansiering av kompetensutveckling inom äldreomsorgen.

• Säkerställ att det finns tid avsatt för kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer.

• Utveckla uppföljningen av kompetensutvecklande insatser på förvaltningsövergripande nivå samt för olika verksamhetsområden.

Äldrenämnden har vid sitt sammanträde den 17 februari 2026 överlämnat ett yttrande över granskningsrapporten till kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat den 2026-05-27 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslut i enlighet med reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med hänvisning till ärendets innehåll och karaktär.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Förbättrad kompetensutveckling inom äldreomsorgen kan påverka kvaliteten i omsorgen för äldre invånare positivt. Genom kompetensutveckling säkerställs att personal har uppdaterad kunskap om hälsovård och omsorgsmetoder.

Kompetensutveckling kan bidra till stabilitet och trygghet för medarbetarna men även öka attraktiviteten för att arbeta inom äldreomsorgen.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med hänvisning till ärendets innehåll och karaktär.

Helene Öhrling	Katarina Thorsell
Stadsdirektör	Administrativ direktör

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-05-27

Diarienr
KS 2025/00166- 1.6.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Lina Dahlström
Epost: lina2.dahlstrom@vasteras.se

Västerås stads revisorer

Yttrande - Revisionsrapport 2025:4 - Granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg. Granskningens syfte är att bedöma om äldrenämnden säkerställer ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling inom sin verksamhet.

Den samlade bedömningen är att äldrenämnden inte helt har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling i sin verksamhet.

Utifrån vad som framkommit i granskningen ges följande rekommendationer till äldrenämnden:

• Fortsätt utveckla styrningen och uppföljningen av arbetet med kompetensutveckling.

• Säkerställ en långsiktig finansiering av kompetensutveckling inom äldreomsorgen.

• Säkerställ att det finns tid avsatt för kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer.

• Utveckla uppföljningen av kompetensutvecklande insatser på förvaltningsövergripande nivå samt för olika verksamhetsområden.

Äldrenämnden framför i sitt yttrande att förvaltningen har tagit del av revisionsrapporten och finner att innehållet sammanfattningsvis överensstämmer med förvaltningens bedömning.

Förvaltningen redovisar arbetet med kompetensutveckling samt rapportering av använda statsbidrag till nämnden via månadsrapporter, delårsrapporter och verksamhetsberättelse.

Den långsiktiga finansieringen av kompetensutveckling säkras genom nyttjande av statsbidrag samt omställningsfonden. Förvaltningen ansöker om statsbidraget äldreomsorgslyftet löpande varje år.

Tid avsätts i så stor utsträckning det är möjligt för kompetensutveckling inom ramen för den ekonomiska förvaltningen. Kompetensutvecklingsinsatser följs upp löpande i kompetensförsörjningsplanen vilken uppdateras årligen utifrån de behov som finns. Det finns även ett utbildningscenter uppbyggt där mycket kompetensutveckling erbjuds. Förvaltningen ställer om till en mer lärande organisation för att inte behöva ta medarbetare ur tjänst.

§ 45 Dnr AN 2025/01941-1.7.1

Beslut - Remissvar - Revisionsrapport 2025:4 - Granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg

Beslut

1. Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till yttrande daterad 26 januari 2026 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer och Kommunstyrelsen.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Särskilt yttrande

Anna Nordin (M) inkommer med ett särskilt yttrande:

”Äldreomsorgen är i ett läge där färre med allt lägre kompetens ska ta hand om fler med allt mer komplicerade medicinska behov. Den här revisionsrapporten visar på ytterligare ett misslyckande under mandatperioden av KD+S+C+V. Det är ett av de tyngst vägande skälen till att Moderaterna krävt tillsättning av en haverikommission för äldreomsorgen i Västerås. I åratal har den ansvarig nämnden fått höra om de insatser som görs, utan att någon konkret uppföljning har kunnat presenteras. Nu visar revisorernas granskning med tydlighet vilket allvarligt informationsglapp som finns mellan verksamheten och den styrande nämnden.”

Caroline Frisk (SD) inkommer med ett särskilt yttrande:

”Sverigedemokraterna delar revisionsrapportens bild av att arbetet med kompetensutveckling inom äldreomsorgen behöver stärkas. För oss handlar detta inte enbart om utbildningsinsatser utan även om grundläggande förutsättningar i verksamheten.

En långsiktig fungerande äldreomsorg kräver stabil bemanning, rimliga arbetsvillkor, närvarande ledarskap och tillräckliga kunskaper i svenska språket och svensk kultur, hos personal så att omsorgen kan bedrivas tryggt och värdigt. Kompetensutveckling får därför inte reduceras till en administrativ fråga utan måste kopplas till personalgrupperna och faktiska möjligheter att rekrytera och behålla utbildad personal. Sverigedemokraterna vill särskilt betona vikten av att kompetenskrav, språknivå och yrkeskunskap upprätthålls i hela verksamheten samt att tid för fortbildning verkligen säkerställs i praktiken.”

Ärendebeskrivning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås Stad genomfört en granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg. Granskningens syfte var att bedöma om äldrenämnden säkerställer ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling inom sin verksamhet.

Utifrån genomförd granskning är den samlade bedömningen att äldrenämnden inte helt har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling i sin verksamhet. I granskningen har ett antal förbättringsområden identifierats och följande rekommendationer lämnats:

- Fortsätta utveckla sin styrning och uppföljning av arbetet med kompetensutveckling.

- Säkerställa en långsiktig finansiering av kompetensutveckling inom äldreomsorgen.

- Säkerställ att det finns tid avsatt för kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer.

- Utvecklar uppföljningen av kompetensutvecklande insatser på förvaltningsövergripande nivå samt för olika verksamhetsområden.

Förvaltningen har tagit del av revisionsrapporten och finner att innehållet sammanfattningsvis överensstämmer med förvaltningens bedömning.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till äldrenämnden lämnat följande förslag till beslut:

1. Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till yttrande daterad 26 januari 2026 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer och Kommunstyrelsen.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

Västerås stads revisorer och Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-01-26

Diarienr
AN 2025/01941- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Vård- och omsorgsförvaltningen
Carina Lundmark Ågren
Epost: carina.lundmark.agren@vasteras.se

Äldrenämnden

Yttrande - Remissvar - Revisionsrapport 2025:4 - Granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg

Förvaltningen har tagit del av revisionsrapporten och finner att innehållet sammanfattningsvis överensstämmer med förvaltningens bedömning.

Granskning av kompetensutveckling inom den kommunala äldreomsorgen

Västerås stad

Juni

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås Stad genomfört en granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg. Granskningens syfte är att bedöma om äldrenämnden säkerställer ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling inom sin verksamhet.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att äldrenämnden inte helt har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling i sin verksamhet.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	Bedömning
1. Har äldrenämnden kartlagt behoven av kompetensutveckling?	Ja
2. Bedriver äldrenämnden kompetensutvecklingsarbetet utifrån verksamheternas identifierade behov?	Delvis
3. Används medel för kompetensutveckling inom äldreomsorgen på ett ändamålsenligt vis och som bidrar till bättre kompetens?	Delvis
4. Sker uppföljning av kompetensutvecklingsarbetet (på både individ och verksamhetsnivå) och vidtas åtgärder vid behov?	Delvis

Rekommendationer

Vi rekommenderar äldrenämnden att:

- Fortsätta utveckla sin styrning och uppföljning av arbetet med kompetensutveckling.
- Säkerställa en långsiktig finansiering av kompetensutveckling inom äldreomsorgen.
- Säkerställ att det finns tid avsatt för kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer.
- Utvecklar uppföljningen av kompetensutvecklande insatser på förvaltningsövergripande nivå samt för olika verksamhetsområden.

Innehållsförteckning

Inledning	**3**
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	4
Avgränsning	4
Metod	4
Granskningsresultat	**6**
Behov av kompetensutveckling	6
Iakttagelser	6
Kartläggning på individnivå	6
Kompetensutveckling	9
Iakttagelser	9
Bedömning	13
Medel för kompetensutveckling	14
Iakttagelser	14
Bedömning	16
Uppföljning	16
Iakttagelser	16
Bedömning	17
Samlad bedömning	**19**
Rekommendationer	19
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	20
Bilagor	**23**

Inledning

Bakgrund

Kommunal hälso- och sjukvård utgör en central del av den samlade primärvården. Den pågående omställningen till en god och nära vård med primärvården som nav medför att kommunal hälso- och sjukvård kommer att få en allt större betydelse framöver. Den kommunala hälso- och sjukvårdens utveckling ställer krav på den personal som arbetar i den. Rätt kompetens och möjlighet till kompetensutveckling är inte bara viktigt för att yrkena ska uppfattas som attraktiva utan också en förutsättning för att professioner ska arbeta effektivt och patientsäkert i en kunskapsintensiv verksamhet. Dessutom är det viktigt för att på sikt behålla medarbetare.

I januari 2025 publicerade Socialstyrelsen en analys av personal inom äldreomsorgen (artikelnummer: 2025-01-9354). Analysen betonar vikten av att personalen behöver ha utbildning och rätt kompetens för att kunna utföra arbetsuppgifterna inom äldreomsorgen på ett tryggt och patientsäkert sätt. En av de största utmaningarna som landets särskilda boenden för äldre står inför är den otillräckliga kompetensen hos personalen. För att förbättra situationen är det avgörande att stärka kompetensen bland vård- och omsorgspersonalen. Andelen utrikesfödd medarbetare inom äldreomsorgen är betydande.

För att kunna utföra arbetet med hög kvalitet och säkerhet är det dock nödvändigt att medarbetarna har tillräckliga kunskaper i det svenska språket. Enligt Inspektionen för vård och omsorg (IVO) saknar personal i nästan alla kommuner den språkkunskap som krävs för att effektivt kommunicera med de äldre och förmedla viktig information om deras hälsotillstånd.

Av äldrenämndens verksamhetsplan 2025 framgår att kompetensen inom de olika yrkesrollerna inom vård och omsorg “upplevs vara lägre än tidigare”. Både språksvårigheter samt att den praktiska grunden inte är lika omfattande som tidigare gör det svårt att bedriva verksamheten som tidigare. Därför behöver förvaltningen löpande arbeta med kompetensutvecklingsinsatser.

Revisorerna i Västerås stad har utifrån en väsentlighets- och riskanalys funnit det relevant att under revisionsåret 2025 granska äldrenämndens arbete med kompetensutveckling.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om äldrenämnden säkerställer ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling inom sin verksamhet.

För att besvara syftet har följande revisionsfrågor formulerats:

1. Har äldrenämnden kartlagt behoven av kompetensutveckling?
2. Bedriver äldrenämnden kompetensutvecklingsarbetet utifrån verksamheternas identifierade behov?

3. Används medel för kompetensutveckling inom äldreomsorgen på ett ändamålsenligt vis och som bidrar till bättre kompetens?
4. Sker uppföljning av kompetensutvecklingsarbetet (på både individ och verksamhetsnivå) och vidtas åtgärder vid behov?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen, kap 6 § 6.
- Socialstyrelsens föreskrift för ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSF 2011:9
- Kommunens egna styrande dokument.

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att avse äldrenämndens ansvarsområde gällande äldreomsorgen i kommunal regi. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2024 och 2025.

Med kompetensutveckling avses i granskningen att medarbetare genom exempelvis introduktioner, handledning, kurser och utbildning utvecklas i sin yrkesroll.

Granskningen är inte inriktad på äldrenämndens arbete med att attrahera och rekrytera personal.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av relevanta styrdokument och planer/strategier med bäring på granskningsområdet.

Genomgång har skett av äldrenämndens protokoll med avseende på beslut med bäring på kompetensutveckling.

En enkät har skickats ut till samtliga chefer (enhets -och avdelningschefer) med personalansvar inom vård-och omsorgsboende samt hemtjänst/hemsjukvård med frågor relaterat till arbetet med kompetensutveckling. Enkäten har skickats ut till totalt 101 respondenter. Efter genomförd enkätundersökning uppgår svarsfrekvensen till 58 procent (59 personer). Enkätundersökningen har varit öppen för svar under perioden 2025-03-21 till och med 2025-05-16. Totalt tre påminnelser om enkäten har skickats ut under denna period. Därtill har verksamhetschefer, HR-chef samt förvaltningsdirektör vård- och omsorgsförvaltningen påmint medarbetare om att svara på enkäten. Av enkätresultaten framgår att 51 procent (31 personer) av respondenterna arbetar inom verksamheten vård- och omsorgsboende, 36 procent (22 personer) inom hemvården (hemtjänst och kommunal hemsjukvård), 11 procent (7 personer) arbetar inom verksamheten servicehus och 2 procent (1 person) arbetar inom verksamheten måltider. 61 procent (37 personer) anger att de är avdelningschefer, medan 39 procent (24 personer) uppger sig vara

enhetschefer. 54 procent (33 personer) anger att de ansvarar för mellan 20–30 medarbetare.

Intervjuer har genomförts med:

- Direktör vård-och omsorgsförvaltningen
- HR-chef vård-och omsorgsförvaltningen och medarbetare
- Verksamhetschef Hemvård och servicehus
- Verksamhetschef hälso-och sjukvård
- Verksamhetschef Vård-och omsorgsboende

Medicinskt ansvarig sjuksköterska/Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAS/MAR)

Gruppintervju urval av chefer inom vård-och omsorgsboende samt hemtjänst/hemsjukvården (Totalt 6 personer)

Gruppintervju urval av medarbetare inom vård-och omsorgsboende och hemtjänst/hemsjukvård (Totalt 6 personer)

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Kontaktrevisorer för granskningen har varit Åsa Karlsson och Joakim Widell.

Granskningsresultat

Behov av kompetensutveckling

Revisionsfråga 1: Har äldrenämnden kartlagt behoven av kompetensutveckling?

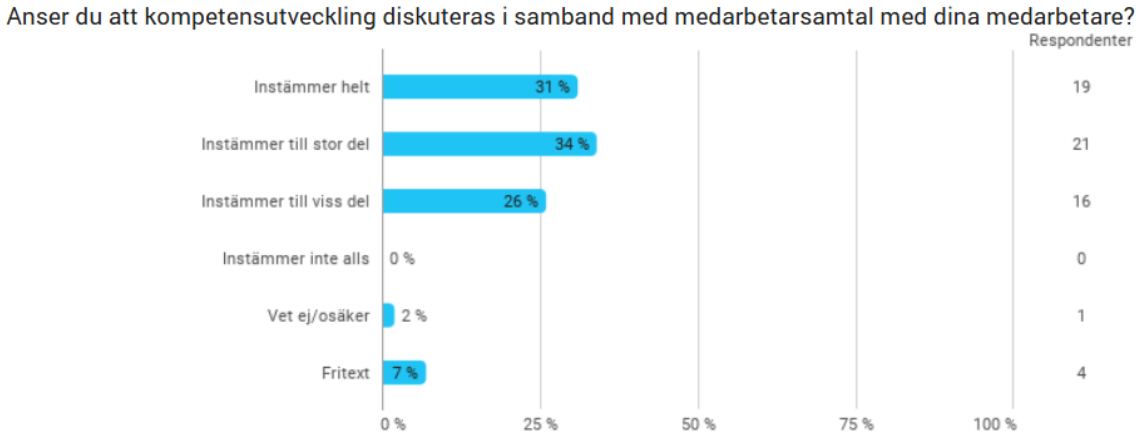
Iakttagelser

Kartläggning på individnivå

Inom äldrenämndens verksamheter kartläggs kompetensbehovet på individnivå framför allt vid de årliga medarbetarsamtalen. Vi har inom ramen för granskningen tagit del av den mall som används vid de årliga medarbetarsamtalen, och kan bekräfta att det är en fråga som finns med i mallen. Mallen innehåller även en bedömning av prestation. Förutom de årliga medarbetarsamtalen genomförs i vissa fall också en kortare avstämning under året för att se hur arbetet fortlöper och om det finns några delar som behöver följas upp. Några av de intervjuade cheferna beskriver att det för deras enheter görs en samlad bedömning för hela enhetens behov av kompetensutveckling för att se vilka satsningar som behöver göras under året.

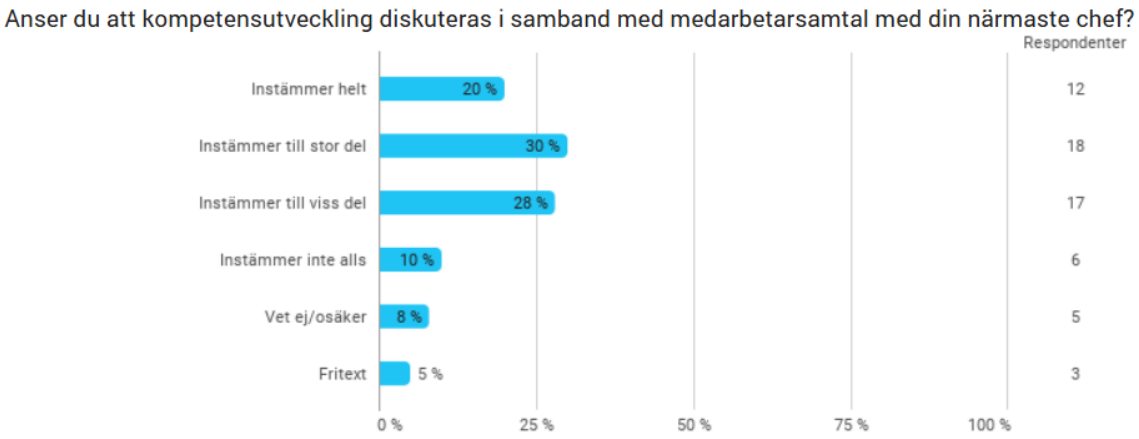
Av diagram 1 framgår att 65 procent av respondenterna instämmer helt eller instämmer till stor del till frågan "*Anser du att kompetensutveckling diskuteras i samband med medarbetarsamtal med dina medarbetare?".* Vidare framgår att 26 procent svarat att de instämmer till viss del.

Diagram 1: Anser du att kompetensutveckling diskuteras i samband med medarbetarsamtal med dina medarbetare?

Av diagram 2 framgår att 20 procent av respondenterna instämmer helt och 30 procent instämmer till stor del till frågan "*Anser du att kompetensutveckling diskuteras i samband med medarbetarsamtal med din närmaste chef?"* 28 procent av respondenterna instämmer till viss del medan 10 procent instämmer inte alls.

Diagram 2: Anser du att kompetensutveckling diskuteras i samband med medarbetarsamtal med din närmaste chef?

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av en genomförd medarbetarundersökning inom vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet under år 2023. Enligt intervjuade har det inte genomförts någon medarbetarundersökning under år 2024. I samband med sakavstämning framgår att detta beror att upphandlingen av undersökningen ej genomförts och att detta planeras att genomföras under 2025.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av äldrenämndens aktivitetsplan för kompetensförsörjning 2025–2028 (Antagen av nämnden 2024-12-10 - §294). Aktivitetsplanen för kompetensförsörjning för Vård-och omsorgsförvaltningen har sitt ursprung i riktlinjen för kompetensförsörjning i Västerås stad och den HR strategiska planen. Planen omfattar medarbetare och chefer inom Vård-och omsorgsförvaltningen och äldrenämndens ansvarsområde för verksamhet i egen regi. Enligt *Aktivitetsplan kompetensförsörjning ÄN 2025–2028* har ett stort antal aktiviteter startats upp efter pandemin, och det har funnits stora mängder statligt stöd som varit möjliga att ansöka om under och efter pandemin. Vård-och omsorgsförvaltningen genomförde i samband med detta en behovsinventering som har legat till grunden för de satsningar som har genomförts.

Under hösten 2024 genomfördes en ny behovsinventering med involvering från chefer och medarbetare och planen har därmed uppdaterats. Under intervjuerna har det framgått att behovskartläggningen involverade ett antal ledande funktioner samt till viss del personal inom vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet. Kartläggningens grundfokus uppges ha varit på medarbetarnas grundkompetens och språkkunskaper. Under intervjuerna har det framgått att behovskartläggningen genomfördes på initiativ av ledningsgruppen inom vård- och omsorgsförvaltningen och inte på äldrenämndens initiativ. Trots detta anges det under intervjuerna att nämnden upplevs ha följt arbetet med behovskartläggningen med intresse.

Av aktivitetsplan för kompetensförsörjning framgår att syftet med planen är att styra organisationens och medarbetarnas kompetens i rätt riktning för att uppnå verksamhetens mål. Detta görs genom att attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla medarbetare genom att arbeta systematiskt, proaktivt och utifrån ett långsiktigt perspektiv. För att genomföra detta används SKR:s nio strategier som bland annat handlar om att vara en attraktiv arbetsgivare, hitta nya lösningar och uppnå ett hållbart arbetsliv. Planen innehåller en nulägesanalys av kompetensutvecklande insatser som genomförs i

dagsläget. Detta innefattar bland annat utbildningsinsatser i svenska språket, grundläggande kompetenshöjning för medarbetare inom äldreomsorgen och ledarförsörjning med fokus på första linjens chefer. Planen innehåller även en nulägesanalys av den demografiska utvecklingen i Västerås stad där det framgår att det under de närmsta åren kommer att finnas ett stort behov av medarbetare inom vård- och omsorgsverksamheten. För att möta detta behov anges satsningar på kompetensutveckling, arbetsmiljö och ledarskap vara centrala områden att fokusera på.

Planen innehåller också en analys av kommande pensionsavgångar under tidsperioden 2024–2036 där det framgår att cirka 50–80 medarbetare per år kommer att gå i pension inom vård- och omsorgsförvaltningens verksamheter. Det framgår att antalet medarbetare har ökat, men att färre av medarbetarna är utbildade undersköterskor. Det framgår dock att vård- och omsorgsförvaltningen uppfyller grundkravet avseende andelen tillsvidareanställd personal inom verksamheten, där även andelen heltidsanställda sakta ökar och ligger på 92 procent i dagsläget. Personalomsättningen inom vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet har minskat över tid och under 2024 uppgick denna till 8,08 procent, vilket kan jämföras med 9,38 procent under 2023.

Av aktivitetsplanen för kompetensförsörjning framgår att medarbetare med behov av språkutveckling i svenska språket har ökat, vilket också bekräftas i intervjuer. Vård- och omsorgsförvaltningens uppfattning är att många medarbetare är nyexaminerade inom omsorgsyrkena och därmed saknar tidigare erfarenhet av yrket och av äldreomsorgen. Det framgår även att flera arbetssökande som genomgått utbildningen för att bli undersköterska inte har tillräckliga språkkunskaper för att kunna tillgodogöra sig innehållet i utbildningen.

Av aktivitetsplanen för kompetensförsörjning framgår att en löneanalys genomförts där vård- och omsorgsförvaltningen jämfört sig själva med de åtta mest jämförbara kommunerna i landet men även andra förvaltningar i Västerås stad. Av jämförelsen framgår att sjuksköterskor tjänar mindre än genomsnittet i de andra kommunerna, medan undersköterskor ligger på en jämförbar nivå med de andra kommunerna. Granskningen noterar att planen anger att det inte finns någon statistik för specialistundersköterskor då dessa är relativt få i dagsläget. Lön beskrivs som en viktig del i att attrahera arbetskraft, samt att behålla medarbetare. Förvaltningen menar därför att särskilda lönesatsningar bör genomföras för de viktigaste grupperna av medarbetare inom förvaltningen.

Under 2024 har inom ramen för hållbart ledarskap genomförts en satsning för att kartlägga chefers förutsättningar kallat ”C*hefoskopet*”[1]. Vi har inom ramen för granskningen tagit del av en sammanställning av detta arbete. Av dokumentet framgår att vård- och omsorgsförvaltningens ledningsgrupp ansvarat för kartläggningen. Syftet med Chefoskopet har varit att kartlägga chefers förutsättningar på övergripande nivå som ett led i arbetet med chefers arbetsmiljö med mål om att identifiera åtgärder på olika nivåer för att skapa en hållbar arbetsmiljö för chefer inom vård- och omsorgsförvaltningen. Kartläggningen undersöker förståelsen för chefsuppdraget inom vård- och omsorg, hur den gemensamma bilden av förvaltningens uppdrag kan stärkas och hur detta ska förankras ute i verksamheten.

[1] Kartläggningsverktyg som tillhandahålls av organisationen Suntarbetsliv

Under intervju med medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) i Västerås stad framgår att det har identifierats ett behov i att höja kompetensen hos baspersonalen när det kommer till läkemedelshantering. De intervjuade beskriver att det fanns ett behov av att förbättra kvalitén på utbildningen i läkemedelsdelegering som tidigare till stor del hade varit digital. Under våren 2024 har det därför startats upp en pilotutbildning för läkemedelsdelgering som vissa verksamheter har tagit del av. Utbildningen har gått från digital till lärarledd, vilket skapar ett forum för frågor och diskussion om läkemedelsdelegering enligt de intervjuade.

Under intervjuer med verksamhetschefer inom vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet beskrivs att det finns en stor variation i behov av kompetenshöjande insatser beroende på verksamhet. Av intervjuer framgår att behovet av kompetensutveckling är större bland baspersonal än den legitimerade personalen. En utmaning är dock att de utbildningar som erbjuds internt i Västerås stad främst riktar sig till baspersonalen och i en lägre grad till den legitimerade personalen. Vidare framgår att de kompetenshöjande insatserna riktade mot legitimerad personal oftast köps in från externa aktörer.

Bedömning

Har äldrenämnden kartlagt behoven av kompetensutveckling?

Ja.

Vi bedömer revisionsfrågan som uppfylld.

Bedömningen baseras på följande:

- Det finns en aktivitetsplan för kompetensförsörjning från 2024 (antagen av äldrenämnden 2024-12-10 - § 296) som redovisar en övergripande bild av de behov av kompetensutveckling som finns inom äldrenämndens verksamheter. Aktivitetsplanen visar bland annat på fortsatt behov av att stärka grundkompetens, språkutbildning, specialistkunskap inom demens och multisjuka äldre och digitala verktyg.
- På individnivå kartläggs kompetensbehovet via de årliga medarbetarsamtalen. Granskningen indikerar att informationen sammanställs på avdelnings- och enhetsnivå, och utgör underlag för enhets behov av kompetensutveckling.
- På chefsnivå har kartläggning skett på gruppnivå utifrån ”Chefoskopet”, där chefers behov av kompetenskartläggning har genomförts.

Kompetensutveckling

Revisionsfråga 2: Bedriver äldrenämnden kompetensutvecklingsarbetet utifrån verksamheternas identifierade behov?

Iakttagelser

Äldrenämndens verksamhetsplan 2025

Av äldrenämndens verksamhetsplan för 2025 (antagen av nämnden 2024-xx-xx) framgår att nämnden satt uppföljande mål för perioden 2024–2027 som vi bedömer som relevant för granskningsområdet:

Öka äldrenämndens attraktivitet som arbetsgivare för vård- och omsorgspersonal

Av planen framgår att detta mål är nytt för 2025. I äldrenämndens verksamhetsplan för 2024 framgår att det tidigare fanns ett mål om att öka andelen undersköterskor i nämndens utförarverksamhet. Måluppfyllelsen mäts genom att följa upp nyckeltalet personalomsättning inkl. Pension, andel i procent. För att arbeta mot målet ska ett antal aktiviteter genomföras som innefattar kommunikationskampanjer, ge möjlighet till undersköterskestudenter att genomföra praktik i verksamheten under utbildningen, för att senare kunna erbjuda dessa anställningar. En översyn av karriärvägar ska göras i syfte att attrahera fler medarbetare samt att behålla dessa längre. Målet dessa aktiviteter anges vara att minska personalomsättning och att lediga tjänster kan tillsättas med rätt kompetens.

Av aktivitetsplanen för kompetensförsörjning framgår att ett antal kompetenshöjande insatser genomförs och att ett antal planeras i dagsläget. Vård- och omsorgsakademin startats upp under våren 2022 och erbjuder kompetensutvecklande insatser till befintliga medarbetare. Planen beskriver även de kompetenshöjande insatser i svenska språket som genomförs i i dagsläget. Dessa består bland annat av extra kompetenshöjande insatser i vårdsvenska som erbjuds för befintliga medarbetare. Det framgår att utbildningen upplevs som uppskattad bland medarbetarna och ger goda resultat efter genomförd utbildning. Vård- och omsorgsförvaltningen har även 80 utbildade språkombud med planer på att utbilda ytterligare 20 ombud under 2025–2028. Språkombudens uppdrag är att tillsammans med ansvarig chef stötta medarbetare i att förstärka sina språkkunskaper där det finns behov. Sedan våren 2024 finns även språkcoacher inom förvaltningens verksamheter.

Introduktion nya medarbetare och vikarier

Introduktionen av nya medarbetare har förstärkts genom upprättandet av ett Utbildningscenter för anställd personal. Introduktionen innefattar både praktiska och teoretiska moment. Enligt de intervjuade ska vikarier genomföra en introduktionsutbildning under några dagar. Det finns utbildningar såsom läkemedelsdelegering som är en prioriterad utbildning för att säkerställa att vikarier får en läkemedelsdelgering. Den legitimerade personalen består endast av tillsvidareanställda, och det finns någon enskild som är timanställd. Av aktivitetsplanen för kompetensförsörjning framgår vidare att det har varit svårt att rekrytera erfarna sjuksköterskor, vilket har resulterat i en förstärkt introduktion där nya medarbetare tilldelas en handledare under ett år. Den första månaden ansvarar inte heller den nya sjuksköterskan för några egna patienter. Vidare skrivs också att under det första året genomförs regelbundna samtal med närmsta chef. En utvärdering kommer att genomföras under 2025 kring introduktionens innehåll och verkan.

Kvalitet i kundprocessen (KIK)

Under vår genomgång av aktivitetsplanen för kompetensförsörjning och samt under intervjuerna har det framgått att en grundutbildning vid namn KIK (kvalitet i kundprocessen) för personal inom äldreomsorgen arbetats fram under 2021–2022. Syftet med utbildningen anges vara att stärka medarbetarnas kunskaper om kundgruppen och att öka medarbetarnas förståelse för kundernas behov och rättigheter. Utbildningen består av fyra halvdagar och den femte delen av utbildningen genomförs, ute på respektive enhet. Utbildningen innefattar bland annat genomgång av äldreomsorgens övergripande uppdrag, psykiatriska tillstånd, fallprevention, välfärdsteknik och den nationella värdegrunden för äldreomsorgen.

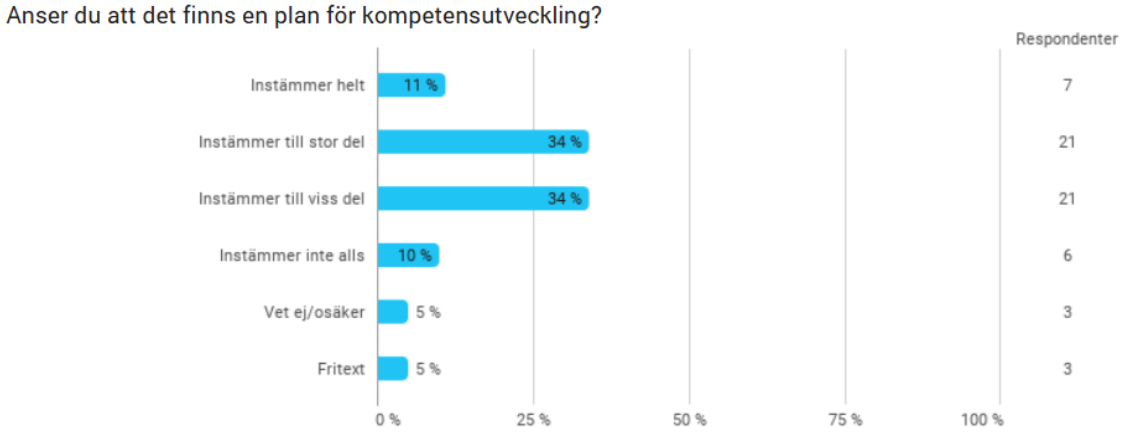
Samtliga medarbetare har fått utbildning inom hjärt- och lungräddning samt hot och våld. De intervjuade beskriver att bakgrunden till att samtliga medarbetare inom vård-och omsorgsförvaltningen har fått en HRL-utbildning är kopplat till en allvarlig händelse samt ett nämndinitativ från äldrenämnden.

Under intervjuer med personal inom vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet framgår att kompetensutvecklande insatser behöver tas hänsyn till i samband med schemaläggning av personal. Ofta upplevs det finnas begränsade möjligheter att anpassa schemat utifrån personalens behov av utbildningsinsatser. Vidare framgår under intervjuerna att det finns ett behov av kompetensutvecklande insatser kopplat till välfärdsteknik, läkemedelshantering, psykisk ohälsa samt palliativ vård.

Som beskrivs i revisionsfråga 1 är grunden i arbetet med att fortlöpande se till att personalen får kontinuerlig kompetensutveckling de årliga medarbetarsamtalen. Enligt intervjuer har sjuksköterskorna uppsatta mål som ska följas upp kring exempelvis vidareutbildning eller kurser (det kan gälla både kurser på högskolenivå, eller digitala utbildningar). Det beskrivs dock vara svårt att genomföra externa utbildningar om de inte finansieras av Västerås stad eller kan genomföras på arbetstid.

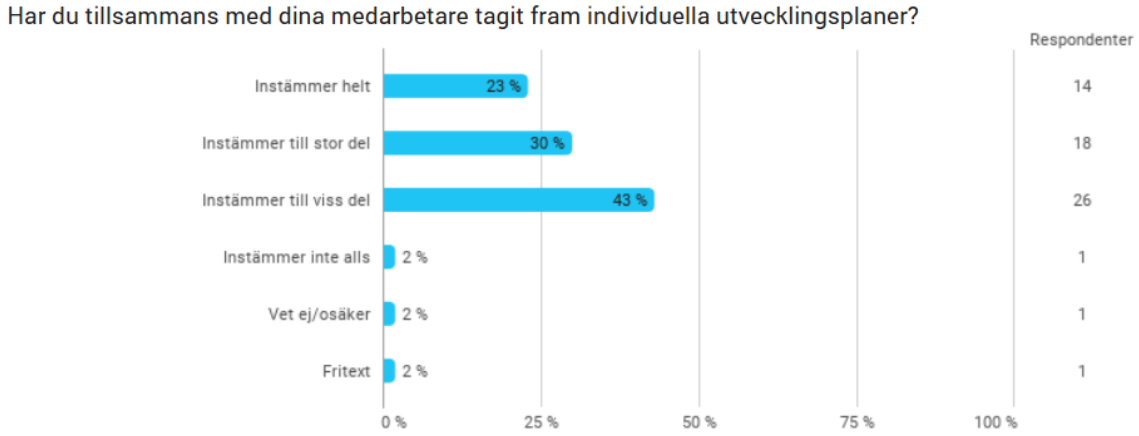
Av diagram 3 framgår att 11 procent instämmer helt och 34 procent instämmer till stor del till frågan "*Anser du att det finns en plan för kompetensutveckling",* medan 34 procent instämmer till viss del och 10 procent instämmer inte alls.

Diagram 3: Anser du att det finns en plan för kompetensutveckling?

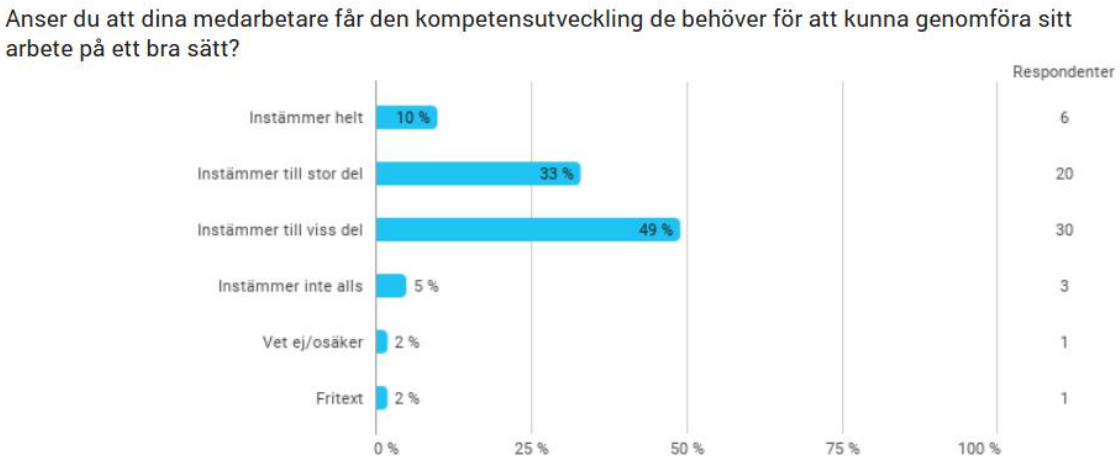
Av diagram 4 framgår att 23 procent instämmer och 30 procent instämmer till stor del till frågan "*Har du tillsammans med dina medarbetare tagit fram individuella utvecklingsplaner?",* medan 43 procent instämmer till viss del. Vidare ange att 72 procent av respondenterna svarat att utvecklingsplanen för respektive medarbetare upprättats skriftligt, medan 28 procent svarat att den var muntlig.

Diagram 4: Har du tillsammans med dina medarbetare tagit fram individuella utvecklingsplaner?

Av diagram 5 framgår att 10 procent instämmer helt och 33 procent instämmer till stor del till frågan "*Anser du att dina medarbetare får den kompetensutveckling de behöver för att kunna genomföra sitt arbete på ett bra sätt?*", medan 49 procent instämmer till viss del.

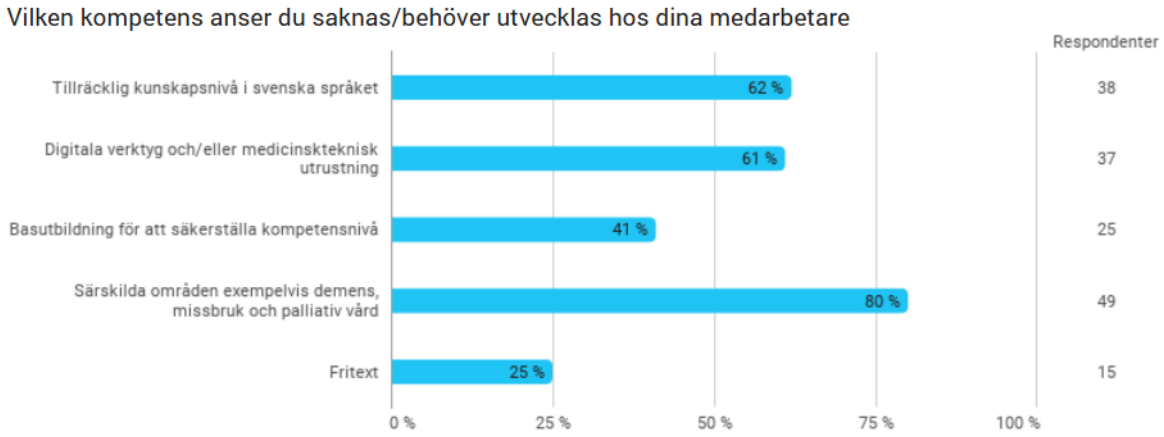
Diagram 5: Anser du att dina medarbetare får den kompetensutveckling de behöver för att kunna genomföra sitt arbete på ett bra sätt?

Av enkätundersökning framgår att respondenterna anger att medarbetare både får kompetenshöjande insatser digitalt och även i formen av utbildningar ute i verksamheten och genom Utbildningscenter.

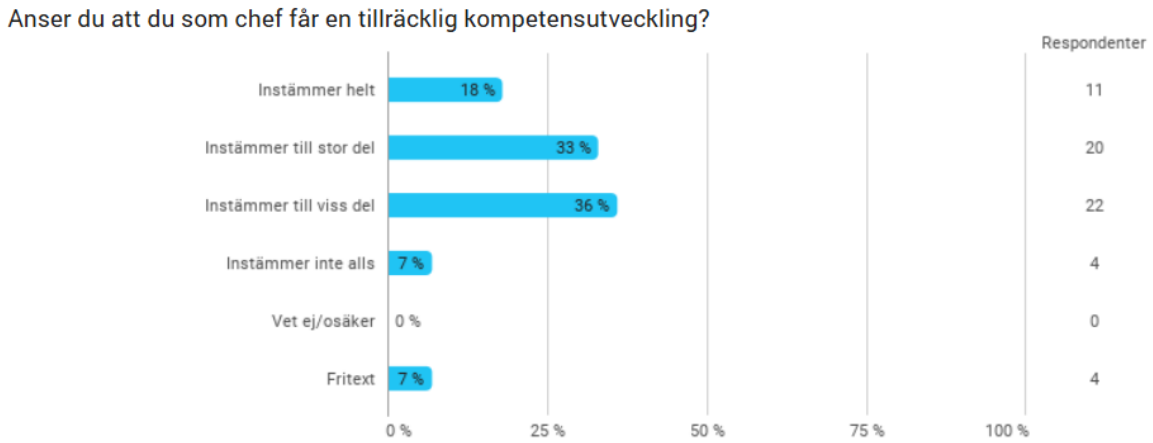
Av diagram 6 framgår att de flesta av respondenterna anser att medarbetare är i fortsatt behov av kompetensutvecklande åtgärder vad gäller svenska språket, teknik/IT, basutbildning samt utbildning i demens, missbruk och palliativ vård. I fritext-svaren framgår även att det finns behov av kompetenshöjande insatser inom blandat annat uppdraget kontaktman, genomförandeplaner, planeringssystem och kommunikation.

Diagram 6: Vilken kompetens anser du saknas/behövs utvecklas hos dina medarbetare?

Av enkätundersökningen framgår att 18 procent instämmer helt och 33 procent instämmer till stor del till frågan "*Anser du att du som chef får en tillräcklig kompetensutveckling?*", medan 36 procent instämmer till viss del och 7 procent instämmer inte alls.

Diagram 7: Anser du att du som chef får en tillräcklig kompetensutveckling?

Bedömning

Bedriver äldrenämnden kompetensutvecklingsarbetet utifrån verksamheternas identifierade behov?

Delvis.

Vi bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld.

Bedömningen baseras på följande:

- Äldrenämndens verksamheter genomför ett flertal insatser för att höja kompetensen hos både medarbetare och chefer. Trots dessa ansträngningar visar granskningen att det finns behov av ytterligare åtgärder, särskilt inom språkutveckling och grundkompetens, samt specifika områden såsom demensvård och palliativ vård.
- Det erbjuds ett strukturerat introduktionsprogram för nya medarbetare i fast anställning, samt en anpassad introduktion för vikarier med fokus på bland annat utbildning inom läkemedelsdelegering.
- Det finns ett behov av att tydliggöra individuella kompetensutvecklingsplaner för medarbetarna, och att dessa är skriftliga för att underlätta uppföljning. Det finns också behov av att säkerställa att det avsätts tid för kompetensutveckling.
- Granskningen indikerar att kompetensutveckling för chefer fortsatt behöver förbättras för att möta organisatoriska mål och krav.

Medel för kompetensutveckling

Revisionsfråga 3: Används medel för kompetensutveckling inom äldreomsorgen på ett ändamålsenligt vis och som bidrar till bättre kompetens?

Iakttagelser

Av intervjuer framgår att äldrenämnden får ta del av redovisning av beviljat statsbidrag. Äldrenämnden fattar inte beslut om hur statsbidragen ska användas, utan detta är en uppgift som ligger på vård-och omsorgsförvaltningen. De intervjuade beskriver att syftet med detta är att säkerställa att statsbidragen används på det sätt som beskrivs i respektive överenskommelse, och för att säkerställa en korrekt redovisning om hur de har använts.

Som beskrivs i aktivitetsplanen för kompetensförsörjning så har ett stort antal aktiviteter genomförts efter pandemin, och det har funnits en stor mängd statliga stöd som har varit möjliga att ansöka om under och efter pandemin. De intervjuade beskriver att ett tydligt exempel är det satsningar som skett inom ramen för äldreomsorgslyftet. Äldreomsorgslyftet ska stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid. De intervjuade beskriver att det inte längre är möjligt att ge fler medarbetare möjlighet att påbörja utbildning från vårdbiträde till undersköterska då det statliga stödet kommer att upphöra 2026. Det finns enligt de intervjuade fortfarande möjlighet att utbilda sig till specialistundersköterska. Vidare beskriver de intervjuade att det inte har fattats några politiska beslut i äldrenämnden om att fortsätta att finansiera den här typen av satsningar I intervjuer med avdelnings-och enhetschefer beskrivs att detta har varit ett bra sätt att motivera medarbetarna till kompetensutveckling, och att den här möjligheten nu ser ut att försvinna. Enligt de intervjuade är aktivitetsplanen för kompetensförsörjning ett dokument som sätter en hög ambition för nämndens verksamheter, men att budgeten framåt utan statsbidragen kommer ha svårt att motsvara den ambitionen.

De intervjuade beskriver att äldrenämnden tidigare hade tillskjutit medel i budgeten för att minska antalet medarbetare per chef till 25. Nämnden tog bort detta mål under 2024. I samband med sakavstämningen framgår att målet togs bort i samband med införande av ny styrmodell 2024, tidigare hade detta varit ett mål i styrkortet för medarbetarperspektivet i samband med en personalpolitisk satsning av heltid som norm, borttagande av delade turer och 25 medarbetare/chef.

Enligt intervjuer har det inte genomförts någon utvärdering av de insatser som gjorts kopplat till kompetensutveckling de senaste åren. De intervjuade beskriver dock att satsningarna har lett till konkreta kompetenshöjningar, och att anställda med liten eller ingen utbildning har minskat över tid. Även de språkliga satsningarna upplevs har gett effekt. Socialstyrelsen har utvärderat äldreomsorgslyftet 2020–2023 och fem andra stadsbidrag (*Gemensam redovisning av statsbidrag inom äldreområdet Artikelnummer: 2024-11-9291*). Socialstyrelsen konstaterar att satsningen har lett till konkreta kompetenshöjningar Vårdbiträden är den grupp vars utbildning har höjts mest sedan 2021, och andelen anställda som helt saknar utbildning har minskat över tid.

Återrapportering av 2024 års statsbidrag till kommuner inom ramen för Äldreomsorgslyftet

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av en återrapportering av 2024 års statsbidrag inom ramen för äldreomsorgslyftet. Av dokumentet framgår att Västerås stads HR-chef för vård och omsorgsförvaltningen är ansvarig kontaktperson samt ansvarig för uppgifterna i återrapporteringen och även den funktion som svarat på frågorna ställda av Socialstyrelsen. Under 2024 mottog Västerås stad cirka 260 000 kr i statsbidrag, där cirka 217 000 tkr användes för kompetenshöjande insatser. Av uppföljningen framgår att Västerås stad bedömer att statsbidraget i hög utsträckning bidragit till att stärka kompetensen inom kommunen vård- och omsorgsverksamhet. Det framgår även att antalet medarbetare i kommunen som studerat eller genomgått en valideringsprocess till vårdbiträde och undersköterska uppgick till 121 personer hos kommunala utförare och 40 personer hos enskilda utförare. Enskilda utförare tog del av 1–9 procent av det statsbidrag som tilldelats Västerås stad.

Av uppföljningen framgår att totalt 15 medarbetare studerade för att bli specialistundersköterska inom följande specialistområden: Demens, palliativ vård, äldre och välfärdsteknik, multisjukdom hos äldre, hälsa och rehabilitering samt psykiatri. Utöver detta studerade totalt 16 medarbetare till undersköterska under 2024. Granskningen noterar att det av uppföljningen framgår att inga resurser från statsbidraget gått till kompetensutveckling inom svenska språket, vilket även bekräftas under intervjuerna. Vid mailkontakt med HR-chef för vård- och omsorgsförvaltningen framgår dock att medel från Omställningsfonden använts för språkutvecklande insatser under 2022, 2023 och 2024. Vi har tagit del av underlag som bekräftar att detta gjorts under 2022 och 2023. Vidare framgår att 10 språkombud utbildas varje termin med medel från Region Västmanland.

Av enkätundersökningen framgår att 10 procent instämmer helt och 33 procent instämmer till stor del till frågan "*Anser du att dina medarbetare får den kompetensutveckling de behöver för att kunna genomföra sitt arbete på ett bra sätt*", medan 49 procent instämmer till viss del.

Bedömning

Används medel för kompetensutveckling inom äldreomsorgen på ett ändamålsenligt vis och som bidrar till bättre kompetens?

Delvis.

Vi bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld.

- Tack vare statsbidrag, inklusive äldreomsorgslyftet och omställningsfonden, har många medarbetare kunnat delta i utbildningar som förbättrar kompetensen inom flera viktiga områden. Detta är ett positivt steg mot att stärka kvaliteten inom äldreomsorgen.
- Satsningar såsom äldreomsorgslyftet sträcker sig till 2026, men granskningen visar att äldrenämnden inte har fattat beslutat några beslut om att finansiera några satsningar på kompetensutveckling för äldreomsorgen.
- Tidigare fanns ett mål om att varje chef skulle ansvara för 25 medarbetare, men detta mål är borttaget sedan 2024. Detta kan förändra förutsättningarna för hur kompetensutveckling och ledarskap kan hanteras inom äldreomsorgen.
- Det har inte genomförts någon formell uppföljning av effekterna av satsningar som äldreomsorgslyftet på lokal nivå. Det nationella perspektivet, visar att enligt Socialstyrelsen har andelen medarbetare utan utbildning minskat, vilket indikerar en positiv effekt.

Uppföljning

Revisionsfråga 4: Sker uppföljning av kompetensutvecklingsarbetet (på både individ och verksamhetsnivå) och vidtas åtgärder vid behov?

Iakttagelser

Som nämnt tidigare i rapporten, under revisionsfråga 3, har vi tagit del av en återrapportering av använda statsbidrag inom ramen för äldreomsorgslyftet under 2024. Av äldrenämndens protokoll från 2025 framgår inte på ett tydligt sätt ifall nämnden tagit del av denna rapportering.

Äldrenämndens protokoll

Inom ramen för granskningen har vi gått igenom samtliga av äldrenämndens protokoll för perioden 2024–2025. Vi har inte identifierat någon ytterligare uppföljning med bäring på granskningsområdet utöver att nämnden tagit del av delårsrapport per augusti 2024 samt verksamhetsberättelse för 2024. I samband med sakavstämning framgår dock att nämnden informeras om använda statsbidrag muntligen i samband med delårsrapporter och verksamhetsberättelse.

Aktivitetsplanen för kompetensförsörjning ska följas upp i samband med uppföljningen av nämndens verksamhetsplan vid delår och helår. Genomförda aktiviteter ska utvärderas löpande inför kommande år.

Äldrenämndens delårsrapport per augusti 2024 samt verksamhetsberättelse 2024

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av äldrenämndens delårsrapport per augusti 2024 samt verksamhetsberättelse för 2024. Delårsrapporten följer upp väsentliga personalförhållanden där det bland annat framgår att sjukfrånvaron inom nämndens verksamhet är fortsatt hög och uppgick till 8,7%. Det framgår att kompetensutvecklande insatser för chefer kopplat till sjukfrånvaro ses över. Det framgår även att kompetenshöjande insatser kring hot och våld genomförts under 2024 riktade mot både chefer och medarbetare. Den rapporterade övertiden inom nämndens verksamhet minskar och beskrivs som en förändring i rätt riktning där det anges att övertiden inom SÄBO och korttidsboende minskat med 2879 timmar vilket är den verksamhet som står för den största minskningen. Av rapporten framgår även att andelen vikarier är fortsatt hög. För att öka personalkontinuiteten planerar verksamheten för att ta in studenter under helger. Vidare anger delårsrapporten att bemanning och kompetensförsörjning är några av de större utmaningarna för nämndens verksamhet framöver. Av delårsrapporten per augusti 2024 framgår att nämndens mål om att öka andelen undersköterskor i nämndens utförarverksamhet bedöms som delvis uppnått per augusti 2024. Det framgår att inom ramen för Äldreomsorgslyftet erbjuds medarbetare möjlighet att studera till undersköterskor som en strategi för att nå målet. Det framgår att vissa medarbetare inte når upp till kraven för godkänt under utbildningen och har därför valt att avbryta studierna och återgått till sitt arbete. Av rapporten framgår inte några förklaring till varför en del av medarbetarna som studerar till undersköterskor inte uppnår godkända resultat under utbildningen.

Av nämndens verksamhetsberättelse för helåret 2024 bedöms målet om att öka andelen undersköterskor i nämndens utförarverksamhet som uppnått under 2024. Andelen undersköterskor uppgick under år 2024 till 53% av de anställda enligt verksamhetsberättelsen. Det framgår att inga fler medarbetare efter 2024 kommer erbjudas möjlighet att studera till undersköterska inom ramen för Äldreomsorgslyftet då denna satsning pågår fram till 2026. Det framgår dock att medarbetare har möjlighet att studera till specialistundersköterska där utbildningen är kortare. Under intervjuer anges att äldrenämnden även kommer ta del av en uppföljning av aktivitetsplanen för kompetensförsörjning i slutet av 2025, där ledningsgruppen för vård- och omsorgsförvaltningen ansvarar för att genomföra uppföljningen. Som nämnt tidigare i rapporten, under revisionsfråga 1, har det nyligen genomförts en revidering av utbildningen kopplat till läkemedelsdelegering. Under intervjuer med MAS för Västerås stad framgår att detta lett till färre rapporterade läkemedelsavvikelser. Av Äldrenämndens verksamhetsberättelse för 2024 framgår att antalet rapporterade läkemedelsavvikelser minskat under 2024 jämfört med 2023.

Bedömning

Sker uppföljning av kompetensutvecklingsarbetet (på både individ och verksamhetsnivå) och vidtas åtgärder vid behov?

Delvis.

Vi bedömer revisionsfrågan som delvis uppfylld.

Bedömningen baseras på följande:

- Äldrenämnden följer upp arbetet med kompetensutveckling kopplat till delår och verksamhetsberättelse. Uppföljningen visar att nämnden tar del av uppföljning på övergripande nivå om de aktiviteter som pågår bland annat kopplat till kompetensutveckling och vidtaga åtgärder.
- Nämnden har inte tagit del av rapportering av använda statsbidrag inom ramen för äldreomsorgslyftet. I samband med sakavstämning framgår dock att nämnden informeras om detta muntligen i samband med delårsrapporter och verksamhetsberättelse.
- Äldrenämnden har baserat på uppföljningen av kompetensutveckling inte fattat några beslut om åtgärder.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av kompetensutveckling inom kommunal äldreomsorg. Granskningens syfte är att bedöma om äldrenämnden säkerställer ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling inom sin verksamhet.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att äldrenämnden inte helt har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med kompetensutveckling i sin verksamhet.

Rekommendationer

Vi rekommenderar äldrenämnden att:

- Fortsätta utveckla sin styrning och uppföljning av arbetet med kompetensutveckling.
- Säkerställa en långsiktig finansiering av kompetensutveckling inom äldreomsorgen.
- Säkerställ att det finns tid avsatt för kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer.
- Utvecklar uppföljningen av kompetensutvecklande insatser på förvaltningsövergripande nivå samt för olika verksamhetsområden.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

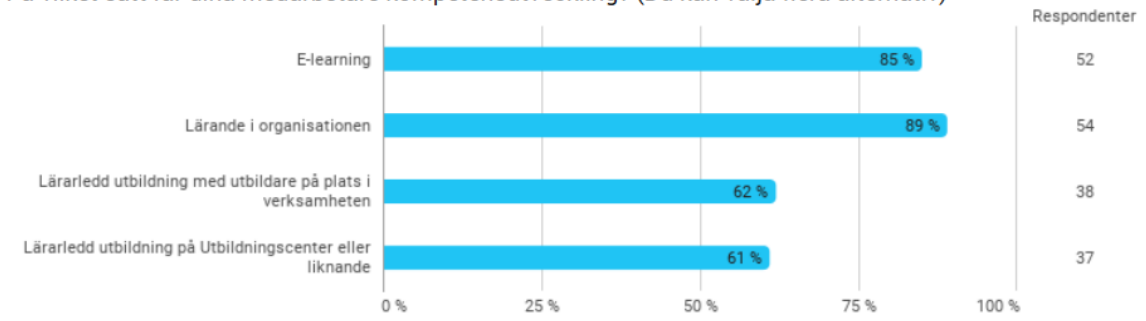
Revisionsfråga	Bedömning	
1. Har äldrenämnden kartlagt behoven av kompetensutveckling?	**Ja** • Det finns en aktivitetsplan för kompetensförsörjning från 2024 (antagen av nämnden 2024-12-10 - § 296) som redovisar en övergripande bild av de behov av kompetensutveckling som finns inom äldrenämndens verksamheter. Aktivitetsplanen visar bland annat på fortsatt behov av att stärka grundkompetens, språkutbildning, specialistkunskap inom demens och multisjuka äldre och digitala verktyg. • På individnivå kartläggs kompetensbehovet via de årliga medarbetarsamtalen. Granskningen indikerar att informationen sammanställs på avdelnings- och enhetsnivå, och utgör underlag för enhets behov av kompetensutveckling. • På chefsnivå har kartläggning skett på gruppnivå utifrån ”Chefoskopet”, där chefers behov av kompetenskartläggning har genomförts.	
2. Bedriver äldrenämnden kompetensutvecklingsarbetet utifrån verksamheternas identifierade behov?	**Delvis** • Äldrenämndens verksamheter genomför ett flertal insatser för att höja kompetensen hos både medarbetare och chefer. Trots dessa ansträngningar visar granskningen att det finns behov av ytterligare åtgärder, särskilt inom språkutveckling och grundkompetens, samt	

	specifika områden såsom demensvård och palliativ vård. • Det erbjuds ett strukturerat introduktionsprogram för nya medarbetare i fast anställning, samt en anpassad introduktion för vikarier med fokus på bland annat utbildning inom läkemedelsdelegering. • Det finns ett behov av att tydliggöra individuella kompetensutvecklingsplaner för medarbetarna, och att dessa är skriftliga för att underlätta uppföljning. Det finns också behov av att säkerställa att det avsätts tid för kompetensutveckling. • Granskningen indikerar att kompetensutveckling för chefer fortsatt behöver förbättras för att möta organisatoriska mål och krav.	
3. Används medel för kompetensutveckling inom äldreomsorgen på ett ändamålsenligt vis och som bidrar till bättre kompetens?	**Delvis** • Tack vare statsbidrag, inklusive äldreomsorgslyftet och omställningsfonden, har många medarbetare kunnat delta i utbildningar som förbättrar kompetensen inom flera viktiga områden. Detta är ett positivt steg mot att stärka kvaliteten inom äldreomsorgen. • Satsningar såsom äldreomsorgslyftet sträcker sig till 2026, men granskningen visar att äldrenämnden inte har fattat beslutat några beslut om att finansiera några satsningar på kompetensutveckling för äldreomsorgen. • Tidigare fanns ett mål om att varje chef skulle ansvara för 25 medarbetare, men detta mål är borttaget sedan 2024.	

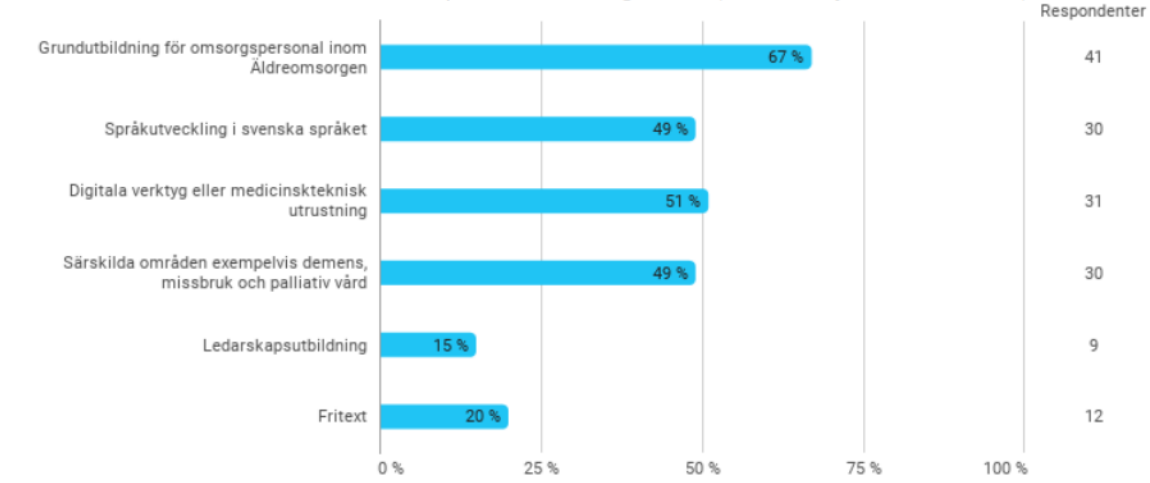
	Detta kan förändra förutsättningarna för hur kompetensutveckling och ledarskap kan hanteras inom äldreomsorgen. • Det har inte genomförts någon formell uppföljning av effekterna av satsningar som äldreomsorgslyftet på lokal nivå. Det nationella perspektivet, visar att enligt Socialstyrelsen har andelen medarbetare utan utbildning minskat, vilket indikerar en positiv effekt.	
4. Sker uppföljning av kompetensutvecklingsarbetet (på både individ och verksamhetsnivå) och vidtas åtgärder vid behov?	**Delvis** • Äldrenämnden följer upp arbetet med kompetensutveckling kopplat till delår och verksamhetsberättelse. Uppföljningen visar att nämnden tar del av uppföljning på övergripande nivå om de aktiviteter som pågår bland annat kopplat till kompetensutveckling och vidtaga åtgärder. • Nämnden har inte tagit del av rapportering av använda statsbidrag inom ramen för äldreomsorgslyftet • Äldrenämnden har baserat på uppföljningen av kompetensutveckling inte fattat några beslut om åtgärder.	

Bilagor

På vilket sätt får dina medarbetare kompetensutveckling? (Du kan välja flera alternativ)

Vilka områden får dina medarbetare kompetensutveckling inom? (Du kan välja flera alternativ)

2025-06-17

Rebecka Hansson	Louise Tornhagen
Uppdragsledare	*Projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Västerås stad enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2025-01-28. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

§ 337 Dnr KS 2026/00146-1.6.1

Beslut - Revisionsrapport 2026:3, Granskning av kommunens process för rapportering samt redovisning av pensioner

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat 2026-09-09 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

PWC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av stadens process för rapportering samt redovisning av pensioner. Vidare har ett datatest avseende pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL utförts inom ramen för granskningen.

Syftet har varit att bedöma om Västerås stad säkerställer en ändamålsenlig hantering av pensioner, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att pensionsgrundande löneuppgifter har rapporterats till pensionsförvaltaren utan avvikelser.

Utifrån genomförd granskning är PWC:s sammantagna bedömning att:

– Kommunstyrelsens rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda är ändamålsenliga och tillförlitliga.

– Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget inte är helt tillräcklig.

– Kommunstyrelsens rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren i allt väsentligt sker korrekt och utan identifierade avvikelser.

– Kommunstyrelsen i allt väsentligt redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (lag om kommunal bokföring och redovisning) samt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

Ett yttrande med förslag till åtgärder har tagits fram utifrån revisorernas rekommendationer.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat 2026-09-09 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

Västerås stads revisorer

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-09-09

Diarienr
KS 2026/00146- 1.6.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Anna Porsaeus
Epost: anna.porsaeus@vasteras.se

Kopia till
Västerås stads revisorer

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Revisionsrapport 2025:6 - Granskning av HR-funktionens organisering

Förslag till beslut

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat 2026-09-09 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

PWC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av stadens process för rapportering samt redovisning av pensioner. Vidare har ett datatest avseende pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL utförts inom ramen för granskningen.

Syftet har varit att bedöma om Västerås stad säkerställer en ändamålsenlig hantering av pensioner, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att pensionsgrundande löneuppgifter har rapporterats till pensionsförvaltaren utan avvikelser.

Utifrån genomförd granskning är PWC:s sammantagna bedömning att:

– Kommunstyrelsens rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda är ändamålsenliga och tillförlitliga.

– Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget inte är helt tillräcklig.

– Kommunstyrelsens rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren i allt väsentligt sker korrekt och utan identifierade avvikelser.

– Kommunstyrelsen i allt väsentligt redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (lag om kommunal bokföring och redovisning) samt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

Ett yttrande med förslag till åtgärder har tagits fram utifrån revisorernas rekommendationer.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till Kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontorets förslag till yttrande daterat 2026-09-09 antas och överlämnas till Västerås stads revisorer.

2. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Helene Öhrling	Anna Porsaeus
Stadsdirektör	Förhandlingschef

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-09-09

Diarienr
KS 2026/00146- 1.6.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsledningskontoret
Anna Porsaeus
Epost: anna.porsaeus@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande - Revisionsrapport 2026:3, granskning av kommunens process för rapportering samt redovisning av pensioner

PWC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av stadens process för rapportering samt redovisning av pensioner. Vidare har ett datatest avseende pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL utförts inom ramen för granskningen.

Syftet har varit att bedöma om Västerås stad säkerställer en ändamålsenlig hantering av pensioner, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att pensionsgrundande löneuppgifter har rapporterats till pensionsförvaltaren utan avvikelser.

Utifrån genomförd granskning är PWC:s sammantagna bedömning att:

– Kommunstyrelsens rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda är ändamålsenliga och tillförlitliga (Trafikljus: Grönt).

– Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget inte är helt tillräcklig (Trafikljus: Gult).

– Kommunstyrelsens rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren i allt väsentligt sker korrekt och utan identifierade avvikelser (Trafikljus: Grönt).

– Kommunstyrelsen i allt väsentligt redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (lag om kommunal bokföring och redovisning) samt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning (Trafikljus: Grönt).

Utifrån genomförd granskning och för att utveckla verksamheten i Västerås stad lämnas nedanstående rekommendationer. Kommunstyrelsens förslag på åtgärder följer efter respektive rekommendation.

1. Att vidareutveckla befintliga rutinbeskrivningar genom att inkludera tydliga tidsramar (deadlines) samt mer detaljerade genomförandebeskrivningar. Detta bör särskilt avse processen för kontroll, testning och betalning av inkommande premiefakturor, liksom de kontroller och tester som genomförs av lönedata i samband med rapportering till KPA. Ett sådant förtydligande bedöms bidra till ökad transparens och spårbarhet i processerna, samt stärka möjligheten till enhetlig tillämpning.

- Stadsledningskontorets verksamhetsområden HR och ekonomi tar ett gemensamt ansvar för att vidareutveckla befintliga rutinbeskrivningar och genomförandebeskrivningar.

2. Att Västerås stad säkerställer att rutinbeskrivningarna utformas på en tillräckligt detaljerad nivå för att möjliggöra utförande av arbetsuppgifter även av andra medarbetare än ordinarie ansvariga. Detta bedöms vara av särskild vikt vid frånvaro, personalförändringar eller andra bemanningsrelaterade situationer. Vidare rekommenderas att ytterligare en ekonom involveras i bokföring och redovisningsarbetet för att minska sårbarheten och stärka den interna kontrollen.

- För att underlätta vid förändringar i personalgruppen tar stadsledningskontorets verksamhetsområden HR och ekonomi ett gemensamt ansvar för att säkra detaljerad nivå av ovan beskrivningar.

- Verksamhetsområde ekonomi tar ansvar för att kompetenssäkra ytterligare resurser för att minska sårbarheten och stärka den interna kontrollen.

3. Att införa återkommande kontrollrutiner avseende pensionsgrundande löner. En sådan kontroll kan lämpligen utformas som en regelbunden avstämning mellan pensionsgrundande löneuppgifter i lönesystemet och motsvarande uppgifter i fakturaspecifikationer från KPA avseende årsfakturering. För att säkerställa en hög grad av tillförlitlighet i rapporteringen bedöms dessa kontroller med fördel genomföras på hela populationen, snarare än genom stickprov.

- Verksamhetsområde HR tar ansvar för att skapa en rutin för återkommande kontroller av hela populationen inom KPA avseende pensionsgrundande löner. Detta sker genom kontroll mellan befintligt lönesystem och KPA:s fakturering per intervall.

Granskning av kommunens process för rapportering samt redovisning av pensioner inklusive datatest avseende KAP-KL och AKAP-KR

Västerås stad

Maj 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad genomfört en granskning av kommunens process för rapportering samt redovisning av pensioner. Vidare har ett datatest avseende pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL utförts inom ramen för granskningen. Syftet har varit att bedöma om staden säkerställer en ändamålsenlig hantering av pensioner, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att pensionsgrundande löneuppgifter har rapporterats till pensionsförvaltaren utan avvikelser.

Utifrån genomförd granskning är vår sammantagna bedömning att:

- Kommunstyrelsens rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda är ändamålsenliga och tillförlitliga (trafikljus: grönt).
- Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget inte helt (trafikljus: gult) är tillräcklig.
- Kommunstyrelsens rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren i allt väsentligt sker korrekt och utan identifierade avvikelser (trafikljus: grönt).
- Kommunstyrelsen i allt väsentligt (trafikljus: grönt) redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga:

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	Ja
Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?	Delvis
Sker rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest	Ja
Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?	Ja

Innehåll

Sammanfattning 2

Inledning 5

Bakgrund 5

Syfte och revisionsfrågor 5

Revisionskriterier 6

Avgränsning 6

Metod 6

Pensionsavtal inom Västerås stad 7

Granskningsresultat 8

Rutiner för pensionsadministration 8

Iakttagelser 8

Sammantagen bedömning 11

Pensionsskuld och ansvarsförbindelse 12

Iakttagelser 12

Sammantagen bedömning 13

Pensionsgrundande löneuppgifter 14

Iakttagelser 14

Sammantagen bedömning 14

Pensionsredovisning i Not 15

Iakttagelser 15

Sammantagen bedömning 15

Avslutning.....16

Samlad bedömning 16

Rekommendationer.....17

Inledning

Bakgrund

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas. För att säkerställa en rättvisande redovisning måste en beräkning av skulden göras årligen av pensionsförvaltaren KPA[1].

Pensionsskulden inom kommunal verksamhet består av följande delar:

- Skuld i balansräkningen, pensioner från och med år 1998 (uppgick för Västerås stad till ca 1 189 mkr vid årsbokslutet 2025).

- Ansvarsförbindelse, pensioner intjänade före år 1998 (uppgick för Västerås stad till ca 2 193 mkr vid årsbokslutet 2025).

Under kommande år kommer utbetalningarna sannolikt att öka kraftigt på grund av ökade pensionsavgångar. Det är väsentligt att detta hanteras med god intern kontroll och att redovisningen utgör ett korrekt beslutsunderlag när kostnadsposter ställs mot andra kostnader.

Revisorerna i Västerås stad har utifrån en bedömning av väsentlighet och risk beslutat att låta göra en granskning av stadens process för rapportering och redovisning av pensioner samt ett datatest av de underlag (pensionsmedförande lön) som ligger till grund för pensionsförvaltarens beräkning av pensionsskuld samt pensionskostnad avseende KAP-KL och AKAP-KR.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig hantering av pensioner, att den interna kontrollen är tillräcklig samt att pensionsgrundande löneuppgifter har rapporterats till pensionsförvaltaren utan avvikelser.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

2. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

[1] KPA Pension är ett tjänstepensionsbolag inom kommun- och kommunsektorn tillika Västerås stads pensionsförvaltare

3. Sker rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest

4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Följande kriterier används för revisionell bedömning:

- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) (5 kap, 6 kap, 9 kap)
- Rådet för kommunal redovisning (RKR) (Rekommendation R10)
- Västerås stads styrande dokument.

Avgränsning

- Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.
- Tester och kontroller omfattar underlag som ligger till grund för beräkning under perioden 2025-01-01 – 2025-12-31. Till kommunkoncernen hör helt eller delvis ett antal kommunala bolag. Dessa bolag behandlas inte i denna rapport.

Metod

Granskning sker genom dokumentgranskning av rutiner, riktlinjer och policys. Vidare sker intervjuer med berörda befattningshavare såsom pension- och försäkringshandläggare samt ekonom inom Västerås stad.

Verifiering görs därefter av rutiner. Tester utförs av de underlag som ligger till grund för pensionsförvaltarens beräkning av pensionsskuld samt pensionskostnad avseende avtalen KAP-KL och AKAP-KR. För AKAP-KR görs även test avseende beräknade pensionspremier. Genomgång av att noten i årsredovisningen innehåller de upplysningar som RKR anger utförs också, samt avstämning av pensionskostnad och IB till UB för pensionsskulden gentemot erhållna underlag.

Inom ramen för granskningen har intervju och dialog genomförts med följande:

- Ekonom

- Västerås stads tre pension- och försäkringshandläggare

Kontaktrevisor för granskningen har varit Jörgen Eklund.

Pensionsavtal inom Västerås stad

I detta kapitel presenteras en kort sammanfattning av de pensionsavtal som i dagsläget tillämpas inom Västerås stad. Baserat på intervjuer och skriftlig dokumentation från Västerås stad tillämpades följande pensionsavtal per mars 2026. I tabellen anges även antalet heltidsanställda för respektive pensionsavtal.

Avtal	Antal (ca)	Kategori
AKAP-KR	14 382	Anställda inkl. timanställda
KAP-KL	655	Anställda inkl. timanställda
OPF-KR	218	Förtroendevalda
PBF	2	Förtroendevalda
PFA	4	Anställda
Löneväxling	222	Anställda

- Västerås stad har bekräftat i intervju att det finns 16 anställda direktörer som omfattas av individuella pensionsavtal. Dessa avtal avser antingen KAP-KL, Alternativ KAP-KL eller AKAP-KR.

- Till Västerås stad hör helt eller delvis ett antal kommunala bolag. Dessa bolag behandlas inte i denna rapport.

Granskningsresultat

Rutiner för pensionsadministration

Revisionsfråga 1: Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Iakttagelser

Skriftliga rutinbeskrivningar

I dokumentet "Beskrivning av våra rapporteringsrutiner till KPA pension" finns en sammanfattande beskrivning avseende de rapporteringar som görs till KPA pension samt Söderberg & Partners. Dokumentet beskriver den rapportering som sker för månadsfiler, halvårsfiler och årsfiler i KPA Direkt, samt för årsfiler avseende förtroendevalda till Söderberg & Partners. Dokumentet innehåller även en sammanfattande beskrivning av de kontroller som utförs avseende pensionsavtalen, KPA-ackumulator och löneväxlingar.

I dokumentet "Rutin för PA-KL" finns en skriftlig rutinbeskrivning avseende de kontroller som sker för anställda som fortfarande omfattas av pensionsavtalet PA-KL.

I dokumentet "Rutin för minusackumulatorer KPA" finns en rutinbeskrivning för det arbete som utförs för att identifiera negativa belopp som av olika anledningar kan genereras från lönesystemet Personec P[2] men inte läsas in av KPA Direkt[3].

I dokumentet "Rutin för kontroll av pensionsavtal och procent" finns en skriftlig beskrivning av de kontroller som görs för att kontrollera att rätt anställda ligger på rätt pensionsavtal. Den skriftliga rutinbeskrivningen är uppdelad i olika rutiner per pensionsavtal.

I dokumentet "Rutin för löneväxling" finns en kortare beskrivning av de kontroller och avstämningar som görs i samband med hanteringen av löneväxling.

I dokumentet "Pensionsredovisning - Praktisk handledning" finns en övergripande beskrivning av Västerås stads rutiner och praktiska hantering av pensionsredovisning, inklusive pensionsavtal, verifiering av pensionsskuld, fakturaflöden, bokslutsarbete samt krav på årsredovisning, budget och prognos.

[2] Personec P är sedan 1998 Västerås stads lönesystem och levereras av programvaruföretaget Visma
[3] KPAs internetkontor och verktyg för pensionsadministration.

Dokumentet ”Pensionsredovisning - Praktisk handledning” är framtaget av ekonomiavdelningen på Västerås stad. Övriga rutinbeskrivningar är framtagna av Västerås stads pension- och försäkringshandläggare.

Utöver ovan nämnda rutinbeskrivningar har Västerås stad delat två handledningsdokument framtagna av Söderberg & Partners, innehållande process för rapportering och administration för förtroendevalda med pensionsavtalet OPF-KR.

Rutin för avstämningar mot externa leverantörer

Västerås stad har ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift för avgiftsbestämd pension samt beräkna och betala ut pensioner till anställda. Västerås stad har också avtal med Söderberg & Partners avseende pensionsadministration av avtal som berör förtroendevalda samt gällande avtal för löneväxling av pension.

Årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och halvårsfilen med halvårslöner för AKAP-KR skickas in till KPA under januari månad varje år. Årsfil med underlag för förtroendevalda OPF-KR skickas i februari månad varje år till Söderberg & Partners via systemet Trygg Politiker (TPP). Under juli månad skickas den första filen (för innevarande år) med halvårslöner avseende AKAP-KR till KPA.

Utöver de obligatoriska filerna skickar Västerås stad extra delårsfiler med uppdaterade anställningsdata avseende både KAP-KL och AKAP-KR nästan månadsvis.

Löpande pensionsadministration och rapportering kopplat till pensioner utförs tillsammans av Västerås stads tre pension- och försäkringshandläggare. Processen för rapportering till KPA börjar med att pension- och försäkringshandläggarna får hjälp av stadens systemförvaltare för lönesystemet Personec P att ta ut en fil innehållande löneuppgifter enligt instruktion från Visma. Systemförvaltarna utför också kontroller av den pensionsgrundande lönedatan i Personec P. Pension- och försäkringshandläggarna uppger i intervju att det är systemförvaltarna ensam ansvarar för dessa kontroller, men att pension- och försäkringshandläggarna i stället kontrollerar pensionsavtal och pensionsavsättning månatligen. Filen laddas sedan upp av pension- och försäkringshandläggarna i KPA Direkt där det genereras en lista med påträffade fel, så kallade felsignaler. Dessa skickas tillbaka till pension- och försäkringshandläggarna för genomgång och rättning innan ny fil skickas. Felen rättas som utgångspunkt i lönesystemet men fel av mindre karaktär kan i vissa fall rättas direkt i KPA Direkt. Processen fortsätter tills inga fel finns på listan, vilket normalt tar mellan en och tre vändor.

I dokumentet “Beskrivning av våra rapporteringsrutiner till KPA pension” finns som tidigare nämnt en sammanfattande beskrivning avseende de rapporteringar som görs till KPA pension.

Kontroll av premiefakturor från KPA och Söderberg & Partners

Alla pensionsfakturor som inkommer konteras av ekonom på Västerås stad, därefter granskas fakturorna av pension- och försäkringshandläggare och slutattesteras av HR-direktör innan de betalas. Fakturorna granskas på övergripande nivå genom att fakturornas totalbelopp jämförs mot tidigare inkomna fakturor. Närmare stickprov eller avstämningar på individnivå utförs inte. Vid större avvikelser kontaktas KPA eller Söderberg & Partners för utredning. Dialog med KPA förs även vid övergångar mellan avtal eller händelser som kan ha påverkan på pensionskostnaden. Processen för granskning och betalning av premiefakturor finns inte dokumenterad i skrift.

Rutin för administration av löneväxling

Löneväxling i Västerås stad sker genom Söderberg & Partners och erbjuds samtliga tillsvidareanställda inom Västerås stad som helst bör ha en årslön på minst 8,3 inkomstbasbelopp.

Anställda i Västerås stad som önskar påbörja en löneväxling kontaktar själva angiven rådgivare på Söderberg & Partners för ett initialt rådgivande möte. Rådgivaren på Söderberg & Partners registrerar ärendet och skickar sedan avtal och underlag till stadens pension- och försäkringshandläggare som registrerar löneavdraget i lönesystemet Personec P och en internt upprättad rapport. Handläggarna stämmer av rapporten över pågående löneväxlingar med Söderberg & Partners varje månad för att säkerställa att personer och belopp stämmer.

När fakturor avseende löneväxling inkommer från Söderberg & Partners kontrolleras dessa av pension- och försäkringshandläggarna mot de avdrag som gjorts i lönesystemet samt föregående månadsfaktura. Vid större avvikande belopp kontaktas Söderberg & Partners för uppföljning. Kontrollerna sker på individnivå och processen finns som tidigare nämnt dokumenterad i dokumentet ”Rutin för löneväxling”.

Rutin för hantering av särskilda avtal/tillägg

Pensionsbestämmelserna i OPF-KR gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt uppdrag har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. OPF-KR upphör att gälla för förtroendevald som får fortsatt uppdrag vid ny mandatperiod vid val efter 2014 om denne uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. Förtroendevald som uppnår i 32 a § LAS angiven ålder under pågående mandatperiod har dock rätt till pensionsavsättning under hela mandatperioden.

Vid varje ny mandatperiod samt vid lönekörning görs manuella kontroller i lönesystemet Personec P. Vid ålder över 32 a § LAS angiven ålder markeras den förtroendevalda med “Ej pensionsrätt” i lönesystemet. Extra kontroller sker också i samband med rapportering av uppgifter till Söderberg & Partners.

Sammantagen bedömning

Ja.

Vår sammantagna bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Västerås stad har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom staden.

Västerås stad har i huvudsak dokumenterade rutinbeskrivningar för de centrala moment som ingår i pensionshanteringen. Vår bedömning är dock att rutinerna i vissa delar med fördel kan utvecklas och förtydligas ytterligare. En mer detaljerad nivå skulle stärka förutsättningarna för att arbetsmomenten kan utföras på ett enhetligt och korrekt sätt även av andra medarbetare än de ordinarie ansvariga, exempelvis vid frånvaro eller personalförändringar.

Arbetet med rapportering till KPA och Söderberg & Partners, hanteringen av inkommande premiefakturor, administration av löneväxling samt pensionsavtal för förtroendevalda är fördelat mellan tre pension- och försäkringshandläggare inom Västerås stad. Mot denna bakgrund bedöms dessa delar av pensionshanteringen inte vara i någon högre grad personberoende.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi är:

- Att vidareutveckla befintliga rutinbeskrivningar genom att inkludera tydliga tidsramar (deadlines) samt mer detaljerade genomförandebeskrivningar. Detta bör särskilt avse processen för kontroll, testning och betalning av inkommande premiefakturor, liksom de kontroller och tester som genomförs av lönedata i samband med rapportering till KPA. Ett sådant förtydligande bedöms bidra till ökad transparens och spårbarhet i processerna, samt stärka möjligheten till enhetlig tillämpning.

Pensionsskuld och ansvarsförbindelse

Revisionsfråga 2: Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Iakttagelser

Västerås stad har, i likhet med andra kommuner och regioner, betydande ekonomiska åtaganden avseende pensioner. Pensionsåtagandena redovisas enligt den så kallade blandmodellen, där förpliktelser intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Pensionsskulden beräknas enligt RIPS 21. För att möta framtida likviditetsbehov och kostnader kopplade till pensionerna har staden sedan 1999 byggt upp och förvaltat ett större pensionskapital. Vid årsbokslutet 2025 uppgick stadens ansvarsförbindelse till 2 193 mkr, avsättning för pensioner till 1 189 mkr och de finansiella placeringarna till 1 820 mkr.

På uppdrag av Västerås stad beräknar KPA pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Beräkningen baseras bland annat på de uppgifter som inrapporteras av Västerås stad.

Vid större förändringar av pensionsskulden efter den senaste perioden rapporterar KPA orsaken till förändringen till Västerås stad. Det kan exempelvis handla om generella lönelyft inom en yrkeskategori eller andra orsaker som genererat en pensionsskuldsökning över det normala, eller i vissa fall en ändring av något av beräkningsantagandena enligt RIPS[4].

Västerås stad beställer normalt beräkningsprognoser över pensionsförpliktelserna och pensionskostnaderna tre (3) gånger per år, vanligen i april, augusti och december. I samband med detta får Västerås stad ett följebrev där förändringarna i skulden finns förklarade. Vid åtminstone ett tillfälle per år, vanligen i samband med årsbokslut, har man även ett digitalt möte för genomgång av skuldberäkningen tillsammans med KPA.

Ansvarig ekonom analyserar prognoserna och undersöker rimligheten i förändringen av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning över tid, där balansposterna stäms av mot tidigare inkomna prognoser för att säkerställa rimlighet. Avstämningarna görs på total nivå och aldrig på enstaka individer. Större förändringar ska kunna förklaras av antingen förändringar av de antaganden som använts i skuldberäkningen, alternativt av de följebrev från KPA som kommer med beräkningen. Om avvikelserna inte kan förklaras av detta utreds de underliggande orsakerna till förändringen vidare tillsammans med KPA. Historiska prognoser finns sparade i KPA Direkt. Den ansvarige ekonomen får till viss del också hjälp en controller som stöttar genom uppföljning av pensionskostnader och bevakning av eventuella avvikelser mot prognosen från KPA. Avstämning av analys av värderingsprognoserna utförs

[4] RIPS (Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld) används av kommuner och regioner i Sverige för att beräkna pensionsskulder. De huvudsakliga antagandena inkluderar en real diskonteringsränta, för närvarande 1 procent, samt dödlighetsantaganden baserade på kommunsektorns egna data.

huvudsakligen av dessa två. Bokföring och redovisning kopplat till pensionsskulden utförs ensam av ekonom. Som tidigare nämnts finns arbetet delvis dokumenterat skriftligen i dokumentet ” Pensionsredovisning - Praktisk handledning”.

Sammantagen bedömning

Delvis.

Redovisningsarbetet samt hanteringen av Västerås stads pensionsskuld och ansvarsförbindelse utförs av en enskild ekonom inom ekonomiavdelningen. Vår bedömning är att denne har god förståelse för pensionsskuldsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA.

Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning i Västerås stad. Historiska prognoser över pensionsskulden och följebrev finns sparade i KPA Direkt. De avstämningar och kontroller som utförs av skuldprognoserna finns dock inte dokumenterade. Dock finns den generella processen delvis dokumenterad. Precis som för arbetet som utförs av stadens pension- och försäkringshandläggare bedömer vi att en mer detaljerad rutinbeskrivning skulle stärka förutsättningarna för att arbetsmomenten kan utföras på ett enhetligt och korrekt sätt även av andra medarbetare än de ordinarie ansvariga, exempelvis vid frånvaro eller personalförändringar.

Då ansvarig ekonom har stöd av en controller i uppföljning av pensionskostnader och bevakning av avvikelser mot prognoser från KPA bedöms personberoendet i pensionsredovisningen vara relativt begränsat. Samtidigt kvarstår ett visst personberoende kopplat till arbetet med bokföring och redovisning då ekonom är ensams ansvarig för den hanteringen. Vi rekommenderar att ytterligare en ekonom involveras i bokföring och redovisningsarbetet för att minska sårbarheten och stärka den interna kontrollen.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför är:

- Att Västerås stad säkerställer att rutinbeskrivningarna utformas på en tillräckligt detaljerad nivå för att möjliggöra utförande av arbetsuppgifter även av andra medarbetare än ordinarie ansvariga. Detta bedöms vara av särskild vikt vid frånvaro, personalförändringar eller andra bemanningsrelaterade situationer. Vidare rekommenderas att ytterligare en ekonom involveras i bokföring och redovisningsarbetet för att minska sårbarheten och stärka den interna kontrollen.

Pensionsgrundande löneuppgifter

Revisionsfråga 3: Sker rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest

Iakttagelser

PwC har, avseende pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL, genomfört en jämförelse mellan Västerås stads pensionsgrundande löner för år 2025 enligt lönesystemet och pensionsgrundande årslöner enligt fakturaspecifikationer från KPA för samma period. Vidare har PwC utfört en egen beräkning av tilläggspremier inom KAP-KL baserat på tillgängligt underlag.

Det analyserade underlaget omfattade drygt 15 800 individer. Den initiala analysen identifierade ett antal avvikelser, vilka därefter delgavs ansvariga pension- och försäkringshandläggare inom Västerås stad för vidare utredning. Efter genomförd uppföljning kvarstod endast en (1) avvikelse. Denna avvikelse kunde hänföras till en diskrepans mellan lönesystemet och fakturaspecifikationerna, till följd av ett felaktigt registrerat pensionsavtal.

Sammantagen bedömning

Ja.

Mot bakgrund av ovanstående iakttagelser bedömer PwC att rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren, i allt väsentligt, sker korrekt och utan systematiska avvikelser.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi är:

Även om inga avvikelser identifierades inom ramen för det genomförda datatestet, rekommenderar PwC att Västerås stad överväger att införa återkommande kontrollrutiner avseende pensionsgrundande löner. En sådan kontroll kan lämpligen utformas som en regelbunden avstämning mellan pensionsgrundande löneuppgifter i lönesystemet och motsvarande uppgifter i fakturaspecifikationer från KPA avseende årsfakturering. För att säkerställa en hög grad av tillförlitlighet i rapporteringen bedöms dessa kontroller med fördel genomföras på hela populationen, snarare än genom stickprov.

Pensionsredovisning i Not

Revisionsfråga 4: Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Iakttagelser

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska pensionsåtagandet redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (inom linjen) och utbetalningarna redovisas direkt i resultaträkningen. För pensioner intjänade fr.o.m. 1998 redovisas åtagandet på balansräkningen. För åtagande till förtroendevalda sker redovisning i balansräkningen om det är klart att åtagandet ska betalas ut och som ansvarsförbindelse om det inte är känt när och i vilken omfattning åtagandet ska infrias.

Hur redovisningen ska ske och vilka upplysningar som ska lämnas regleras i RKR R10 Pensioner och RKR Information Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelse i förvaltningsberättelsen.

Västerås stad redovisar åtagandet enligt blandmodellen.

PwC har granskat Västerås stads årsredovisning för 2025. Följsamheten till rekommendationerna i RKR R10 har analyserats. PwC har särskilt granskat Not 22 “Avsättning för pensioner” samt Not 28 “Ansvarsförbindelse”. Västerås stad redovisar Not 22 samt Not 28 i enlighet med rekommendationerna från RKR R10.

Sammantagen bedömning

Sker pensionsredovisningen i Västerås stad i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Ja.

Vår bedömning baseras på att Västerås Stad redovisar Not 22 samt Not 28 i enlighet med rekommendationerna från RKR R10. Vi bedömer således revisionsfrågan som uppfylld.

Avslutning

Samlad bedömning

Granskningsobjektet är kommunstyrelsen för Västerås stad.

Nedan redovisas sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor:

Revisionsfråga	Bedömning
1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration, pensionsredovisning och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	**Ja** Medarbetarna inom Västerås stad har tillfredsställande kompetens inom pensionsavtalen. Vidare anses personberoendet för arbetet pensionsadministration, pensionsredovisning och utbetalning av pensioner inom Västerås stad vara lågt. Det finns dokumenterade rutinbeskrivningar för de centrala momenten i pensionshanteringen, däremot bör dessa utvecklas och förtydligas ytterligare för att säkerställa enhetlig och korrekt hantering även vid frånvaro och personalförändringar.
2. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?	**Delvis** Redovisningen av Västerås stads pensionsskuld och ansvarsförbindelse hanteras av en ekonom med god kompetens inom området, med stöd av en controller i uppföljning av pensionskostnader och bevakning av avvikelser mot prognoser från KPA. Det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar, däremot är dessa inte fullt ut dokumenterade. Den generella processen finns delvis beskriven, men mer detaljerade rutinbeskrivningar rekommenderas för att säkerställa en enhetlig hantering vid exempelvis frånvaro och personalförändringar. Personberoendet bedöms vara relativt begränsat, även om ett visst beroende kopplat till specialistkompetens kvarstår.
3. Sker rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest	**Ja** Det analyserade underlaget omfattade drygt 15 800 individer. Den initiala analysen identifierade ett antal avvikelser, vilka därefter delgavs ansvariga pension- och försäkringshandläggare inom Västerås stad för vidare utredning. Efter genomförd uppföljning kvarstod endast en (1) avvikelse. Denna avvikelse kunde hänföras till en diskrepans mellan lönesystemet och

	fakturaspecifikationerna, till följd av ett felaktigt registrerat pensionsavtal. Mot bakgrund av detta bedömer PwC att rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren, i allt väsentligt, sker korrekt och utan systematiska avvikelser.	
4. Sker pensionsredovisningen i Västerås stad i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?	**Ja** Vår bedömning baseras på att Västerås Stad redovisar Not 22 samt Not 28 i enlighet med rekommendationer från RKR R10. Vi bedömer således revisionsfrågan som uppfylld.	

Rekommendationer

För att utveckla verksamheten i Västerås stad lämnas följande rekommendationer:

- Att vidareutveckla befintliga rutinbeskrivningar genom att inkludera tydliga tidsramar (deadlines) samt mer detaljerade genomförandebeskrivningar. Detta bör särskilt avse processen för kontroll, testning och betalning av inkommande premiefakturor, liksom de kontroller och tester som genomförs av lönedata i samband med rapportering till KPA. Ett sådant förtydligande bedöms bidra till ökad transparens och spårbarhet i processerna, samt stärka möjligheten till enhetlig tillämpning.

- Att Västerås stad säkerställer att rutinbeskrivningarna utformas på en tillräckligt detaljerad nivå för att möjliggöra utförande av arbetsuppgifter även av andra medarbetare än ordinarie ansvariga. Detta bedöms vara av särskild vikt vid frånvaro, personalförändringar eller andra bemanningsrelaterade situationer. Vidare rekommenderas att ytterligare en ekonom involveras i bokföring och redovisningsarbetet för att minska sårbarheten och stärka den interna kontrollen.

- Att införa återkommande kontrollrutiner avseende pensionsgrundande löner. En sådan kontroll kan lämpligen utformas som en regelbunden avstämning mellan pensionsgrundande löneuppgifter i lönesystemet och motsvarande uppgifter i fakturaspecifikationer från KPA avseende årsfakturering. För att säkerställa en hög grad av tillförlitlighet i rapporteringen bedöms dessa kontroller med fördel genomföras på hela populationen, snarare än genom stickprov.

2026-05-19

Rebecka Hansson	Viktor Ahlzén
_____	_____
Uppdragsledare	*Projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Västerås stad enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

§ 338 Dnr KS 2026/00831-1.6.2

Beslut - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL per den 30 juni 2026

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning, individ- och familjenämndens, arbetsmarknadsnämndens samt äldrenämndens rapporter gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kapitlet 6f-h §§ socialtjänstlagen (SoL) ska rapportering ske kvartalsvis av alla beslut enligt 4 kapitlet 1 § SoL som inte verkställs inom tre månader från beslutsdatum samt beslut där verkställigheten avbrutits och uppehållet varit mer än tre månader. Rapporteringen ska lämnas till kommunfullmäktige och innehålla uppgift om antal beslut, typ av bistånd samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapporten från nämnden för personer med funktionsnedsättning, individ- och familjenämnden, arbetsmarknadsnämnden samt äldrenämnden avser alla kvartal april till och med juni 2026.

Stadsledningskontoret lämnar ingen särskild synpunkt till kommunstyrelsen avseende inkomna rapporter.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning, individ- och familjenämndens, arbetsmarknadsnämndens samt äldrenämndens rapporter gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Individ- och familjenämnden

Arbetsmarknadsnämnden

Äldrenämnden

Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Stadsledningskontoret

Claes Danielsson

E-post: claes.danielsson@vasteras.se

Datum: 2026-10-20

Diarienummer: KS 2026/00831-1.6.2

Tjänsteutlåtande - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL per den 30 juni 2026

Tjänsteutlåtandet är förvaltningens bedömning och förslag till beslut.

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning, individ- och familjenämndens, arbetsmarknadsnämndens samt äldrenämndens rapporter gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kapitlet 6f-h §§ socialtjänstlagen (SoL) ska rapportering ske kvartalsvis av alla beslut enligt 4 kapitlet 1 § SoL som inte verkställs inom tre månader från beslutsdatum samt beslut där verkställigheten avbrutits och uppehållet varit mer än tre månader. Rapporteringen ska lämnas till kommunfullmäktige och innehålla uppgift om antal beslut, typ av bistånd samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapporten från nämnden för personer med funktionsnedsättning, individ- och familjenämnden, arbetsmarknadsnämnden samt äldrenämnden avser alla kvartal april till och med juni 2026.

Stadsledningskontoret lämnar ingen särskild synpunkt till kommunstyrelsen avseende inkomna rapporter.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning, individ- och familjenämndens, arbetsmarknadsnämndens samt äldrenämndens rapporter gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Förvaltningens bedömning
Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Katarina Thorsell
Administrativ direktör

Beslutet ska skickas till
Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Individ- och familjenämnden

Arbetsmarknadsnämnden

Äldrenämnden

§ 173 Dnr IFN 2026/00436-1.6.2

Rapportering av ej verkställda beslut enligt 11 kap. 1 § SoL per den 30 juni 2026

Beslut

Individ-och familjenämnden tar del av rapporteringen av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Enligt socialtjänstlagen ska rapportering ske kvartalsvis av alla beslut som inte verkställs inom tre månader från beslutsdatum samt beslut där verkställigheten avbrutits och uppehållet varit mer än tre månader. Rapporteringen ska lämnas till kommunfullmäktige och innehålla uppgift om antal beslut, typ av insats samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Analys

Verksamhetsområde barn och ungdom rapporterar inga ej verkställda beslut. Detta beror på bland annat på minskade köer inom öppenvårdsverksamheterna som gör att insatser kan inledas snabbare.

Verksamhetsområde vuxen rapporter för perioden in totalt sex icke-verkställda beslut, samtliga från Vuxenenheten. Besluten avser tre beslut om öppenvård och tre beslut om boendeinsats. Kö till kvinnoseparat öppenvårdsbehandling anges som skäl i två av fallen. Vid ett av fallen behöver klienten en lång introduktion och uppstart varpå insats om öppenvård inte kommit igång. Vad gäller boendebesluten är skälet till icke-verkställighet att klienten inte medverkar och inte går att få tag på men där man ändå bedömts att det finns ett behov och ett uppsökande arbete pågår. I ett av fallen är klienten under annan huvudmans ansvar varpå verkställighet dröjer.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-09-03

Diarienr
IFN 2026/00436- 1.6.2

Informationsklass
PUBLIK

Individ- och familjeförvaltningen
Maria Bly
Epost: maria.bly@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen

Individ- och familjenämnden

Tjänsteutlåtande - Rapportering av ej verkställda beslut enligt 11 kap. 1 § SoL per den 30 juni 2026

Förslag till beslut

Individ-och familjenämnden tar del av rapporteringen av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Enligt socialtjänstlagen ska rapportering ske kvartalsvis av alla beslut som inte verkställs inom tre månader från beslutsdatum samt beslut där verkställigheten avbrutits och uppehållet varit mer än tre månader. Rapporteringen ska lämnas till kommunfullmäktige och innehålla uppgift om antal beslut, typ av insats samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Analys

Verksamhetsområde barn och ungdom rapporterar inga ej verkställda beslut. Detta beror på bland annat på minskade köer inom öppenvårdsverksamheterna som gör att insatser kan inledas snabbare.

Verksamhetsområde vuxen rapporter för perioden in totalt sex icke-verkställda beslut, samtliga från Vuxenenheten. Besluten avser tre beslut om öppenvård och tre beslut om boendeinsats. Kö till kvinnoseparat öppenvårdsbehandling anges som skäl i två av fallen. Vid ett av fallen behöver klienten en lång introduktion och uppstart varpå insats om öppenvård inte kommit igång. Vad gäller boendebesluten är skälet till icke-verkställighet att klienten inte medverkar och inte går att få tag på men där man ändå bedömts att det finns ett behov och ett uppsökande arbete pågår. I ett av fallen är klienten under annan huvudmans ansvar varpå verkställighet dröjer.

VÄSTERÅS STAD

2026-07-01 IFN 2026/00601

Individ- och familjeförvaltningen

Individ- och familjenämnden

Ej verkställda beslut under Kvartal 2 (2026-04-01—2026-06-30)

Verksamhet: Barn och ungdom 1, Alexandra Lorenzson
Antal icke verkställda beslut: 0

Verksamhet: Barn och ungdom 2, Alexandra Lorenzson
Antal icke verkställda beslut: 0

Verksamhet: Barn och ungdom 3, Alexandra Lorenzson
Antal icke verkställda beslut: 0

Verksamhet: Bostadssociala enheten, Kajsa Sahlin
Antal icke verkställda beslut: 0

Verksamhet: Vuxenenheten, Minna Kuosmanen
Antal icke verkställda beslut: 6

Verksamhet: VIR Barn, Paola Rodriguez Escobar
Antal icke verkställda beslut: 0

Verksamhet: VIR Vuxen, Elin Lenasdotter
Antal icke verkställda beslut: 0

Socialkontor Barn och ungdom 1

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten	Vad har erbjudits under tiden
Inget att rapportera.					

Socialkontor Barn och ungdom 2

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten	Vad har erbjudits under tiden
Inget att rapportera.					

Socialkontor Barn och ungdom 3

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten	Vad har erbjudits under tiden
Inget att rapportera.					

Bostadssociala enheten

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten	Vad har erbjudits under tiden
Inget att rapportera.					

Vuxenenheten

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten	Vad har erbjudits under tiden
1	K	2025-12-17	Öppenvård	Kö till öppenvårdsbehandling (kvinnoseparat)	
2	M	2026-02-27	Öppenvård	Behov av lång introduktion/uppstart	
3	M	2026-03-03	Stöd- och motivationsboende	Annan huvudman har ansvar just nu.	
4	K	2026-03-06	Stöd- och motivationsboende	Medverkar inte till verkställighet (svarar inte på kontaktförsök)	
5	K	2026-03-25	Öppenvård	Kö till öppenvårdsbehandling (kvinnoseparat)	
6	M	2026-04-06	Stöd- och motivationsbeonde	Medverkar inte till verkställighet	

Enheten för stöd och skydd, VIR barn

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten	Vad har erbjudits under tiden
Inget att rapportera.					

Enheten för stöd och skydd, VIR Vuxen

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten	Vad har erbjudits under tiden
Inget att rapportera.					

§ 83 Dnr AMN 2026/00101-1.6.2

Rapportering av ej verkställda beslut enligt 11 kap. 1 § SoL per den 30 juni 2026

Beslut

Arbetsmarknadsnämnden tar del av rapporteringen av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Enligt socialtjänstlagen ska rapportering ske kvartalsvis av alla beslut som inte verkställs inom tre månader från beslutsdatum samt beslut där verkställigheten avbrutits och uppehållet varit mer än tre månader. Rapporteringen ska lämnas till kommunfullmäktige och innehålla uppgift om antal beslut, typ av insats samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Verksamhetsområde arbetsmarknad, ekonomiskt bistånd och integration redovisar 11 ej verkställda beslut. Besluten avser arbetsrehabiliterande insats jml 11 kap 1 § Socialtjänstlagen.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

2026-07-01 AMN 2026/000124

Individ- och familjeförvaltningen Arbetsmarknadsnämnden

Ej verkställda beslut under Kvartal 1 (2026-04-01—2026-06-30)

Verksamhet: Ekonomiskt bistånd 1 och 2
Antal ej verkställda beslut: 11

Ekonomiskt bistånd 1 och 2					
Nr	**Kön**	**Beslutsdatum**	**Typ av bistånd**	**Skäl till att beslutet inte verkställts -avbrott i verkställigheten**	**Vad har erbjudits under tiden**
1	Kvinna	2026-01-20	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Verkställighet har dröjt på grund av missförstånd i kommunikationen mellan ekonomiskt bistånd och AME. Klient fick en tid för inskrivning 2026-06-02 och startdatum sattes till 2026-06-05.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
2	Kvinna	2026-01-22	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-04-09. Klient erbjöds startdatum 2026-04-10 men kunde inte starta då. Startdatum sattes till 2026-05-04.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
3	Kvinna	2026-02-04	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-04-23. Klient önskade börja på en annan arbetsplats pga hälsohinder. Fick en ny tid för inskrivning 2026-05-07, på en annan arbetsplats som avbokade på pga sjukdom hos klient. Ny tid för	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.

				inskrivning 2026-05-19 och startdatum sattes till 2026-05-25.	
4	Kvinna	2026-02-05	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-04-30 som avbokades av klient. Klient fick en ny tid för inskrivning 2026-04-29 som klient inte kom på. Ny tid för inskrivning 2026-05-07 och startdatum sattes till 2026-05-19.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
5	Kvinna	2026-02-10	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-05-04 som ställdes in pga sjukdom hos klient. Klient fick en ny tid för inskrivning 2026-05-18 och startdatum sattes till 2026-06-08.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
6	Kvinna	2026-02-11	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-05-07. Erbjöds startdatum omgående men valde startdatum 2026-05-12.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
7	Man	2026-02-19	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-05-07 som inte blev av pga att klient befann sig på annan adress. Klient fick en ny tid för inskrivning 2026-05-20 och startdatum sattes till 2026-06-01.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
8	Kvinna	2026-02-25	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-05-13. Erbjöds startdatum 2026-05-25 men är i behov av hemtjänst och färdtjänst för att ta sig till arbetsplatsen, varför ett senare startdatum sattes. Har insats från och med 2026-06-02.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
9	Man	2026-02-27	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-05-06. Klient önskade börja på en annan arbetsplats och fick en ny tid för inskrivning 2026-05-18 och startdatum sattes till 2026-06-01.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.
10	Kvinna	2026-03-04	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.

				inskrivning 2026-06-01 som inte blev av pga att klient befann sig på annan adress. Klient fick en ny tid för inskrivning 2026-06-16 och startdatum sattes till 2026-06-23.	
11	Man	2026-03-05	SoL/Arbetsrehabilitering jml 11 kap 1 §	Klient har stått i kö till insats hos Arbetsmarknadsenheten. Klient fick en tid för inskrivning 2026-06-01 och erbjöds startdatum 2026-06-03 men kunde inte starta då, varför ett senare startdatum sattes. Har insats från och med 2026-06-09.	Ingen annan insats bedömdes vara lämplig.

Ej verkställda beslut under kvartal 2 (2026-04-01 till och med 2026-06-30)

Period: 2026-04-01 till och med 2026-06-30
Nämnd: Äldrenämnden
Verksamhet: Myndighetsutövning biståndsenheten äldreomsorg
Antal ej verkställda beslut: 49

Myndighetsutövning Biståndsenheten äldreomsorg

Nr	Kön	Beslutsdatum	Typ av bistånd	Datum för erbjudande	Övrigt
1	Kvinna	240229	Särskilt boende demens	240403, 240514, 240806**,** 241002, 241120, 241206, 250123, 250311, 250509, 250610, 250905, 251107, 260129, 260323, 260506	Rapporterades även i kvartal 2, 3 och 4 år 2024, kvartal 1, 2, 3 och 4 år 2025 och kvartal 1 år 2026. Återtar ansökan 260525
2	Man	250627	Särskilt boende demens	251020, 251027, 251219, 260212, 260327, 260504, 260630	Rapporterades även i kvartal 4 år 2025 och kvartal 1 år 2026
3	Kvinna	250922	Särskilt boende demens	251112, 251216, 260212, 260327	Rapporterades även i kvartal 4 år 2025 och kvartal 1 år 2026. Återtar ansökan 260401
4	Man	250926	Särskilt boende demens	251208, 260317	Rapporterades även i kvartal 4 år 2025 och kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260407

5	Kvinna	251003	Trygghetslarm		Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Återtar ansökan 260415
6	Man	251007	Särskilt boende demens	251223, 260217, 260408	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260427
7	Kvinna	251009	Särskilt boende demens	260119, 260402, 260430, 260612	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026
8	Kvinna	251107	Särskilt boende demens	260130, 260303, 260420	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260511
9	Kvinna	251112	Särskilt boende somatik	251119, 260107, 260112, 260203, 260206, 260407	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Återtar ansökan 260417
10	Kvinna	251124	Särskilt boende demens	260209, 260421	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260511
11	Man	251126	Särskilt boende demens	260120, 260311	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260401
12	Kvinna	251126	Särskilt boende demens	260213, 260420	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260505
13	Kvinna	251211	Trygghetslarm		Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260415
14	Man	251219	Särskilt boende somatik	260112, 260317	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet skulle ha verkställts 260615 på kontraktsdatumet men enskild har fortfarande inte flyttat in till det särskilda boendet
15	Kvinna	251219	Särskilt boende demens	260219, 260402, 260430, 260604	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026
16	Kvinna	251219	Dagverksamhet	251222, 260320	Återtar ansökan 260401
17	Man	251230	Särskilt boende psykiatrisk inriktning	260127, 260505	Rapporterades även i kvartal 1 år 2026. Beslutet verkställdes 260525
18	Kvinna	260109	Särskilt boende demens	260408	Beslutet verkställdes 260415

19	Kvinna	260109	Särskilt boende demens	260225, 260505	Beslutet verkställdes 260525
20	Man	260112	Särskilt boende demens	260408	Beslutet verkställdes 260420
21	Kvinna	260120	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260611
22	Kvinna	260122	Dagverksamhet	260219	Beslutet verkställdes 260610
23	Man	260128	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260611
24	Man	260130	Särskilt boende demens	260312, 260508	Beslutet verkställdes 260525
25	Kvinna	260206	Trygghetslarm		
26	Man	260213	Särskilt boende demens	260420, 260615	
27	Kvinna	260213	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260611
28	Man	260218	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260611
29	Kvinna	260223	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260630
30	Kvinna	260224	Trygghetslarm		Beslutet verkställdes 260612
31	Man	260226	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260611
32	Kvinna	260302	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260611
33	Kvinna	260302	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260616
34	Kvinna	260303	Särskilt boende demens	260312, 260605	
35	Man	260304	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260611
36	Kvinna	260306	Trygghetslarm		Återtar ansökan 260612
37	Kvinna	260306	Särskilt boende demens	260421	
38	Kvinna	260310	Särskilt boende demens	260409,	
39	Man	260311	Särskilt boende demens	260423, 260604	Beslutet verkställdes 260615
40	Kvinna	260312	Särskilt boende demens	260423, 260609	Beslutet verkställs 260630

41	Man	260317	Hemtjänst		Hemtjänsten försöker motivera enskild till att ta emot hjälpen. Enskild är positiv till insatser och vill inte avsluta insatserna.
42	Kvinna	260318	Särskilt boende demens	260612	Beslutet verkställdes 260629
43	Kvinna	260319	Särskilt boende demens	260421	
44	Kvinna	260320	Särskilt boende demens	260622	Beslutet verkställdes 260629
45	Man	260320	Dagverksamhet	260508	
46	Kvinna	260320	Dagverksamhet	260508	
47	Man	260324	Särskilt boende demens	260512, 260623	
48	Kvinna	260325	Särskilt boende demens	260424	
49	Man	260326	Dagverksamhet	260508	

§ 159 Dnr AN 2026/00616-1.6.2

Beslut - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL per den 30 juni

Beslut

Äldrenämnden tar del av rapporten av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den ansvariga nämnden ska varje kvartal rapportera antalet gynnande beslut enligt SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslut, eller där avbrott i verkställigheten varit längre än tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. I rapporten ska det stå vilka typer av bistånd som besluten gäller och hur lång tid som gått sedan varje beslut togs. Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och ska inte kunna spåras till en enskild person. I rapporten redovisas resultatet fördelat på kvinnor respektive män.

Under perioden 1 april till den 30 juni 2026 rapporterades totalt 49 ej verkställda beslut till IVO. Av de 49 rapporterade besluten avser 29 beslut om särskilt boende varav 26 beslut med inriktning demens. Av dessa är 15 beslut nya för rapporteringsperioden och tre enskilda har inte fått sina beslut verkställda på grund av platsbrist. Utöver det rapporteras fem beslut om dagverksamhet och 15 beslut gällande trygghetslarm som inte verkställda.

Kortfattad analys visar att antalet ej verkställda beslut har minskat med ca. 30% i jämförelse med föregående kvartal då fler boendebeslut med demensinriktning har kunnat verkställas under mätperioden.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till äldrenämnden lämnat följande förslag till beslut:

Äldrenämnden tar del av rapport av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, Västerås stad

VÄSTERÅS STAD
Vård- och omsorgsförvaltningen

Datum 2026-07-30 Diarienr 2026/00616

Äldrenämnden

Rapport av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) kvartal 2, 2026

Kommuner är enligt 34 kap SoL och 28 f - h §§ LSS skyldiga att rapportera beslut om bistånd (enligt 11 kap 1 § SoL) och insatser (enligt 9 § LSS) som inte har verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Det gäller både beslut som inte verkställts inom tre månader och avbrott i verkställigheten som pågår längre än tre månader.

Den ansvariga nämnden ska varje kvartal rapportera antalet gynnande beslut enligt SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslut, eller där avbrott i verkställigheten varit längre än tre månader till kommunfullmäktige. I rapporten ska det stå vilka typer av bistånd som besluten gäller och hur lång tid som gått sedan varje beslut togs. Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och ska inte kunna spåras till en enskild person. I rapporten redovisas resultatet fördelat på kvinnor respektive män.

Den bifogade rapporten gäller för perioden 1 april till 30 juni år 2026.

Ej verkställda beslut totalt

Kön	**Q3-2025**	**Q4-2025**	**Q1-2026**	**Q2 -2026**
Män	18	30	22	18
Kvinnor	26	40	27	31
Totalt	44	70	49	49

Analys

Totalt rapporteras 49 ej verkställda beslut till IVO kvartal 2 år 2026 som inte har verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Av dessa avser 29 beslut särskilt boende, varav 26 beslut avser särskilt boende med demensinriktning, 2 beslut avser särskilt boende med somatisk inriktning och 1 beslut om särskilt boende med psykiatrisk inriktning. Därutöver rapporteras 5 beslut om dagverksamhet och 15 beslut avseende trygghetslarm. Under kvartalet rapporteras 15 nya beslut gällande särskilt boende varav samtliga beslut avser särskilt boende med demensinriktning. Av dessa 15 beslut är det 3 enskilda som inte har fått sina beslut verkställda inom tre månader på grund av platsbrist. Andelen enskilda som inte har fått sina beslut verkställda på grund av platsbrist har minskat mot föregående kvartal.

Två enskilda har fått vänta mer än tre månader på erbjudande om plats på särskilt boende och valde därefter att tacka nej till erbjudandet. Den tredje enskilde som väntat mer än tre månader på erbjudande om plats på särskilt boende tackade ja till erbjudandet. Övriga enskilda har fått erbjudande inom tre månader och tre av dessa valde att återta sin ansökan om särskilt boende.

Antalet ej verkställda beslut avseende särskilt boende har minskat med cirka 31% mot föregående kvartal. Majoriteten av de ej verkställda besluten avser särskilt boende med demensinriktning. Ett nytt demensboende öppnade under december år 2025 vilket gjort att flera beslut på särskilt boende med demensinriktning har kunnat verkställas sedan dess. Ytterligare ett demensboende öppnades i april år 2026 och cirka 30 personer har hittills flyttat in. De sista 20 platserna beräknas vara inflyttningsklara i slutet av augusti.

Fem av de rapporterade besluten avser dagverksamhet. Ett av dessa beslut rapporterades även under föregående kvartal och har under kvartal 2 återtagit sin ansökan. Vidare har ett beslut verkställts, 2 har inte svarat på erbjudandet ännu och en har tackat nej.

Demografin visar på ett ökat behov av insatser i såväl ordinärt boende som särskilt boende för enskilda med demenssjukdom.

Under kvartal 2 rapporterades 14 beslut om trygghetslarm som ej verkställda. Av dessa berodde fyra på att den enskilde inte ville lämna ut nyckel och de övriga 10 berodde på att tekniker inte fick tag i enskild för att boka tid för installation. Efter kontakt med biståndshandläggare valde 11 enskilda att avsluta insatsen på grund av förändrat behov medan tre beslut kunde verkställas.

Det rapporterades även ett beslut om ej verkställd hemtjänst under kvartal 2. Detta berodde på att enskild inte tog emot hemtjänstpersonalen vid besök trots att hen var positiv till insatserna. Hemtjänstpersonal kommer i samråd med enskild fortsätta motivera till ett verkställande då behov av hjälp fortfarande är aktuellt.

Det totala antalet ej verkställda beslut under kvartal 2 är detsamma som under föregående kvartal.

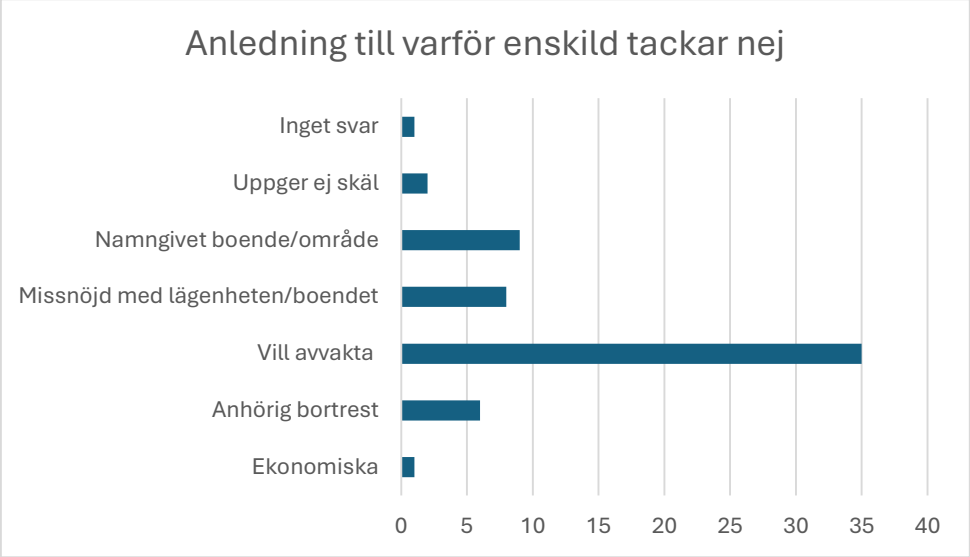
Anledningar till att enskilda tackar nej till särskilt boende

Som vid föregående kvartal är den vanligaste orsaken till att enskilda tackar nej till erbjuden plats på särskilt boende på grund av att enskild vill avvakta. Av totalt 62 tillfällen där enskilda tackat nej till erbjuden plats är anledningen vid 35 tillfällen att enskild vill avvakta. Det kan betyda att enskild saknar insikt om sin situation snarare än att det inte finns fortsatt behov av insatsen. Detta utifrån sin sjukdomsbild eller att de inte är redo att flytta. Det kan även betyda att enskild för tillfället har för nedsatt hälsotillstånd för att orka med en flytt till särskilt boende.

Vid 9 tillfällen har enskilda tackat nej till erbjudanden utifrån specifika önskemål om område eller boende. En anledning kan vara att enskild tidigare har bott i ett specifikt område eller önskar bo nära anhöriga. Vid 8 tillfällen har enskilda tackat nej på grund av att man är missnöjd med boendets kvalitet, lägenhetens utformning, boendets storlek och lägenhetens placering. En stor anledning till att enskilda tackar nej till erbjudanden kan vara anhörigas åsikt som påverkar svarsbeskedet och att enskilda och anhöriga har större förväntningar på både lägenhetens och boendets utformning.

Vid 6 tillfällen har enskilda tackat nej till erbjudanden på grund av att anhöriga är bortresta och kan därför inte ta ställning till erbjudandet. Detta visar återigen på att anhörigas åsikter kan påverka enskildas svar. Vidare tackar enskilda nej vid 3 tillfällen och uppger att anledningen är av ekonomiska skäl eller att de inte vill uppge varför. Vid ett tillfälle har enskild inte svarat och erbjudandet har därför behövt gå vidare till någon annan.

Så här fördelar sig anledningarna till att enskilda har tackat nej till erbjudet särskilt boende, för de som har ett beslut på särskilt boende som rapporterats som ej verkställt kvartal 2 år 2026.

Anledningar till att hemtjänst och trygghetslarm inte har verkställts

En inledande analys visar att de främsta orsakerna till att beslut om trygghetslarm inte kunnat verkställas varit administrativa, såsom att tekniker inte fått kontakt med den enskilde eller anhörig för att boka installation eller att den enskilde inte velat lämna ut nyckel till bostaden. Vid uppföljande kontakt med den enskilde har det dock framkommit att den bakomliggande orsaken i de flesta fall varit förändrade behov eller att den enskilde själv inte längre önskat insatsen. De administrativa omständigheterna har därmed främst varit en följd av detta, snarare än den egentliga orsaken till utebliven verkställighet. Detta tydliggör skillnad på den direkta orsaken och den bakomliggande orsaken.

Utifrån den ej verkställda hemtjänst som rapporterats kan orsaken härledas till enskilds vilja att ta emot/inte ta emot hemtjänsten snarare än brister i verksamhetens verkställande. Ärendet kommer följas upp löpande.

Bilaga 1: Ej verkställda beslut NF SoL, Q2 2026 Diarienummer: NF2026/00290-8.0.5

	Antal ej verkställda beslut		Totalt antal pågående beslut 202x-XX-XX		Andel ej verkställda		Orsak till ej verkställt beslut				
SoL-insats	**män**	**kvinnor**	**män**	**kvinnor**	**män**	**kvinnor**	**Resursbrist ledig bostad**	**Resursbrist personal**	**Den enskilde tackat nej**	**Avbrott i verkställighet**	**Annat skäl**
Bostad med särskilt stöd/särskilt boende	1	1					1			1	
Summa	**1**	**1**					**1**			**1**	

Bilaga 2: Ej verkställda beslut SoL kvartal 2, 2026

Diarienummer:
NF2026/00290-8.0.5

Kön	Besluts-datum	Datum för avbrott	Lagrum	Typ av insats	Beslutet verkställt	Beslutet avslutat
Man	241014		SoL	Bostad med särskilt stöd	26-04-28	
Man	250616		SoL	Bostad med särskilt stöd	26-04-01	
Kvinna	25-12-23		SoL	Bostad med särskilt stöd		
Man	25-10-30		SoL	Särskilt boende		26-06-24
Man	23-10-23	26-03-18	SoL	Bostad med särskilt stöd		

§ 136 Dnr NF 2026/00290-8.0.5

Beslut - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SOL per den 30 juni 2026

Beslut

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapporten av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den bifogade rapporten gäller för perioden 1 april till och med den 30 juni 2026. Under perioden är det totalt fem beslut som rapporteras som ej verkställda inom tre månader eller där avbrottstiden i verkställigheten överstiger tre månader, varav två beslut rapporteras som verkställda och ett beslut avslutats under perioden.

Samtliga beslut som rapporterats som ej verkställda gäller insatsen bostad med särskilt stöd/särskilt boende SoL. Av dessa totalt fem beslut har två beslut verkställts och ett beslut avslutats på den enskildes begäran. Av de kvarvarande två ej verkställda beslut har en enskild erbjuden plats och en har inte kunnat erbjudas plats då dennes behov inte matchar de platser som finns tillgängliga.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapport av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, Västerås stad

VÄSTERÅS STAD

Vård- och omsorgsförvaltningen
Enheten för funktionsnedsättning SoL

Enhetschef: Marie-Louise Ohlander
Teamledare: Helen Eriksson, Labinort Pantina samt Tf teamledare Ingeborg Lindahl

DIARIENUMMER: NF2026/00290-8.0.5

Rapport av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) kvartal 2, 2026

Kommuner är enligt 34 kap 1–4 §§ SoL skyldiga att rapportera beslut om insatser (enligt 11 kap 1 § SoL) som inte har verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Det gäller både beslut som inte verkställts inom tre månader och avbrott i verkställigheten som pågår längre än tre månader.

Den ansvariga nämnden ska varje kvartal rapportera till kommunfullmäktige antalet gynnande beslut enligt SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslut, eller där avbrott i verkställigheten varit längre än tre månader. I rapporten ska det stå vilka typer av insatser som besluten gäller och hur lång tid som gått sedan varje beslut togs. Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och ska inte kunna spåras till en enskild person. I rapporten redovisas resultatet fördelat på kvinnor respektive män.

Den bifogade rapporten gäller för perioden 1 april till och med 30 juni 2026. Totalt är det under perioden 5 beslut som rapporteras ej verkställda inom tre månader eller där avbrottstiden i verkställigheten överstiger tre månader, varav två beslut rapporteras som verkställda, 1 beslut avslutats under perioden.

Redovisning av ej verkställda beslut per insats

Bostad med särskilt stöd/särskilt boende SoL

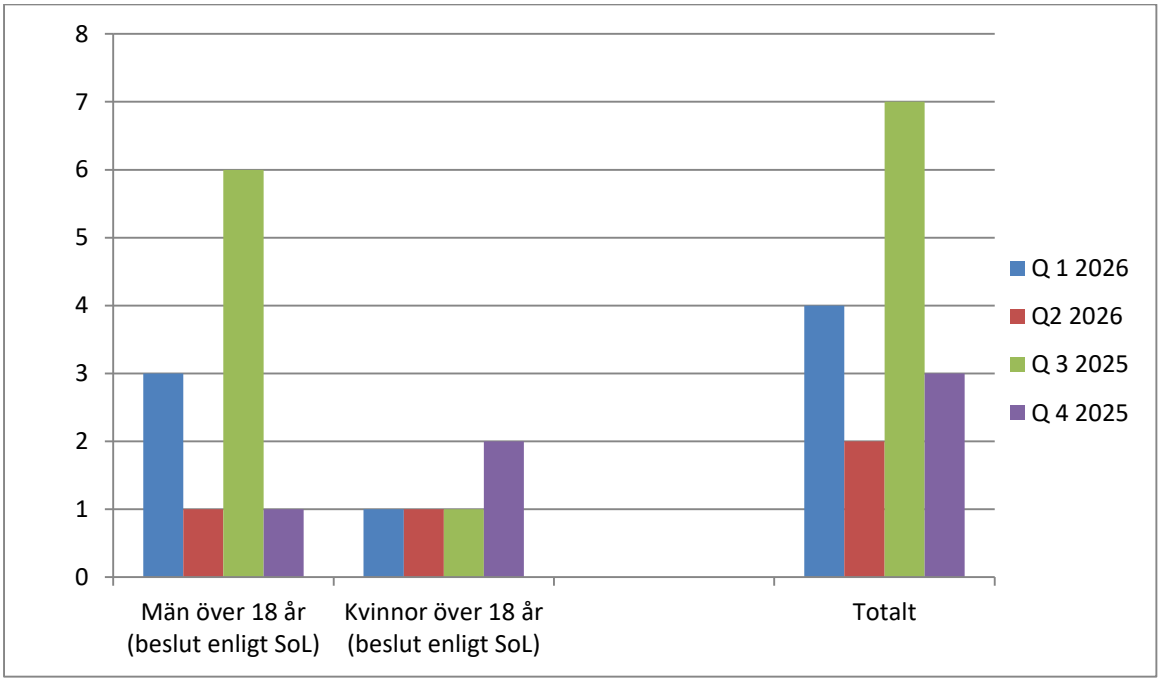
Totalt har fem beslut om bostad med särskilt stöd/särskilt boende rapporterats ej verkställda. Fyra beslut är kvar från föregående inrapporteringsperiod och ett har tillkommit. Två beslut om bostad med särskilt stöd/särskilt boende har verkställts under innevarande inrapporteringsperiod och ett beslut har avslutats på den enskildes begäran. En av de kvarvarande ej verkställda besluten från föregående inrapporteringsperiod, har inte fått något erbjudande under innevarande inrapporteringsperiod. Detta då inget lämpligt boende funnits att erbjuda.

Det har under innevarande inrapporteringsperiod har det tillkommit ett ej verkställda beslut gällande insatsen bostad med särskilt stöd, där avbrott i verkställigheten skett.

Kön per beslut	Q3-2026	Q4-2026	Q1-202	Q2-2026
Män (över 18 år) SoL	8	8	4	4
Kvinnor (över 18 år) SoL	3	1	2	1
Totalt	**11**	**9**	**6**	**5**

Tabell 1; *Inrapporterade ej verkställda beslut*

I bilaga 1 framgår antalet beslut som inte verkställts fördelat på kön. Antalet beslut sätts också i relation till det totala antalet beslut om insatser där övriga beslut är verkställda. Bilagan innehåller även en sammanställning över orsaker till att besluten ej verkställts. För samtliga redovisas endast en orsak.

Tabell 2; *Kvarvarande ej verkställda beslut hos IVO*

Av inrapporterade ej verkställda beslut har två beslut verkställts under inrapporteringsperioden, vilket framgår i bilaga 2. Antalet verkställda beslut är därmed detsamma som föregående inrapporteringsperiod.

Analys

Under den innevarande rapporteringsperioden har totalt fem beslut rapporterats som ej verkställda. Samtliga beslut är beslut om bostad med särskilt stöd enligt SoL. Resultatet visar således en minskning med ett ej verkställda beslut, jämfört med föregående inrapporteringsperiod. Av dessa fem beslut har, två beslut verkställts och ett beslut avslutats på den enskildes egen begäran. Det kvarstår således två ej verkställda beslut, där ett av dem är kvarvarande från föregående inrapporteringsperiod och det andra har tillkommit då det skett ett avbrott i verkställigheten av beslutet.

Att dessa beslut inte kunna verkställas beror på olika faktorer. Beslutet som det skett ett avbrott i verkställigheten, utgörs orsaken av att den enskilde försämrats i sin grundsjukdom och att utslussningen till boendet därför behövts pausats för närvarande. Den enskilde har dock fortsatt kvar platsen på boendet där beslutet varit verkställt.

I det andra ärendet, utgörs orsaken till att beslutet inte kunnat verkställas av att behoven hos den enskilde inte kunna matchas mot något av de bostäder med särskilt stöd som funnits tillgängliga. Detta då den enskildes behov är komplexa och kräver särskild kompetens och fysisk utformning på boendet.

Matchningen för att verkställa ett beslut om bostad med särskilt stöd/särskilt boende är avgörande för att insatsen ska fungera i praktiken. I matchningen behöver hänsynstagande göras utifrån flertalet faktorer, exempelvis avseende miljön som boendet är beläget i, om klienten är känslig för intryck, känslig för ljud, människor i omgivningen, nära anslutning till grannar eller ej, närhet till skolor/förskolor, behov av antingen boende på bottenvåning eller på högre våningsplan och hög personaltäthet med särskild kompetens. Genom att det kan föreligga en komplex problematik behöver man i matchningen ta hänsyn till individens behov och förutsättningar för att boendet ska kunna bedömas som lämpligt att erbjuda.

Idag har klienter som beviljas insatsen bostad med särskilt stöd ofta komplexa behov, vilket kräver boendeformer med hög personaltäthet och personal som arbetar flexibelt och har särskild kompetens. Utifrån att fler har komplexa behov är konkurrensen om dessa platser större, vilket gör att uppkommer beslut som inte kan verkställas inom tre månader.

En avvägning görs alltid om det skulle kunna vara aktuellt med en extern placering, utifrån komplexiteten i den enskildes behov. Resursbrist utgör dock inte skäl i dagsläget till att vi bedömer att beslutet behöver verkställas externt. När externa placeringar är aktuellt, så grundar det sig i klientens komplexa behov och som då inte bedöms kunna tillgodoses på våra interna boenden för närvarande.

På enheten har vi dock relativt få antal ej verkställda beslut. Detta ser vi beror på att vi kontinuerligt aktivt arbetar i ärendet när beslut fattas och ska verkställas, det vill säga arbetet fortgår i vardagen och inte bara inför att ej verkställda beslut ska inrapporteras. Ett exempel på vårt arbete är att vi i samtliga ärenden kan se att de finns kontinuerlig dokumentation för att följa upp behoven och erbjuda andra insatser i avvaktan på att beslutet kan verkställas. Att samtliga ärenden är väldokumenterade, utgör också en förutsättning för att kommunen inte ska riskeras ett eventuellt vitesföreläggande om inspektionen för vård och omsorg (IVO) väljer att granska inrapporterade ärendena.

Framgångsfaktorer och planering framåt

Framgångsfaktorer

- **Arbetssätt** – biståndshandläggare på enheten arbetar aktivt i ärenden och har täta uppföljningar ända fram till beslutet är verkställt samt fortsätter motivera klienten att ta emot insatsen.
- **Utökade resurser** – På enheten har vi över tid fått utökade resurser vilket medfört att vi har fått bättre förutsättningar för att kunna arbeta med att verkställa besluten innan de ska rapporteras som ej verkställda.
- **Samverkan med boendesamordning -** Vi har ett nära samarbete med boendesamordnare för att kunna arbeta aktivt i ärendena. Det har skapat förutsättningar för att kunna matcha rätt boende med klienters behov.
- **Samverkan med boendestöd** – Vi har tillsammans med boendestödet en kontinuerlig kommunikation vid avbrott i verkställighet och när det uppstår svårigheter att verkställa beslut. Detta ger oss förutsättningar att följa upp ärendet och därmed förebygga att besluten blir ej verkställda och därmed behöver rapporteras till IVO.

Planering framåt

- Framåt ska vi arbeta vidare med våra framgångsfaktorer för att bibehålla en så låg nivå av ej verkställda beslut som möjligt och i den mån det går förbättra utvecklingen av vårt arbetssätt.
- Framåt kommer vi att fortsätta arbeta aktivt med att påminna biståndshandläggare om vad inrapportering av ej verkställda beslut innebär, deras roll i detta arbete så att de är införstådda med uppföljningens innehåll och syfte när ett beslut är ej verkställt.
- Framåt kommer vi fortsätta att arbeta vidare med ej verkställda beslut genom att aktivt följa upp ärenden där klienter upprepat tackar nej till erbjudande om boende. Vi behöver följa upp skälen till att beslutet inte kan verkställas. Ett exempel som vi ser är att det finns ett behov av att utöka samverkan med andra aktörer som exempelvis psykiatrin, för att tillsammans samarbeta och förbereda och motivera klienter till att ta emot erbjudande om boende och andra insatser.
- Framåt behöver vi kartlägga svårigheterna med att matcha behoven med rätt boende och lyfta detta på en strategisk nivå för vidare diskussion i syfte att kunna möta framtidens behov på ett bättre sätt.

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-08-04

Diarienr
NF 2026/00290- 8.0.5

Informationsklass
PUBLIK

Vård- och omsorgsförvaltningen
Hanna Sipovic
Epost: hanna.sipovic@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen, Västerås stad

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Tjänsteutlåtande - Rapportering av ej verkställda beslut enligt SOL per den 30 juni 2026

Förslag till beslut

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapporten av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den bifogade rapporten gäller för perioden 1 april till och med den 30 juni 2026. Under perioden är det totalt fem beslut som rapporteras som ej verkställda inom tre månader eller där avbrottstiden i verkställigheten överstiger tre månader, varav två beslut rapporteras som verkställda och ett beslut avslutats under perioden.

Samtliga beslut som rapporterats som ej verkställda gäller insatsen bostad med särskilt stöd/särskilt boende SoL. Av dessa totalt fem beslut har två beslut verkställts och ett beslut avslutats på den enskildes begäran. Av de kvarvarande två ej verkställda beslut har en enskild erbjuden plats och en har inte kunnat erbjudas plats då dennes behov inte matchar de platser som finns tillgängliga.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapport av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Juridisk bedömning

Kommuner är enligt 34 kap 1-4 §§ SoL skyldiga att rapportera beslut om insatser (enligt 11 kap 1 § SoL) som inte har verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Det gäller både beslut som inte verkställts inom tre månader och avbrott i verkställigheten som pågår längre än tre månader.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

§ 339 Dnr KS 2026/00829-1.6.2

Beslut - Rapportering av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättnings rapport gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Enligt 28 § lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska rapportering ske kvartalsvis av alla beslut enligt 9 § LSS som inte verkställs inom tre månader från beslutsdatum samt beslut där verkställigheten avbrutits och uppehållet varit mer än tre månader. Rapporteringen ska lämnas till kommunfullmäktige och innehålla uppgift om antal beslut, typ av insats samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapporten från nämnden för personer med funktionsnedsättning avser kvartal april till och med juni 2026.

Stadsledningskontoret lämnar ingen särskild synpunkt till kommunstyrelsen avseende inkommen rapport.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättnings rapport gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Stadsledningskontoret

Claes Danielsson

E-post: claes.danielsson@vasteras.se

Datum: 2026-10-20

Diarienummer: KS 2026/00829-1.6.2

Tjänsteutlåtande - Rapportering av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026

Tjänsteutlåtandet är förvaltningens bedömning och förslag till beslut.

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättnings rapport gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Enligt 28 § lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska rapportering ske kvartalsvis av alla beslut enligt 9 § LSS som inte verkställs inom tre månader från beslutsdatum samt beslut där verkställigheten avbrutits och uppehållet varit mer än tre månader. Rapporteringen ska lämnas till kommunfullmäktige och innehålla uppgift om antal beslut, typ av insats samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapporten från nämnden för personer med funktionsnedsättning avser kvartal april till och med juni 2026.

Stadsledningskontoret lämnar ingen särskild synpunkt till kommunstyrelsen avseende inkommen rapport.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Nämnden för personer med funktionsnedsättnings rapport gällande inte verkställda biståndsbeslut enligt lag om stöd och service till vissa

funktionshindrade (LSS) avseende kvartal april till och med juni 2026 anmäls och läggs till handlingarna.

Förvaltningens bedömning
Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Katarina Thorsell
Administrativ direktör

Beslutet ska skickas till
Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Bilaga 1: Ej verkställda beslut Q2, 2026 **NF 2026/00288-8.0.5.**

	Antal ej verkställda beslut		Orsak till ej verkställda beslut				
LSS-insats	**män**	**kvinnor**	**Resursbrist ledig bostad**	**Resursbrist personal**	**Den enskilde tackat nej**	**Annat skäl**	**Avbrott i verkställighet**
9 § 2 Personlig assistans	1					1	
9 § 3 Ledsagarservice	4	1		1	4		5
9 § 4 Kontaktperson	1			1			
9 § 5 Avlösarservice	10	3		2	11		11
9 § 6 Korttidsvistelse	2	1			3		3
9 § 7 Korttidstillsyn							
9 § 8 Boende för barn							
9 § 9 Boende för vuxna	9	2	8		2	1	2
9 § 10 Daglig verksamhet	8	11			18	1	14
Summa	**35**	**18**	**8**	**4**	**38**	**3**	**35**

Bilaga 2: Ej verkställda beslut Q2, 2026 **NF 2026/00288-8.0.5.**

Löpnr	Kön	Beslutsdatum	Datum för avbrott	Lagrum	Typ av insats LSS	Beslutet verkställt	Beslutet avslutat
1	Man		2025-03-28	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet	2026-06-04	
2	Man		2025-08-27	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
3	Kvinna		2022-04-01	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
4	Man		2024-11-06	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		2026-06-08
5	Man	2025-01-28		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		2026-06-11
6	Man		2025-06-13	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet	2026-04-07	
7	Man		2024-01-12	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
8	Man	2025-07-10		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		2026-04-17
9	Man		2025-09-30	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet	2026-06-08	
10	Kvinna		2025-11-18	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
11	Man		2025-09-11	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet	2026-04-21	
12	Man		2025-12-30	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		2026-04-14
13	Man		2025-12-01	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
14	Kvinna		2025-10-09	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
15	Man	2025-08-05		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet	2026-04-13	
16	Kvinna		2025-10-22	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		2026-05-11
17	Kvinna	2026-01-05		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
18	Kvinna	2026-03-18		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
19	Man	2026-02-26		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
20	Kvinna	2026-01-16		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
21	Man		2026-01-05	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
22	Kvinna		2026-01-21	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
23	Kvinna		2025-11-17	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
24	Man		2026-03-23	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
25	Man		2026-03-20	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
26	Kvinna		2026-02-12	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
27	Kvinna		2026-03-04	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
28	Kvinna		2026-01-12	LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
29	Man	2026-02-19		LSS	9 § 10 Daglig verksamhet		
30	Man	2026-03-23		LSS	9 § 2 Personlig assistans		
31	Pojke		2025-08-19	LSS	9 § 3 Ledsagarservice		2026-05-07
32	Flicka		2025-09-29	LSS	9 § 3 Ledsagarservice		
33	Pojke		2025-11-29	LSS	9 § 3 Ledsagarservice		
34	Man		2025-11-20	LSS	9 § 3 Ledsagarservice		
35	Man		2026-03-15	LSS	9 § 3 Ledsagarservice		
36	Man		2026-01-16	LSS	9 § 3 Ledsagarservice		
37	Kvinna		2025-03-07	LSS	9 § 4 Kontaktperson	2026-05-07	
38	Man	2025-10-29		LSS	9 § 4 Kontaktperson		
39	Man	2025-12-04		LSS	9 § 4 Kontaktperson		2026-04-01
40	Man	2026-03-06		LSS	9 § 4 Kontaktperson	2026-06-22	
41	Pojke		2025-01-22	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
42	Pojke		2025-01-22	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
43	Man	2025-06-27		LSS	9 § 5 Avlösarservice		
44	Pojke		2025-03-01	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
45	Pojke		2025-05-29	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
46	Flicka		2025-11-30	LSS	9 § 5 Avlösarservice		2026-06-30
47	Flicka	2026-02-20		LSS	9 § 5 Avlösarservice		
48	Flicka		2025-10-16	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
49	Pojke		2026-03-03	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
50	Pojke		2026-02-12	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
51	Pojke		2025-12-04	LSS	9 § 5 Avlösarservice	2026-05-31	
52	Flicka		2026-03-11	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
53	Pojke		2026-03-11	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
54	Pojke		2026-03-08	LSS	9 § 5 Avlösarservice		
55	Pojke	2026-03-05		LSS	9 § 5 Avlösarservice		
56	Kvinna		2025-11-02	LSS	9 § 6 Korttidsvistelse		
57	Pojke		2026-02-15	LSS	9 § 6 Korttidsvistelse		
58	Pojke		2026-03-31	LSS	9 § 6 Korttidsvistelse		
59	Kvinna		2025-03-24	LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
60	Man		2024-04-01	LSS	9 § 9 Boende för vuxna	2026-05-21	
61	Kvinna	2025-09-01		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
62	Man	2024-05-30		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		2026-06-09
63	Man	2025-04-11		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
64	Kvinna	2025-12-19		LSS	9 § 9 Boende för vuxna	2026-05-18	
65	Man	2025-10-03		LSS	9 § 9 Boende för vuxna	2026-04-01	
66	Man	2025-12-19		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
67	Man	2025-12-17		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
68	Man	2025-10-22		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
69	Man	2026-02-17		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
70	Man	2026-02-27		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
71	Kvinna	2026-01-16		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
72	Man	2026-03-30		LSS	9 § 9 Boende för vuxna		
73	Man		2026-02-01	LSS	9 § 9 Boende för vuxna		

§ 135 Dnr NF 2026/00288-8.0.5

Beslut - Rapportering av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026

Beslut

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapport av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den ansvariga nämnden ska varje kvartal rapportera till kommunfullmäktige antalet gynnande beslut enligt SoL och insatser enligt LSS som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslut, eller där avbrott i verkställigheten varit längre än tre månader. I rapporten ska det stå vilka typer av bistånd som beslutet gäller och hur lång tid som gått sedan varje beslut togs.

Den bifogade rapporten avser perioden 1 april till och med den 30 juni 2026. Totalt rapporterades 73 beslut till IVO varav 20 beslut har blivit verkställda/avslutade under perioden. Sammanlagt är det 53 beslut som är fortsatt ej verkställda efter kvartal två 2026.

Majoriteten av de rapporterade ej verkställda beslutet rör insatsen daglig verksamhet. Även insatsen bostad med särskild service för vuxna samt insatsen avlösarservice är utmanande att verkställa. Av de totalt 29 ärenden inom insatsen daglig verksamhets som rapporterats till IVO avser 21 avbrott i verkställighet där den enskildes försämrade hälsotillstånd är en stor anledning till avbrottet. Inom insatsen bostad med särskild service är utmaningen att hitta boendelösningar som motsvarar den enskildes behov och förutsättningar eller motsvarar dem enskildes önskemål om boendets utformning orsaker till att ärendet inte lyckats verkställas.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapport av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, Västerås stad

VÄSTERÅS STAD

Vård- och omsorgsförvaltningen
Enheten för LSS
Jenny Pätsi

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

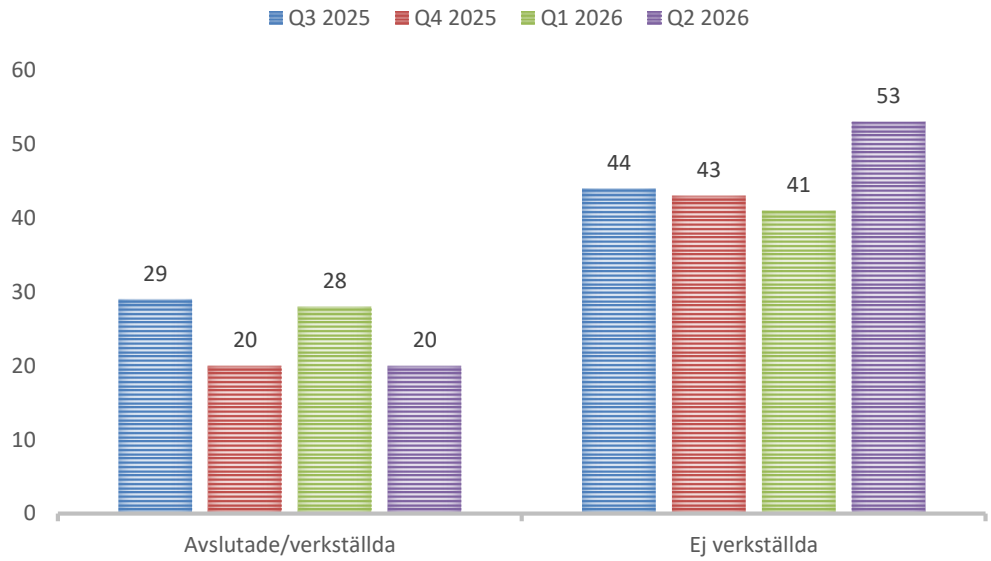
Rapport av ej verkställda beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) 30 juni 2026

Kommuner är enligt 16 kap. 6 f – h §§ SoL och 28 f- h §§ LSS skyldiga att rapportera beslut om bistånd (enligt 4 kap. 1 § SoL) och insatser (enligt 9 § LSS) som inte har verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Det gäller både beslut som inte verkställts inom tre månader och avbrott i verkställigheten som pågår längre än tre månader. Den ansvariga nämnden ska varje kvartal rapportera till kommunfullmäktige antalet gynnande beslut enligt SoL och insatser enligt LSS som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslut, eller där avbrott i verkställigheten varit längre än tre månader. I rapporten ska det stå vilka typer av bistånd som beslutet gäller och hur lång tid som gått sedan varje beslut togs. Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade och ska inte kunna spåras till en enskild person. I rapporten redovisas resultatet fördelat på barn och vuxna samt kvinnor respektive män.

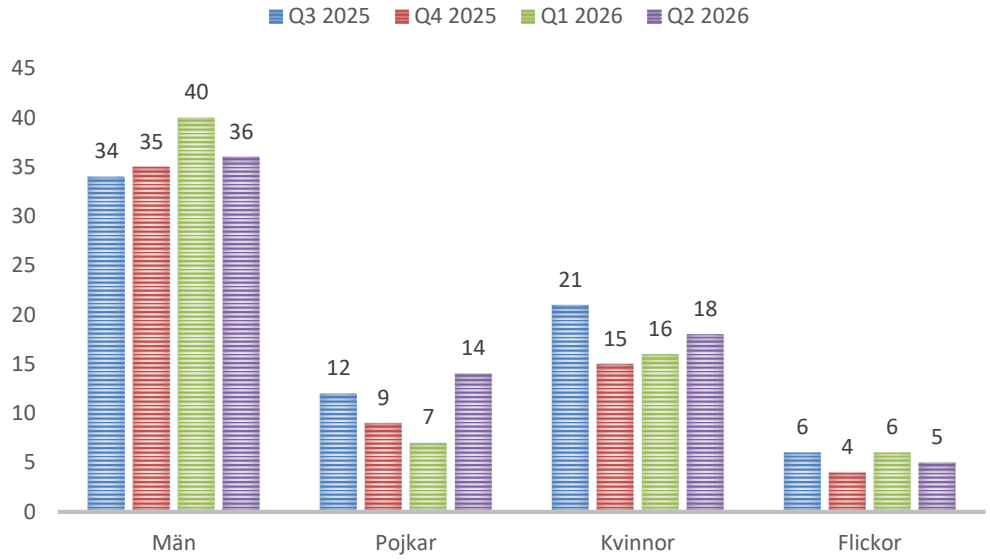
Den bifogade rapporten avser perioden 1 april till och med 30 juni 2026.

Totalt rapporterades 73 beslut till IVO varav 20 beslut som har blivit verkställda/avslutade under perioden. **Sammanlagt är det 53 beslut som är fortsatt ej verkställda efter Q2 2026.**

Antal avslutade/verkställda och fortsatt ej verkställda

Könsfördelning

Redovisning av ej verkställda beslut per insats

Av bilaga 1 framgår hur besluten fördelats per insats och orsak. Av bilaga 2 framgår tidsperioder för ej verkställda beslut på individnivå.

PERSONLIG ASSISTANS

Totalt rapporterades ett ärende till IVO. Ärendet är ett förhandsbesked och insatsen har inte verkställts då enskild inte har flyttat till kommunen på grund av svårigheter att få hyreskontrakt.

LEDSAGARSERVICE

Totalt rapporteras sex ärenden till IVO. Under perioden identifierades fyra avbrott i verkställighet samt två delvis ej verkställda beslut. Några nya beslut har inte tillkommit, däremot har ett beslut avslutats på begäran av den enskilde.

De vanligaste orsakerna till avbrott är svårigheter att rekrytera eller behålla ledsagare, exempelvis när ledsagare avslutat sina uppdrag eller haft begränsade möjligheter att utföra insatsen. Även den enskildes hälsa har påverkat verkställigheten, där sjukdom och psykiatrisk slutenvård inneburit att insatsen inte kunnat genomföras.

Ett återkommande mönster är att vårdnadshavares eller enskildas önskemål om en begränsad personalkrets eller särskild kompetens hos ledsagaren förlänger tiden till full verkställighet. I flera ärenden pågår rekrytering eller matchning av lämplig ledsagare.

Övergripande visar underlaget att verkställighetshindren främst är kopplade till bemanning, matchning mellan ledsagare och enskild samt den enskildes hälsosituation

KONTAKTPERSON

Totalt rapporteras fyra ärenden till IVO. Under perioden identifierades ett avbrott i verkställighet samt tre nya beslut. Två beslut har verkställts och ett beslut har avslutats på den enskildes begäran då behov inte längre förelåg.

Det vanligaste hindret för verkställighet är svårigheter att rekrytera och matcha lämpliga kontaktpersoner. I flera ärenden har tilltänkta kontaktpersoner tackat nej till uppdraget eller så har den enskilde själv tackat nej till föreslagna kontaktpersoner efter matchningsträffar.

Ett återkommande mönster är att den enskilde har specifika önskemål kring kontaktpersonens egenskaper, tillgänglighet eller relationens utformning, vilket försvårar och förlänger rekryteringsprocessen. I vissa ärenden har även sjukdom, medicinska skäl eller särskilda omständigheter kring trygghet och säkerhet påverkat möjligheten att verkställa besluten.

Övergripande visar underlaget att utmaningarna främst handlar om matchning mellan enskild och kontaktperson samt rekryteringssvårigheter.

AVLÖSARSERVICE

Totalt rapporteras 15 ärenden till IVO. Under perioden identifierades nio avbrott i verkställighet, tre delvis ej verkställda beslut samt tre nya beslut. Ett beslut har avslutats efter att den enskilde beviljats assistansersättning från Försäkringskassan. Ett beslut har verkställts under perioden.

Den vanligaste orsaken till avbrott och delvis verkställda beslut är svårigheter att rekrytera och behålla lämplig avlösarpersonal. Flera ärenden präglas av att avlösare avslutat sina uppdrag eller att rekrytering försvårats av specifika önskemål kring kön, ålder, körkort eller särskilda intressen hos personalen.

Ett tydligt mönster är att vårdnadshavare i flera ärenden önskar kontinuitet i bemanningen eller en specifik utförare, vilket begränsar möjligheten att verkställa insatsen fullt ut. I vissa fall har familjer valt att avvakta rekrytering, tackat nej till föreslagen personal eller själva avbokat planerade insatser.

Även den enskildes eller familjens livssituation har påverkat verkställigheten, exempelvis genom sjukdom, psykiskt mående, renovering av bostad, vistelse utomlands eller pågående processer kring personlig assistans.

Övergripande visar underlaget att verkställighetshindren främst är kopplade till rekrytering och matchning av avlösare samt familjernas önskemål om kontinuitet och specifik kompetens hos personalen.

KORTTIDSVISTELSE UTANFÖR DET EGNA HEMMET

Totalt rapporteras tre ärenden till IVO. Under perioden identifierades tre avbrott i verkställighet under perioden. Några nya beslut har inte tillkommit.

Den vanligaste orsaken till avbrotten är att den enskilde eller vårdnadshavare avbokat planerade vistelser, främst på grund av sjukdom eller andra aktiviteter som kolliderat med insatsen. I ett ärende har utföraren erbjudit alternativa tider och dagar utan att få återkoppling från vårdnadshavare.

Ett återkommande mönster är att verkställigheten påverkas av den enskildes hälsa och livssituation, där sjukdom eller behov av att prioritera andra aktiviteter medför att korttidsvistelsen skjuts upp eller avbokas.

Övergripande visar underlaget att avbrotten främst är kopplade till den enskildes eller familjens situation och prioriteringar.

KORTTIDSTILLSYN

Inga ärenden finns att rapportera under perioden.

BOSTAD MED SÄRSKILD SERVICE FÖR BARN

Inga ärenden finns att rapportera under perioden.

BOSTAD MED SÄRSKILD SERVICE FÖR VUXNA

Totalt rapporteras 15 ärenden till IVO. Under perioden identifierades tre avbrott i verkställighet samt tolv nya beslut. Tre beslut har verkställts och ett beslut har avslutats då den enskilde i stället tackat ja till ett vård- och omsorgsboende enligt socialtjänstlagen.

Ett återkommande mönster är att verkställigheten fördröjs på grund av brist på lediga boendeplatser som motsvarar den enskildes behov, särskilt i ärenden där omfattande stödbehov, utåtagerande beteenden eller behov av särskild boendemiljö föreligger.

I flera ärenden har den enskilde eller företrädare tackat nej till ett eller flera boendeerbjudanden, ofta på grund av önskemål om specifik geografisk placering, boendeform eller boendets utformning. Några ärenden har även präglats av osäkerhet kring om den enskilde önskar flytta eller om andra insatser, såsom personlig assistans eller äldreomsorg, är mer lämpliga.

De avbrott i verkställighet som förekommer har huvudsakligen varit kopplade till att den enskilde flyttat tillbaka till anhöriga i avvaktan på annat boende eller att den enskilde vårdats inom psykiatrisk eller rättspsykiatrisk slutenvård, vilket påverkat möjligheten till fortsatt verkställighet.

Övergripande visar underlaget att de främsta orsakerna till utebliven verkställighet är svårigheter att hitta lämpliga boenden som motsvarar individuella behov samt den enskildes eller företrädares önskemål och ställningstaganden kring boendealternativ.

DAGLIG VERKSAMHET

Totalt rapporteras 29 ärenden till IVO. Under perioden identifierades 21 avbrott i verkställighet samt åtta nya beslut om daglig verksamhet. Fem beslut avslutades under perioden och lika många verkställdes.

Den klart vanligaste orsaken till avbrott är försämrat psykiskt eller fysiskt hälsotillstånd, vilket förekommer i merparten av ärendena. Flera personer har varit inneliggande inom slutenvård, haft omfattande psykiatrisk problematik eller bedömts behöva en kravlös vardag innan återgång till daglig verksamhet kan bli aktuell.

Ett återkommande mönster är även att enskilda har svårigheter att komma i väg till verksamheten, ofta kopplat till bristande rutiner i hemmet, låg motivation eller

behov av stöd från boendestöd, anhöriga eller andra insatser innan deltagande blir möjligt.

Flera ärenden avser personer som önskar byta utförare eller invänta en specifik verksamhet, vilket i vissa fall leder till längre perioder utan verkställighet på grund av kötid eller svårigheter att välja leverantör.

I några ärenden har myndigheten och utförarna haft upprepade svårigheter att nå den enskilde, trots omfattande kontaktförsök, hembesök och motivationsarbete. Motiverande insatser med extra ersättning till utförare förekommer i flera ärenden för att möjliggöra återgång till daglig verksamhet.

Övergripande visar underlaget att avbrotten i hög grad är kopplade till hälsa, psykiatri och social livssituation snarare än brist på platser, även om köer till vissa efterfrågade verksamheter förekommer.

Analys

Underlaget visar att orsakerna till utebliven eller avbruten verkställighet varierar mellan insatsområdena men att vissa gemensamma mönster återkommer. En stor del av verkställighetshindren är relaterade till den enskildes hälsosituation, livsomständigheter eller egna ställningstaganden kring hur och när insatsen ska genomföras. Samtidigt framträder organisatoriska utmaningar i form av rekryteringssvårigheter och begränsade möjligheter att erbjuda insatser som fullt ut motsvarar individuella önskemål och behov.

Särskilt tydligt är detta inom ledsagarservice, kontaktperson och avlösarservice där tillgången till lämpliga uppdragstagare har stor betydelse för möjligheten att verkställa besluten. Flera ärenden präglas av att uppdrag avslutas, att tilltänkta kandidater tackar nej eller att den enskilde efterfrågar särskilda kompetenser eller egenskaper hos den person som ska utföra uppdraget. Då insatsernas kvalitet i hög grad bygger på fungerande personliga relationer blir matchningsprocessen central, vilket i vissa fall innebär längre tider till verkställighet.

Inom bostad med särskild service för vuxna framträder fortsatt utmaningar kopplade till att hitta boendelösningar som motsvarar den enskildes behov och förutsättningar. De ärenden som inte kunnat verkställas kännetecknas ofta av omfattande stödbehov eller behov av särskilt anpassade boendemiljöer, samtidigt som den enskilde eller företrädare i vissa fall har specifika önskemål kring boendets utformning eller geografiska placering. Underlaget indikerar att komplexiteten i målgruppens behov ökar, vilket ställer högre krav på verksamhetens flexibilitet och tillgång till differentierade boendeformer.

Daglig verksamhet är det insatsområde där flest avbrott i verkställigheten identifierats under perioden. Till skillnad från flera andra insatser handlar detta i begränsad utsträckning om resursbrist och i större utsträckning om den enskildes förmåga att tillgodogöra sig insatsen vid aktuell tidpunkt. Psykisk ohälsa, behov av slutenvård samt sociala och praktiska svårigheter i vardagen påverkar möjligheten att delta i verksamheten och innebär ofta att återgång behöver ske successivt och i nära samverkan med andra aktörer.

Även inom övriga insatser framkommer att förändringar i den enskildes livssituation har betydelse för verkställigheten. Sjukdom, vårdinsatser, vistelse utanför hemmet eller förändrade behov har i flera fall lett till tillfälliga avbrott eller uppskjuten verkställighet. Detta illustrerar vikten av att verkställighetsprocessen präglas av flexibilitet och anpassning till den enskildes aktuella situation.

Enheten behöver fortsatt ha ett aktivt fokus på uppföljning av ej verkställda beslut och avbrott i verkställigheten för att säkerställa att insatserna fortlöpande motsvarar den enskildes behov och önskemål.

Sammantaget visar underlaget att verkställighetshindren i många fall uppstår i samspelet mellan individuella behov, självbestämmande och verksamhetens möjligheter att tillhandahålla rätt stöd vid rätt tidpunkt. Det fortsatta utvecklingsarbetet behöver därför omfatta både strategier för kompetensförsörjning och rekrytering samt ett fortsatt systematiskt arbete med uppföljning, samverkan och individanpassade lösningar.

Sammanfattande kommentar

Totalt rapporterades 73 beslut till IVO under kvartal 2 2026. Av dessa verkställdes eller avslutades 20 beslut under perioden, vilket innebär att 53 beslut kvarstod som ej verkställda vid periodens slut.

Flest ej verkställda beslut återfinns inom daglig verksamhet (29 beslut) och bostad med särskild service för vuxna (15 beslut). Daglig verksamhet är även den insats där flest avbrott i verkställigheten förekommer. Underlaget visar att orsakerna till utebliven eller avbruten verkställighet varierar mellan insatserna, men att flera gemensamma mönster kan identifieras.

Försämrat psykiskt eller fysiskt hälsotillstånd hos den enskilde är en av de vanligaste orsakerna till att beslut inte kan verkställas eller att verkställigheten avbryts, särskilt inom daglig verksamhet. Inom ledsagarservice, kontaktperson och avlösarservice är de främsta utmaningarna rekrytering och matchning av lämpliga uppdragstagare, samtidigt som den enskildes eller vårdnadshavares önskemål om särskild kompetens, kontinuitet eller personliga egenskaper ofta förlänger tiden till verkställighet. För

bostad med särskild service för vuxna kvarstår svårigheter att erbjuda boenden som motsvarar den enskildes individuella behov och önskemål.

Sammantaget visar rapporteringen att arbetet med att verkställa besluten pågår kontinuerligt och att beslut avslutas eller verkställs löpande. Trots detta kvarstår ett antal ärenden där verkställigheten fördröjs av faktorer som i flera fall ligger utanför verksamhetens direkta kontroll. En fortsatt nära uppföljning av dessa ärenden är därför viktig för att säkerställa att besluten kan verkställas när förutsättningarna finns.

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-08-04

Diarienr
NF 2026/00288- 8.0.5

Informationsklass
PUBLIK

Vård- och omsorgsförvaltningen
Hanna Sipovic
Epost: hanna.sipovic@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen, Västerås stad

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Tjänsteutlåtande - Rapportering av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026

Förslag till beslut

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapport av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den ansvariga nämnden ska varje kvartal rapportera till kommunfullmäktige antalet gynnande beslut enligt SoL och insatser enligt LSS som inte verkställts inom tre månader från dagen för beslut, eller där avbrott i verkställigheten varit längre än tre månader. I rapporten ska det stå vilka typer av bistånd som beslutet gäller och hur lång tid som gått sedan varje beslut togs.

Den bifogade rapporten avser perioden 1 april till och med den 30 juni 2026. Totalt rapporterades 73 beslut till IVO varav 20 beslut har blivit verkställda/avslutade under perioden. Sammanlagt är det 53 beslut som är fortsatt ej verkställda efter kvartal två 2026.

Majoriteten av de rapporterade ej verkställda beslutet rör insatsen daglig verksamhet. Även insatsen bostad med särskild service för vuxna samt insatsen avlösarservice är utmanande att verkställa. Av de totalt 29 ärenden inom insatsen daglig verksamhets som rapporterats till IVO avser 21 avbrott i verkställighet där den enskildes försämrade hälsotillstånd är en stor anledning till avbrottet. Inom insatsen bostad med särskild service är utmaningen att hitta boendelösningar som motsvarar den enskildes behov och förutsättningar eller motsvarar dem enskildes önskemål om boendets utformning orsaker till att ärendet inte lyckats verkställas.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapport av ej verkställda beslut enligt LSS per den 30 juni 2026 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Juridisk bedömning

Kommuner är enligt 16 kap. 6 f – h §§ SoL och 28 f- h §§ LSS skyldiga att rapportera beslut om bistånd (enligt 4 kap. 1 § SoL) och insatser (enligt 9 § LSS) som inte har verkställts inom tre månader till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Det gäller både beslut som inte verkställts inom tre månader och avbrott i verkställigheten som pågår längre än tre månader.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

§ 340 Dnr KS 2026/01062-1.4.1

Beslut - Motion från (MP) om att Miljöpartiets förslag till årsplan 2027 tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.

2. Miljöpartiets kommande förslag till årsplaner tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet under hela mandatperioden 2027-2030.

Ärendebeskrivning

Markus Lindgren (MP) har i en motion med rubriken Motion – Miljöpartiet de grönas årsplan 2027 föreslagit att Miljöpartiets förslag till årsplan 2027 tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen bifalls mot bakgrund av att Miljöpartiet inte är representerade i kommunstyrelsen och därmed inte har möjlighet att lägga fram sitt förslag till årsplan för behandling.

För att förenkla processen framöver föreslår stadsledningskontoret även att ett tillägg görs om att Miljöpartiets kommande förslag till årsplaner får tas upp till behandling på samma sätt under hela mandatperioden 2027-2030.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.

2. Miljöpartiets kommande förslag till årsplaner tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet under hela mandatperioden 2027-2030.

Beslutet ska skickas till

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Stadsledningskontoret

Claes Danielsson

E-post: claes.danielsson@vasteras.se

Datum: 2026-10-20

Diarienummer: KS 2026/01062-1.4.1

Tjänsteutlåtande - Motion från (MP) om Miljöpartiets förslag till årsplan 2027

Tjänsteutlåtandet är förvaltningens bedömning och förslag till beslut.

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.
2. Miljöpartiets kommande förslag till årsplaner tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet under hela mandatperioden 2027-2030.

Ärendebeskrivning

Markus Lindgren (MP) har i en motion med rubriken Motion – Miljöpartiet de grönas årsplan 2027 föreslagit att Miljöpartiets förslag till årsplan 2027 tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen bifalls mot bakgrund av att Miljöpartiet inte är representerade i kommunstyrelsen och därmed inte har möjlighet att lägga fram sitt förslag till årsplan för behandling.

För att förenkla processen framöver föreslår stadsledningskontoret även att ett tillägg görs om att Miljöpartiets kommande förslag till årsplaner får tas upp till behandling på samma sätt under hela mandatperioden 2027-2030.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.

2. Miljöpartiets kommande förslag till årsplaner tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet under hela mandatperioden 2027-2030.

Förvaltningens bedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Motion – Miljöpartiet de grönas årsplan 2027

Eftersom Miljöpartiet inte är representerade i kommunstyrelsen behöver beslut fattas om att Miljöpartiets förslag till årsplan hanteras tillsammans med de andra partiernas.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

-att Miljöpartiets förslag till årsplan 2027 tas upp till behandling tillsammans med kommunfullmäktiges övriga partiers motsvarighet.

Markus Lindgren(mp)
20271016

§ 341 Dnr KS 2026/00302-7.0.2

Beslut - Motion från (-) om att återuppliva Elba och göra en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Ärendebeskrivning

Håkan Malmström (-) har i en motion med rubriken Motion från (-) om att återuppliva Elba med en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås föreslagit

att Västerås stad utreder förutsättningarna för att åter öppna restaurang- och mötesverksamhet på Elba,

att utredningen särskilt analyserar alternativa driftsformer som kan göra verksamheten ekonomiskt hållbar trots säsongsbegränsningar,

att möjligheten till samverkan med Tranellska gymnasiets restaurang- och hotellutbildning utreds, exempelvis genom praktik-, utbildnings- eller driftlösningar,

att utredningen belyser hur Elba kan utvecklas som besöksmål för turism, evenemang, konferenser och friluftsliv i Västerås skärgård samt

att resultatet av utredningen återrapporteras till kommunfullmäktige tillsammans med konkreta förslag till genomförande.

Kommunfullmäktige har den 1 april 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Västeråsmajoriteten delar motionärens ambition att utveckla Elba som besöksmål och mötesplats i Västerås skärgård.

Arbete pågår redan med att hitta framtida verksamhetsutövare för Elbarestaurangen och tillhörande stugor, som fastighetsnämnden ansvarar för. Elba ingår även i arbetet med utvecklingsplanen för Västerås skärgård. Tekniska nämnden ansvarar för uppdraget, som syftar till att utveckla besöksmål och platser på Mälaren och dess öar med fokus på turism och friluftsliv.

Med anledning av det pågående arbetet med Elba och utvecklingen av Västerås skärgård anser Västeråsmajoriteten att motionen inte föranleder någon ytterligare åtgärd.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Svar på motion från (-) om att återuppliva Elba med en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Motivering

Håkan Malmström (-) har i en motion med rubriken *Motion från (-) om att återuppliva Elba med en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås* föreslagit

att Västerås stad utreder förutsättningarna för att åter öppna restaurang- och mötesverksamhet på Elba,

att utredningen särskilt analyserar alternativa driftsformer som kan göra verksamheten ekonomiskt hållbar trots säsongsbegränsningar,

att möjligheten till samverkan med Tranellska gymnasiets restaurang- och hotellutbildning utreds, exempelvis genom praktik-, utbildnings- eller driftlösningar,

att utredningen belyser hur Elba kan utvecklas som besöksmål för turism, evenemang, konferenser och friluftsliv i Västerås skärgård samt

att resultatet av utredningen återrapporteras till kommunfullmäktige tillsammans med konkreta förslag till genomförande.

Kommunfullmäktige har den 1 april 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Västeråsmajoriteten delar motionärens ambition att utveckla Elba som besöksmål och mötesplats i Västerås skärgård.

Arbete pågår redan med att hitta framtida verksamhetsutövare för Elbarestaurangen och tillhörande stugor, som fastighetsnämnden ansvarar för. Elba ingår även i arbetet med utvecklingsplanen för Västerås skärgård. Tekniska nämnden ansvarar för uppdraget, som syftar till att utveckla besöksmål och platser på Mälaren och dess öar med fokus på turism och friluftsliv.

Med anledning av det pågående arbetet med Elba och utvecklingen av Västerås skärgård anser Västeråsmajoriteten att motionen inte föranleder någon ytterligare åtgärd.

Stadsledningskontoret

Kopia till
Klicka eller tryck här för att ange text.

Underlag för beslut om motion från (-) om att återuppliva Elba och göra en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås

Ärendebeskrivning

Håkan Malmström (-) har i en motion med rubriken Motion från (-) om att återuppliva Elba och göra en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås föreslagit att:

1. Västerås stad utreder förutsättningarna för att åter öppna restaurang- och mötesverksamhet på Elba,
2. utredningen särskilt analyserar alternativa driftsformer som kan göra verksamheten ekonomiskt hållbar trots säsongsbegränsningar,
3. möjligheten till samverkan med Tranellska gymnasiets restaurang- och hotellutbildning utreds, exempelvis genom praktik-, utbildnings- eller driftlösningar,
4. utredningen belyser hur Elba kan utvecklas som besöksmål för turism, evenemang, konferenser och friluftsliv i Västerås skärgård,
5. resultatet av utredningen återrapporteras till kommunfullmäktige tillsammans med konkreta förslag till genomförande.

Kommunfullmäktige har den 1 april 2026 § 90 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Faktaunderlag

Utvidgning och revidering av natur-reservatet Hästholmarna:

Länsstyrelsen har upprättat förslag gällande utvidgning och revidering av natur-reservatet Hästholmarna där bland annat Elba ingår. Förslaget remitterades till Västerås stad för yttrande, KS 2025/01274, och internremitterades till tekniska nämnden, fastighetsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Kommunstyrelsen beslutade om yttrandet 2026-02-18 § 61.

I stadens yttrande står det bland annat att fastighetsnämnden ansvarar för Elbarestaurangen och tillhörande stugor, där arbete pågår med att hitta framtida verksamhetsutövare. Utöver detta finns ett sommararrende på Elba som förvaltas av enheten för mark och exploatering.

Länsstyrelsens förslag innebär dels reviderade föreskrifter och skötselplaner, dels en utvidgning av reservatet till att omfatta vattenområdet runt öarna. Teknik- och fastighetsförvaltningen bedömer att den föreslagna utvidgningen kan påverka möjligheterna att utveckla verksamhet på Elba, särskilt vad gäller etablering av fler

bryggor, gästhamnsfunktioner och sjöburen turism. Förvaltningen lyfter även att vissa av de föreslagna reservatsföreskrifterna begränsar möjligheten att utveckla, underhålla och anpassa befintliga byggnader och teknisk infrastruktur. Detta riskerar att försvåra kommunens ambitioner att stärka skärgårdens tillgänglighet, servicefunktioner och besöksvärden.

Utvecklingsprogram för Västerås skärgård:

Kommunfullmäktige biföll motion om utveckling av Västerås skärgård 2022-06-16 § 234. Nämnden för idrott, fritid och förebyggande tillsammans med tekniska nämnden, byggnadsnämnden och kulturnämnden fick i uppdrag att tillsammans ta fram ett utvecklingsprogram för Västerås skärgård. 2023-11-09 § 293 beslutade kommunfullmäktige att uppdraget gällande utveckling av Västerås skärgård flyttas från nämnden för idrott, fritid och förebyggande till tekniska nämnden där en uppdragsbeskrivning är framtagen, TN 2023/00852. Syftet med uppdraget är att ta fram en utvecklingsplan för Västerås skärgård som utgör en fördjupning av inriktningen i den nya översiktsplanen med fokus på turism och friluftsliv. Tidsperspektivet för utvecklingsplanen ska därför följa översiktsplanens tidshorisont 2040 med utblick mot 2070. Syftet med utvecklingsplanen är att förenkla skärgårdslivet för västeråsare och besökare genom att utveckla besöksmål och platser på Mälaren och dess öar, bland annat Elba.

Juridisk bedömning

Kommunfullmäktige är behörig att fatta beslut gällande motionen enligt kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Skärgårdsutredningen kommer att inkludera Elba men väljer man att göra en separat utredning för bara Elba krävs det ytterligare resurser.

Länsstyrelsens förslag på revidering av naturreservatet Hästholmarna kan påverka utvecklingsmöjligheterna för en framtida verksamhet på Elba, vilket i förlängningen skulle kunna medföra lägre hyresintäkter.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Elba är ett viktigt besöksmål för turism och friluftsliv. Då det är ett naturreservat innebär det att området är skyddat enligt miljöbalken, det innebär också utmaningar ur ett näringslivsperspektiv då reservatföreskrifter kan hindra utvecklingen av Elba som besöksmål.

Bedömning av barnets bästa

Elba är ett uppskattat rekreationsområde för barn och unga och erbjuder naturupplevelser och bad. Att utveckla besöksfunktioner på Elba kan bidra positivt till barns trygghet, tillgänglighet och meningsfulla fritid.

Helene Öhrling	Sofie Lidholm
Stadsdirektör	Näringslivsdirektör

Motion

Återuppliva Elba gör en satsning för turism, utbildning och mötesplatser i Västerås

Bakgrund

Ön Elba i Mälaren utanför Västerås är en historisk och kulturell pärla med en lång tradition som utflyktsmål för både västeråsare och besökare. Redan under 1800-talet fanns serveringsverksamhet på ön och restaurangbyggnaden som står där i dag uppfördes i början av 1900-talet. Under många år har platsen varit starkt förknippad med badliv, restaurang, fest och utflykter i Västerås skärgård.

Under det senaste decenniet har dock verksamheten i stort sett upphört och lokalerna har i perioder stått tomma. Restaurangen har varit stängd och underhållet eftersatt, även om staden i huvudsak säkerställt att byggnaderna skyddats mot väder och vind. Samtidigt har ambitioner funnits från kommunens sida att rusta upp området och hitta en aktör som kan driva restaurang och mötesverksamhet. Visionen har varit att åter göra Elba till ett besöksmål och skapa ökad sjöburen turism till Västerås.

Trots detta har utvecklingen gått långsamt och planerade satsningar har i perioder pausats. Elba riskerar därmed att fortsätta vara en outnyttjad tillgång för staden, samtidigt som både turism, näringsliv och invånare går miste om en unik mötesplats i Mälaren.

En av utmaningarna har varit att det är svårt för en privat entreprenör att få ekonomisk bärkraft i verksamheten. Förutsättningarna begränsas bland annat av att verksamheten i praktiken endast kan bedrivas under cirka sju månader per år, vilket innebär hög risk för en enskild aktör.

Mot denna bakgrund bör Västerås stad ta ett bredare grepp kring utvecklingen av Elba. Istället för att enbart söka en traditionell restauratör bör flera perspektiv vägas in: turism, utbildning, näringsliv, evenemang, friluftsliv och kommunal verksamhet.

Ett särskilt intressant perspektiv är att undersöka möjligheten att involvera **Tranellska gymnasiet**, som bedriver restaurang- och hotellutbildning i Västerås. En verksamhet på Elba skulle kunna fungera som en unik pedagogisk miljö där elever får praktisk erfarenhet av restaurang, konferens, evenemang och besöksnäring i en verklig verksamhet. Samtidigt skulle staden kunna säkerställa att platsen åter tas i bruk och utvecklas.

Genom att tänka nytt kring driftsformer och samverkan kan Elba åter bli ett levande utflyktsmål och bidra till att sätta Västerås tydligare på kartan som en stad med närhet till Mälaren och en levande skärgård.

Syfte

Syftet med motionen är att få till stånd en samlad utredning kring hur Elba kan återtas i aktiv användning och utvecklas som restaurang-, konferens- och besöksverksamhet, där även utbildningsperspektivet tas tillvara.

Yrkanden

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta

1. att Västerås stad utreder förutsättningarna för att åter öppna restaurang- och mötesverksamhet på Elba,
2. att utredningen särskilt analyserar alternativa driftsformer som kan göra verksamheten ekonomiskt hållbar trots säsongsbegränsningar,
3. att möjligheten till samverkan med **Tranellska gymnasiets restaurang- och hotellutbildning** utreds, exempelvis genom praktik-, utbildnings- eller driftslösningar,
4. att utredningen belyser hur Elba kan utvecklas som besöksmål för turism, evenemang, konferenser och friluftsliv i Västerås skärgård,
5. att resultatet av utredningen återrapporteras till kommunfullmäktige tillsammans med konkreta förslag till genomförande.

Avslutning

Elba har alla förutsättningar att åter bli en av Västerås mest attraktiva mötesplatser. Med rätt organisation, samverkan och politisk handlingskraft kan denna historiska pärla åter få liv och samtidigt bidra till utbildning, turism och ett rikare stadsliv.

Håkan Malmström
Partipolitiskt obunden

§ 342 Dnr KS 2026/00179-1.5.2

Beslut - Motion från (M) om mer samhällstjänst i stadens tjänst

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen bifalls.

Ärendebeskrivning

Eleonore Lundkvist (M) och Johan Fernkvist (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) om mer samhällstjänst i stadens tjänst föreslagit

att Västerås stad ska utveckla samverkan mellan staden och Frivården med målet att tillskapa fler arbetsplatser för samhällstjänst inom staden.

att Västerås stad uppdrar åt tekniska nämnden att där det är möjligt och säkert ordna fler arbetsplatser för Frivårdens klienter inom exempelvis snöskottning, ogräsrensning och klottersanering.

Kommunfullmäktige har den 5 februari 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Västeråsmajoriteten anser att motionens att-satser är bra och föreslår därför att motionen ska bifallas. Det är viktigt att personer som döms till samhällstjänst snabbt får en möjlighet att utföra det arbetet. Därför behöver Västerås stad se över möjligheten att tillskapa fler arbetstillfällen för samhällstjänst.

En person som dömts till samhällstjänst och som saknar eget arbete kan ha stor nytta av att finnas i ett socialt sammanhang med andra vuxna. Erfarenheten av det arbetet kan underlätta för personen att få ett riktigt arbete.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen bifalls.

Yrkanden

Eleonore Lundkvist (M), Anna Maria Romlid (V) och Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut, stadsledningskontorets förslag, och att kommunstyrelsen därmed beslutar i enlighet med detta.

Svar på motion från (M) om mer samhällstjänst i stadens tjänst

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen bifalls.

Motivering

Eleonore Lundkvist (M) och Johan Fernkvist (M) har i en motion med rubriken *Motion från (M) om mer samhällstjänst i stadens tjänst* föreslagit

att Västerås stad ska utveckla samverkan mellan staden och Frivården med målet att tillskapa fler arbetsplatser för samhällstjänst inom staden.

att Västerås stad uppdrar åt tekniska nämnden att där det är möjligt och säkert ordna fler arbetsplatser för Frivårdens klienter inom exempelvis snöskottning, ogräsrensning och klottersanering.

Kommunfullmäktige har den 5 februari 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Västeråsmajoriteten anser att motionens att-satser är bra och föreslår därför att motionen ska bifallas. Det är viktigt att personer som döms till samhällstjänst snabbt får en möjlighet att utföra det arbetet. Därför behöver Västerås stad se över möjligheten att tillskapa fler arbetstillfällen för samhällstjänst.

En person som dömts till samhällstjänst och som saknar eget arbete kan ha stor nytta av att finnas i ett socialt sammanhang med andra vuxna. Erfarenheten av det arbetet kan underlätta för personen att få ett riktigt arbete.

Stadsledningskontoret
Lina Dahlström
Epost: lina2.dahlstrom@vasteras.se

Underlag för beslut om motion från (M) om mer samhällstjänst i stadens tjänst

Ärendebeskrivning

Eleonore Lundkvist (M) och Johan Fernkvist (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) om mer samhällstjänst i stadens tjänst föreslagit att:

- Västerås stad ska utveckla samverkan mellan staden och Frivården med målet att tillskapa fler arbetsplatser för samhällstjänst inom staden.
- Västerås stad uppdrar åt tekniska nämnden att där det är möjligt och säkert ordna fler arbetsplatser för Frivårdens klienter inom exempelvis snöskottning, ogräsrensning och klottersanering.

Kommunfullmäktige har den 5 februari 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Faktaunderlag

Samhällstjänst genomförs under kontroll av frivården och innebär att den som döms får utföra praktiskt, oavlönat samhällsnyttigt arbete i stället för att sitta i fängelse. Frivården är en del av Kriminalvården och ansvarar för straff som verkställs ute i samhället.

Samhällstjänst utförs på fritiden, till exempel under kvällar eller helger men kan även förläggas under dagtid. Den sker hos ideella föreningar eller organisationer, i kommunal eller annan offentlig verksamhet och får inte konkurrera med jobb på arbetsmarknaden eller vara i ett vinstdrivande företag. Frivården beslutar om lämplig arbetsplats.

De krav som ställs på arbetsplatsen för samhällstjänst är:

- det ska finnas en kontaktperson som kan nås på telefon under samhällstjänstpasset.
- endast frivården kan göra ändringar i schemat.
- ge den dömde tydliga instruktioner och arbetsuppgifter med tydliga ramar.
- arbetsplatsen ska meddela frivården om den dömde uteblir eller missköter sig.

Frivården har uttalat att det finns ett behov av fler platser för samhällstjänst och det finns idag ett etablerat förfarande för hur arbetsplatser anmäler intresse för att ta emot en person som avtjänar sitt straff genom samhällstjänst. Om verksamheter inom Västerås stad har lämpliga platser för detta ändamål kan denna funktion användas.

Två tredjedelar av alla frivårdskontor runt om i Sverige, däribland Västerås, är anslutna till Samhällsstäd som är ett samarbete mellan Håll Sverige Rent och Kriminalvården. Syftet är att personer dömda till samhällstjänst får möjlighet att bidra till en renare miljö genom att plocka skräp. Teknik- och fastighetsförvaltningen inom Västerås stad har en del i denna samverkan genom att ange vilka områden som ska städas och vid behov hämta soppåsar efter arbetspass.

Västerås stads arbetsmarknadsenhet har även en etablerad samverkan med Frivården där det utförs samhällstjänst i flera olika verksamheter.

Om ytterligare arbetsuppgifter ska erbjudas av Västerås stad behöver det vara sådana uppgifter som staden inte har med redan avtalade entreprenörer. Det är även viktigt att komma ihåg att de som utför samhällstjänst hjälper till efter sina förutsättningar och utan ersättning.

Juridisk bedömning

Kommuner får enligt 2 kap. 2 § kommunallagen inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten ska ha hand om, och det kommunala självstyret sätter gränser för vad staten får begära av en kommun. Kriminalvården kan inte tvinga fram samhällstjänstplatser utan det ska vara ett helt frivilligt åtagande från kommunen.

Ekonomisk bedömning

Samhällstjänst innebär att den dömde genomför oavlönat samhällsnyttigt arbete i stället för att sitta i fängelse, vilket innebär att det inte medför någon kostnad för arbetsplatsen. Arbetsplatsen får heller ingen ersättning för att ta emot en person som har samhällstjänst.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Samhällstjänst kan bidra till bättre förutsättningar för god hälsa genom meningsfull sysselsättning för personer som avtjänar sitt straff. Samhällstjänst kan även bidra till att personer som står långt från arbetsmarknaden erbjuds arbetstillfällen och praktisk arbetslivserfarenhet.

Bedömning av barnets bästa

Förslaget berör inte barn direkt, men barn i familjer där föräldrar avtjänar samhällstjänst kan påverkas indirekt positivt om föräldern får bättre förutsättningar för återintegrering i samhället.

Helene Öhrling	Katarina Thorsell
Stadsdirektör	Administrativ direktör

Motion 2026-02-05

Motion angående mer samhällstjänst i stadens tjänst

Varje år döms västeråsare till samhällstjänst. Dessa hanteras av Frivården som har ett stort behov av arbetsplatser som kan utföras inom ramen för samhällstjänsten.

Brottsförebyggande rådet varnar för att både offentliga och privata aktörer har svårigheter att erbjuda arbetsplatser som inte bara bidrar till samhället utan också uppfyller de regler och kriterier som kriminalvården ställer.

Samtidigt har Västerås stad ett behov av att gator och torg ofta är fulla av ogräs. På vintern är det många platser som behöver skottas efter snöfall. Stadens fastigheter skottas exempelvis i egen regi.

Idag har Frivården och Västerås stad ett samarbete gällande att utföra skräpplockning. Detta bör utökas till att innefatta fler områden med arbetsuppgifter som kan utföras utan utbildning eller som innefattar större risker.

Genom att erbjuda sådana arbetsuppgifter skapas en "win-win" situation där personer dömda för samhällstjänst får meningsfulla sysslor, samtidigt som staden får den arbetskraft den behöver för att upprätthålla en ren och trygg stadsmiljö.

Västerås stad kan på detta sätt bidra till att möta Frivårdens behov av arbetsplatser samhällstjänstdömda samt bidra till att de västeråsare som en gång agerat mot samhällsintresset är med och städar upp i stället. De som döms för brott ska göra rätt för sig.

Med anledning av ovanstående förslås kommunfullmäktige besluta:

att Västerås stad ska utveckla samverkan mellan staden och Frivården med målet att tillskapa fler arbetsplatser för samhällstjänst inom staden

att Västerås stad uppdrar åt tekniska nämnden att där det är möjligt och säkert ordna fler arbetsplatser för Frivårdens klienter inom exempelvis snöskottning, ogräsrensning och klottersanering

Eleonore Lundkvist (M) **Johan Fernkvist (M)**

§ 343 Dnr KS 2025/01401-1.3.6

Beslut - Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionens första och tredje att-sats föranleder ingen ytterligare åtgärd.

2. Motionens andra att-sats avslås.

Reservation

Eleonore Lundkvist (M), Johan Fernkvist (M) och Stefan Lindh (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Johan Fernkvists (M) förslag.

Ärendebeskrivning

Klara Helin (M) och Elisabeth Unell (M) har i en motion med rubriken Motion om att stärka stadens arbete mot prostitution föreslagit

att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till individ- och familjenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Samtliga remissinstanser har inkommit med remissvar.

Västeråsmajoriteten delar motionärernas syn att det är viktigt att arbeta mot prostitution. Ett stort förebyggande arbete görs redan i samverkan mellan flera olika nämnder. Det finns en plan för fortsatt utveckling av MIKA-mottagningen. I och med det föreslår Västeråsmajoriteten att första och tredje att-satsen inte ska föranleda någon ytterligare åtgärd.

Upplägg av arbetsplatsträffar, APT, är en verksamhetsfråga som politiken inte bör detaljstyra när man tillämpar tillitsbaserad styrning. Det måste vara upp till varje enhetschef att tillsammans med sin personalgrupp besluta om vilka punkter som ska lyftas under APT. Därmed anser Västeråsmajoriteten att motionens andra att-sats ska avslås.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionens första och tredje att-sats föranleder ingen ytterligare åtgärd.

2. Motionens andra att-sats avslås.

Yrkanden

Eleonore Lundkvist (M) yrkar bifall till motionen.

Anna Maria Romlid (V) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels Eleonore Lundkvists (M) förslag, dels Anna Maria Romlids (V) förslag. Ordföranden föreslår en beslutsgång där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslagen beslutsgång varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Beslutet ska skickas till

Grundskolenämnden

Individ- och familjenämnden

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande

Utbildningsnämnden

VÄSTERÅSMAJORITETEN

MOTIONSSVAR

Sida 1 (1)

Datum
2026-10-20

Diarienummer
KS 2025/01401

Svar på motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionens första och tredje att-sats föranleder ingen ytterligare åtgärd.
2. Motionens andra att-sats avslås.

Motivering

Klara Helin (M) och Elisabeth Unell (M) har i en motion med rubriken *Motion om att stärka stadens arbete mot prostitution* föreslagit

att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till individ- och familjenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Samtliga remissinstanser har inkommit med remissvar.

Västeråsmajoriteten delar motionärernas syn att det är viktigt att arbeta mot prostitution. Ett stort förebyggande arbete görs redan i samverkan mellan flera olika nämnder. Det finns en plan för fortsatt utveckling av MIKA-mottagningen. I och med det föreslår Västeråsmajoriteten att första och tredje att-satsen inte ska föranleda någon ytterligare åtgärd.

Upplägg av arbetsplatsträffar, APT, är en verksamhetsfråga som politiken inte bör detaljstyra när man tillämpar tillitsbaserad styrning. Det måste vara upp till varje enhetschef att tillsammans med sin personalgrupp besluta om vilka punkter som ska lyftas under APT. Därmed anser Västeråsmajoriteten att motionens andra att-sats ska avslås.

Stadsledningskontoret
Hannah Galic
Epost: hannah.galic@vasteras.se

Kopia till
Grundskolenämnden
Individ- och familjenämnden
Nämnden för idrott, fritid och förebyggande
Utbildningsnämnden

Underlag för beslut om Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Ärendebeskrivning

Klara Helin (M) och Elisabeth Unell (M) har i en motion med rubriken *Motion om att stärka stadens arbete mot prostitution* föreslagit:

1. Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.
2. Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.
3. Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till individ- och familjenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Samtliga remissinstanser har inkommit med remissvar.

Faktaunderlag

Samtliga nämnder delar motionens grundläggande utgångspunkt att prostitution är ett allvarligt samhällsproblem och att tidig upptäckt, kunskap och samverkan är avgörande för att förebygga utsatthet och ge rätt stöd. Nämnderna redogör dock för att staden redan i dag bedriver ett omfattande och strukturerat arbete inom befintliga ramar.

1. Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

Inom både grundskolenämndens och utbildningsnämndens verksamheter arbetar medarbetare främjande och förebyggande utifrån läroplaner och barnkonventionen kring bland annat sexualitet, relationer, jämställdhet, normer och identitet. Elevhälsans professioner har kompetens och uppdrag att identifiera och agera vid tidiga signaler på exempelvis sexuell exploatering. Inom utbildningsnämndens verksamheter betonas även betydelsen av strukturerade hälsosamtal, medan grundskolenämnden lyfter elevhälsans kontinuerliga och vardagsnära arbete. Därutöver finns i båda nämndernas verksamheter utbildade nyckelroller, såsom barnpiloter, MVP-ledare och HRV-coacher, vilka fungerar som

kunskapsbärare och stöd till personalen med sitt kunskapsspridande och förebyggande uppdrag. Inom grundskolan lyfts FFE-arbetet (främjande och förebyggande elevhälsoarbete), där frågor om relationer, integritet, normer, våld och samtycke ingår, som en viktig del för att förstärka det förebyggande och främjande arbetet.

Vidare bedriver både grundskolenämndens och utbildningsnämndens verksamheter ett nära och strukturerat samarbete med flera aktörer, såsom socialtjänsten, polisen och civilsamhället.

Verksamheterna inom nämnden för idrott, fritid och förebyggande bidrar redan idag med att stärka skolans förmåga att upptäcka utsatthet. Det finns flera etablerade funktioner, där nämndens verksamheter står för att öka kunskapen hos medarbetare inom bland annat skolan. Bland andra finns MVP-ledare, barnpiloter och HRV-coacher, som arbetar med normer, våldsförebyggande och tidig upptäckt. Dessa grupper kan, med stöd av centrala resurser, inkludera kunskap om prostitution och exploatering i sina befintliga uppdrag. Att utgå från befintliga nyckelpersoner bedöms som mer ändamålsenligt än att skapa ytterligare en ny samordnarroll. På så sätt säkerställs att frågan integreras i ett helhetsgrepp och inte blir en parallell struktur.

Individ- och familjenämndens medarbetare samarbetar nära stadens skolor för att tidigt identifiera ungdomar som befinner sig i riskzonen. Genom sin närvaro i skolmiljön bidrar de med kunskap om varningssignaler och riskbeteenden, vilket stärker skolornas kunskap kring frågan och förmågan att upptäcka utsatta barn och unga i ett tidigt skede.

Västerås stad har även en IOP (idéburet offentligt partnerskap) med tjejjouren Ronja där en del av partnerskapet handlar om kunskapshöjning, workshop och tjejgrupper för elever.

2. Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

Samtliga nämnder delar intentionen att stärka kunskapen i organisationen men anser inte att prostitution och sexköp ska införas som en återkommande stående punkt på APT. Nämnderna framhåller att APT har ett tydligt syfte kopplat till verksamhetsnära frågor och arbetsmiljö samt att kunskapshöjande insatser bättre genomförs genom riktade utbildningar, introduktionsprogram, chefsforum och andra etablerade kompetensutvecklingsformer.

3. Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer

Individ- och familjenämnden redovisar att MIKA-mottagningen är en kvalificerad och välfungerande verksamhet inom Centrum mot våld, med uppdrag att ge stöd till personer över 18 år som utsatts för prostitution, människohandel och sexuell exploatering. Verksamheten arbetar både biståndsbedömt och utan biståndsbeslut, samverkar med relevanta aktörer såsom regionskoordinatorer och KAST, samt anpassar resurser efter behov.

Nämnden bedömer att MIKA-mottagningen behöver fortsätta utvecklas i linje med nationella riktlinjer och Jämställdhetsmyndighetens inriktning, med fokus på

långsiktig kapacitetsuppbyggnad och samverkan. Arbetet kommer fortsatt att utvecklas i samverkan med relevanta aktörer och i linje med nationella inriktningar för området.

Grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande lyfter vikten av fortsatt samverkan och kunskapsspridning om MIKA- och KAST-mottagningarna.

Juridisk bedömning

Motionens förslag ryms inom det kommunala självstyret och strider inte mot gällande lagstiftning. Arbetet berör främst socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagstiftningen samt barnkonventionen. Inga rättsliga hinder föreligger mot fortsatt utveckling av befintliga arbetssätt.

Ekonomisk bedömning

Detta underlag innehåller inget förslag till beslut som kan medföra några kostnader.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Arbetet mot prostitution, sexuell exploatering och människohandel är en viktig del av stadens arbete för social hållbarhet och barnets rättigheter. Tidig upptäckt, förebyggande arbete och samverkan bidrar till att stärka skyddet för barn och unga samt minska utsattheten för vuxna.

Bedömning av barnets bästa

Barnets bästa enligt artikel 3 i barnkonventionen ska beaktas i alla beslut som rör barn. Den aktuella motionen berör frågor som direkt kan påverka barn och ungas trygghet, rätt till skydd och möjligheter till stöd vid utsatthet för prostitution och sexuell exploatering.

Bedömningen är att beskrivningarna och förslagen i detta underlag är förenligt med barnets bästa. Skolans elevhälsa, utbildade nyckelroller samt förebyggande och främjande arbete säkerställer att barn och unga har tillgång till kompetenta vuxna som kan uppmärksamma tidiga signaler på utsatthet och vidta åtgärder skyndsamt. Genom att stärka och samordna redan etablerade arbetssätt, snarare än att införa nya parallella funktioner, bedöms kontinuitet, tillgänglighet och närhet till eleverna kunna bibehållas.

Helene Öhrling	Per-Inge Hellman
Stadsdirektör	Enhetschef Hållbarhetsenheten

§ 47 Dnr NIF 2026/00020-1.7.1

Beslut-Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Beslut

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande antar Kultur-, idrott- och fritidsförvaltningens förslag till yttrande, daterat 2026-02-19 som sitt eget och överlämnar till Kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har 2025-12-11 uppdragit åt nämnden för idrott, fritid och förebyggande att avge yttrande över Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 mars 2026.

Kultur, idrott och fritidsförvaltningen har till Nämnden för idrott, fritid och förebyggande lämnat följande förslag till beslut: Nämnden för idrott, fritid och förebyggande antar Kultur-, idrott- och fritidsförvaltningens förslag till yttrande, daterat 2026-02-12 som sitt eget och överlämnar till Kommunstyrelsen

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut och att nämnden beslutar enligt detta.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-02-19

Diarienr
NIF 2026/00020- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Kultur-, idrott- och fritidsförvaltningen
Karin Sällberg
Epost: karin.sallberg@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande- svar på motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Moderaterna inkom 2025-12-02 med motion, Dnr KS 2025/01401-1.3.6 – Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution. Enligt motionen vill Moderaterna att kommunfullmäktige beslutar att:

1. Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.
2. Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.
3. Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer

Yttrande från Nämnden för idrott, fritid och förebyggande

Västerås stad bedriver redan ett omfattande arbete för att förebygga våld, hedersrelaterat våld och förtryck, samt för att stärka jämställdheten. Genom gemensamma satsningar som Våga bry dig och andra kunskapshöjande insatser arbetar Västerås stad långsiktigt med att förändra normer, stärka trygghet och tidigt upptäcka utsatthet. Detta arbete bidrar också till att förebygga prostitution och exploatering, eftersom dessa problem ofta hänger samman med våld, maktobalanser och bristande jämställdhet.

Samtidigt är det viktigt att de insatser som riktas till personal är träffsäkra, genomförbara och integrerade i befintliga strukturer, så att de stärker, snarare än belastar, verksamheterna.

Att sats 1: Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

Nämndens verkssamheter bidrar redan idag med att stärka skolans förmåga att upptäcka utsatthet. Det finns flera etablerade funktioner, där nämndens verksamheter står för att öka kunskapen hos medarbetare inom bland annat skolan. Bland andra finns MVP-ledare, barnpiloter och HRV-coacher, som arbetar med normer, våldsförebyggande och tidig upptäckt. Dessa grupper kan, med stöd av centrala resurser, inkludera kunskap om prostitution och exploatering i sina befintliga uppdrag. Vidare har nämnden ett idéburet offentligt partnerskap med Kvinnohuset i Västerås, tjejjouren Ronja som syftar till att särskilt stärka tjejers situation.

Att utgå från befintliga nyckelpersoner bedöms som mer ändamålsenligt än att skapa ytterligare en ny samordnarroll. På så sätt säkerställs att frågan integreras i ett helhetsgrepp och inte blir en parallell struktur.

Att sats 2: Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT

Nämnden delar motionens ambition att stärka kunskapen om prostitution och sexköp, men bedömer att APT inte är det mest ändamålsenliga forumet för återkommande informationspunkter. Ett sådant upplägg riskerar att tränga undan verksamhetsnära frågor som behöver prioritet på arbetsplatsträffar (APT). Syftet med APT är att behandla frågor som rör den egna verksamheten, arbetsmiljön och den dagliga driften. APT är ett forum för lokal dialog och uppföljning.

Det finns andra sätt att nå ut i organisationen. Nationella och regionala webbutbildningar och kunskapsstöd, exempelvis från Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna och Nationellt centrum för kvinnofrid, kan integreras i befintliga interna utbildningsstrukturer som introduktionsprogram, chefsforum eller riktade kompetensinsatser.

Genom att använda sådana etablerade utbildningskanaler kan staden stärka kunskapen och tydliggöra sin hållning utan att belasta APT-agendan med frågor som ligger utanför dess huvudsyfte.

Att sats 3: Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer

Frågor som rör MIKA-mottagningens uppdrag och utveckling ligger utanför nämndens ansvarsområde. Däremot ser nämnden att samverkan mellan MIKA-mottagningen, skola, fritid och andra aktörer är central för tidig upptäckt och för att utsatta personer ska nås av rätt stöd.

Som en del av ett samlat förebyggande arbete kan det även vara värdefullt att sprida kunskap om KAST-mottagningen, som erbjuder stöd till personer som köper sex eller riskerar att göra det. Att fler känner till att KAST finns kan bidra till att minska efterfrågan och därmed förebygga exploatering.

Som en del av ett samlat förebyggande arbete kan det även vara värdefullt att sprida kunskap om både MIKA-mottagningen och KAST-mottagningen, där den senare erbjuder stöd till personer som köper sex eller riskerar att göra det. Att fler känner till vilka stödresurser som finns kan bidra till att minska utsatthet, reducera efterfrågan och därmed förebygga exploatering.

§ 59 Dnr UTN 2025/00974-1.7.1

Yttrande till kommunstyrelsen över motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Beslut

Utbildningsnämnden antar barn- och utbildningsförvaltningens förslag till yttrande, daterat 2026-02-19, som sitt eget och översänder det till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Moderaterna inkom 2025-12-19 med motion, Dnr KS 2025/01401-1.3.6, om att stärka stadens arbete mot prostitution, för beslut i Västerås kommunfullmäktige.

Motionen är remitterad till individ- och familjenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 mars 2026.

Barn- och utbildningsförvaltningen har till utbildningsnämnden lämnat följande förslag till beslut:

Utbildningsnämnden antar barn- och utbildningsförvaltningens förslag till yttrande, daterat 2026-02-19, som sitt eget och översänder det till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Eva-Lotta Svensson (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut, förvaltningens förslag med bifall från ordförande själv, och att utbildningsnämnden beslutar enligt det.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-02-19

Diarienr
UTN 2025/00974- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Barn- och utbildningsförvaltningen
Josefin Ahlén
Epost: josefin.ahlen@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande till motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Moderaterna inkom 2025-12-02 med motion, Dnr KS 2025/01401-1.3.6, om att stärka stadens arbete mot prostitution. Enligt motionen vill Moderaterna att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.
2. Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.
3. Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer

Yttrande från utbildningsnämnden

Nedan följer utbildningsnämndens bedömning av motionens tre förslag.

1. **Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.**

Utbildningsnämnden delar motionens ståndpunkt att prostitution är ett allvarligt samhällsproblem.

Utbildningsnämndens medarbetare ska arbeta främjande och förebyggande utifrån läroplaner och barnkonventionen kring bland annat sexualitet, relationer, jämställdhet, normer och identitet. Kompetensutveckling och insatser utförs av olika professioner inom verksamheterna, både av pedagogisk personal och elevhälsa. För att stödja såväl medarbetare som elever i frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer finns specialistkompetens inom elevhälsan. Det handlar om professioner i form av kuratorer, skolsköterskor, psykolog samt samordnare för hedersrelaterat våld och förtryck (HRV).

Förebyggarcentrums utbildningar

Barn- och utbildningsförvaltningens utbildar i samverkan med Förebyggarcentrum medarbetare till *barnpiloter* och *MVP-ledare (*mentorer i våldsprevention) samt *HRV-coacher* (hedersrelaterat våld och förtryck),

vars syfte är att arbeta med normer, våldsförebyggande arbete och tidig upptäckt.

Hälsosamtalen på skolan
Skolsköterskor har strukturerade frågor i sina hälsobesök som berör våld och utsatthet, där sexuell utsatthet är en del. Skolsköterskorna har utbildning i Barnafrids *Basprogram om våld mot barn och unga.*

Samverkan
Utbildningsnämndens verksamheter bedriver ett nära och strukturerat samarbete med flera aktörer, såsom socialtjänsten, polisen och civilsamhället.

Västerås stad har en IOP (idéburet offentligt partnerskap) med tjejjouren Ronja där en del av partnerskapet handlar om kunskapshöjning, workshop och tjejgrupper för elever.

2. **Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.**

Utbildningsnämnden delar motionens ståndpunkt om vikten av att stärka kunskapen om prostitution och sexköp, men emotsätter sig att detta ska ske inom ramen för APT. Syfte med APT, arbetsplatsträff, är att alla på arbetsplatsen ska få aktuell information och diskutera frågor som rör arbetsplatsen samt arbeta systematiskt med arbetsmiljö.

Utbildningsnämndens bedömning är att kompetenshöjning kan tillgodoses genom riktade forum och riktade utbildningar, men att detta bör ske genom andra utbildningsformer än att införa en stående punkt på APT.

3. **Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer**

MIKA-mottagningens uppdrag är utanför utbildningsnämndens ansvarsområde, men utbildningsnämndens verksamheter kan bidra till att sprida information om och samverka med MIKA-mottagningen och KAST-mottagningen.

Följande medskick, vilket berör ämnet i fråga, vill också göras:
Utdrag ur pressmeddelande från Regeringen 3 februari 2026:
Regeringen ska under 2026 ta fram en ny strategi för att säkerställa ett hållbart och samordnat arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Kopplat till den nya strategin kommer en ny nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel att tas fram. Syftet med handlingsplanen är att kraftsamla i arbetet med att förebygga och bekämpa utnyttjandet och att stärka skyddet för utsatta personer, med ett särskilt fokus på barn och unga.

§ 70 Dnr IFN 2025/00982-1.7.1

Remiss - Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Beslut

Individ- och familjenämnden antar yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Paragrafen begärs omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

Moderaterna (M) har den 12 december 2025 lämnat in en motion till kommunfullmäktige, Dnr KS 2025/01401–1.3.6 – Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution:

1. Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

2. Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

3. Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer

Motionen remitterades till Individ- och familjenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 mars 2026

Individ- och familjenämnden har tagit del av motionen från Moderaterna om att stärka stadens arbete mot prostitution. Nämnden delar motionens grundläggande utgångspunkt att prostitution är ett allvarligt samhällsproblem. I yttrandet nedan redogör nämnden för hur dessa frågor hanteras inom befintliga strukturer, samt lämnar synpunkter på motionens tre att-satser.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

Elektroniska underskrifter

Detta dokument har undertecknats elektroniskt av en eller flera personer

De tio första underskrifterna listas nedan, resterande underskrifter listas på nästa sida.

Underskrifterna uppfyller kraven för avancerade elektroniska underskrifter enligt EU-förordningen eIDAS. Det innebär att underskrifterna är juridiskt bindande och att dokumentet har tekniskt skydd mot ändringar.

Underskrifterna kan valideras med en PDF-läsare som stöder signaturvalidering, eller via Västerås stads tjänst för validering av elektroniska underskrifter. Observera att om dokumentet skrivs ut eller sparas om som en ny PDF-fil förloras de elektroniska underskrifterna, endast originaldokumentet kan valideras.

Underskrift 1

Namn: Eva Caroline Frisk
Identifieringsmetod: Mobilt BankID
Organisation: Västerås stad
Befattning: Förtroendevald
Datum och tid: 2026-03-25 16:55:59 GMT+01:00
Transaktions-ID: 9cc0a5296e604b2e99b18eefdd3e8c19

Underskrift 2

Namn: ANNA MARIA ROMLID
Identifieringsmetod: Mobilt BankID
Organisation: Västerås stad
Befattning: Ordförande
Datum och tid: 2026-03-25 16:57:41 GMT+01:00
Transaktions-ID: 6e6c04c061044b8eb66609f34655d876

Datum
2026-02-25

Diarienr
IFN 2025/00982- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Individ- och familjeförvaltningen
Anne Grundell
Epost: anne.grundell@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen

Individ- och familjenämnden

Tjänsteutlåtande - Remiss - Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden antar yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Paragrafen begärs omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

Moderaterna (M) har den 12 december 2025 lämnat in en motion till kommunfullmäktige, Dnr KS 2025/01401–1.3.6 – Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution:

1. Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

2. Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

3. Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer

Motionen remitterades till Individ- och familjenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 mars 2026

Individ- och familjenämnden har tagit del av motionen från Moderaterna om att stärka stadens arbete mot prostitution. Nämnden delar motionens grundläggande utgångspunkt att prostitution är ett allvarligt samhällsproblem. I yttrandet nedan redogör nämnden för hur dessa frågor hanteras inom befintliga strukturer, samt lämnar synpunkter på motionens tre att-satser.

Juridisk bedömning

Motionens förslag ryms inom det kommunala självstyret och innebär inga lagändringar. Arbetet berör främst socialtjänstlagen, barnkonventionen och befintliga nationella riktlinjer för arbete mot prostitution och människohandel. Vid eventuella förändringar i arbetssätt eller uppdrag inom MIKA-mottagningen krävs fortsatt beaktande av rättssäkerhet, sekretess och ansvarsfördelning, men det finns inget i motionens förslag som strider mot gällande lagstiftning.

Ekonomisk bedömning

Eventuella ekonomiska konsekvenser kan i nuläget inte bedömas. Kostnader kan tillkomma för utbildningsinsatser, kompetenshöjning i verksamheter och en

eventuell förstärkning av MIKA-mottagningen. Bedömning får göras när kommunstyrelsen tagit ställning till om, och i vilken omfattning, förslagen ska genomföras.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Motionens inriktning ligger i linje med arbetet för social hållbarhet genom att stärka stödet till personer i utsatthet och motverka prostitution och sexuell exploatering. Eventuella sociala hållbarhetseffekter analyseras vidare när konkreta förslag utformas.

Bedömning av barnets bästa

Arbetet mot prostitution, sexuell exploatering och människohandel är en barnrättsfråga, då minderåriga är särskilt utsatta och riskerar att drabbas både indirekt och direkt genom vuxnas situation. Motionens intentioner ligger därför i linje med barnkonventionens krav på skydd och stöd. Tidig upptäckt är centralt för att förebygga allvarlig utsatthet. Ökad kunskap i verksamheter som möter barn och familjer gör det också lättare för vuxna att se och agera på oro, vilket är en viktig del av vuxnas ansvar i förhållande till barn.

Individ- och familjeförvaltningen
Anne Grundell
Epost: anne.grundell@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande

Motion från (M) - om att stärka stadens arbete mot prostitution

Moderaterna (M) har den 12 december 2025 lämnat in en motion till kommunfullmäktige, Dnr KS 2025/01401–1.3.6 – Motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution.

- Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

- Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

- Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer.

Individ- och familjenämndens yttrande

- Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

Individ- och familjenämnden delar motionens intention om att stärka skolans förmåga att upptäcka utsatthet.

Individ- och familjenämndens medarbetare samarbetar nära med stadens skolor för att tidigt identifiera ungdomar som befinner sig i riskzonen. Genom sin närvaro i skolmiljön bidrar de med kunskap om varningssignaler och riskbeteenden, vilket stärker skolornas kunskap kring frågan och förmågan att upptäcka utsatta barn och unga i ett tidigt skede.

- Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

Individ- och familjenämnden delar motionens intention om att stärka kunskapen om prostitution och sexköp inom stadens organisation.

APT är ett forum för dialog mellan medarbetare och chef och används för arbetsplatsnära frågor som rör arbetsmiljö, rutiner och det dagliga arbetet. Innehållet utformas utifrån verksamhetens behov och de frågor som ligger inom ramen för forumets syfte och funktion. APT ska stödja delaktighet, erfarenhetsutbyte och gemensam förståelse i arbetsgruppen, och mötesformen

behöver därför vara flexibel och anpassas efter vad som är mest relevant för verksamheten vid varje tillfälle. Kunskapshöjande insatser kan vid behov genomföras i andra former som är särskilt utformade för utbildning och kompetensutveckling.

- Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer.

Individ- och familjenämnden arbetar kontinuerligt för att stärka MIKA-mottagningen i syfte att säkerställa ett långsiktigt och ändamålsenligt stöd till personer som utsatts för prostitution, människohandel och sexuell exploatering. MIKA-mottagningen är en del av Centrum mot våld (CMV) och är en specialiserad del av verksamheten med behandlare som har fördjupad kompetens inom området, samt en samordnarfunktion med uppdrag att stödja kunskapsspridning och samverkan inom både staden och länet.

MIKA- mottagningen arbetar med personer över 18 år och tar emot klienter både via egen ansökan och genom beslut från socialtjänsten. För personer från övriga länet erbjuds insatser utan biståndsbeslut. MIKA-mottagningen samverkar med relevanta aktörer, såsom regionskordinatorerna mot prostitution och människohandel samt KAST, och personalresurserna anpassas utifrån behov för att säkerställa god tillgänglighet.

Regionskordinatorerna mot prostitution bedriver redan i dag ett arbete som i vissa delar är operativt och som sker i samverkan med flera aktörer. Nämnden bedömer att detta arbete fortsatt behöver utvecklas i enlighet med nationella riktlinjer och den inriktning som Jämställdhetsmyndigheten har pekat ut efter sin nationella översyn. Myndigheten lyfter särskilt vikten av kapacitetsuppbyggnad i ordinarie verksamheter, där långsiktig hållbarhet uppnås genom att stärka de aktörer som redan har ett lagstadgat ansvar. Det innebär att regionskoordinatorernas primära roll är att bidra med metodstöd, kompetensutveckling och samordning, samtidigt som vissa operativa inslag kan förekomma även framöver.

Sammanfattningsvis ser nämnden att MIKA-mottagningen bedriver ett välfungerande och kvalificerat arbete, och att staden redan i dag arbetar med att utveckla och stärka stödet till målgruppen. Arbetet kommer fortsatt att utvecklas i samverkan med relevanta aktörer och i linje med nationella inriktningar för området.

§ 60 Dnr GSN 2025/04373-1.7.1

Yttrande till kommunstyrelsen över motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Beslut

Grundskolenämnden antar barn- och utbildningsförvaltningens förslag till yttrande, daterat 2026-02-19, som sitt eget och översänder det till kommunstyrelsen.

Särskilt yttrande

Eleonore Lundkvist (M) och Christina Alman (M) lämnar in ett särskilt yttrande enligt följande:

”Det behöver tydliggöras i nämndens yttrande huruvida varje skola faktiskt har en person med särskild kunskap om sexuell exploatering av barn och unga.

Hälsosamtal sker endast i åk 7 på högstadiet, vilket innebär risk att elever inte fångas upp i åk 8 och 9”.

Ärendebeskrivning

Moderaterna inkom 2025-12-19 med motion, Dnr KS 2025/01401-1.3.6, om att stärka stadens arbete mot prostitution, för beslut i Västerås kommunfullmäktige.

Motionen är remitterad till individ- och familjenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 mars 2026.

Barn- och utbildningsförvaltningen har till grundskolenämnden lämnat följande förslag till beslut:

Grundskolenämnden antar barn- och utbildningsförvaltningens förslag till yttrande, daterat 2026-02-19, som sitt eget och översänder det till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Jonas Cronert (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut, enligt ordförandes eget yrkande, och att nämnden beslutar enligt det.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-02-19

Diarienr
GSN 2025/04373- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Barn- och utbildningsförvaltningen
Josefin Ahlén
Epost: josefin.ahlen@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande till motion från (M) om att stärka stadens arbete mot prostitution

Moderaterna inkom 2025-12-02 med motion, Dnr KS 2025/01401-1.3.6, om att stärka stadens arbete mot prostitution. Enligt motionen vill Moderaterna att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.
2. Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.
3. Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer

Yttrande från grundskolenämnden

Nedan följer grundskolenämndens bedömning av motionens tre förslag.

1. **Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.**

Grundskolenämnden delar motionens ståndpunkt att prostitution är ett allvarligt samhällsproblem. Grundskolenämndens medarbetare ska arbeta främjande och förebyggande utifrån läroplaner och barnkonventionen kring bland annat sexualitet, relationer, jämställdhet, normer och identitet.

Kompetensutveckling och insatser utförs av olika professioner inom verksamheterna. För att stödja såväl medarbetare som elever i frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer finns specialistkompetens i dels varje skolas elevhälsoteam, dels inom den centrala elevhälsan. Det handlar om professioner i form av skolkuratorer, skolsköterskor, psykologer samt samordnare för hedersrelaterat våld och förtryck (HRV).

FFE-material (främjande och förebyggande elevhälsoarbete)

Grundskolenämndes kommunala utförare arbetar främjande och förebyggande utifrån FFE-materialet som är framtaget tillsammans med Förebyggarcentrum på kultur, idrotts- och fritidsförvaltningen. Materialet finns tillgängligt offentligt för samtliga utförare.

Sedan läsåret 2024/2025 är delar av FFE-materialet obligatoriska för alla kommunala grundskolor och anpassade grundskolor i Västerås stad. Detta för att garantera en likvärdighet mellan skolor från perspektivet förskoleklass till och med årskurs 9, samt att eleverna därmed får kunskap om sexualitet, samtycke och relationer, säkerhet på nätet och psykisk hälsa. De obligatoriska delarna är

- ”Stopp” Min kropp!” i årskurs 1 (Rädda barnens material)
- ”Säker på nätet! – gör det lättare att prata om nätet” i årskurs 4 (Rädda barnens material)
- Bok ”Depphjärnan för unga” av Anders Hansen och Mats Wänblad i årskurs 8

Förebyggarcentrums utbildningar
Barn- och utbildningsförvaltningens utbildar i samverkan med Förebyggarcentrum medarbetare till *barnpiloter* och *MVP-ledare (*mentorer i våldsprevention) samt *HRV-coacher* (hedersrelaterat våld och förtryck), vars syfte är att arbeta med normer, våldsförebyggande arbete och tidig upptäckt.

I FFE-materialet finns kompetensutveckling och information till personal. Det finns även riktad information och stöd till vårdnadshavare för att stärka skyddet runt barnen.

Hälsosamtalen på skolan
Skolsköterskor har strukturerade frågor i sina hälsobesök som berör våld och utsatthet, där sexuell utsatthet är en del. Skolkuratorer ställer rutinmässigt frågor om våld i regelrätta kuratorssamtal. Skolkuratorer, skolsköterskor och skolpsykologer har utbildning i Barnafrids *Basprogram om våld mot barn och unga.*

Samverkan
Grundskolenämndens verksamheter bedriver ett nära och strukturerat samarbete med flera aktörer, såsom socialtjänsten, polisen, fritidsgårdar och civilsamhället.

Samverkan sker bland annat genom SSPF-strukturen (skola, socialtjänst, polis och fritid) samt genom arbetet i skolsociala team. Fältande socialsekreterare medverkar regelbundet vid föräldramöten och informerar om prostitution, grooming och andra riskfaktorer. På så sätt nås både vårdnadshavare och skolpersonal, vilket bidrar till en gemensam kunskapsgrund och stärkt förmåga att upptäcka och agera vid oro.

Västerås stad har en IOP (idéburet offentligt partnerskap) med tjejjouren Ronja där en del av partnerskapet handlar om kunskapshöjning, workshop och tjejgrupper för elever. Utöver detta har ungdomspolisen genomfört riktade kompetensutvecklingsinsatser för kuratorer och skolsköterskor med fokus på nätverk, kriminalitet, våld och utsatthet.

Ovanstående samverkan stödjer skolans arbete med att tidigt identifiera risker och ge elever rätt stöd i rätt tid.

2. **Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.**

Grundskolenämnden delar motionens ståndpunkt om vikten av att stärka kunskapen om prostitution och sexköp, men emotsätter sig att detta ska ske inom ramen för APT. Syfte med APT, arbetsplatsträff, är att alla på arbetsplatsen ska få aktuell information och diskutera frågor som rör arbetsplatsen samt arbeta systematiskt med arbetsmiljö.

Grundskolenämndens bedömning är att kompetenshöjning kan tillgodoses genom riktade forum och riktade utbildningar, men att detta bör ske genom andra utbildningsformer än att införa en stående punkt på APT.

3. **Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer**

MIKA-mottagningens uppdrag är utanför grundskolenämndes ansvarsområde, men grundskolenämndens verksamheter kan bidra till att sprida information om och samverka med MIKA-mottagningen och KAST-mottagningen.

Följande medskick, vilket berör ämnet i fråga, vill också göras:
Utdrag ur pressmeddelande från Regeringen 3 februari 2026:
Regeringen ska under 2026 ta fram en ny strategi för att säkerställa ett hållbart och samordnat arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Kopplat till den nya strategin kommer en ny nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel att tas fram. Syftet med handlingsplanen är att kraftsamla i arbetet med att förebygga och bekämpa utnyttjandet och att stärka skyddet för utsatta personer, med ett särskilt fokus på barn och unga.

Motion 2025-12-02

Motion om att stärka stadens arbete mot prostitution

Prostitution är ett allvarligt samhällsproblem som i hög grad bygger på en efterfrågan av sexuella tjänster. En av tio män köper sex i Sverige. Rent matematiskt innebär det att 7880 män i Västerås köper sex. För att motverka prostitution krävs därför ett långsiktigt och tydligt arbete för att minska efterfrågan på sexköp. Personerna som köper sex finns i alla områden, inom alla yrken, arbetsplatser och familjekonstellationer. Västerås stad har här ett ansvar, inte bara som kommun, utan även som arbetsgivare. Vi behöver ta ett större ansvar för att synliggöra problematiken, minska efterfrågan och säkerställa att personer som är utsatta för prostitution ges bättre förutsättningar att söka och få hjälp.

Inspirationen till denna motion har kommit från Moderatkvinnornas talarpass om ämnet, där två gästföreläsare med djup kunskap inom området gav konkreta förslag på åtgärder som staden kan vidta. Bland dessa framhölls vikten av tydliga styrdokument, återkommande utbildning och forum för kunskapsutbyte, samt utveckla arbetet med MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer.

I dag finns det fortfarande stora kunskapsluckor för hur prostitution och sexköp ska hanteras inom stadens verksamheter. Genom ökad uppmärksamhet, tydliga riktlinjer och obligatoriska forum för samtal kan vi stärka vårt gemensamma ansvar i arbetet mot prostitution. Det är viktigt att alla medarbetare har kännedom om problematiken och vet vilka vägar till stöd och hjälp som finns, både för personer som riskerar att utnyttjas och för dem som misstänker att någon far illa.

Staden behöver därför visa att vi tar kraftfullt avstånd från sexköp och att sådant beteende är oförenligt med en anställning. Genom att även lyfta frågan på APT och stärka arbetet med MIKA-mottagningen skapas kontinuitet, kunskapsutbyte och bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

Med anledning av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

Att utbilda samordnare inom skolan för att sprida kunskap om tidiga signaler och upptäcka utsatta ungdomar tidigt.

Att prostitution och sexköp regelbundet ska tas upp som en punkt på APT för att stärka kunskapen och skapa bättre förutsättningar att upptäcka och hjälpa utsatta personer.

Att staden ser över och stärker arbetet på MIKA-mottagningen för att förbättra stödet till utsatta personer.

Västerås 2025-12-02

Klara Helin (M) Elisabeth Unell (M)

§ 344 Dnr KS 2025/01392-3.10.2

Beslut - Motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Reservation

Caroline Frisk (SD) och Joakim Bengtsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Caroline Frisks (SD) förslag.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till byggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljö- och konsumentnämnden. Tekniska nämnden och miljö- och konsumentnämnden har inkommit med remissvar. Byggnadsnämnden har avstått från att lämna remissvar.

Västeråsmajoritetens princip är att kommunens beslut ska ange vad kommunen ska göra. Vi fattar inte beslut om sådant som kommunen inte ska göra. Motionens förslag innebär att kommunen ska fatta ett inriktningsbeslut om att inte vidta en viss åtgärd och är därmed inte förenligt med denna princip.

Med anledning av detta anser Västeråsmajoriteten att motionen ska avslås.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Yrkanden

Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till motionen.

Monica Stolpe Nordin (C) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels Caroline Frisks (SD) förslag, dels Monica Stolpe Nordins (C) förslag. Ordföranden föreslår en beslutsgång där de två förslagen

ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslagen beslutsgång varvid

den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Beslutet ska skickas till

Tekniska nämnden, Miljö- och konsumentnämnden

Svar på motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Motivering

Erik Johansson (SD) och Gisela Carstinge (SD) har i en motion med rubriken *Motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun* föreslagit

att inte införa dubbdäcksförbud i någon del av kommunen.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till byggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljö- och konsumentnämnden. Tekniska nämnden och miljö- och konsumentnämnden har inkommit med remissvar. Byggnadsnämnden har avstått från att lämna remissvar.

Västeråsmajoritetens princip är att kommunens beslut ska ange vad kommunen ska göra. Vi fattar inte beslut om sådant som kommunen inte ska göra. Motionens förslag innebär att kommunen ska fatta ett inriktningsbeslut om att inte vidta en viss åtgärd och är därmed inte förenligt med denna princip.

Med anledning av detta anser Västeråsmajoriteten att motionen ska avslås.

Stadsledningskontoret
Olof Bergold
Epost: olof.bergold@vasteras.se

Kopia till
Tekniska nämnden
Miljö- och konsumentnämnden

Underlag för beslut om Motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Ärendebeskrivning

Erik Johansson (SD) och Gisela Carstinge (SD) har i en motion med rubriken Motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun föreslagit att inte införa dubbdäcksförbud i någon del av kommunen.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025, § 267 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till byggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljö- och konsumentnämnden.

Tekniska nämnden och miljö- och konsumentnämnden har inkommit med remissvar.

Byggnadsnämnden har avstått från att inkomma med remissvar.

Faktaunderlag

Västerås har överskridit miljökvalitetsnormerna för luftkvalité vid ett par tillfällen. Dubbdäcksanvändning är en stor bidragande orsak till partiklar under tio mikrometer (PM10) och stadens egna mätningar bekräftar att partikelhalterna sjunker markant när vinterdäck byts till sommardäck. Trafikverket uppskattar att över 70 % av fordonen i Västerås framförs med dubbdäck. Dubbdäck ökar även markant trafiksäkerheten i halt väglag med isbildning.

En möjlig åtgärd är att minska risken för överskridande av partiklar är dubbdäcksförbud på vissa gator. Erfarenheter från andra kommuner visar att ett sådant förbud minskar andelen dubbdäck och förbättrar luftkvaliteten även om effekten inte kommer direkt. Det kan ta upp till tio år att minska dubbdäcksandelen till en mer hållbar nivå utifrån ett luftkvalitetperspektiv på cirka 30 procent. Av den anledningen ses dubbdäcksförbud inte som den första åtgärden.

Det finns även andra åtgärder som kan minska partikelhalterna, bland annat städning av vägar och dammbindning. Städning har använts i Västerås och har visat god effekt. Dammbindning, som innebär att man binder partiklar till vägbanan så att de inte virvlar upp, planeras att införas i Västerås under vintern 2026/2027. Även infrastrukturella åtgärder som minskar trafiken på utsatta områden är åtgärder som kan användas.

2030 införs nya nivåer för miljökvalitetsnormer för luftkvalitet vilket ytterligare sänker gränsvärdena för partiklar. Bedömningen nu är att Västerås troligen kommer behöva införa fler aktiva åtgärder för att klara av de framtida riktvärdena på ett antal gator i Västerås. Bedömningen om ett förbud mot dubbdäck krävs för att uppnå nya lagstiftningen är inte gjord då andra åtgärder kommer prövas först.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med hänvisning till ärendets innehåll och karaktär.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Att ta bort möjligheten att införa ett dubbdäcksförbud kan negativt påverka stadens möjligheter att nå kommande lagstiftning för luftkvalitetsmålen.

Bedömning av barnets bästa

Folkhälsomyndigheteten pekar ut barn som extra känsliga för luftföroreningar och löper högre risk att påverkas negativt om de exponeras för luftföroreningar. De lyfter bland annat PM 10 och PM 2,5 där största källan är användning av dubbdäck.

Helene Öhrling	Per-Inge Hellman
Stadsdirektör	Enhetschef hållbarhetsenheten

§ 53 Dnr MOKN 2025/00204-1.7.1

Remiss - Motion om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Beslut

Förslag till yttrande godkänns och lämnas över till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Motionen handlar om att fatta ett inriktningsbeslut om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås. Bakgrunden till detta är att ett dubbdäcksförbud riskerar att minska trafiksäkerheten och skapa missnöje bland kommuninvånare. Istället borde fokus ligga på att utveckla tekniska, informativa och infrastrukturella åtgärder.
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har till miljö- och konsumentnämnden lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-05-07

Diarienr
MOKN 2025/00204- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Fredrik Ahlin
Epost: fredrik.ahlin@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen

Miljö- och konsumentnämnden

Tjänsteutlåtande - Remiss - Motion om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Förslag till beslut

Förslag till yttrande godkänns och lämnas över till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Motionen handlar om att fatta ett inriktningsbeslut om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås. Bakgrunden till detta är att ett dubbdäcksförbud riskerar att minska trafiksäkerheten och skapa missnöje bland kommuninvånare. Istället borde fokus ligga på att utveckla tekniska, informativa och infrastrukturella åtgärder.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har till miljö- och konsumentnämnden lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till yttrande godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Underlag

- Yttrande – Remiss – Motion om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås
- Motionen i sin helhet

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-05-07

Diarienr
MOKN 2025/00204- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

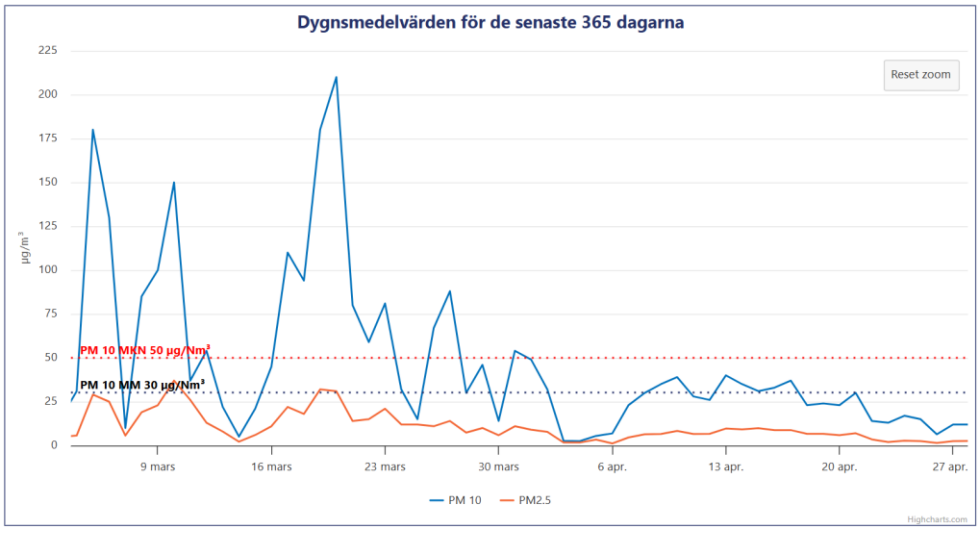
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Fredrik Ahlin
Epost: fredrik.ahlin@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande - Remiss – Motion om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

I Sverige står dubbdäcksanvändningen i städer för den absolut största källan till partiklar under tio mikrometer (PM10) och vi kan se i våra mätningar att i början av april sjunker partikelhalterna markant då folk byter till sommardäck. Vi vet också från andra kommuner som infört dubbdäcksförbud att det är en bra åtgärd för att få ner partikelhalterna. Det är dock en åtgärd som behöver tid för att ge effekt. Det kan ta upp till tio år att få ner dubbdäcksandelen från vad vi har idag, över 70 procent ner till ca 30 procent som är den realistiska nivån man kan nå med dubbdäcksförbud. Av den anledningen är det inte den första åtgärden man tar till. De åtgärder vi känner till idag och som är prövade och ger bra effekt är städning och dammbindning (finns även sänkt hastighet och minskad trafik). Städning har vi provat och det fungerade inte av olika anledningar. Dammbindning är vi i startgroparna med att få i gång till vintern 2026-2027. Vi har goda förhoppningar om att vi ska klara miljökvalitetsnormerna för PM10 med hjälp av dammbindningen på de sträckor vi har identifierat i åtgärdsprogrammet (efter en viss inlärningsperiod). Men eftersom det har kommit ny lagstiftning för miljökvalitetsnormerna innebär det att gränsvärdena för partiklar sänks rejält från 2030 och då är det inte säkert att dammbindning kommer att räcka. Det är så klart möjligt att det kommer andra tekniker i framtiden som är effektivare och/eller att det går att få till infrastrukturella åtgärder som minskar trafiken på utsatta sträckor, men att redan på förhand förbjuda en beprövad och effektiv åtgärd är inte lämpligt.

Bild från våra mätningar i år, där det tydligt framgår vad som händer med partikelhalterna när dubbdäcken åker av.

§ 41 Dnr TN 2025/00896-1.7.1

Beslut - Yttrande över motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Beslut

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 24 februari 2026, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Särskilt yttrande

Jonas Larsson (M) och Stefan Lindh (M) lämnar särskilt yttrande enligt följande:

Moderaterna anser att man bör ha en restriktiv hållning gällande dubbdäcksförbud. Ett eventuellt förbud skulle innebära försämrade framkomlighet vilket försvåra familjers vardagspussel när de inte längre kan ta sig fram i olika delar av staden. Västmanland är en region med tydliga vintrar. Ett dubbdäcksförbud skulle innebära en negativ inverkan på trafiksäkerheten, särskilt för boenden utanför stadens kärna som har ett större behov av bilen.

Ärendebeskrivning

Sverigedemokraterna föreslår i en motion till Västerås kommunfullmäktige att besluta om att inte införa dubbdäcksförbud i någon del av kommunen. Enligt förslaget riskerar ett dubbdäcksförbud att minska trafiksäkerheten och skapa missnöje bland kommuninvånare. Ambitionen om bättre luftkvalitet beskrivs som viktig och nödvändig, samtidigt som motionen hänvisar till alternativa åtgärder som kan förbättra luftmiljön utan att skapa onödiga begränsningar eller konflikter.

Motionen har remitterats till tekniska nämnden för yttrande.

Teknik- och fastighetsförvaltningen har till tekniska nämnden lämnat följande förslag till beslut:

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 24 februari 2026, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Eva-Lotta Svensson (C) yrkar bifall till teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-02-24

Diarienr
TN 2025/00896- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Elin Enell
Epost: elin.enell@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Tekniska nämnden har tagit del av motionen om att inte införa dubbdäcksförbud i någon del av Västerås kommun och lämnar följande yttrande till stadsledningskontoret.

Frågan om dubbdäcksförbud är i grunden en avvägning mellan trafiksäkerhet, luftkvalitet, driftsekonomi och framkomlighet. Behovet av åtgärder är beroende av lokala förhållanden såsom trafikmängd, gaturummens utformning och uppmätta luftföroreningshalter. I Västerås kan en oroande utveckling av luftkvaliteten noteras, vilket innebär att teknik- och fastighetsförvaltningen behöver arbeta aktivt med åtgärder för att sänka halterna av partiklar (PM10).

Arbetet med luftkvalitet utgår från gällande lagstiftning och miljökvalitetsnormer, vilka i sin tur baseras på vad som är nödvändigt ur ett folkhälsoperspektiv. Internationella och nordiska studier visar att en betydande andel av de partiklar (PM10) som härrör från vägtrafik inte främst kommer från avgaser från förbränningsmotorer, utan från slitage mellan däck och vägbana, särskilt i länder där dubbdäck används i stor omfattning. Forskning från bland annat de nordiska länderna pekar på att dubbdäck ger betydligt högre partikelbildning än dubbfria vinterdäck, genom att dubbar river upp material från asfalten och från eventuellt sandningsmaterial. Liknande bedömningar görs i europeiska sammanställningar, där vägslitage och däckslitage lyfts fram som en av de viktigaste källorna till partiklar från vägtrafik. Denna bild överensstämmer med Naturvårdsverkets bedömning att slitage från dubbdäck är en av de viktigaste orsakerna till förhöjda halter av partiklar (PM10) i tätortsluften under vinter och vår.

Sedan 2009 kan kommuner besluta om förbud mot fordonstrafik med dubbdäck för en viss väg eller vägsträcka. Endast fyra kommuner har hittills använt denna möjlighet. Uppföljningar av införda förbud visar på minskad andel trafik med dubbdäck över tid samt förbättrad luftkvalitet.

Enligt Trafikverkets undersökningar uppgår andelen fordon som kör på dubbdäck i Västerås till över 70 %. De senaste årens luftmätningar visar att det finns ett stort behov av åtgärder. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har tagit fram ett förslag till åtgärdsprogram för partiklar (PM10) där ett antal möjliga åtgärder redovisas – från dubbdäcksförbud och trafikregleringar till olika driftåtgärder, exempelvis vakuumsopning och dammbindning. Ett dubbdäcksförbud är således endast en av flera möjliga åtgärder för att sänka partikelhalterna och uppnå luftkvalitet i enlighet med gällande miljökvalitetsnormer.

År 2030 träder nya, strängare miljökvalitetsnormer i kraft. Mot denna bakgrund är det viktigt att kommunen har tillgång till en bred uppsättning möjliga styrmedel och åtgärder.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt är dubbdäck i många situationer en viktig trygghetsfaktor, särskilt vid halka, isbildning och snabba väderomslag. Under år 2025 kom ett förslag på nya regler för vinterdäck och snökedjor. I promemorian lämnades förslag till skärpta regler för användning av vinterdäck och krav på att tunga fordon ska medföra snökedjor under perioden 1 november-15 april. Dubbdäck kan vara avgörande för att minska risken för olyckor.

Det är Miljö- och konsumentnämnden som har det övergripande ansvaret för luftkvaliteten i staden. Teknik- och fastighetsförvaltningen samverkar därför nära med Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i frågor som rör gatudrift och luftkvalitet. Miljö- och konsumentnämndens perspektiv bör beaktas i den fortsatta beredningen av frågan om eventuella dubbdäcksförbud.

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-02-24

Diarienr
TN 2025/00896- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Elin Enell
Epost: elin.enell@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen

Tekniska nämnden

Tjänsteutlåtande – Yttrande över motion från (SD) om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Förslag till beslut

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 24 februari 2026, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Sverigedemokraterna föreslår i en motion till Västerås kommunfullmäktige att besluta om att inte införa dubbdäcksförbud i någon del av kommunen. Enligt förslaget riskerar ett dubbdäcksförbud att minska trafiksäkerheten och skapa missnöje bland kommuninvånare. Ambitionen om bättre luftkvalitet beskrivs som viktig och nödvändig, samtidigt som motionen hänvisar till alternativa åtgärder som kan förbättra luftmiljön utan att skapa onödiga begränsningar eller konflikter.

Motionen har remitterats till tekniska nämnden för yttrande.

Teknik- och fastighetsförvaltningen har till tekniska nämnden lämnat följande förslag till beslut:

1. Teknik- och fastighetsförvaltningens förslag till yttrande, daterat den 24 februari 2026, antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsmotivering

Förvaltningens grunder för förslag till beslut finns i bifogat yttrande.

Juridisk bedömning

Nämnden är behörig att fatta beslutet i enlighet med nämndens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Ett beslut i enlighet med motionen kan på sikt påverka kommunens möjligheter att välja kostnadseffektiva åtgärder för att klara gällande och kommande miljökvalitetsnormer för partiklar (PM10). Om dubbdäcksförbud inte kan användas som verktyg kan behovet av andra, mer driftintensiva åtgärder öka, såsom dammbindning, utökad sopning eller tätare beläggningsunderhåll, vilket kan medföra ökade kostnader. Miljökvalitetsnormerna är juridiskt bindande enligt miljöbalken och om gränsvärdena inte uppfylls ska ett nytt åtgärdsprogram tas fram. Om tillräckliga åtgärder inte vidtas kan länsstyrelsen förelägga kommunen att agera, och bristande efterlevnad kan i förlängningen innebära att kommunen inte uppfyller krav som följer EU-rätten. Detta kan medföra ytterligare administrativa och ekonomiska konsekvenser.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Frågan om dubbdäcksförbud berör hållbar utveckling genom kopplingen till luftkvalitet, folkhälsa och kommunens långsiktiga möjligheter att uppfylla gällande och kommande miljökvalitetsnormer för partiklar (PM10). Partikelhalter i tätortsluft påverkas i betydande grad av slitage från vägtrafik, där dubbdäck är en bidragande faktor. Kommunens möjligheter att nå klimat- och luftkvalitetsmål samt bedriva ett samlat och långsiktigt hållbarhetsarbete är beroende av att det finns ett tillräckligt brett handlingsutrymme och tillgång till olika typer av styrmedel och åtgärder, anpassade efter lokala förutsättningar.

Bedömning av barnets bästa

Även om ärendet inte direkt rör barn och unga, kan utebliven möjlighet att införa dubbdäcksförbud indirekt bidra till att försämra barnets tillgång till bra luftkvalitet. Sämre luftkvalitet kan resultera i sämre tillgång till säkra miljöer för barnets bästa.

Henrik Bengtsson
Direktör

Thomas Wulcan
Enhetschef

Motion till Västerås kommunfullmäktige

Inriktningsbeslut om att inte införa dubbdäcksförbud i Västerås kommun

Frågan om dubbdäcksförbud har aktualiserats i flera svenska kommuner som ett sätt att förbättra luftkvaliteten i stadsmiljö. Samtidigt är dubbdäck ett viktigt trafiksäkerhetsverktyg under vinterhalvåret, särskilt i en stad som Västerås där väglag och klimat kan variera kraftigt.

Ett eventuellt dubbdäcksförbud riskerar att skapa irritation och praktiska problem för både kommuninvånare, pendlare och besökare, särskilt då Västerås utgör en viktig regional knutpunkt. För många hushåll och företag innebär ett förbud även ökade kostnader och minskad flexibilitet.

Samtidigt är ambitionen om bättre luftkvalitet viktig och nödvändig. Det finns dock flera alternativa åtgärder som kan förbättra luftmiljön utan att skapa onödiga begränsningar eller konflikter.

Ett dubbdäcksförbud riskerar att minska trafiksäkerheten och skapa missnöje bland kommuninvånare utan att nödvändigtvis ge proportionerlig miljönytta. Genom att istället fokusera på tekniska, informativa och infrastrukturella åtgärder kan Västerås förbättra luftkvaliteten på ett sätt som upplevs som mer konstruktivt, rättvist och långsiktigt hållbart.

Västerås bör ta ansvar för miljön utan att skapa onödig frustration bland medborgare och besökare.

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar:

- Att inte införa dubbdäcksförbud i någon del av kommunen.

För Sverigedemokraterna Västerås

Erik Johansson

Gisela Carstinge

Västerås, 2025-12-02

§ 345 Dnr KS 2025/01391-1.3.6

Beslut - Motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Reservation

Caroline Frisk (SD) och Joakim Bengtsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Caroline Frisks (SD) förslag.

Ärendebeskrivning

Erik Johansson (SD) och Gisela Carstinge (SD) har i en motion med rubriken Motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år föreslagit

att Västerås stad, tillsammans med andra relevanta aktörer, ska utreda förutsättningarna för att inrätta ett trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, motsvarande Barnahusmodellen.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning. Motionen har remitterats till individ- och familjenämnden som har inkommit med remissvar.

Västeråsmajoriteten delar motionärernas ambition att säkerställa ett samordnat och lättillgängligt stöd till brottsoffer. Individ- och familjenämnden bedömer att dessa behov i viss mån redan tillgodoses genom befintliga verksamheter och etablerade samverkansformer.

Centrum mot våld och enheten Våld i nära relation erbjuder stöd till vålds- och brottsutsatta och samverkar med bland annat polisen och hälso- och sjukvården. Genom ett idéburet offentligt partnerskap med Brottsofferjouren Västmanland finns också stöd till vuxna brottsoffer, vittnen och anhöriga.

Västeråsmajoriteten delar nämndens bedömning att staden behöver ta en tydligare roll i samverkan med andra huvudmän. Det fortsatta arbetet bör inriktas på att utveckla och stärka de verksamheter och samverkansformer som redan finns. Ansvaret för samordningen av stödet till särskilt utsatta vuxna brottsoffer bör ligga på länsnivå, hos Region Västmanland, i samverkan med länets kommuner och övriga berörda aktörer. Vi ser därför inte behov av att Västerås stad utreder en ny organisatorisk modell i form av ett trygghetshus.

Med anledning av detta anser Västeråsmajoriteten att motionen ska avslås.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Yrkanden

Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till motionen.

Anna Maria Romlid (V) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels Caroline Frisks (SD) förslag, dels Anna Maria Romlids (V) förslag. Ordföranden föreslår en beslutsgång där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslagen beslutsgång varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Beslutet ska skickas till

Individ- och familjenämnden

VÄSTERÅSMAJORITETEN

MOTIONSSVAR

Datum
2026-10-20

Diarienummer
KS 2025/01391

Svar på motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Motivering

Erik Johansson (SD) och Gisela Carstinge (SD) har i en motion med rubriken *Motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år* föreslagit

att Västerås stad, tillsammans med andra relevanta aktörer, ska utreda förutsättningarna för att inrätta ett trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, motsvarande Barnahusmodellen.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning. Motionen har remitterats till individ- och familjenämnden som har inkommit med remissvar.

Västeråsmajoriteten delar motionärernas ambition att säkerställa ett samordnat och lättillgängligt stöd till brottsoffer. Individ- och familjenämnden bedömer att dessa behov i viss mån redan tillgodoses genom befintliga verksamheter och etablerade samverkansformer.

Centrum mot våld och enheten Våld i nära relation erbjuder stöd till vålds- och brottsutsatta och samverkar med bland annat polisen och hälso- och sjukvården. Genom ett idéburet offentligt partnerskap med Brottsofferjouren Västmanland finns också stöd till vuxna brottsoffer, vittnen och anhöriga.

Västeråsmajoriteten delar nämndens bedömning att staden behöver ta en tydligare roll i samverkan med andra huvudmän. Det fortsatta arbetet bör inriktas på att utveckla och stärka de verksamheter och samverkansformer som redan finns. Ansvaret för samordningen av stödet till särskilt utsatta vuxna brottsoffer bör ligga på länsnivå, hos Region Västmanland, i samverkan med länets kommuner och övriga berörda aktörer. Vi ser därför inte behov av att Västerås stad utreder en ny organisatorisk modell i form av ett trygghetshus.

Med anledning av detta anser Västeråsmajoriteten att motionen ska avslås.

Stadsledningskontoret
Joanna Jonasson
Epost: joanna.jonasson@vasteras.se

Kopia till
Individ- och familjenämnden

Underlag för beslut om motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Ärendebeskrivning

Erik Johansson (SD) och Gisela Carstinge (SD) har i en motion med rubriken *Inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år* föreslagit att Västerås stad ska utreda förutsättningarna för att, tillsammans med andra relevanta aktörer, inrätta ett Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, motsvarande Barnahusmodellen.

Kommunfullmäktige har den 4 december 2025, § 268, remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till individ- och familjenämnden som har inkommit med remissvar.

Faktaunderlag

Motionärerna föreslår ett inrättande av Trygghetshus för vuxna särskilt utsatta brottsoffer utifrån att dessa idag behöver vända sig till flera olika aktörer på olika platser för att få stöd och hjälp i rättsprocessen. Barnahus Västmanland lyfts fram som ett gott exempel på hur samordning av stöd för brottsoffer kan genomföras.

Individ- och familjenämnden delar motionens intention om att säkerställa ett samordnat och lättillgängligt stöd till brottsoffer. Nämnden bedömer samtidigt att dessa behov i viss mån redan tillgodoses genom befintliga verksamheter och etablerade samverkansformer.

Inom individ- och familjenämndens verksamhetsområde finns Centrum mot våld (CMV) och enheten Våld i nära relation (VIR) som båda kan ge stöd till vålds- och brottsutsatta. Stödet är både praktiskt och psykosocialt och sker i nära samverkan med andra relevanta aktörer. Det finns även samarbete med aktörer som möter brottsutsatta, till exempel hälso- och sjukvården, polisen, vilket innefattar strukturerad samverkan för samordnat stöd till vuxna brottsutsatta. Genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) bedrivs också samverkan med Brottsofferjouren Västmanland, vilket omfattar stöd till vuxna brottsoffer, vittnen, anhöriga samt Stödcentrum för unga i Västerås.

Mot denna bakgrund bedömer nämnden att staden på en mer övergripande nivå behöver ta en tydligare roll i dessa frågor, särskilt i samverkan med andra huvudmän. Det fortsatta arbetet bör därför i första hand inriktas på att utveckla och stärka de strukturer som redan finns.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Trygghet och rättssäkerhet är frågor som är mycket viktiga för samhällets förmåga att upprätthålla demokratiska och socialt hållbara värden. Det bör beaktas i vilken omfattning detta uppnås, vid bedömningen av vuxna särskilt utsatta brottsoffers situation.

Bedömning av barnets bästa

Den fortsatta hanteringen av frågan bör belysa hur barn till vuxna särskilt utsatta brottsoffer påverkas av deras föräldrars brottsutsatthet och stöd i rättsprocessen.

Helene Öhrling	Per-Inge Hellman
Stadsdirektör	Enhetschef Hållbarhetsenheten

§ 69 Dnr IFN 2025/00981-1.7.1

Remiss - Motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Beslut

Individ- och familjenämnden antar yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Paragrafen begärs omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

Sverigedemokraterna (SD) har den 2 december 2025 lämnat in en motion till kommunfullmäktige om inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, DnR KS 2025/01391- 1.3.6. Sverigedemokraterna föreslår:

- Att Västerås stad ska utreda förutsättningarna för att, tillsammans med andra relevanta aktörer, inrätta ett Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, motsvarande Barnahusmodellen.

Motionen remitterades till Individ- och familjenämnden.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 mars 2026

Individ- och familjenämnden har tagit del av motionen från Sverigedemokraterna om ett inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år. Individ- och familjenämnden delar motionens intention om att säkerställa ett samordnat och lättillgängligt stöd till brottsoffer. Nämnden bedömer samtidigt att dessa behov i viss mån redan tillgodoses genom befintliga verksamheter och etablerade samverkansformer. Det fortsatta arbetet bör därför i första hand inriktas på att utveckla och stärka de strukturer som redan finns.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

Elektroniska underskrifter

Detta dokument har undertecknats elektroniskt av en eller flera personer

De tio första underskrifterna listas nedan, resterande underskrifter listas på nästa sida.

Underskrifterna uppfyller kraven för avancerade elektroniska underskrifter enligt EU-förordningen eIDAS. Det innebär att underskrifterna är juridiskt bindande och att dokumentet har tekniskt skydd mot ändringar.

Underskrifterna kan valideras med en PDF-läsare som stöder signaturvalidering, eller via Västerås stads tjänst för validering av elektroniska underskrifter. Observera att om dokumentet skrivs ut eller sparas om som en ny PDF-fil förloras de elektroniska underskrifterna, endast originaldokumentet kan valideras.

Underskrift 1

Namn: Eva Caroline Frisk
Identifieringsmetod: Mobilt BankID
Organisation: Västerås stad
Befattning: Förtroendevald
Datum och tid: 2026-03-25 16:55:59 GMT+01:00
Transaktions-ID: 9cc0a5296e604b2e99b18eefdd3e8c19

Underskrift 2

Namn: ANNA MARIA ROMLID
Identifieringsmetod: Mobilt BankID
Organisation: Västerås stad
Befattning: Ordförande
Datum och tid: 2026-03-25 16:57:41 GMT+01:00
Transaktions-ID: 6e6c04c061044b8eb66609f34655d876

VÄSTERÅS STAD

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2026-02-25

Diarienr
IFN 2025/00981- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Individ- och familjeförvaltningen
Anne Grundell
Epost: anne.grundell@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen

Individ- och familjenämnden

Tjänsteutlåtande - Remiss - Motion från (SD) om inrättande av trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden antar yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Paragrafen begärs omedelbart justerat.

Ärendebeskrivning

Sverigedemokraterna (SD) har den 2 december 2025 lämnat in en motion till kommunfullmäktige om inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, DnR KS 2025/01391- 1.3.6. Sverigedemokraterna föreslår:

- Att Västerås stad ska utreda förutsättningarna för att, tillsammans med andra relevanta aktörer, inrätta ett Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, motsvarande Barnahusmodellen.

Motionen remitterades till Individ- och familjenämnden.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 mars 2026

Individ- och familjenämnden har tagit del av motionen från Sverigedemokraterna om ett inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år. Individ- och familjenämnden delar motionens intention om att säkerställa ett samordnat och lättillgängligt stöd till brottsoffer. Nämnden bedömer samtidigt att dessa behov i viss mån redan tillgodoses genom befintliga verksamheter och etablerade samverkansformer. Det fortsatta arbetet bör därför i första hand inriktas på att utveckla och stärka de strukturer som redan finns.

Juridisk bedömning

Kommunens ansvar att ge stöd till personer som utsatts för brott regleras i socialtjänstlagen (2025:400). Av 13 kap. 1 § framgår att socialnämnden ska uppmärksamma att den som har utsatts för brott och dennes närstående kan vara i behov av stöd och hjälp samt verka för att dessa får sådant stöd.

Det stöd till brottsoffer som motionen berör ligger därmed inom ramen för kommunens ansvar enligt socialtjänstlagen. Samtidigt är arbetet med stöd till brottsoffer beroende av samverkan mellan flera huvudmän, såsom kommun, region och rättsväsende, där respektive aktör har uppdrag enligt gällande lagstiftning.

Ekonomisk bedömning

Perspektivet ej relevant för nämnden med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Ärendet berör i första hand den sociala hållbarheten genom arbetet med att säkerställa stöd till personer som utsatts för brott. Ett samordnat och tillgängligt stöd kan bidra till ökad trygghet och till att personer i utsatta situationer får stöd i ett tidigt skede. Förslaget innebär att befintliga verksamheter och samverkansformer vidareutvecklas, vilket bedöms stärka arbetet med social hållbarhet i kommunen. Ärendet bedöms inte ha någon direkt påverkan på näringslivet.

Bedömning av barnets bästa

Ärendet avser stärkt samverkan kring stöd till vuxna brottsoffer och riktar sig därmed inte direkt till barn. Barn kan dock påverkas indirekt, exempelvis som anhöriga till brottsutsatta eller som vittnen till våld och andra brott. Inom nämndens verksamhetsområde finns redan strukturer och verksamheter som uppmärksammar och ger stöd till barn och unga i dessa situationer. En fortsatt utveckling av samverkan kring brottsoffer bedöms kunna bidra till att även barns behov uppmärksammas i ett tidigt skede. Förslaget bedöms sammantaget inte medföra några negativa konsekvenser för barn och vara förenligt med barnets bästa.

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-02-25

Diarienr
IFN 2025/00981- 1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Individ- och familjeförvaltningen
Anne Grundell
Epost: anne.grundell@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande Motion från (SD) - Inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Motion från (SD) - Inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Sverigedemokraterna (SD) har den 2 december 2025 lämnat in en motion till kommunfullmäktige om inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år.

- Att Västerås stad ska utreda förutsättningarna för att, tillsammans med andra relevanta aktörer, inrätta ett Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, motsvarande Barnahusmodellen.

Individ- och familjenämndens yttrande

Individ- och familjenämnden delar motionens intention om att säkerställa ett samordnat och lättillgängligt stöd till brottsoffer. Nämnden bedömer samtidigt att dessa behov i viss mån redan tillgodoses genom befintliga verksamheter och etablerade samverkansformer. Det fortsatta arbetet bör därför i första hand inriktas på att utveckla och stärka de strukturer som redan finns.

Inom nämndens verksamhetsområde erbjuder Centrum mot våld (CMV) både praktiskt och psykosocialt stöd och kan vid behov följa den brottsutsatta i kontakter med polis, hälso- och sjukvård samt andra myndigheter. Enheten Våld i nära relation (VIR) utgör en resursstark aktör med särskild kompetens inom våldsområdet och har goda förutsättningar att snabbt nå den våldsutsatta, särskilt när enheten ges tillträde till den miljö där personen befinner sig. Arbetet bedrivs i nära samverkan med andra relevanta aktörer, och det finns både strategiska och operativa samverkansstrukturer etablerade inom förvaltningen.

Medarbetare inom Individ- och familjenämndens verksamheter samarbetar kontinuerligt med aktörer som möter brottsutsatta, såsom hälso- och sjukvården, polisen samt kommunens övriga verksamheter inom området. Det finns sedan lång tid tillbaka strukturer för samordnat stöd till vuxna brottsutsatta genom samverkan med externa aktörer. Sedan 2009 samverkar nämnden med Brottsofferjouren Västmanland, och sedan 2014 sker detta genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP). Partnerskapet omfattar stöd till vuxna brottsoffer, vittnen och anhöriga samt Stödcentrum för unga i Västerås.

Mot denna bakgrund bedömer nämnden att staden på en mer övergripande nivå behöver ta en tydligare roll i dessa frågor, särskilt i samverkan med andra huvudmän. Nämnden ser därför en fördel i att vidareutveckla och förstärka

befintliga strukturer och samverkansformer, snarare än att utreda en ny organisatorisk modell.

Motion till Västerås kommunfullmäktige

Inrättande av Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år

Västerås är värdkommun för Barnahus Västmanland, där barn som utsatts för brott får samordnat stöd från polis, socialtjänst, sjukvård och åklagare. För vuxna brottsoffer saknas en motsvarande helhetslösning.

Vuxna särskilt utsatta brottsoffer – exempelvis personer som utsatts för grovt våld, sexualbrott, hedersrelaterat våld, människohandel eller våld i nära relationer – behöver i dag vända sig till flera olika aktörer på olika platser. Detta kan leda till sämre stöd, ökad otrygghet och risk för att brottsoffer inte orkar fullfölja rättsprocessen.

Ett Trygghetshus med samordnat stöd från polis, socialtjänst, sjukvård och åklagare stärker brottsoffrens ställning, minskar risken för återtraumatisering, förbättrar rättsprocessen och bidrar till ökad trygghet i Västerås. Kommunen bör tydligt visa att samhället står på brottsoffrens sida – inte förövarens.

Västerås har redan kompetens och struktur genom Barnahus Västmanland. Det gör kommunen särskilt lämpad att även ta steget för vuxna brottsoffer.

Sverigedemokraterna anser att brottsoffrens ställning måste stärkas. Ett Trygghetshus för vuxna, motsvarande Barnahus men för personer över 18 år, är ett viktigt steg i detta arbete.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Västerås stad ska utreda förutsättningarna för att, tillsammans med andra relevanta aktörer, inrätta ett Trygghetshus för särskilt utsatta brottsoffer över 18 år, motsvarande Barnahusmodellen.

För Sverigedemokraterna Västerås

Erik Johansson

Gisela Carstinge

Västerås, 2025-12-02

§ 346 Dnr KS 2026/00681-3.12.1

Beslut - Motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.

2. Byggnadsnämnden får i uppdrag att utse en lämplig gata, park eller annan offentlig plats att namnge efter Nina Benner Andersson.

Ärendebeskrivning

Caroline Högström (M) och Eleonore Lundkvist (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson föreslagit

att Västerås stad namnger en gata, park eller annan lämplig offentlig plats efter Nina Benner Andersson.

Kommunfullmäktige har den 17 juni 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till byggnadsnämnden som inkommit med yttrande.

Västeråsmajoriteten delar motionärernas syn att det vore fint om Nina Benner Andersson kunde uppmärksammas genom att få en gata, eller annan offentlig plats uppkallade efter sig. Som rösträttskämpe och första kvinnan som valdes in i Västerås stadsfullmäktige har hon varit en betydande förebild för samtida kvinnor och många därefter. Därmed föreslår Västeråsmajoriteten att motionen ska bifallas.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.

2. Byggnadsnämnden får i uppdrag att utse en lämplig gata, park eller annan offentlig plats att namnge efter Nina Benner Andersson.

Yrkanden

Eleonore Lundkvist (M), Samuel Stengård (KD) och Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut, stadsledningskontorets förslag, och att kommunstyrelsen därmed beslutar i enlighet med detta.

Beslutet ska skickas till

Byggnadsnämnden

VÄSTERÅSMAJORITETEN

MOTIONSSVAR

Datum
2026-10-20

Diarienummer
KS 2026/00681

Svar på motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen bifalls.
2. Byggnadsnämnden får i uppdrag att utse en lämplig gata, park eller annan offentlig plats att namnge efter Nina Benner Andersson.

Motivering

Caroline Högström (M) och Eleonore Lundkvist (M) har i en motion med rubriken *Motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson* föreslagit

att Västerås stad namnger en gata, park eller annan lämplig offentlig plats efter Nina Benner Andersson.

Kommunfullmäktige har den 17 juni 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till byggnadsnämnden som inkommit med yttrande.

Västeråsmajoriteten delar motionärernas syn att det vore fint om Nina Benner Andersson kunde uppmärksammas genom att få en gata, eller annan offentlig plats uppkallade efter sig. Som rösträttskämpe och första kvinnan som valdes in i Västerås stadsfullmäktige har hon varit en betydande förebild för samtida kvinnor och många därefter. Därmed föreslår Västeråsmajoriteten att motionen ska bifallas.

VÄSTERÅS STAD

MOTIONSUNDERLAG

Datum
2026-10-20

Diarienr
2026/00681- 3.12.1

Stadsledningskontoret
Lina Dahlström
Epost: lina2.dahlstrom@vasteras.se

Kopia till
Byggnadsnämnden

Underlag för beslut om Motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson

Ärendebeskrivning

Caroline Högström (M) och Eleonore Lundkvist (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson föreslagit att Västerås stad namnger en gata, park eller annan lämplig offentlig plats efter Nina Benner Andersson.

Kommunfullmäktige har den 17 juni 2026 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till byggnadsnämnden som inkommit med yttrande.

Faktaunderlag

Byggnadsnämnden ställer sig positiva till förslaget och föreslår att namnförslaget omhändertas av stadsbyggnadsförvaltningen enligt gällande rutiner för inkomna namnförslag och memorialnamn.

Helene Öhrling	Katarina Thorsell
Stadsdirektör	Administrativ direktör

§ 187 Dnr BN 2026/00196-1.7.1

Remiss - Motion från (M) om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson

Beslut

1. Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande daterat 1 september 2026 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har inkommit med en remiss gällande en motion från Moderaterna i Västerås. I motionen föreslås att ”Västerås stad namnger en gata, park eller annan lämplig offentlig plats efter Nina Benner Andersson”.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att motionen bifalls och att namnförslaget omhändertas av stadsbyggnadsförvaltningen enligt gällande rutiner för inkomna namnförslag och memorialnamn.

Stadsbyggnadsförvaltningen har till byggnadsnämnden lämnat följande förslag till beslut:
1. Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande daterat 1 september 2026 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut, förvaltningens förslag, och nämnden beslutar enligt detta.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

YTTRANDE

Datum
2026-09-30

Diarienr
BN 2026/00196-1.7.1

Informationsklass
PUBLIK

Stadsbyggnadsförvaltningen
Ida Pettersson
Epost: byggnadsnamnd@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande - Remiss - Motion från (M) om att namnsätta gata eller plats efter Nina Benner Andersson

Kommunstyrelsen har inkommit med en remiss gällande en motion från Moderaterna i Västerås. I motionen föreslås att *”Västerås stad namnger en gata, park eller annan lämplig offentlig plats efter Nina Benner Andersson”*.

Stadsbyggnadsförvaltningens förslag:

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att motionen bifalls och att namnförslaget omhändertas av stadsbyggnadsförvaltningen enligt gällande rutiner för inkomna namnförslag och memorialnamn.

Motion om att namnge en gata eller plats efter Nina Benner Andersson

Västerås kommun har en tradition av att uppmärksamma personer som gjort betydande insatser för staden genom att uppkalla gator, parker eller andra offentliga platser efter dem. Detta är ett sätt att bevara lokala berättelser och lyfta fram personer som bidragit till samhällets utveckling.

Nina Benner-Andersson föddes den 30 maj 1865 i Landskrona och avled 26 mars 1947 i Västerås. Hon var sjuksköterska, politiker, rösträttskämpe och fredsivrare. Hon flyttade till Västerås 1906 tillsammans med sin make, ingenjören Gustaf Andersson. Kort efter ankomsten engagerade hon sig i stadens föreningsliv och blev en central person i arbetet för kvinnors politiska rättigheter. Samma år var hon med och bildade Västeråsavdelningen av Föreningen för kvinnans politiska rösträtt, en del av den nationella rösträttsrörelsen.

Vid stadsfullmäktigevalet 1912 ställde de politiskt aktiva kvinnorna i Västerås upp med en gemensam kandidatlista. Valet blev framgångsrikt och Nina Benner-Andersson blev då den första kvinnan som valdes in i Västerås stadsfullmäktige.

Nina Benner Andersson har genom sitt engagemang och sina insatser haft stor betydelse för många människor och för Västerås. Genom att namnge en gata, park eller annan offentlig plats efter henne kan kommunen hedra hennes minne och samtidigt synliggöra hennes betydelse för staden och dess invånare.

Ett sådant namn skulle också bidra till att stärka den lokala historien och ge framtida generationer möjlighet att uppmärksamma personer som gjort skillnad i Västerås.

Nina Benner Andersson flyttade till Västerås i november 1893 och bodde till en början i huset som kallades ”Lilla Westmannia”, i hörnet vid Kopparbergsvägen på den plats där Västerås Konserthus ligger idag. Platsen utanför Konserthusets entré är därför ett förslag som skulle kunna vara aktuellt vid namngivning.

Mot bakgrund av detta föreslås kommunfullmäktige besluta
att Västerås stad namnger en gata, park eller annan lämplig offentlig plats efter Nina Benner Andersson.

Caroline Högström (M)
Eleonore Lundkvist (M)